

การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

นายคมเดช บุญประเสริฐ

คุณฉันทิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

The Strategy Development to Promote Electronic Books Usage of Humanity

Graduate Students in Public Universities

Mr. Komdech Boonprasert

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Doctor of Philosophy in Information Science

School of Liberal Arts

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อคุณิพนธ์ การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ชื่อและนามสกุล นายคมเดช บุญประเสริฐ

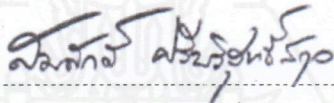
แขนงวิชา สารสนเทศศาสตร์ .

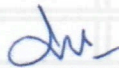
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

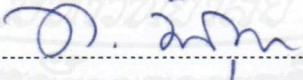
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ ชื่นชม

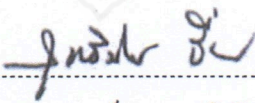
คุณิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2564

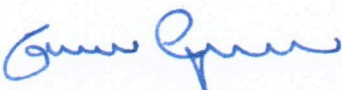
คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธินันท์ ชื่นชม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิต
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตนพันธุ์)

ชื่อคุณวุฒิพิเศษ การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ผู้วิจัย นายคมเดช บุญประเสริฐ รหัสนักศึกษา 4551150016 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน (2) รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ ชื่นชม **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (2) ศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และ (4) พัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่มสาขาวิชา คือ 1) ภาษาและภาษาศาสตร์ 2) วัฒนธรรมและวรรณคดี 3) โบราณคดีและประวัติศาสตร์ 4) ปรัชญา ศาสนา และเทววิทยา รวมจำนวน 374 คน และผู้บริหารห้องสมุด ผู้บริหารคณะและอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ จำนวน 55 คน จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 9 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์กลยุทธ์ จำนวน 11 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในการทดลองกลยุทธ์ 6 แห่ง จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยห้องสมุด มีระบบการจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในคลังสารสนเทศสถาบัน และคณะมีนโยบายให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ 2) สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่าส่วนใหญ่ใช้หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ในการทำวิจัยและรายงาน เมื่อเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา โดยเพศชายอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดมากกว่าเพศหญิง เมื่อจำแนกตามอายุพบว่านักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปี ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มากกว่านักศึกษาที่มีอายุ 26 ปีขึ้นไป เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่านักศึกษาระดับปริญญาเอก ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มากกว่านักศึกษาระดับปริญญาโท เมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาพบว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาโบราณคดี และประวัติศาสตร์ ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มากกว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาวัฒนธรรม และวรรณคดี 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของผู้ใช้ เครื่องมือที่ใช้อ่าน และทัศนคติ และ 4) กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เรียกว่า เอ็นพี-สมาร์ท ประกอบด้วยกลยุทธ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับหน่วยงานภายนอก กลยุทธ์การกำหนดคนนโยบายการทำงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดกับคณะ และกลยุทธ์การเชื่อมโยงหน้าที่ในห้องสมุด ตั้งแต่การแปลทรพยากรสารสนเทศให้เป็นทรพยากรสารสนเทศดิจิทัล การจัดเก็บคลังหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การบริการและการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ผลการประเมินกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสม และผลการทดลองโดยการพัฒนาเว็บพอร์ทัลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจในระดับมาก และสามารถขยายผลสู่การนำกลยุทธ์ไปใช้ในแต่ละสาขาวิชา

คำสำคัญ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ การพัฒนากลยุทธ์

Dissertation title: The Strategy Development to Promote Electronic Books Usage of Humanity Graduate Students in Public Universities

Researcher: Mr. Komdech Boonprasert; **ID:** 4551150016;

Degree: Doctor of Philosophy (Information Science)

Dissertation advisors: (1) Dr. Namtip Wipawin, Associate Professor;

(2) Dr. Taweewat Watthanakuljaroen, Associate Professor;

(3) Dr. Sutthinan Chuenchom, Assistant Professor; **Academic year:** 2020

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the current status of supporting e-book usage in public universities; 2) investigate e-book usage by humanities graduate students in public universities; 3) determine factors affecting e-book usage by humanities graduate students in public universities; and 4) develop strategies to promote e-book usage of humanities graduate students in public universities.

This study employed mixed methods. Selected by a simple random sampling method, the sample consisted of 374 graduate students in the fields of humanities from 1) languages and linguistics, 2) culture and literature, 3) archeology and history, and 4) philosophy, religion and theology. Fifty-five key informants, administrators and lecturers and library administrators from 9 public universities were also part of the sample. Also, there were 11 experts who evaluated the strategies and 34 stakeholders who took part in the pilot implementation. The research instruments were questionnaires and semi-structure interviews. The statistics used for quantitative data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and One Way ANOVA. The qualitative data were analyzed by inductive content analysis method.

The research findings can be summarized as follows: 1) In all libraries, there were the e-book system in the institutional repositories and the faculty policy to create e-textbooks so as to support the e-book usage. 2) Humanities graduate students in public universities mostly used digital rare books for conducting research and writing reports. The demographic comparison of e-book usage with respect to gender, age, study level, and field of study showed a statistically significant difference of .05 such as men read full e-books more than women, students under 26 years old used more e-books than older students, master's degree students used more e-books than doctoral degree students, and archeology and history students used more e-books than languages and linguistics students as well as culture and literature students. 3) Factors affecting e-book usage of humanities graduate students in public universities were namely the perception factors, the reading devices and the attitudes factors. 4) The strategy to promote e-book usage of humanities graduate students in public universities was named NP-SMART, comprised of a strategy to build a cooperation network with external partners, the strategy aimed to set up a cooperation policy between library and faculty and strategy for connecting the work process from digitization to digital contents, e-book repository, services and pro-active public relations. The Humanities eBook Directory Web Portal was found suitable by the experts' evaluation and was highly satisfactory among stakeholders after the pilot implementation to each field of study.

Keywords: E-book Usage, Humanities Graduate Students, Strategy Development

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ ชื่นชม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจตลอดจนติดตามการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาพร เย็นบำรุงและผู้ช่วยศาสตราจารย์ โกวิท ทรัพย์พิศาล ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงเนื้อหาของงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ทดลองใช้กลยุทธ์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย การสนทนากลุ่มและการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ในงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารห้องสมุด ผู้บริหารคณะและอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จนทำให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ บุคลากรและเพื่อนนักศึกษาแขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสยามในการสนับสนุนให้ทุนอุดหนุนในการทำคุษฎีนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบิดามารดาและครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจสนับสนุน และช่วยเหลืออย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาและทำคุษฎีนิพนธ์ได้สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นความกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ได้รับการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

คมเดช บุญประเสริฐ

ตุลาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์.....	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์.....	29
แนวทางการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	58
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	64
ระยะที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระยะที่ 4 การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ตอนที่ 1 ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	70
ตอนที่ 2 ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	91
ตอนที่ 3 ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	106
ตอนที่ 4 ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ.....	127
บทที่ 5 การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับ 1. บัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	147
การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ฉบับสมบูรณ์): NP-SMART Strategy.....	147
ผลการยืนยันกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ฉบับสมบูรณ์) : NP-SMART Strategy.....	158
การทดลองใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy.....	159
ผลประเมินความพึงพอใจการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy.....	164

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	169
สรุปผลวิจัย.....	169
อภิปรายผลวิจัย.....	177
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	191
บรรณานุกรม.....	194
ภาคผนวก.....	201
ก. ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย.....	202
ข. ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อวิจัย.....	204
ค. ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิพากษ์ร่างกลยุทธ์ การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	207
ง. ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ประเมินกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	209
จ. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ประเมิน.....	211
ฉ. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้าง.....	219
ช. ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	223
ซ. คู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์.....	230
ประวัติผู้วิจัย.....	241

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	เปรียบเทียบประเด็นข้อค้นพบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....54
ตารางที่ 3.1	แสดงสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 9 แห่ง.....59
ตารางที่ 3.2	แสดงจำนวนอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล.....61
ตารางที่ 3.3	แสดงจำนวนการสุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ตาม สัดส่วนของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....64
ตารางที่ 4.1	แสดงภาพรวมของสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐ.....71
ตารางที่ 4.2	ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์จากสำนักพิมพ์.....78
ตารางที่ 4.3	ตัวอย่างคลังดิจิทัลของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.....81
ตารางที่ 4.4	สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....93
ตารางที่ 4.5	การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามเพศ.....95
ตารางที่ 4.6	การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามช่วงอายุ.....97
ตารางที่ 4.7	การเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามช่วงอายุ ที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD).....99
ตารางที่ 4.8	การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา.....100
ตารางที่ 4.9	การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....103
ตารางที่ 4.10	การเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD).....105
ตารางที่ 4.11	ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา.....106
ตารางที่ 4.12	ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่ม สาขาวิชา.....107

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.13 ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้.....	108
ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของ นักศึกษาแตกต่างรายคู่ (LSD) จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้.....	108
ตารางที่ 4.15 ปัจจัยด้านทัศนคติ.....	110
ตารางที่ 4.16 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ.....	110
ตารางที่ 4.17 ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์.....	111
ตารางที่ 4.18 ปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน.....	112
ตารางที่ 4.19 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์.....	113
ตารางที่ 4.20 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้.....	114
ตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาแตกต่างรายคู่ (LSD) จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้.....	116
ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสภาพการสนับสนุน การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	127
ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค.....	130
ตารางที่ 4.24 กลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ.....	131
ตารางที่ 4.25 กลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	138
ตารางที่ 4.26 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง.....	143
ตารางที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินความพึงพอใจ.....	165
ตารางที่ 5.2 ผลการประเมินความพึงพอใจส่วน Humanities eBook Directory Web Portal.....	165
ตารางที่ 5.3 ผลการประเมินความพึงพอใจส่วนคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal.....	166
ตารางที่ 5.4 ผลการประเมินความพึงพอใจส่วนคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal.....	166

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดวิจัย.....	6
ภาพที่ 3.1 แผนผังการดำเนินการวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	69
ภาพที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา.....	91
ภาพที่ 4.2 ข้อมูลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา.....	92
ภาพที่ 4.3 ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	141
ภาพที่ 5.1 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy.....	148
ภาพที่ 5.2 หน้าจอหลักของ Humanities eBook Directory Web Portal.....	160
ภาพที่ 5.3 ส่วนของการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์.....	160
ภาพที่ 5.4 ส่วนของการเข้าถึงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามหมวดสาขาวิชา.....	161
ภาพที่ 5.5 ส่วนของหน้าจอการแสดงผลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์.....	162
ภาพที่ 5.6 ตัวอย่างเอกสารคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal.....	163
ภาพที่ 5.7 ตัวอย่างเอกสารคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal.....	164
ภาพที่ 6.1 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ (NP – SMART Strategy).....	176

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาได้มีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อลดทอนข้อจำกัดและอุปสรรคต่าง ๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยมีการปรับเปลี่ยนทรัพยากรจากรูปแบบของเอกสารกระดาษให้มาอยู่ในรูปของดิจิทัล ที่เรียกว่า ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล (e-Resource) ได้แก่ การจัดเก็บบทความในวารสารที่ได้มีการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มให้อยู่ในรูปดิจิทัลแล้วบันทึกไว้ในฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Journal Database) การนำหนังสือที่เป็นรูปเล่มมาจัดทำให้อยู่ในรูปดิจิทัลให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ซึ่งการใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล (e-Resource) เริ่มมีการใช้งานประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงปีค.ศ.1990 โดยได้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ (Device-Base) เป็นส่วนใหญ่ ต่อมาได้มีการพัฒนาลักษณะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ (Web-Base) ซึ่งการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีการนิยมใช้ ใน 3 ลักษณะตามประเภทของอุปกรณ์การอ่าน (Gregory, 2008) คือ 1) ลักษณะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการใช้งานผ่านเว็บไซต์ (Web-Base) 2) ลักษณะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเล่นเสียงได้ (Audio-Book) ซึ่งต่อมาได้ถูกพัฒนาจนกระทั่งนำมาใช้บนอุปกรณ์สื่อสาร เช่น iPad แท็บเล็ต (Tablet) และ 3) ลักษณะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการใช้ผ่านอุปกรณ์อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ (Device-Base) เช่น อุปกรณ์อ่าน โซนี่ (Sony Reader) ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2006 อุปกรณ์อ่านคินเดิล (Kindle Reader) ของบริษัทตัวแทนจำหน่าย อเมซอนได้ถูกพัฒนาขึ้นในปีค.ศ. 2007 เป็นต้น

การศึกษาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วโลก พบว่า มีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผลการสำรวจผู้ใช้เกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ใน Royal Road University ประเทศแคนาดาในปี ค.ศ.2003 (Croft & Bedi, 2005) เปรียบเทียบกับการสำรวจในปี ค.ศ.2009 (Croft & Davis, 2010) พบว่าในปี ค.ศ.2003 มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประมาณร้อยละ 30 และปี ค.ศ.2009 มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประมาณ

ร้อยละ 76.1 ซึ่งสรุปได้ว่าในระยะเวลา 6 ปี ในสถาบันการศึกษาเดิมมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นมากกว่า 2.5 เท่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารายงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮ่องกง โดย Gayle (2005) ซึ่งพบว่ามีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใน ค.ศ.2000 เป็นจำนวน 1901 ครั้ง และในปีค.ศ.2003 มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงถึง 13,828 ครั้ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าภายในระยะเวลา 4 ปี มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นถึง 6 เท่า ผลงานวิจัยในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของประเทศแคนาดาพบว่า ปริมาณการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความสอดคล้องกับระดับการศึกษาของผู้ใช้ (Lamothe, 2013) เนื่องจากการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้นมีการใช้ทรัพยากรประเภทหนังสือทั้งแบบรูปเล่มและแบบดิจิทัลเป็นสื่อที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้และค้นคว้าสำหรับการทำรายงานในชั้นเรียนและค้นคว้าข้อมูลในการทำวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษามากกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปริญญาเอกกับปริญญาโทนั้น มีสัดส่วนการใช้งานมากกว่าในระดับปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับ Kim (2013) ที่ได้ศึกษาวิจัยในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศเกาหลีใต้ พบว่า อาจารย์มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุดร้อยละ 78.0 รองลงมาจะเป็นนักศึกษาปริญญาเอก ร้อยละ 63.9 และ นักศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 63.3 ตามลำดับ การศึกษารายงานการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยอีลินอยส์ที่เออร์บานา-แชมเปญ พบว่าสาขาวิชาด้านมนุษยศาสตร์มีการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในปริมาณน้อย โดยนักศึกษายังคงชอบหนังสือที่พิมพ์ และมีการต่อต้านทรัพยากรทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าผลจากการศึกษาผู้ให้ความเห็นจะแสดงความเห็นในเชิงบวกต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าเชิงลบ (Saunders, 2015)

สำหรับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประเทศไทย เป็นที่นิยมในใช้งานมากขึ้น เมื่อพ.ศ.2548 โดยเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เพื่อจัดซื้อลิขสิทธิ์ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันซึ่งเป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ NetLibrary ของ OCLC (Online Computer Library Center) เป็นจำนวน 5,962 ชื่อเรื่อง และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นลิขสิทธิ์ของ SpringerLink จำนวน 1,528 ชื่อเรื่อง โดยมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายอีก 3,400 ชื่อเรื่อง รวมเป็น 10,890 ชื่อเรื่อง ครอบคลุมในทุกสาขาวิชา เพื่อให้บริการแก่สมาชิกของเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผ่าน IP Address ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งปัญหาในการใช้งานคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 1 ชื่อ จะใช้งานได้เพียง 1 คนต่อครั้งไม่สามารถใช้งานพร้อมกันได้ ซึ่งต่อมาสถาบันการศึกษาในแต่ละแห่งได้มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ หรือบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามความเหมาะสมในการใช้ของแต่ละสถาบันการศึกษา

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีปัญหาและอุปสรรคหลัก 4 ด้าน คือ

1) ด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

(1) สัญญาณเครือข่ายที่ยังครอบคลุมไม่ทั่วถึงหรือสัญญาณไม่แรงพอที่จะถ่ายทอดข้อมูล (Transfer) เป็นระยะเวลานาน ๆ ติดต่อกัน ได้ ซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ หรือเกิดการค้างของหน้าจอในการเข้าไปใช้งานได้

(2) อุปกรณ์เครื่องมือและโปรแกรมซอฟต์แวร์ที่ใช้ ทำให้เกิดปัญหาของการเข้าถึง (Usability) ทำให้ขั้นตอนการใช้งานมีความซับซ้อน การค้นหาเนื้อหาที่ต้องการหรือการเชื่อมโยงเนื้อหาในการใช้งาน ใช้เวลานาน หรือมีความยุ่งยากในการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Chu, 2003) และ

(3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ (User Interface) ซึ่งการแสดงผลที่มีการตอบสนองต่อผู้ใช้ และการปรับแต่งหน้าจอการใช้งานไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะตัวอักษร ขนาดตัวอักษร ตำแหน่งการขยาย รูปแบบพื้นหลัง เป็นต้น ทำให้ไม่เกิดความประทับใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Crestani, Landoni, & Melucci, 2006) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาโดย Li, Poe, Potter, Quigley, & Wilson (2011) ที่ได้สรุปว่า ผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความต้องการใช้งานที่สามารถติดต่อเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว เนื้อหาที่ได้รับมีคุณภาพ หน้าจอใช้งานมีความละเอียดสูง สามารถเข้าถึงในแต่ละบทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ และสามารถสืบค้นได้จากระบบสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดและระบบสืบค้นเชิงพาณิชย์ได้

นอกจากนี้ Beisler & Kurt (2012) ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความแตกต่างกันในวงการผู้ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีทั้งรูปแบบที่ต้องใช้ผ่านเว็บ (Web-Base) รูปแบบที่ใช้บนแผ่นซีดี (Application-Base) และรูปแบบที่ใช้ผ่านอุปกรณ์ (Device-Base) ทำให้ผู้ใช้นั้นจะต้องมีการใช้งานเครื่องมืออ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความแตกต่างกัน

2) ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเมื่อยล้าของสายตา ซึ่งเกิดจากการจ้องหน้าจอนาน ๆ บางครั้งมีผลต่อการปวดศีรษะได้ (Ramaiah, 2012) และความเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อในร่างกายซึ่งเมื่ออยู่ในท่าเดิมเป็นเวลานานทำให้กล้ามเนื้อเกิดความเครียดเกร็งขึ้นมาได้ (Gregory, 2008)

3) ด้านทักษะทางภาษาต่างประเทศ เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้กลุ่มผู้ใช้ที่มีการใช้ภาษาอังกฤษในลักษณะที่แตกต่างกันจะทำให้ปัญหาของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไปด้วย โดยสามารถที่จะแบ่งกลุ่มผู้ใช้ได้เป็น 3 กลุ่มคือกลุ่มผู้ใช้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก กลุ่มผู้ใช้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักแต่นำไปใช้เป็นภาษาสากล ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีภาษาเป็นของตนเองแต่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล และกลุ่มผู้ใช้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้นี้ มีภาษาเป็นของตนเอง และใช้ภาษา

ของตนเองเป็นภาษาสากล (Jabeen & Yun, 2012) ซึ่งประเทศไทยนั้นอยู่ในกลุ่มที่มีภาษาไทยเป็นของตนเองแล้วมีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล 4) ด้านความคุ้มค่า ซึ่งในบางครั้งผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้พิจารณาประโยชน์ของการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป ทำให้มองข้ามความคุ้มค่าของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจากการศึกษาของ Ramaiah, (2012) ในประเทศอินเดียนั้น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และโปรแกรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังมีราคาสูง ซึ่งตรงกับความเห็นของ Botero, Carrico, Dygert & Lightcap (2009) ที่ต้องการเข้าไปอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวกสบายโดยที่ราคาไม่แพง

แรงผลักดันที่ทำให้ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะมีการใช้งานมากยิ่งขึ้นคือ เทคโนโลยี โดยเทคโนโลยีของอุปกรณ์พกพามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแท็บเล็ตและคอมพิวเตอร์ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ (พรชัย ยอดวิเศษภูค์ศักดิ์, วีระยุทธ โถวประเสริฐ และ ศิริภัทร เกียรติพันธุ์สกลไส, 2557) การใช้แท็บเล็ตในการเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น (Patel & Burke-Gaffney, 2018) จากการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ใช้แท็บเล็ตในการเรียน มีผลการเรียนที่ดีขึ้น (Baumgart, Wende & Grittner, 2017) นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการใช้แท็บเล็ตเพื่อการเรียนรู้ (Chase & et.al., 2018) โดยปัจจุบันเหตุผลในการซื้อแท็บเล็ตเกือบทั้งหมดซื้อเพื่อการศึกษา (พลเทพ วิจิตรคุณากร, 2559)

จากแนวโน้มการพัฒนาด้านสารสนเทศดิจิทัลและการสื่อสาร และผลการศึกษา ปัญหา อุปสรรคในการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนา และส่งเสริมให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สะดวกขึ้นและลดข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดเก็บและการเผยแพร่สื่อสารสนเทศของสถาบัน และเพื่อให้มีการสนใจและเกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาและพัฒนากลยุทธ์แก่นักศึกษาระดับการบัณฑิตศึกษา เนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่มีแนวโน้มการสืบค้นผ่านหนังสือมากที่สุด โดยสาขาเป้าหมายที่ทำการศึกษาคือ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา วัฒนธรรม วรรณคดี โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ปรัชญาและจริยธรรม ตามการจำแนกประเภทการศึกษามาตรฐานสากล (International Standard Classification of Education : ISCED; 2011) ที่จัดทำโดย องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) เพื่อให้สามารถนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปปรับใช้ และเพิ่มปริมาณการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาให้มากขึ้นต่อไป

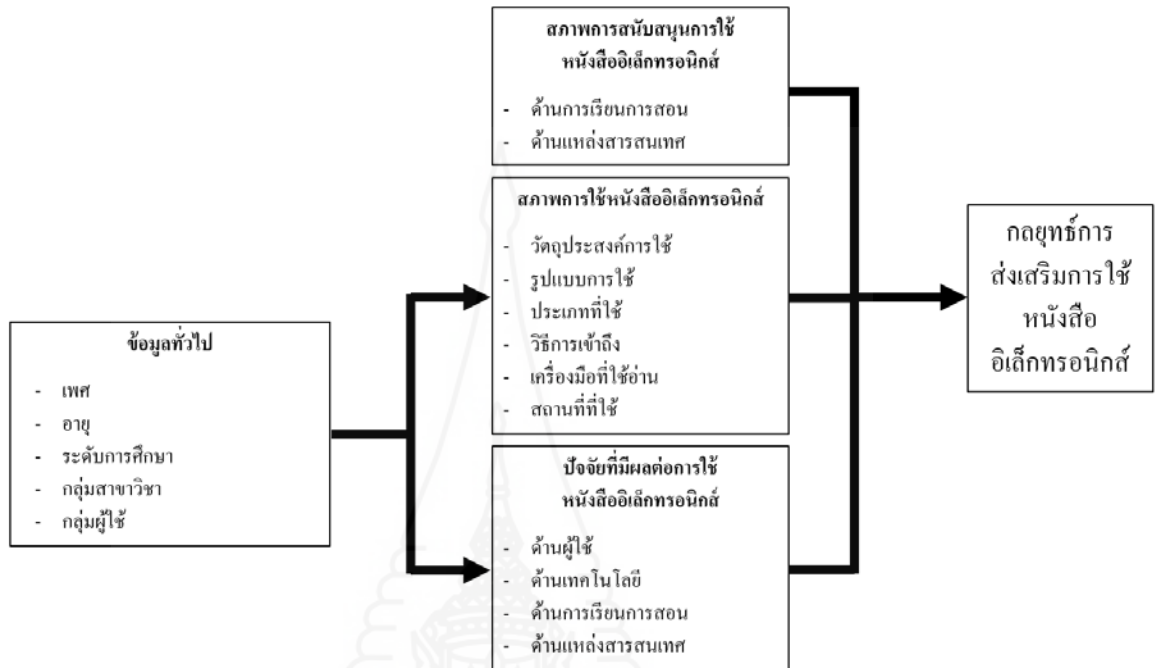
2. คำถามการวิจัย

- 2.1 สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นอย่างไร
- 2.2 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นอย่างไร
- 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นอย่างไร
- 2.4 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
- 3.2 เพื่อศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
- 3.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
- 3.4 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มุ่งศึกษาการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และ ศึกษาการใช้และปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการดำเนินวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตประชากร โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ที่มีการเรียนการสอนใน 4 กลุ่มสาขาวิชา คือ 1) กลุ่มภาษาและภาษาศาสตร์ 2) กลุ่มวัฒนธรรมและวรรณคดี 3) กลุ่มโบราณคดีและประวัติศาสตร์ 4) กลุ่มปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา จำนวน 9 แห่ง คือ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 5) มหาวิทยาลัยศิลปากร 6) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 8) มหาวิทยาลัยบูรพา และ 9) มหาวิทยาลัยทักษิณ

5.2 ขอบเขตด้านสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน และด้านแหล่งสารสนเทศ

5.3 ขอบเขตด้านสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 6 ด้าน คือ

1) ด้านวัตถุประสงค์การใช้ 2) รูปแบบการใช้ 3) ประเภทที่ใช้ 4) วิธีการเข้าถึง 5) เครื่องมือที่ใช้อ่านและ 6) สถานที่ที่ใช้

5.4 ขอบเขตด้านปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้ใช้ 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านการเรียนการสอน และ 4) ด้านแหล่งสารสนเทศ

5.5 ข้อจำกัดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีข้อจำกัดในการวิจัย ดังนี้

5.5.1 ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้ อาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ เนื่องจากการจัดสรรอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์นั้น บางสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ส่งรายชื่ออาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มา ให้สำหรับการเข้าไปสัมภาษณ์

5.5.2 ข้อจำกัดในการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ผลในงานวิจัยนี้ มีการใช้ข้อมูลวิจัยจากการเก็บข้อมูลในสภาวะปกติมาวิเคราะห์ ซึ่งในปัจจุบันมีสภาพแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อ เช่น การแพร่กระจายของ COVID-19 ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์มีความแตกต่างจากปัจจุบันได้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่มีลักษณะเป็นหนังสือ ทั้งอยู่ในรูปแบบการแปลงหนังสือเล่มให้เป็นดิจิทัล และการผลิตออกมาเป็นดิจิทัลโดยตรง โดยมีกรนำไปใช้สำหรับการเรียนการสอนและการวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

6.2 สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์" หมายถึง แนวทางหรือกระบวนการที่การสนับสนุนและผลักดันให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

6.3 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ผู้ใช้ได้มีการนำทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่มีลักษณะเป็นหนังสือ ไปใช้ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนและการวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้ รูปแบบการใช้ ประเภทที่ใช้ วิธีการเข้าใช้ เครื่องมือที่ใช้อ่านและสถานที่ใช้

6.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์" หมายถึง 1) ปัจจัยด้านผู้ใช้ 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 3) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน 4) ปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศ

6.5 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง แนวทางหรือกระบวนการที่เป็นความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในส่วนองค์กรและในส่วนผู้ใช้บริการที่ช่วยทำให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

6.6 การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นความร่วมมือกันทั้งในด้านการเรียนการสอนและด้านแหล่งสารสนเทศทั้งภายนอกและภายในองค์กรสำหรับการจัดการสารสนเทศ การสร้างการรับรู้ การกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจของนักศึกษาได้มีความสนใจและตัดสินใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตามความต้องการ

6.7 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หมายถึง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยทักษิณ

6.8 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ในสาขาวิชาเกี่ยวกับ ภาษาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ภาษาท้องถิ่น วรรณคดี วัฒนธรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 คณะด้านมนุษยศาสตร์สามารถนำกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีการรองรับเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมในการค้นคว้าเนื้อหาของแต่ละรายวิชา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนสามารถให้นักศึกษาได้ค้นหาเนื้อหาความรู้ได้ตรงตามความต้องการประกอบการเรียนในรายวิชา

7.2 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นแนวทางพัฒนากระบวนการดำเนินงานภายในห้องสมุดสำหรับรองรับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม โดยมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

7.3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลตรงตามความต้องการในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการรับรู้และเข้าใจในการเข้าถึงและใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทันสมัยตลอดเวลา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันการศึกษาของรัฐ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์
4. แนวทางการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 1) ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2) รูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 3) พัฒนาการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 4) ลักษณะการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.1.1 ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

มีผู้ให้ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไว้หลากหลาย อาทิ

โซเลส (Soûles, 2008) ให้ความหมายว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นั้นจะเชื่อมโยงเนื้อหา การอ้างอิง การแปล และสารานุกรม ที่อยู่ภายใน Textbook ให้สามารถใช้งานติดต่อถึงกันได้ โดยจัดทำเป็นสื่อประสม ที่ประกอบด้วยเสียง รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว

แลเมียร์ธ (Lamothe, 2013) ให้ความหมายว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาลงอยู่ในหนังสือที่เป็นเล่มแล้วนำมาทำให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล อย่างเช่น PDF ไฟล์ หรืออยู่ในรูปแบบอื่นที่สามารถอ่านบนเว็บไซต์ได้ ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บางแหล่งจะถูกผลิตจากดิจิทัลโดยตรงแล้วไม่สามารถพิมพ์ออกมาได้ แต่ให้ใช้งานในรูปแบบดิจิทัลเพียงอย่างเดียว

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2551) ให้ความหมายว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book) เป็นคำภาษาต่างประเทศ มีคำย่อว่า “อีบุ๊ก” (e-book, e-Book, eBook, EBook) หมายถึง หนังสือที่ผลิต

โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งถูกทำให้มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ก่อนแล้วจึงนำไปเข้าโปรแกรมให้มีการใช้งานที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยปกติมักจะเป็นแฟ้มข้อมูลที่สามารถอ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียนได้ นอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เอกสารผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์ สามารถเชื่อมโยงจุดไปยังส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ สามารถแทรกภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว แบบทดสอบ และสามารถตั้งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้ อีกประการหนึ่ง ที่สำคัญก็คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะไม่มีในหนังสือธรรมดาทั่วไป

กล่าวสรุป หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หมายถึง สารสนเทศที่อยู่ในรูปไฟล์ดิจิทัล โดยมีเนื้อหาที่พิมพ์เข้าไปเป็นไฟล์ดิจิทัลโดยตรงหรือแปลงมาจากเนื้อหาที่อยู่ในหนังสือที่เป็นรูปเล่มแล้วสแกนให้เป็นไฟล์ดิจิทัลก็ได้ แล้วมีการนำภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง เพิ่มเติมเข้าไปในเนื้อหา พร้อมทั้งมีการค้นหาและการเชื่อมโยงไปยังส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ภายในหนังสือได้ โดยมีการใช้งานผ่านทางหน้าจอของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

1.1.2 รูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

อาร์มสตรอง (Armstrong, 2008) ได้แบ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นมาจากหนังสือที่เป็นรูปเล่ม (Digitized Book) โดยจะใช้การสแกนจากหนังสือรูปเล่มและกรรมวิธีทางดิจิทัล ให้สามารถใช้งาน และอ่านได้บนหน้าจอคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์การใช้งาน ซึ่งจะแบ่งได้ดังนี้

(1) การแปลงทรัพยากรสารสนเทศประเภทข้อความและภาพนิ่งในรูปแอนะล็อกให้อยู่ในรูปดิจิทัลนั้น จะทำได้จาก 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกจะเป็นการบันทึกข้อความใหม่ทั้งหมดผ่านคีย์บอร์ด โดยจะพิมพ์ตัวอักษรที่อยู่ในหนังสือที่เป็นรูปเล่มใหม่ทั้งหมดผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ส่วนลักษณะที่ 2 จะเป็นการสแกนข้อความหรือภาพนิ่งจากเอกสารที่เป็นกระดาษผ่านเครื่องสแกนเนอร์แล้วแปลงออกมาเป็นไฟล์ดิจิทัลที่เป็นภาพ โดยข้อความที่ถูกสแกนนั้นจะมีลักษณะเป็นภาพไม่สามารถอ่านแยกในแต่ละตัวอักษรได้ ซึ่งถ้าต้องการทำให้ข้อความที่เป็นไฟล์ดิจิทัลที่เป็นภาพแปลงเป็นไฟล์ดิจิทัลที่เป็นข้อความ จะต้องใช้โปรแกรมรู้จำอักขระด้วยแสง (Optical Character Recognition: OCR) จึงทำให้มีการค้นคำที่อยู่เป็นข้อความในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้

(2) การแปลงทรัพยากรสารสนเทศประเภทเสียงและวีดิทัศน์ที่อยู่ในรูปแอนะล็อกให้อยู่ในรูปดิจิทัล ซึ่งจะมีการแปลงจากเทปบันทึกเสียงหรือเทปบันทึกภาพ โดยมีการเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์กับอุปกรณ์นำเข้าเสียงโดยผ่านออดิโอการ์ด (Audio Card) หรืออุปกรณ์นำเข้าภาพโดยผ่านวิดีโอการ์ด (Video Card) ซึ่งสารสนเทศจากเทปบันทึกเสียงจะเป็นไฟล์ดิจิทัลที่เป็นเสียง และ

สารสนเทศจากเทปบันทึกภาพจะเป็น ไฟล์ดิจิทัลที่เป็นภาพ ซึ่งไฟล์ดิจิทัลที่ได้นี้ จะถูกนำไปใช้เป็น ส่วนประกอบที่อยู่ในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากรูปแบบดิจิทัลโดยตรง (Born-Digital Book) ซึ่งจะมีเนื้อหาที่ไม่เคยจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มมาก่อน ซึ่งผลิตขึ้นมาจากการแผนที่จะให้ใช้งานบน คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ที่ใช้งานดิจิทัลโดยตรง ซึ่งจะแบ่ง ได้ดังนี้

(1) การได้มาจากทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทข้อความและภาพนิ่ง โดยตรง ซึ่งจะเป็นการถูกผลิตจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์แล้วมีการเก็บบันทึกไว้เป็นไฟล์ดิจิทัลอยู่แล้ว ส่วนภายในนั้นจะต้องได้จากกล้องถ่ายภาพดิจิทัล ถึงจะได้ภาพนิ่งออกมาเป็นไฟล์ดิจิทัลเช่นกัน ซึ่งจะนำไปใช้จัดทำรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยตรง

(2) การได้มาจากทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทเสียงและวีดิทัศน์ โดยตรง ซึ่งจะมีการใช้โปรแกรมในการบันทึกเสียงโดยผ่าน ไมโครโฟน แล้วเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์ ให้มีการบันทึกเป็นไฟล์ดิจิทัล ส่วนวีดิทัศน์นั้นจะมีการใช้กล้องถ่ายวีดิทัศน์ดิจิทัลแล้วมีการบันทึก เป็นไฟล์ดิจิทัลได้เช่นเดียวกัน ซึ่งจะถูกนำไปใช้เป็นส่วนประกอบที่อยู่ในรูปแบบของหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ได้

ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะมีการเก็บรวบรวมและจัดเก็บไว้เป็นกลุ่มเพื่อ ให้บริการแก่ผู้ใช้ เรียกว่า คอลเลกชันดิจิทัล (Digital Collection) (ปีทมาพร เย็นบำรุง, 2556) โดยห้องสมุด ดิจิทัลในแต่ละแห่งจะมีคอลเล็กชันดิจิทัลจำนวนหลายคอลเลกชัน ซึ่งคอลเลกชันหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก็เป็นทรัพยากรดิจิทัลที่จะต้องมีการพัฒนาคอลเล็กชันดิจิทัลด้วย

สรุปได้ว่ารูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถได้จาก 2 วิธีคือ 1) การ แปลงตัวอักษรบนกระดาษให้อยู่บนไฟล์ดิจิทัล 2) การบันทึกตัวอักษรเข้าไฟล์ดิจิทัล โดยตรง ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบนี้จะมีการจัดเก็บเป็นไฟล์ดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยมีการใช้งานผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

3) พัฒนาการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ในอดีตนั้นการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้นั้นยังไม่สามารถได้รับประโยชน์ เท่าที่ควร ซึ่งจะเกิดจากการต่อต้านจากผู้ค้นคว้าและวิจัย อีกทั้งห้องสมุดยังไม่ได้ให้ความสนใจหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ควร โดยมีการเลือกที่นำเข้ามาให้บริการเฉพาะกลุ่มสาขาที่สนใจ โดยส่วนใหญ่ มีเหตุผลว่า เทคโนโลยีมีความซ้ำและใช้งานยาก หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีราคาแพง หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์มีการผลิตออกมาหลังจากหนังสือที่เป็นรูปเล่มระยะเวลาห่างกันมาก และการอ่านหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องใช้เครื่องมืออ่านเฉพาะของผู้นำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ละราย ซึ่ง ในปัจจุบันนี้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมนมากขึ้น ห้องสมุดได้มีการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาให้บริการมากขึ้น โดยที่เทคโนโลยีในการใช้หนังสือห้องสมุดเร็วขึ้นและมีการใช้งานง่ายขึ้น

ราคาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ถูกลง และมีการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระยะเวลาใกล้เคียงกับหนังสือที่เป็นรูปเล่ม ดังนั้นยุคสมัยของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้น แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต โดยในปัจจุบันจะต้องใช้ประโยชน์จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มากที่สุด ซึ่งจะต้องร่วมมือกันทั้งในส่วนผู้ผลิต ห้องสมุด ผู้ให้บริการและผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อในอนาคตนั้นสามารถที่จะมีการแลกเปลี่ยนและมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันได้ดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน (Botero, Carrico, Dygert, & Lightcap, 2009)

ซึ่งแม้ว่าการใช้งานสื่อดิจิทัลในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น แต่การผลิตหนังสือที่เป็นรูปเล่มยังสามารถที่จะดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดผลกระทบในอุตสาหกรรมการพิมพ์จะประกอบด้วย 1) ปัจจัยสู่ความสำเร็จของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ ต้นทุนในการผลิต ชื่อหนังสือที่นำมาผลิต ผู้ใช้สามารถเข้าใช้ได้ง่าย ความเป็นเจ้าของ การใช้งานอย่างเหมาะสม และนโยบายในการใช้ 2) การเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมการพิมพ์ เนื่องจากความพึงพอใจจากหนังสือที่เป็นรูปเล่ม กลายเป็นความพึงพอใจที่ทำหนังสือให้มีภาพเคลื่อนไหว มีเสียง และสามารถใช้ได้บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้มีการทำสำนักพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Publishing) เพิ่มมากขึ้นด้วย 3) ความท้าทายในการแก้ไขปัญหา จะเกี่ยวข้องกับรูปแบบ และมาตรฐานในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ภายในการใช้งาน และเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการใช้งาน ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ถ้ามีความแตกต่างกันหรือให้ความสำคัญน้อย ก็จะมีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้การตรวจสอบและความคุ้มค่าทางด้านลิขสิทธิ์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะต้องเข้ามากำหนดและดูแลให้มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ให้มากกว่าในปัจจุบัน (Carreiro, 2010)

มีการศึกษากลยุทธ์สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮอว์กิง โดย Gayle & Janny (2005) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮอว์กิงนั้น ได้การวิเคราะห์ใน 4 ประเด็น คือ 1) การใช้งานเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยจะเปรียบเทียบการเลือกใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเนื้อหาจากชื่อเรื่องที่เป็นชุดหรือชื่อเรื่องเดี่ยว และวิเคราะห์สื่อที่ใช้ในการเข้าถึงเนื้อหา 2) รูปแบบการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งผู้ให้บริการ 3) การทำงานที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ในด้านประสิทธิภาพในการอ่าน การค้นหา การแนะนำ และการส่งพิมพ์เอกสาร 4) การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากฐานข้อมูล netLibrary โดยการร่วมมือเป็นภาคีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา 4 แห่ง (Columbia, Cornell, Dartmouth, and Middlebury) ซึ่งทำให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 6 เท่า ในช่วงเวลา 4 ปี จาก ค.ศ.2000 ถึง ค.ศ.2003 นอกจากนี้จะมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับหนังสือที่เป็นรูปเล่ม พบว่า จากชื่อเรื่องที่มีการใช้งาน 6,950 ชื่อเรื่อง ในช่วง กรกฎาคม ค.ศ.2003 จนถึง มีนาคม 2004 มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 58% และใช้หนังสือที่เป็นรูปเล่ม 42% ในตอนท้ายได้กล่าวว่าการพิจารณาโอกาส และความท้าทาย

ในการเป็นผู้นำของการเป็นแหล่งสารสนเทศที่ดีนั้น จำเป็นที่จะต้องสร้างกลุ่มภาคีในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาแล้วขอมเสียดงบประมาณหรือเวลาบางส่วนเพื่อช่วยเหลือห้องสมุดในกลุ่มภาคีที่ต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่ความพร้อม อีกทั้งการทำให้เป็นแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ออนไลน์ ที่มีอยู่ในหลักสูตรการเรียนทางไกลได้

สรุปว่าการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ถึงแม้จะเติบโตช้าในช่วงแรก แต่ต่อมาได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยนั้นจะประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต ซึ่งในช่วงแรกนั้นยังไม่มีเทคโนโลยีในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดีพอและเกิดความยุ่งยากในการผลิตแต่ต่อมาการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความสะดวกมากขึ้น ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถมีการผลิตเนื้อหาได้หลากหลาย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จึงมีการใช้งานได้กว้างขวางมากขึ้น 2) การร่วมมือของสำนักพิมพ์ในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสำนักพิมพ์ได้ตระหนักถึงมาตรฐานที่ใช้ในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และมีการนำหนังสือที่เป็นแบบรูปเล่ม นำมาแปลงเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วมีการเพิ่มเติม ภาพ ภาพเคลื่อนไหวกับเสียงเข้าไป ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความน่าสนใจมากขึ้น 3) การจัดทำเนื้อหาที่มีความทันสมัยมากขึ้นและครอบคลุมองค์ความรู้ในแต่ละศาสตร์มากขึ้น จึงทำให้ผู้ใช้ได้รับเนื้อหาไม่แตกต่างจากหนังสือที่เป็นรูปเล่มมากนัก ซึ่งในอดีตเนื้อหาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการเผยแพร่ช้ากว่าหนังสือที่เป็นรูปเล่มนานมากจึงทำให้ไม่ได้รับความนิยม อีกทั้งปัจจุบันได้นำเนื้อหาจากหลากหลายสาขาวิชามาเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จึงมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลายมากกว่าที่ผ่านมาโดยไม่จำกัดเฉพาะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาขาวิชาที่สนใจเท่านั้น 4) ราคาถูกลง เนื่องจากเมื่อก่อนมีกรรมวิธีในการผลิตที่ยากซับซ้อนทำให้มีราคาสูง แต่ในปัจจุบันมีการผลิตมากขึ้น เร็วขึ้น สะดวกขึ้น จึงทำให้ราคานั้นลดลงมาถูกลงได้ 5) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีความสนใจที่จะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการมากขึ้น ซึ่งในช่วงเริ่มแรกนั้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้รับความสนใจจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยทำให้ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่ได้มีการกระจายอย่างแพร่หลาย จนกระทั่ง ช่วงทศวรรษที่ผ่านมาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงได้รับความสนใจจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากขึ้น 6) ความร่วมมือกันระหว่างผู้ผลิต ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผู้ให้บริการ และผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้มีการรวมกลุ่มกันแลกเปลี่ยนความคิดและความต้องการที่จะทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการพัฒนาตรงตามความต้องการของผู้ใช้ที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมของผู้จัดซื้อจัดหาที่จะนำมาให้บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

4) ลักษณะการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มี 3 ลักษณะคือ 1) การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ (Web Base) 2) การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านตัวอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ

(Reader Base) และ 3) การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์มือถือ (Device Base) (Lamothe, 2013; Gregory, 2008) โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (Crestani, Landoni, & Melucci, 2006)

- (1) จะทำให้มีการหมุนแนวตั้งแนวนอนได้
- (2) มีการเลื่อนขึ้นลงได้
- (3) สามารถพกพาไปได้
- (4) สามารถมีภาพเคลื่อนไหวและมีเสียงได้
- (5) สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ทันที
- (6) มีการบอกหน้าและจำนวนหน้า
- (7) มีการเชื่อมโยงข้อมูลจากรายการสารบัญ
- (8) มีการค้นหาคำที่ต้องการได้
- (9) มีการเชื่อมโยงในหลายมิติที่อยู่ระหว่างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้
- (10) สามารถที่จะมีการตั้งค่าน้ำและบันทึกย่อได้

ซึ่งสอดคล้องกับการใช้งานในปัจจุบัน โดยสามารถสรุปลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นการตอบสนองจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับอุปกรณ์เครื่องมือ โดยจะประกอบด้วย 4 ส่วนคือ 1) รูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการผลิต (Format) ซึ่งจะมีทั้งเป็นตัวอักษร ภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง โดยมีการแปลงเนื้อหาให้เป็นไฟล์ดิจิทัล และกรรมวิธีในการผลิต ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละผู้ผลิต เช่น การพิมพ์เป็นตัวอักษรให้เป็นไฟล์โดยตรง การสแกนเนื้อหาบนแผ่นกระดาษให้เป็นไฟล์ภาพ เป็นต้น 2) ลักษณะการแสดงผลของเนื้อหาผ่านทางหน้าจอใช้งาน (Frame) โดยกำหนดฟังก์ชันการทำงาน (Function) เช่น การปรับเปลี่ยนรูปแบบตัวอักษร การขยายหรือย่อตัวอักษร การแสดงหรือซ่อนเลขหน้า เป็นต้น และ กำหนดลักษณะเฉพาะที่เป็นประโยชน์ (Feature) เช่น รูปแบบการค้นหา การเชื่อมโยงของเนื้อหา การค้นหา การทำแถบสี การบันทึกย่อ เป็นต้น 3) อุปกรณ์เครื่องมือในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะแบ่งได้เป็น การใช้หนังสือผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยให้มีการแสดงผลผ่านทางเว็บไซต์ (Web Base) หรือ โปรแกรมเฉพาะ (Stand Alone) การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านตัวอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ (Reader Base) ซึ่งตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ผลิตจะมีการสร้างตัวอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำไปใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละตัวแทนจำหน่าย หรือผู้ผลิตนั้น โดยเฉพาะ และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์มือถือ (Device Base) 4) ลักษณะการใช้งาน ซึ่งในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้งานผ่านระบบเครือข่าย โดยมีการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย ไปสู่อุปกรณ์เครื่องมือการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้แต่ละคนเลือกใช้ โดยมีเงื่อนไขในการเข้าใช้ที่หลากหลาย เช่น การสมัครเป็นสมาชิกและล็อกอินในการเข้าใช้ (Private Member) การบอกรับเป็นสมาชิก และเข้าใช้งาน

ได้ตามช่วงเวลา (Annual Member) หรือ ขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนด (Module Member) การเข้าใช้งาน ได้ภายในพื้นที่ตามที่กำหนด (Fix IP) เป็นต้น นอกจากนี้จะมีการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากโปรแกรมเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในแผ่นซีดีหรือดีวีดี

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 3) ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 4) ทฤษฎีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.2.1 พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้และการยอมรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในหลากหลายประเทศ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ครอพอท์และเดวิส (Croft & Davis, 2010) ได้สำรวจการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาที่ได้มีการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยรอยัลโรด พบว่า ผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะนำไปใช้ เพื่องานวิจัยและการทำรายงานตามที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 86.9% ซึ่งกลุ่มที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความพึงพอใจในการใช้งานมากถึงมากที่สุด 68.67% และไม่พึงพอใจเลย 4.70% โดยการทำงานของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสำคัญที่สุดคือการสร้างการอ้างอิงให้โดยอัตโนมัติ การดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ลงคอมพิวเตอร์ และการเน้นแถบสี (Highlighting) ตามที่ต้องการได้ตามลำดับ ซึ่งการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น จะใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์พกพาที่มีการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายไร้สายมากที่สุด 91.1% รองลงมาจะใช้งานผ่าน Blackberry จำนวน 36.4%

เกรนิน่า (Grenina, 2012) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อกำหนดเนื้อหา และการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปให้ผู้ใช้ในประเทศลัตเวีย พบว่า

1) มีแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย 14 แหล่งที่ให้บริการบนอินเทอร์เน็ต โดยผู้ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่ได้นำข้อได้เปรียบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มานำเสนอให้ผู้ใช้ได้เข้าใจและรับทราบได้อย่างทั่วถึง

2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการส่วนใหญ่ มาจากการแปลงหนังสือที่เป็นรูปเล่มที่ไม่ได้มีจำหน่ายแล้ว และบางครั้งหมวดหนังสือที่ผู้ใช้สนใจยังไม่ได้รับการสนใจที่จะทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3) จำนวนหน้าของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผู้ใช้มากที่สุดอยู่ที่ 50-150 หน้า

4) รูปแบบการอ่าน พบว่า ผู้ใช้มีการปรับเปลี่ยนขนาดตัวอักษรขณะการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 30.2% ผู้ใช้มีการปรับขยายหน้าจอขณะใช้งาน 29.0% และผู้ใช้มีการพิมพ์เอกสารออกทางเครื่องพิมพ์ 58.4%

5) ความสามารถในการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ระหว่างอายุกับทักษะทางคอมพิวเตอร์ มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผู้ใช้อายุ 19-25 ปี จะสามารถใช้งานตามที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนโดยใช้เวลาครึ่งหนึ่งของผู้ใช้อายุ 46-55 ปี โดยที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ครบถ้วน

6) ผู้ใช้ที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน จะมีการแนะนำให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ได้ง่ายกว่าผู้ที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน

7) ข้อได้เปรียบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญนั้นจะดึงดูดความน่าสนใจได้มากกว่าหนังสือที่เป็นรูปเล่มในชื่อเรื่องเดียวกัน แต่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาอ่านต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลา

รามืออาห์ (Ramaiah, 2012) ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับและความเข้าใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศอินเดีย พบว่า มี 72% เป็นผู้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน ส่วนอีก 28% นั้นยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน โดยกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และมีคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารเป็นของตนเอง 96% เนื่องจากอุปกรณ์เหล่านี้ราคาไม่แพง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีความต้องการที่จะใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนถึง 69%

สไตลเกิ้ล (Staiger, 2012) ได้ศึกษาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาในช่วง ค.ศ.2006 ถึง ค.ศ.2011 พบว่านักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมีพฤติกรรมในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับหลักสูตรที่ศึกษาของนักศึกษาแต่ละคน ส่วนนักศึกษาในวิทยาลัยนั้น พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ค่อยมีความแตกต่างกัน โดยผู้ใช้โดยรวมนั้นจะมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามความต้องการสารสนเทศมากกว่าที่จะอ่านทั้งเล่ม ซึ่งจะคล้ายกับการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยเข้าไปอ่านเฉพาะบทที่ต้องการ 56.5% และเข้าไปอ่านเฉพาะบางหน้า หรือบางหัวข้อ 36.4% โดยผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่าจุดเด่นของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น สามารถเข้าถึงได้จากที่ไหนก็ได้มากที่สุด 44% รองลงมาสามารถที่จะค้นหาข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว 25%

ไจเหวินเจีย (Tsai, 2012) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่ทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ถ้ามีความเชื่อมั่นในตัวสินค้าและบริการทางด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูง จะทำให้มีทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงตามไปด้วย ถ้ามีความเข้าใจ และทราบถึงควมมีประสิทธิภาพ ความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว และความทันสมัยในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มากขึ้น จะทำให้มีทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูง

ตามไปด้วย แต่ถ้าความเข้าใจและทราบถึงการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ง่ายต่อการใช้นั้น ไม่มีผลต่อทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และไม่มีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นยังมีมาก จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ตั้งใจในการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นตามไปด้วย

ใจเหวินเจีย (Tsai, 2012) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้อีบุ๊คอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ 94% ได้มีการใช้อีบุ๊คอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีการใช้อีบุ๊คอิเล็กทรอนิกส์ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง มากที่สุด เท่ากับ 59% รองลงมาจะใช้อีบุ๊คอิเล็กทรอนิกส์ 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์ เท่ากับ 35% โดยผู้ใช้อีบุ๊คอิเล็กทรอนิกส์มีทัศนคติว่า ชอบในด้านราคา มากที่สุด มีถึง 97% รู้สึกว่าได้ข้อมูลครบถ้วน 88% ช่วยในการทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย 80% และรู้สึกว่าไม่ต้องถือตำราที่เป็นเล่ม 79%

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะมีความสัมพันธ์กับลักษณะของผู้ใช้ในหลายด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่อระบบเครือข่าย ซึ่งผู้ที่มีคอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายนั้น มีการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าผู้ที่ไม่ได้มี 2) การมีทักษะและประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์นั้น ทำให้มีการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้มีทักษะหรือประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์มาก่อน 3) การสร้างความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้ที่ยังไม่เคยใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้มีความสนใจที่จะใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต ส่วนผู้ที่เคยใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้วจะทำให้มีการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเนื้อหาที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น 4) ทัศนคติของผู้ใช้ ซึ่งถ้าผู้ใช้ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเชิงบวกนั้น ทำให้เกิดการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาได้ แต่ถ้าปลูกฝังทัศนคติในเชิงลบหรือถูกทำให้เกิดความกลัวในการใช้งาน จะทำให้ไม่ต้องการที่จะใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ 5) การยอมรับในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งถ้าผู้ใช้เป็นผู้ที่ยอมรับเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ทำให้เกิดการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้มาก ส่วนผู้ใช้ที่ยอมรับในการใช้เทคโนโลยีได้ยาก มักที่จะปฏิเสธการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ตลอดเวลา 6) การได้รับข่าวสารจากแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถ้าผู้ใช้ได้รับสารสนเทศจากแหล่งผลิตหรือตัวแทนจำหน่ายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และการติดตามหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกมาใหม่ ทำให้ผู้ใช้มีความเชื่อมั่นในเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ 7) การใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งผู้ใช้ที่มีอายุแตกต่างกันนั้นจะมีการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างกัน รวมไปถึงลักษณะการเข้าใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นส่วนใหญ่จะเหมาะสมกับช่วงอายุที่อยู่ในวัยรุ่นถึงวัยกลางคน 8) ประเภทหนังสือที่ใช้ ซึ่งผู้ใช้มีความต้องการที่จะใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสืออ่านเล่นอิเล็กทรอนิกส์

นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ ตำราอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือนอกเวลาอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ทำให้เกิดการใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ทั้งนั้น 9) ลักษณะการนำเนื้อหาในนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้งาน ซึ่งผู้ใช้ต้องการอ่านเนื้อเรื่องในนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ทั้งเล่ม อ่านเนื้อเรื่องเฉพาะบางบท หรืออ่านเฉพาะหัวข้อที่จะนำไปใช้ ถือว่าผู้ใช้ได้มีการใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์เล่มนั้นแล้ว โดยจะมีพฤติกรรมการใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความแตกต่างกันใน 3 ด้าน คือ ความถี่ในการใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาที่ใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ และวัตถุประสงค์ในการใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์

2.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์

มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ผู้ที่ไม่เคยใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากไม่ทราบว่ามีนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดให้บริการ ค.ศ.2009 นั้นมี 40.2% ซึ่งใกล้เคียงกับค.ศ.2003 ในเหตุผลเดียวกันซึ่งมี 37.3% (Croft & Davis, 2010) โดยเหตุผลที่นักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยเม้าส์เซ็น โจเซฟเลือกที่จะไม่ใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ เพราะ 1) ทางห้องสมุดไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะไม่ทราบการให้บริการนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยทางห้องสมุดไม่ได้มีการแนะนำหรือประชาสัมพันธ์ได้อย่างทั่วถึง 2) ผู้ใช้ต้องการที่จะใช้งานที่เป็นแบบรูปเล่ม โดยมีความรู้สึกรู้ว่าได้พลิกหน้ากระดาษแล้วสะดวกสบายมากกว่าใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี 3) ผู้ใช้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ใช้ไม่มีความต้องการหรือไม่มีเหตุผลที่ต้องใช้ (Gregory, 2008) นอกจากนี้การสนับสนุนจากทางคณะโดยกระตุ้นให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์รองรับการค้นหาเนื้อหาในรายวิชาสำหรับการเรียนรู้ของนักศึกษา (Saunders, 2015) ทำให้ผู้ใช้สามารถเลือกนิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการได้

ซึ่งทฤษฎีที่เป็นกระบวนการของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี หรือ "ทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี" โดย Roger & Shoemaker, (1971) ได้แบ่งขั้นตอนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้ (Awareness Stage) เป็นการรับทราบว่ามียุทธศาสตร์ และเทคโนโลยีเกิดขึ้น แต่ไม่ได้มีการทราบเนื้อหาของนวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้น โดยละเอียด แต่เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้เกิดความสนใจที่จะทราบเนื้อหาได้

ขั้นตอนที่ 2 การสนใจ (Interest Stage) เป็นการเริ่มมีความสนใจ ในการเข้าถึงเนื้อหาเพื่อต้องการรายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มเติม โดยจะมีการนำความรู้เดิมมาพิจารณาร่วมกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน (Evaluation Stage) เป็นการวิเคราะห์ใคร่ครวญถึงประโยชน์ของการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่มาใช้ ซึ่งนำมาใช้นั้นจะมีความคุ้มค่าในผลที่ได้

อย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่ไม่มีความเสี่ยงในการใช้หรือไม่ ซึ่งจะต้องมีการสร้างความเชื่อมั่นในการตัดสินใจที่จะใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่

ขั้นตอนที่ 4 การทดลอง (Trial Stage) เป็นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ประยุกต์กับสถานการณ์ที่ได้มีการสร้างขึ้นเพื่อทดลองใช้บางส่วน แล้วดูผลที่เกิดขึ้นว่าได้ประโยชน์ตามที่ได้มีการวิเคราะห์ในการประเมินหรือไม่ และพิจารณาถึงความคุ้มค่าและความเหมาะสมที่ได้จากการทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 5 การยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นที่บุคคลรับวิทยาการใหม่ ๆ นั้น ไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมของตนอย่างเต็มที่ หลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติและเห็นประโยชน์แล้วยอมรับนวัตกรรมเหล่านั้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรม เนื่องจากว่า การที่จะมีการยอมรับได้นั้นต้องมีการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งประการแรกนั้น ต้องให้มีการรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากว่าถ้าไม่มีการรับรู้ก็จะไม่มีทางที่จะทำให้สนใจได้เสียแต่พอเกิดความสนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วแต่ถ้ายังไม่มีการประเมินการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก็จะทำให้ไม่เกิดการทดลองใช้ได้ ซึ่งถ้าได้มีการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ผู้ใช้นั้นจะสร้างความพอใจของตัวเองไว้แล้วจะนำไปวัดผลที่ได้จากการทดลองใช้ ซึ่งถ้าผลออกมาได้ตามที่ตั้งเกณฑ์ไว้ก็จะยอมรับได้ และถ้าผลออกมาได้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มาก จะทำให้เกิดความพึงพอใจและมีการยอมรับในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้สูง แต่ถ้าผลออกมาต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จะทำให้เกิดการปฏิเสธการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากนี้ปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้หนังสือนั้น จะเกิดจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งในด้านการเรียนการสอนนั้น ผู้เป็นอาจารย์สอนส่วนใหญ่จะมีการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งถ้าอาจารย์ได้มีการใช้ หรือ ทราบแหล่งของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนรู้ ก็จะให้มีโอกาสที่จะแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่นักศึกษาได้ ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ ก็จะมีบทบาทในการเชิญชวนให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เช่นกัน ส่วนบริษัทผู้ผลิตหรือตัวแทนจำหน่ายนั้นจะมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผ่านทางอินเทอร์เน็ตนั้น จะทำให้ได้รับทราบเงื่อนไขการให้บริการ ประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อให้มีการประเมินความคุ้มค่าแล้วมีการตัดสินใจที่จะนำไปสู่การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้

2.1.3 ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีการศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ เพื่อเข้าใจถึงปัญหาอุปสรรคในการใช้งาน ดังสรุปได้ดังนี้

เกรกเกอร์รี่ (Gregory, 2008) ได้ศึกษาการใช้และทัศนคติที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยเม้าส์เซ็น โจเซฟ พบว่า กลุ่มที่ไม่ชอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ให้เหตุผล ดังนี้ 1) ผู้ใช้รู้สึกปวดตา เมื่อมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลานาน 2) การเข้าถึงมีความยากลำบาก ซึ่งผู้ใช้ไม่มีความชำนาญในการเข้าใช้ ซึ่งบางครั้งไม่สะดวกที่ต้องอยู่นั่งจอคอมพิวเตอร์ตลอดเวลาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 3) การค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ได้ตามความต้องการ 4) ต้องการความรู้สึกลือหนังสืออยู่ในมือมากกว่าใช้จากคอมพิวเตอร์

แมคคลัวร์และ โฮเซท (McLure & Hoseth, 2012) ได้สำรวจทัศนคติที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ พบว่า มีข้อกังวลบางประการเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือ เมื่อต้องการเปรียบเทียบเนื้อหาที่มีอยู่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มเดียวกัน แต่อยู่ในหน้าที่แตกต่างกัน จะไม่สามารถทำได้อย่างสะดวก ซึ่งจะต้องพิมพ์หน้าใดหน้าหนึ่งเป็นเอกสารแล้วนำมาเปรียบเทียบอีกหน้าที่เหลือ อีกทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการนั้น ผู้ใช้ไม่สามารถเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชื่อเรื่องเดียวกันพร้อมกันได้หลายคน แต่อย่างไรก็ตามทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษบัณฑิตวิทยาลัยสามารถที่จะมีส่วนที่ทำให้เกิดการผลักดันให้มีการบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำมาให้บริการในห้องสมุด โดยอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษบัณฑิตวิทยาลัยต้องมีการเรียนรู้วิธีการในการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เข้าใจการทำงาน ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น ได้มากขึ้น

รามืออาห์ (Ramaiah, 2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับและความเข้าใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศอินเดีย พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นที่ผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น เกิดจากไม่สามารถเชื่อมโยงไปสารสนเทศที่ต้องการได้ กับการแปลภาษาซึ่งไม่มีประสิทธิภาพ มากที่สุด 28% กับ 18% ตามลำดับ ส่วนปัญหาของการใช้และอุปกรณ์การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น เกิดจากราคาโดยรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์หรือโปรแกรมในการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีราคาสูง การออกไปอนุญาตเกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดไม่มีการบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พร้อมในการใช้งานน้อย เป็นต้น

สรุปได้ว่า อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะประกอบจากหลายส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ซึ่งการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและการสื่อสารตั้งแต่การรับสัญญาณเครือข่าย (Information Transformation) จากแหล่งให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การเข้าถึงการใช้งานหนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์ (Usability) และการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ (User Interface) ซึ่งถ้าสัญญาณเครือข่ายมีประสิทธิภาพต่ำ ไม่ว่าจะในด้านความแรงของสัญญาณ ที่น้อย หรือด้านการครอบคลุมของสัญญาณ ที่อยู่ในขอบเขตที่จำกัด หรือด้านความสม่ำเสมอของสัญญาณ ที่ไม่ต่อเนื่อง รวมไปถึงการเข้าใช้งานของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์สื่อสาร ที่มีขั้นตอนที่เข้าใช้มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือการตอบสนองการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้ใช้อาจมีการปรับการใช้งานให้ได้ตามความต้องการ 2) ด้านสุขภาพสายตาและความเมื่อยล้า จากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยถ้ามีการใช้งานนาน ๆ จะทำให้ปวดสายตา และต้องเกร็งกล้ามเนื้อให้อยู่ในท่าเดียวกัน จะทำให้เมื่อยได้ 3) ด้านทักษะภาษาต่างประเทศ เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นตำราเพื่อใช้ในการเรียนการสอนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งทำให้นักศึกษาไทยมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะเท่าที่จำเป็น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งสิ้น

2.1.4 ทฤษฎีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของ Roesnita & Zainab (2007) นั้นได้แยกปัจจัยที่ทำให้เกิดการใช้หรือไม่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1) ปัจจัยด้านการรับรู้ความเข้าใจ (Cognitive Factors) ประกอบด้วย การตระหนักรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด การหาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประสบการณ์ที่ผ่านมาในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และทัศนคติเชิงบวกต่อการให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2) ปัจจัยด้านการเข้าถึง (Access Factors) ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการเข้าถึง สถานที่ในการเข้าถึง การเข้าใช้งานได้ตลอดเวลา และไม่ต้องเดินทางไปห้องสมุด

3) ปัจจัยด้านการใช้งาน (Functional Factors) ประกอบด้วย ง่ายต่อการเข้าใช้ การเข้าใช้ได้จากระยะไกล ความสะดวกสบายในการใช้ ง่ายต่อการค้นหาและการตัดลอก ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา ประหยัดพื้นที่ในห้องสมุด และการขอใช้งานผ่านทางหน้าจอ

4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology Factors) ประกอบด้วย ยุคสมัยในการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ช่วงเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต และระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละสัปดาห์

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 1) การบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 2) การบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักพิมพ์และตัวแทนจำหน่าย

การบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถจำแนกแหล่งที่ให้บริการได้เป็น 2 แหล่งคือ จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย และจากสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายโดยตรง ซึ่งทั้งสอง

แหล่งนั้นจะเน้นความพึงพอใจของผู้ใช้ และการได้รับเนื้อหาตรงตามความต้องการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 การบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีการเตรียมให้นักศึกษาได้เข้ามาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ได้มีการบอกรับให้บริการ โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้งาน และทัศนคติต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยเม้าส์เช่น โจเซฟ โดย Gregory (2008) พบว่าการเข้าใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดอาร์คิโอบี เมื่อบรรณารักษ์ได้พิมพ์รายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ NetLibrary ลงในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ FOCUS เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลได้ทาง OPAC นั้น จะมีผลทำให้ผู้ใช้บริการมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และจากการศึกษาห้องสมุดมหาวิทยาลัย 7 แห่งที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอังกฤษ โดย Vasileiou, Hartley, & Rowley (2012) พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ต้องการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มาจากตัวแทนจำหน่ายซึ่งมีการนำเสนอเป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากการบอกรับมาจากหลายแหล่งผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยต้องการให้มีเนื้อหาที่ได้จากการบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นครอบคลุมทุกสาขาที่เปิดสอนของมหาวิทยาลัย และมีความเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถแปลงให้อยู่ในรูปแบบ pdf ไฟล์จะสามารถใช้งานได้ง่าย สะดวก และสามารถเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศจากเนื้อหาที่อยู่ภายในได้ ซึ่งเกณฑ์ในการเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยนั้นจะขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของตัวแทนจำหน่าย มากที่สุด เนื่องจากต้องมีการติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง รองลงมาจะเป็นเรื่องเงื่อนไขการให้บริการและราคา แล้วถึงจะเป็นเรื่องรูปแบบการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชาที่ต้องการ

1.3.2 การบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักพิมพ์และตัวแทนจำหน่าย

การให้บริการโดยสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายนั้น จะต้องมีการลงทะเบียนเป็นสมาชิกหรือต้องซื้ออุปกรณ์จากสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายโดยตรง อีกทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะมีทั้งให้บริการโดยมีค่าใช้จ่ายและไม่มีการเข้าถึงเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามขั้นตอนของแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายได้มีการสร้างช่องทางในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นของตนเองโดยเฉพาะ ทำให้การใช้นั้นต้องมีการเข้าระบบการใช้ในแต่ละแหล่ง อีกทั้งการค้นหาต้องเข้าไปในระบบแต่ละแห่งแล้วทำการค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ภายในนั้น โดยเงื่อนไขในการให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของตัวแทนจำหน่ายหรือสำนักพิมพ์นั้นมีความแตกต่างกัน ผู้ใช้จึงต้องเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละตัวแทนจำหน่ายหรือสำนักพิมพ์

แนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดผลกระทบในอุตสาหกรรมการพิมพ์ โดยการศึกษาของ Carreiro (2010) ประกอบด้วย

1) ปัจจัยสู่ความสำเร็จของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ ต้นทุนในการผลิต ชื่อหนังสือที่นำมาผลิต ผู้ใช้สามารถเข้าใช้ได้ง่าย ความเป็นเจ้าของการใช้งานอย่างเหมาะสม และนโยบายในการใช้

2) การเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมการพิมพ์ เนื่องจากความพึงพอใจจากหนังสือที่เป็นรูปเล่ม กลายเป็นความพึงพอใจที่ทำหนังสือให้มีภาพเคลื่อนไหว มีเสียง และสามารถใช้งานได้บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้มีการทำสำนักพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Publishing) เพิ่มมากขึ้นด้วย

3) ความท้าทายในการแก้ไขปัญหา จะเกี่ยวข้องกับรูปแบบและมาตรฐานในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ภาษาในการใช้งาน และเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการใช้งาน

ไบสเลอร์และเคิร์ต (Beisler & Kurt, 2012) ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความแตกต่างกันในวงการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีทั้งรูปแบบที่ต้องใช้ผ่านเว็บ (Web-Base) รูปแบบที่ใช้บนแผ่นซีดี (Application-Base) และรูปแบบที่ใช้ผ่านอุปกรณ์ (Device-Base) ทำให้ผู้ใช้นั้นจะต้องมีการใช้งานเครื่องมืออ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความแตกต่างกัน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

2.1 การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา มีผู้ให้ความเห็นและสรุปลักษณะพื้นฐานไว้หลากหลายทรรศนะ ดังนี้

วุฒิพงษ์ บูโธสง (2542) ให้ความเห็นว่า การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการศึกษาที่ต้องการพัฒนาความรู้ให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างมาตรฐานให้สูงขึ้น ในวิชาชีพต่าง ๆ และต้องการในเป็นผู้นำที่มีความสามารถทางวิชาการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นผู้ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จำเป็นศึกษาและเข้าใจสารสนเทศ เพื่อสามารถนำไปพัฒนาทางด้านวิชาการ รวมทั้งพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองได้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ให้ความเห็นว่า การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้น มุ่งเน้นการค้นหาและแสวงหาคำตอบเพื่อริเริ่มแนวทางของวิทยาการใหม่ๆ ซึ่งการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาจะให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากกว่าผู้สอน โดยผู้เรียนจะต้องมีแนวคิด และแนวทางในการแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา เข้าฟังการอภิปราย และเข้าร่วม

กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งน้อย ค้นซ่งทอง (2538) สรุปหลักการสำคัญของการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาไว้ว่า การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานั้น ผู้เรียนจะต้องสร้างแนวความคิดแล้ว ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อได้ข้อค้นพบที่ได้ศึกษามาแล้ว จะต้องนำเสนอได้อย่างมีหลักเกณฑ์ หลักการและหลักวิชาแก่คณาจารย์ผู้สอน

วิจิตร ศรีสอาน (2543) สรุปลักษณะพื้นฐานสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ดังนี้

1) มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) โดยต้องการสร้างความรู้เชิงลึกให้เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

2) มุ่งเน้นในเรื่องการวิจัยค้นคว้า (Research Oriented) โดยต้องการให้มีความรู้จากประสบการณ์ที่ได้มีการค้นคว้าแล้วดำเนินการวิจัย

3) มุ่งเน้นความรู้ทางด้านวิชาชีพ (Professionalization) โดยต้องการให้มีความรู้สำหรับการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ (Scholarship) เพื่อให้บัณฑิตเป็นนักวิชาการที่มีความสามารถทางวิชาการสูงพอที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาวิชาที่ตนศึกษาได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

รูปแบบการสอนที่เหมาะสมสำหรับบัณฑิตศึกษา (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2536) มีวิธีการสอน ดังนี้

1) การสอนแบบสัมมนา เป็นวิธีการสอนโดยมีแนวทางให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอ แสดงความคิดเห็น แสดงเหตุผลและโต้แย้ง ในหัวข้อที่ได้มีการศึกษาและค้นคว้า ร่วมกับอาจารย์ และผู้เรียนด้วยกัน

2) การศึกษาแบบอิสระ เป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจได้โดยอิสระ ทำให้ความรู้ในหัวข้อที่สนใจนั้นครอบคลุมเนื้อหามากพอในการนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลเชิงลึก นอกเหนือจากเนื้อหาและทฤษฎีที่มีการเรียนในหลักสูตร

3) การสอนแบบฝึกปฏิบัติ เป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนโดยเรียนรู้จากการทดลองหรือได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติ โดยทำให้เข้าใจเพิ่มมากขึ้นจากข้อเท็จจริงหรือทฤษฎี บางครั้งสิ่งที่ได้จากการฝึกปฏิบัติอาจทำให้เกิดข้อค้นพบที่เกิดขึ้นใหม่ได้

4) การสอนแบบกลุ่มแก้ปัญหา เป็นวิธีการสอนที่ผู้สอนจะมีการแบ่งกลุ่ม และมอบหมายงานให้แก่แต่ละกลุ่มได้มีการทำร่วมกันเพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมแล้วนำเสนอผู้สอน โดยผู้สอนจะเป็นผู้เสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในแต่ละกลุ่ม

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษานั้น เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก โดยต้องมีทักษะการค้นคว้าหาคำตอบ เพื่อนำมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทั้งใช้เชิงลึกที่นำไปใช้

เฉพาะด้าน และเชิงกว้างที่นำไปใช้ประยุกต์ได้หลายหลาย ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความสามารถทั้งวิชาการ และวิชาชีพ โดยผู้สอนนั้นจะเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาเพื่อจุดประกายความคิดให้ผู้เรียน ได้ตั้งเป้าหมาย และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งจะแนะนำแนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเข้าใจหนทางที่จะไปสู่เป้าหมายได้ โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอีกทางเลือกที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างสะดวกรวดเร็วและตรงตามความต้องการ

2.2 ด้านมนุษยศาสตร์

“มนุษยศาสตร์” เป็นการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ พฤติกรรมมนุษย์ และประสบการณ์ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (อุทัย หิรัญโต, 2530) โดยความหมายตาม สุมาลี มหณรงค์ชัย (2558) กล่าวว่า วิธีคิดแบบมนุษยศาสตร์ ใช้ความรู้สึกเป็นฐานเพื่อเปิดมิติความรู้ไปสู่ความจริง โดยมีคุณค่าเป็นแกนกลางของการศึกษา และมีอุดมคติอยู่ที่ความเป็นมนุษย์ ซึ่ง INTERNATIONAL STANDARD CLASSIFICATION OF EDUCATION (ISCE 2011) ได้จำแนกการศึกษาหลักสูตรสาขา มนุษยศาสตร์ออกเป็น 5 สาขาย่อย ดังนี้

- 1) ศาสนาและเทววิทยา
- 2) ประวัติศาสตร์และโบราณคดี
- 3) ปรัชญาและจริยศาสตร์
- 4) การเรียนรู้ภาษา
- 5) วรรณกรรมและภาษาศาสตร์

วิชาทางด้านมนุษยศาสตร์นั้น มีขอบเขตที่กว้างมากเนื่องจากข้อมูลที่น่ามาใช้ในบางครั้งนั้นเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีข้อสรุปหาที่สิ้นสุดไม่ได้ ซึ่งข้อเท็จจริงจะมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา อีกทั้งการศึกษาทางด้านมนุษยศาสตร์นั้นมีผลกระทบต่อจิตใจซึ่งไม่สามารถวัดได้ แต่มีความสำคัญกับศาสตร์อื่น ๆ เนื่องจากศาสตร์แขนงอื่นจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาทางด้านมนุษยศาสตร์ จึงต้องมีการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ เพื่อให้ศาสตร์นั้นเกิดประโยชน์ต่อมนุษยชาติให้นำไปใช้ประโยชน์และประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (อุทัย คุลเกษม, 2561)

สรุปได้ว่า ด้านมนุษยศาสตร์จะเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ โดยมุ่งเน้นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจ มีลักษณะเป็นนามธรรมโดยองค์ความรู้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่องค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์มีความจำเป็นสำหรับศาสตร์ทางด้านอื่น ซึ่งเนื้อหาในแต่ละกลุ่มจะมีความใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามวิชาที่อยู่ในมนุษยศาสตร์ ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้มีการพัฒนาจิตใจของผู้ที่ได้ศึกษาไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่เวลาใดก็เวลาหนึ่ง จึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคน

2.3 การเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบการเรียนการสอนที่มีการใช้เทคโนโลยีสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพื่อได้รับความรู้และองค์ความรู้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ทำให้เกิดระบบการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของวิชาที่เรียนนั้นได้ (ชุมชนพจนานุกรม, 2545) โดยการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์นั้นเป็นช่องทางที่ผู้เรียนกับผู้สอนใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อีกทั้งผู้เรียนสามารถเข้าไปยังเว็บไซต์เพื่อหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากทั่วโลกได้ โดยรูปแบบการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตนั้นได้ตอบสนองการเรียนรู้อินเทอร์เน็ต โดยผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาวิชาจากการเรียนผ่านระบบการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ได้มีการจัดการไว้อย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ โดยจะมีการจัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นบทเรียน ซึ่งแต่ละบทเรียนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับผู้เรียนขึ้นมา แล้วมีการนำเสนอเนื้อหาและสร้างกิจกรรมในแต่ละบทเรียนขึ้นมา ผู้เรียนสามารถนำเสนอการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษางานกับทั้งผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันเองได้ โดยผู้สอนสามารถทดสอบเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในแต่ละบทเรียนและในตอนสุดท้ายของวิชาได้ (ไพฑูริย์ ศรีฟ้า, 2545)

ลักษณะการเรียนการสอน โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ธนอมพร เลหาจรัสแสง 2545) คือ

- 1) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามความสะดวก (Anywhere and Anytime)
- 2) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสื่อประสมในการทบทวนความรู้ได้ (Multimedia)
- 3) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาความรู้ได้ตามความต้องการ ไม่ต้องเรียงตามลำดับ (Non-linear)
- 4) ผู้เรียนสามารถมีการโต้ตอบกับผู้อื่นในรูปแบบกิจกรรมตอบคำถามทั้งแบบฝึกหัดทำขบหรือแบบทดสอบในการประเมินความรู้ด้วยตนเองและมีช่องทางในการสื่อสารกับผู้เรียนด้วยกันเองและผู้สอนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย การตอบคำถามและการให้คำปรึกษาแนะนำ (Interactive)
- 5) ผู้เรียนสามารถมีการทดสอบเพื่อวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งได้ผลตอบสนองทันทีทั้งแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน (Immediate Response) การเรียนการสอน โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อกลางสำหรับการเรียนการสอน ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเรื่องสถานที่และเวลา นอกจากนี้ยังมีช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง อีกทั้งผู้เรียนสามารถ

ประเมินความรู้ได้ด้วยตนเอง ถ้ายังไม่เข้าใจในเนื้อหาส่วนใด สามารถเข้าไปเรียนรู้เพิ่มเติมได้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีพ

2.4 มนุษยศาสตร์ดิจิทัล มีการศึกษาเรื่อง มนุษยศาสตร์ดิจิทัลในหลายสถาบัน และมีการให้ความหมายไว้อย่างแพร่หลาย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ (2560) ให้ความหมายว่า มนุษยศาสตร์ดิจิทัล ว่า ในช่วงเริ่มแรกตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 นักมนุษยศาสตร์จะสนใจเทคโนโลยีในด้านที่จะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์ ซึ่งจะใช้ชื่อว่า Humanities Computing โดยการใช้คอมพิวเตอร์จัดการข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้งานและสามารถที่จะสืบค้นได้ ซึ่งต่อมาได้มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการเก็บรวบรวมและเข้าถึงข้อมูลที่มีมหาศาล (Big Data) รวมถึงการประมวลผลข้อมูลได้รวดเร็ว ปรับรูปแบบข้อมูลที่ต้องการแสดงผลได้หลากหลายและทำเป็นกราฟหรือรูปภาพให้ง่ายต่อการเข้าใจได้ อีกทั้งสามารถใช้สถิติหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ได้ จึงกลายเป็น มนุษยศาสตร์ดิจิทัล หรือ Digital Humanities ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับมนุษยศาสตร์บางกลุ่มยังมองเห็นเพียงว่า แก่นของมนุษยศาสตร์นั้นเป็นการวิพากษ์วิจารณ์และการตีความได้หลากหลายมุมมอง ทำให้ผลงานทางด้านมนุษยศาสตร์ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและคุณภาพ โดยมองว่า มนุษยศาสตร์ดิจิทัลนั้นเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประมวลผลโดยเน้นด้านปริมาณ จึงดูเหมือนไม่ใช่สิ่งที่เป็นแก่นของมนุษยศาสตร์ที่แท้จริง อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต มนุษย์จะต้องเข้าไปสู่ยุคดิจิทัล ที่รอบตัวจะมีการสื่อสารและการนำเสนอผ่านสื่อดิจิทัล ดังนั้นมนุษยศาสตร์แบบดั้งเดิมก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงมุมมองให้เกิดความเข้าใจความคิดและการแสดงออกในสื่อออนไลน์ของมนุษย์ในโลกดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

กุลธิดา ท้วมสุข (2558) ให้ความหมายว่า มนุษยศาสตร์ดิจิทัลเกิดจากการบูรณาการผสานความรู้ระหว่างวิทยาการทางด้านคอมพิวเตอร์ให้เข้ากับด้านมนุษยศาสตร์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรวบรวม การจัดการและการเก็บรักษาสงวนความรู้ในลักษณะเป็นดิจิทัลที่มีทั้งข้อความ และสื่อประสม (Multimedia) ในหัวข้อที่เกี่ยวกับมนุษยศาสตร์ เพื่อตอบสนองต่อการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นมาของมนุษย์ไม่ให้เกิดสูญหายไป โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

โจนส์ (Jones, 2014) ให้ความหมายว่า มนุษยศาสตร์ดิจิทัลเป็นรูปแบบใหม่ที่โดดเด่น สำหรับการตอบสนองความต้องการและเป็นที่มาของการขยายมุมมองในด้านมนุษยศาสตร์ให้กว้างขึ้น โดยมีการนำดิจิทัลมาใช้กับความเป็นมนุษย์ในตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา จนนำไปสู่มนุษยศาสตร์ดิจิทัล

สรุปได้ว่า มนุษยศาสตร์ดิจิทัลนั้นเป็นการนำความรู้จากมนุษยศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มาผสมผสานกันโดยการเรียนรู้กันจะมี 2 มุมมอง ซึ่งถ้าพิจารณาในฐานะบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่มนุษยศาสตร์ จะเห็นว่าเป็นการนำระบบสารสนเทศไปใช้เพื่อการจัดการงาน

ด้านมนุษยศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาในฐานะบุคลากรด้านมนุษยศาสตร์ไปสู่สารสนเทศศาสตร์ จะเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นทางด้านมนุษยศาสตร์ โดยที่จะทำให้เกิดผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ เนื่องจากพื้นฐานบุคลากรทางด้านมนุษยศาสตร์นั้นมีความคิดที่ละเอียดลึกซึ้ง แล้วเมื่อมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผลิตเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น จะทำให้บุคลากรที่เป็นมนุษยศาสตร์ดิจิทัลนั้นมีส่วนสำคัญในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้คงอยู่สืบไป

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์

3.1 ความหมายของกลยุทธ์

คำว่า "กลยุทธ์" หรือ "Strategy" มีความหมายดั้งเดิมมาจากการใช้ในทางทหาร ซึ่งจะเรียกอีกอย่างได้ว่ายุทธศาสตร์ โดยนักวิชาการนั้นได้ให้ความหมายของ "กลยุทธ์" ซึ่งได้มีการนำมาแสดงรายละเอียดบางส่วนไว้ดังนี้

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2544) กล่าวว่าไว้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางการตัดสินใจที่มีความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์เหตุการณ์ของสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้สมมติฐานการปรับปรุงให้ประยุกต์กับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต

มินทซ์เบิร์กและควินน์ (Mintzberg & Quinn, 1996) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์นั้นเป็นรูปแบบที่ใช้ในการตัดสินใจ และแล้วมีกระบวนการเพื่อดำเนินการให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

คัทซีโอลูดส์ (Katsioloudes, 2006) กล่าวว่า กลยุทธ์ เป็นแนวทางวิธีการที่สามารถทำให้เกิดการบรรลุผลสำเร็จของแต่ละแผนปฏิบัติการที่อยู่ในการบริหาร โครงการ โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในและภายนอกองค์กร

เดวิส (David, 2009) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาว

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2552) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นแนวทางเชิงรุกที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย โดยในแต่ละกลยุทธ์ ประกอบด้วยยุทธวิธี (Tactic) ซึ่งหมายถึงวิธีการเชิงรุก หลาย ๆ วิธีการ ประกอบกันเป็นกลุ่มหรือชุดของวิธีการเชิงรุก

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2552) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง รูปแบบหรือการกำหนดแนวทางทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขันที่สามารถชนะคู่แข่งได้ โดยสร้างเอกลักษณ์ที่มีความแตกต่าง ซึ่งดำเนินการมุ่งเน้นไปที่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งเอาไว้

จากการศึกษาของผู้วิจัยนั้น กล่าวสรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึงแนวทางที่เกิดจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในซึ่งได้แก่จุดเด่นกับจุดด้อยและปัจจัยภายนอกซึ่งได้แก่โอกาสและอุปสรรค แล้วสามารถกำหนดรูปแบบสำหรับใช้ในการตัดสินใจดำเนินการ เพื่อให้มีการบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

3.2 ความสำคัญของกลยุทธ์

ในการดำเนินการใด ๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอาหาร ด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านการเรียนรู้ ล้วนแต่จำเป็นต้องมีกระบวนการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์นั้น จากคำพูดของซุนวูที่กล่าวว่า "รู้เขารู้เรา รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง" จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์ เนื่องจาก รู้เขา ก็คือ รู้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นองค์ประกอบภายนอก ซึ่งจะได้โอกาสและอุปสรรคที่จะกระทำกับกลุ่มเป้าหมาย รู้เรา ก็คือ รู้ตัวเองที่เป็นองค์ประกอบภายใน ซึ่งจะได้จุดเด่นและจุดด้อยที่เป็นความพร้อมของตัวเอง แล้วนำองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในมาวิเคราะห์ร่วมกันจะทำให้ได้ทราบแนวทางที่จะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งถ้าเราไม่มีกลยุทธ์ เราจะไม่สามารถดำเนินการทางไหนให้บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นกลยุทธ์ จึงเป็นความสำคัญพื้นฐานที่จะต้องตระหนักถึงเมื่อมีวัตถุประสงค์ในการกระทำแล้วต้องการให้บรรลุเป้าหมาย

วาสคอนเซลลอส (Vasconcellos, 2005) ได้กล่าวว่า "You can win with ten or lose with a hundred" ซึ่งในการทำสงครามนั้น ถ้าเรามีกลยุทธ์ที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ที่เหมาะสม ถึงแม้ว่ามีกำลังคนเพียงสิบคนก็สามารถชนะได้ แต่ถ้าเราไม่มีกลยุทธ์หรือมีกลยุทธ์แต่นำไปใช้อย่างเหมาะสมถึงมีกำลังคนถึงร้อยคนก็จะทำให้พ่ายแพ้ได้ ดังนั้นถ้าเปรียบกับการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วไม่มีกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือนำกลยุทธ์ที่ไม่เหมาะสมมาใช้ในการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก็จะทำให้ผลความสำเร็จที่เกิดจากการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นั้นไม่เป็นตามที่ต้องการหรืออาจจะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จก็เป็นได้ จึงทำให้ต้องมีการพัฒนากลยุทธ์และกำหนดกลยุทธ์ให้ได้อย่างเหมาะสมในและสถานการณ์

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลยุทธ์ว่า สิ่งที่เป็นความสำคัญของกลยุทธ์นั้นเนื่องจากกลยุทธ์เป็นสิ่งที่จะได้ผลตอบแทนที่มีประโยชน์ในระยะยาวในสิ่งที่ได้มีการดำเนินการตามที่ต้องการ และเชื่อมโยงไปยังการดำเนินงานในอนาคต โดยมีความเกี่ยวข้องกับทุกส่วนในองค์กร

กล่าวสรุป กลยุทธ์ ถือได้ว่าเป็นความสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรได้ เนื่องจากว่าถ้าองค์กรใดก็ตามมีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ไม่บรรลุตามเป้าหมาย หรือเกิดความล้มเหลว แสดงว่า องค์กรนั้นไม่มีการใช้กลยุทธ์ในการบริหารงาน หรืออาจจะมีการใช้กลยุทธ์แต่ ไม่ได้มี

การเลือกกลยุทธ์ในการนำมาใช้ในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถ้าเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานทางธุรกิจ แล้วถ้านำมาใช้ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ อาจทำให้เกิดการขาดทุนหรือต้องปิดบริษัทก็ได้ ในงานวิจัยนี้กลยุทธ์ต้องมีความสำคัญในการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะต้องมีเป้าหมายให้สามารถทำให้เกิดผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

3.3 การพัฒนากลยุทธ์

ในการพัฒนากลยุทธ์นั้นจะเป็นกระบวนการในการสร้างกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ต้องการ โดยเนตรพัฒนา ยาวีราช (2552) ได้กล่าวว่า การพัฒนากลยุทธ์นั้นจะมีขั้นตอนต่างๆดังนี้

1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยจะมีการจำแนกเป็นสภาพแวดล้อมภายในซึ่งประกอบด้วยจุดแข็งและจุดอ่อน ซึ่งจะมองทางด้านประสิทธิภาพ นวัตกรรม คุณภาพของสินค้า และบริการ และการตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพื่อการได้เปรียบในการแข่งขัน กับสภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งประกอบด้วยการมองหาโอกาสและอุปสรรคในการประกอบการ (เขมมารี รัชชชีพ 2553)

2) การวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร ซึ่งจะเป็นการกำหนดทิศทางขององค์กร ซึ่งในปัจจุบัน การแข่งขันทางธุรกิจก้าวไปสู่โลกไร้พรมแดน ดังนั้นการใช้ความสำเร็จในอดีตไม่สามารถที่จะนำมาสร้างความสำเร็จในอนาคตได้ องค์กรไม่สามารถใช้กระบวนทัศน์ดั้งเดิม (Old Paradigm) มาตัดสินใจได้ แต่จะต้องมีกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) มาสร้างสรรค์ความคิด และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา, 2555)

3) การกำหนดกลยุทธ์ที่ครอบคลุมหน่วยงานด้านต่างๆที่อยู่ภายในองค์กร โดยสามารถจำแนกเป็นกลยุทธ์เชิงรุกและกลยุทธ์เชิงรับแล้วมีการแบ่งย่อยเป็นรูปแบบ (Tactic) ที่หลากหลายเพื่อเตรียมไว้สำหรับให้มีการเลือกใช้อย่างเหมาะสม (Vasconcellos, 2005)

4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยจะต้องมีการเลือกใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

5) การควบคุมกลยุทธ์ ซึ่งหลังจากมีการใช้กลยุทธ์แล้วจะต้องมีการควบคุมดูแลและประเมินผลกลยุทธ์ โดยตรวจสอบเกี่ยวกับสมรรถนะของทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละช่วงเวลา ให้สามารถทำให้กลยุทธ์ที่มีการใช้ในระดับต่างๆได้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอน (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2542)

กล่าวสรุป การพัฒนากลยุทธ์ เป็นกระบวนการที่มีการนำสารสนเทศของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กร หรือหน่วยงาน หรือบุคคล หรือการดำเนินงาน ซึ่งขึ้นอยู่กับเป็นกลยุทธ์ในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วยระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน ระดับบุคคล และระดับปฏิบัติงานแล้ววิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในกับสภาพแวดล้อมภายนอก และวิเคราะห์

สำหรับการกำหนดกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องมีการเลือกรูปแบบ (Tactic) ของกลยุทธ์ ให้เหมาะสมกับการนำไปใช้กับการดำเนินงานในระดับที่ต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ได้มีการตั้งไว้ ซึ่งหลังจากนั้นจะมีการประเมินผลจากการที่นำกลยุทธ์ไปใช้ โดยในงานวิจัยนี้ปัจจัยภายในจะเป็นลักษณะจุดเด่นและจุดด้อยที่เกิดจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนปัจจัยภายนอกจะเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยได้รับอิทธิพลมาจากการยอมรับนวัตกรรมใหม่ของตนเอง อาจารย์ เพื่อน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรือสำนักพิมพ์/ผู้จัดจำหน่าย (Vendor) และอุปสรรคที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใน 2 ด้านคือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กับด้านทักษะภาษาต่างประเทศ โดยจะนำปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอกมาวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามการจำแนกลักษณะผู้ใช้ (Profile) ซึ่งเมื่อได้พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละลักษณะผู้ใช้แล้วจะมีการกำหนด กลยุทธ์ ให้เหมาะสมกับแต่ละลักษณะผู้ใช้ เพื่อส่งเสริมให้มีผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเมื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้แล้ว จะมีการสร้างแนวทางในการนำกลยุทธ์ไปใช้งานในมิติด้านการเรียนการสอน มิติด้านห้องสมุด มหาวิทยาลัย และมิติด้านธุรกิจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วจะมีการประเมินกลยุทธ์ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละมิติได้ แสดงความคิดเห็นและประเมินกลยุทธ์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละส่วนงาน

3.4 การกำหนดกลยุทธ์

วาสคอนเซลอส (Vasconcellos, 2005) ได้กล่าวไว้ว่าการกำหนดกลยุทธ์ที่จะนำไปใช้ โดยจะต้องพิจารณาเลือกระหว่างกลยุทธ์เชิงรุกหรือกลยุทธ์เชิงรับ ซึ่งโดยปกติแล้วการใช้กลยุทธ์เชิงรับจะทำได้ง่ายกว่ากลยุทธ์เชิงรุก เนื่องจากเราทราบข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายที่มีอยู่แล้ว จึงสามารถที่จะทำให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ มากกว่าที่จะเจาะเข้ากลุ่มเป้าหมายใหม่โดยมีข้อมูลที่ยังไม่ชัดเจน อีกทั้ง กลยุทธ์เชิงรับนี้สามารถทำได้ทั้งการป้องกันการเสียเปรียบ การปรับปรุงแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ และการแก้ไขสถานการณ์จากคู่แข่งเปรียบเทียบกับ ส่วนกลยุทธ์เชิงรุกนั้นจะต้องมีการเตรียมพร้อม และอยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม ถึงจะมีการนำมาใช้ได้ ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ในมุมมองของรูปแบบการใช้งานจะได้ดังนี้

1) กลยุทธ์เชิงรุก หมายถึงการสร้างแนวทางเพื่อมุ่งไปสู่สิ่งใหม่ ในการเข้าสู่ความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่

(1) ผลิตภัณฑ์ใหม่ กลุ่มเป้าหมายเดิม เปรียบได้กับการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ใหม่ ๆ ให้ผู้ที่ใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว

(2) ผลิตภัณฑ์เดิม กลุ่มเป้าหมายใหม่ เปรียบได้กับการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลให้ผู้ที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(3) ผลิตภัณฑ์ใหม่ กลุ่มเป้าหมายใหม่ เปรียบได้กับการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ใหม่ๆให้ผู้ที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

โดยสถานการณ์นั้นต้องเกิดจาก เราจะต้องเป็นผู้ริเริ่ม ที่จะเข้าไปสร้างความสำเร็จ ซึ่งจะทำให้เกิดการกระทำใหม่ๆ สามารถแบ่งย่อยได้ 6 รูปแบบ

(1) รูปแบบกองโจร (Guerrilla) ซึ่งเป็นการพิจารณาจาก การมุ่งเข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่คู่แข่งเปรียบเทียบไม่สนใจในกลุ่ม (Segment) นี้เพราะไม่มีความถนัด แต่เรานั้นมีความชำนาญ โดยจะมีประเด็นในการใช้รูปแบบนี้ 4 ประเด็น คือ รูปแบบผลิตภัณฑ์ ลักษณะลูกค้า ความต้องการ และสภาพแวดล้อม (ภูมิศาสตร์ ช่องทางการจัดจำหน่าย ช่วงเวลา) ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ใช้บริการต้องการยืมหนังสือรูปเล่มจะต้องมายืมที่ห้องสมุด แต่ถ้ายืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถยืมจากที่ใดก็ได้ เป็นต้น

(2) รูปแบบทางอ้อม (Bypass) ซึ่งเป็นการพิจารณาจาก การมุ่งเข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่คู่แข่งเปรียบเทียบมีความสนใจในกลุ่ม (Segment) นี้ น้อย ซึ่งเราจะเข้าไปสร้างส่วนแบ่งทางการตลาดโดยที่ไม่ให้มีผลกระทบกับคู่แข่งเปรียบเทียบ ในลักษณะ win-win success เนื่องจากถ้าเราทำโดดเด่น หรือมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากกว่าคู่แข่งเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้คู่แข่งเปรียบเทียบนั้นมีการสกัดกั้นการดำเนินงานของเราได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ใช้บริการต้องการยืมหนังสือแบบรูปเล่ม แล้วผู้ให้บริการสามารถแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควบคู่ไปด้วย เป็นต้น

(3) รูปแบบขนาบข้าง (Flanking) ซึ่งเป็นการพิจารณาจาก การมุ่งเข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่คู่แข่งเปรียบเทียบให้ความสนใจเป็นกลุ่ม (Segment) รอง ซึ่งเราต้องการเข้าไปแย่งส่วนแบ่งการตลาดในส่วนที่คู่แข่งเปรียบเทียบยังไม่เข้มแข็ง ซึ่งเราต้องเตรียมรับการตอบโต้ของคู่แข่งเปรียบเทียบ ตัวอย่างเช่น การนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในส่วนที่หนังสือแบบรูปเล่มนั้นยังไม่ทันสมัย เป็นต้น

(4) รูปแบบเผชิญหน้าโดยตรง (Frontal Attack) ซึ่งเป็นการพิจารณา การมุ่งเข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่คู่แข่งเปรียบเทียบให้ความสำคัญเป็นกลุ่ม (Segment) หลัก โดยเราจะต้องมีความโดดเด่น และความได้เปรียบมากพอ ที่จะเข้าไปเผชิญหน้ากับคู่แข่งเปรียบเทียบ โดยตรง ซึ่งจะต้องมีวิธีการเตรียมพร้อมในการเข้าปะทะอย่างรอบคอบ ตัวอย่างเช่น การนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทดแทนการใช้หนังสือแบบรูปเล่ม เป็นต้น

(5) รูปแบบโอบล้อมอย่างไม่แตกต่าง (Undifferentiated Circle) ซึ่งเป็นการพิจารณา การมุ่งเข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายของคู่แข่งเปรียบเทียบมากกว่าหนึ่งกลุ่ม (Segment) ขึ้นไป โดยมีผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าไปในแต่ละกลุ่มมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือวัตถุดิบหรือลักษณะการผลิตไม่แตกต่างกันมาก ตัวอย่างเช่น การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันแต่มีหลากหลายรูป เช่น

ให้เปิดดูแบบออนไลน์หรือให้ดาวน์โหลดไปดูแบบออฟไลน์ได้ แทนการดูหนังสือแบบรูปเล่ม เป็นต้น

(6) รูปแบบโอบล้อมอย่างแตกต่าง (Differentiated Circle) ซึ่งเป็นการพิจารณาการมุ่งเข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายของกลุ่มเปรียบเทียบกับมากกว่าหนึ่งกลุ่ม (Segment) ขึ้นไป โดยมีผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามีจุดเด่นในแต่ละกลุ่ม กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์ในแต่ละกลุ่ม จะมีการแข่งขันแย่งตลาดจากคู่แข่งทุกกลุ่มหรือเกือบทุกกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในหลายหมวด นำมาแทนหนังสือรูปเล่ม ไม่ว่าจะเป็นหมวดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

2) กลยุทธ์เชิงรับ หมายถึงแนวทางการป้องกันสำหรับสถานการณ์เมื่อมีคู่แข่งเข้ามารุกรุกพื้นที่การตลาดของเรา สามารถแบ่งย่อยได้ 8 รูปแบบ

(1) รูปแบบการให้สัญญาณเตือน (Signaling) ซึ่งเป็นการพิจารณาการเตือนคู่แข่งไม่ให้เข้ามาสู่ตลาดของเรา ซึ่งมุ่งหวังที่จะให้มีชัยชนะ โดยไม่ต้องมีการกระตุ้นการแข่งขัน กล่าวคือ ถ้าคู่แข่งเข้ามาในขอบเขตการตลาดโดยไม่กระทบกับเรา หรือเรายอมรับได้ ก็แค่ทำให้คู่แข่งรู้ว่าเรารู้ในการที่คู่แข่งรุกรุกเข้ามาในตลาด แต่เรายอมรับได้

(2) รูปแบบการสร้างอุปสรรคในการเข้ามา (Creating Entry Barriers) ซึ่งเป็นการพิจารณาทำให้คู่แข่งไม่สามารถผลิตสินค้ามีคุณภาพได้เทียบเท่าเรา เนื่องจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพเราอาจจะทำสัญญาขายให้เราแต่เพียงผู้เดียวหรือมีการให้บริการที่ให้ลูกค้าพึงพอใจไม่เท่าเรา เนื่องจากเรามีฐานลูกค้าที่มีการติดต่อกันเป็นเวลานาน ดังนั้นการสร้างอุปสรรคก็เป็นการเตือนอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการเตือนโดยใช้การกระทำ เพื่อให้คู่แข่งเกิดการท้อในการเข้ามายังพื้นที่การตลาดของเรา

(3) รูปแบบการให้บริการในระดับสากล (Global Service) ซึ่งเป็นการพิจารณาผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่เป็นจุดเด่นขององค์กร หรือเป็นสิ่งที่ลูกค้ามีความสนใจ นำมาบริการให้ลูกค้ามีความรู้สึกที่เรามีสินค้าและบริการ ที่หมุนเวียนและมากกว่าการทำให้ลูกค้าพึงพอใจซึ่งจะทำให้ลูกค้าประทับใจและเกิดการคิดใจได้ อย่างเช่นการให้บริการเบ็ดเสร็จจุดเดียว (One Stop Service) ซึ่งจะทำให้ลูกค้าประทับใจในการเข้ามาติดต่อซื้อผลิตภัณฑ์ หรือใช้บริการได้

(4) รูปแบบการชิงลงมือก่อน (Pre-emptive Strike) ซึ่งเป็นการพิจารณาการนำผลิตภัณฑ์หรือการบริการ เข้าสู่ตลาดใหม่ก่อนคู่แข่ง หรือคู่แข่งยังไม่พร้อมจะเข้าตลาดใหม่ แต่เราเข้าถึงกลุ่มลูกค้า และความต้องการของลูกค้า ก่อนที่คู่แข่งจะโหมตัวทัน

(5) รูปแบบการสกัดกั้น (Blocking) ซึ่งเป็นการพิจารณาการนำผลิตภัณฑ์ หรือการบริการ เข้าสู่ตลาดใหม่ที่คู่แข่งเพิ่งเริ่มเข้าไป แต่เราต้องการป้องกันไม่ให้คู่แข่งขยายตัวในธุรกิจได้มากกว่านี้ ตัวอย่างเช่น บริษัทคอมพิวเตอร์ ที่ขายเฉพาะเครื่องเมนเฟรม แต่เมื่อมีเครื่องคอมพิวเตอร์

ตั้งโต๊ะ เข้ามาสู่ตลาด บริษัทคอมพิวเตอร์แห่งนี้ จะต้องวิเคราะห์อย่างละเอียด ซึ่งถ้าไม่ใช้กลยุทธ์ในรูปแบบนี้ แล้วต่อมา เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะได้รับความนิยมมากขึ้นในอนาคต ก็อาจทำให้เกิดการสูญเสียลูกค้า หรือลูกค้ามีอำนาจในการเจรจาต่อรองมากยิ่งขึ้น

(6) รูปแบบการลงมือโต้กลับ (Counter-attack) ซึ่งเป็นการพิจารณาจากคู่แข่งเข้ามาในพื้นที่การตลาดของเรา ซึ่งถ้าผลิตภัณฑ์หรือการบริการ ในกลุ่มนี้ของเราโดดเด่นมีส่วนแบ่งการตลาดสูง ก็จะทำให้ เราไม่สูญเสียพื้นที่ทางการตลาดมาก แต่ในบางครั้ง อาจทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง

(7) รูปแบบการตรึงพื้นที่ (Holding the Ground) ซึ่งเป็นการพิจารณาในส่วนที่คู่แข่งเข้ามายังพื้นที่การตลาดของเราในส่วนที่เราเข้มแข็ง โดยเราจะต้องรักษาฐานลูกค้าในกลุ่มที่เรามีความมั่นคง ซึ่งอาจจะต้องสร้างระดับความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับองค์กรให้มากขึ้น โดยไม่ให้คู่แข่งได้มีการแทรกซึมในส่วนที่เรามีความเชี่ยวชาญได้ สิ่งที่สำคัญในการใช้กลยุทธ์รูปแบบนี้คือ ขนาดของทรัพยากรคุณภาพของทรัพยากร ประสิทธิภาพ การได้รับแรงเสริมจากผลิตภัณฑ์หรือการบริการ ที่มีอยู่ในกลุ่ม (Segment) อื่นที่ยังไม่มีการแข่งขันสูง

(8) รูปแบบการถอนตัว (Withdrawal) ซึ่งเป็นการพิจารณาในส่วนที่ เราวิเคราะห์ในทุกด้านแล้วว่า เราสู้ไม่ได้จริงๆ ถ้ายังยึดต่อไปจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าปัจจุบัน โดยถือว่าเป็นการยอมเสียส่วนน้อย ดีกว่าปล่อยให้เสียส่วนใหญ่ ซึ่งถ้าใช้กลยุทธ์รูปแบบนี้อย่างรอบคอบแล้ว ก็ถือว่าการกระทำที่เหมาะสม แต่ถ้าใช้กลยุทธ์รูปแบบนี้ในขณะที่ยังมีกลยุทธ์รูปแบบอื่น หรือมีการถอนตัวในช่วงที่ยังไม่ควรถอน จะถือได้ว่าเป็นการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่ผิดพลาดอย่างมาก

พฤษดิ์ สิริบรรณพิทักษ์ (2552) ได้มีการกำหนดกลยุทธ์ ในมุมมองของระดับการบริหารงานภายในองค์กร ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ระดับ ดังนี้

(1) การกำหนดกลยุทธ์ระดับบริษัท (Corporate Strategies) หรือกลยุทธ์หลัก (Grand strategies) เป็นกลยุทธ์ระดับองค์กร โดยรวม ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงทิศทางของการดำเนินงานขององค์กร และเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะในการแข่งขัน ได้แก่ กลยุทธ์การเจริญเติบโต เป็นกลยุทธ์การขยายตัวให้มากขึ้นจากผลิตภัณฑ์เดิม (Same Product) ตลาดเดิม (Same Market) อาจทำได้โดยการกำหนดกลยุทธ์การมุ่งเฉพาะส่วน กลยุทธ์การเจาะตลาด กลยุทธ์การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ กลยุทธ์การไม่ลงทุน กลยุทธ์การล้มละลาย กลยุทธ์การเลิกดำเนินงาน และกำหนดกลยุทธ์ผสมผสาน

(2) การกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategies) เป็นการกำหนดตามกลยุทธ์หลักขององค์กร ซึ่งจะต้องแปลงกลยุทธ์หลักในระดับนโยบายให้เป็นกลวิธีในการบริหารมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ กลยุทธ์ความแตกต่าง เช่น รูปร่างผลิตภัณฑ์ บริการหลังการขาย เป็นต้น กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุน เช่น ผลิตภัณฑ์มาตรฐาน การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น และกลยุทธ์การตอบสนองอย่างรวดเร็ว เช่น การพัฒนาสินค้าใหม่ การปรับปรุงสินค้าเดิม การส่งมอบสินค้า เป็นต้น

(3) การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategies) เป็นการดำเนินการ โดยมีการพิจารณาจากหน้าที่ของหน่วยงานย่อยภายในองค์กร ประกอบไปด้วย การตลาด การบัญชี การจัดซื้อ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์

(4) การกำหนดกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (Operational Strategies) ประกอบด้วย กลยุทธ์การควบคุม กลยุทธ์การผลิตให้ทันเวลาพอดี และกลยุทธ์ระบบการผลิตที่มีความยืดหยุ่น

วิลเลนและฮังเกอร์ (Wheelen and Hunger, 2010) ได้กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy formulation) เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวในสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีทั้งโอกาสและภัยคุกคาม และสภาพแวดล้อมภายในที่มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนนอกจากนี้ยังรวมถึงการกำหนดภารกิจวัตถุประสงค์ การพัฒนากลยุทธ์ทั้งกลยุทธ์ระดับบริษัท (Corporate strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business strategy) และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional strategy) ตลอดจนการกำหนดนโยบายเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

เลวิส (Lewis, 2007) ได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยสำหรับนำไปใช้ใน ช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

(1) การแปลงเอกสารที่อยู่ในรูปแบบให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) การจัดการเอกสารที่อยู่ในรูปแบบ ให้เป็นคลังเอกสารที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และพร้อมที่จะเข้าถึงเอกสารได้ตามที่ต้องการตลอดเวลา

(3) การปรับปรุงห้องสมุดให้มีลักษณะเป็นแหล่งเรียนรู้พื้นฐานโดยไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบตายตัว แต่พร้อมที่จะให้การสนับสนุนทางด้านวิจัย การเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(4) การบูรณาการบทบาทหน้าที่การทำงานในห้องสมุด พัฒนาเครื่องมือในการจัดการสารสนเทศวิเคราะห์แหล่งสารสนเทศและประยุกต์การให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ มาใช้ในการบริการด้านการสอน การเรียนรู้ และการวิจัยขององค์กร

(5) การปรับเปลี่ยนคอลเล็กชันของทรัพยากรสารสนเทศจากการจัดซื้อให้เป็นการจัดการเนื้อหาภายใน โดยให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล (Curating Content)

กล่าวสรุป การกำหนดกลยุทธ์ สามารถมีมิติที่นำมาใช้ได้ 2 มุมมอง คือ 1) มุมมองของระดับในการนำกลยุทธ์ไปใช้ ซึ่งได้แก่ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน กลยุทธ์ระดับบุคคล และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ปฏิบัติงาน 2) มุมมองของรูปแบบกลยุทธ์ ที่จะต้องมีการเลือกไปใช้ให้เหมาะสม ซึ่งจะมีรูปแบบจากกลยุทธ์เชิงรุกและรูปแบบจากกลยุทธ์เชิงรับ โดยงานวิจัยนี้ได้มีการกำหนดลักษณะผู้ใช้ (Profile) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ววิเคราะห์รูปแบบของกลยุทธ์ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ในการส่งเสริมให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแนวทางที่จะนำรูปแบบไปใช้นั้นจะ

ได้จากการวิเคราะห์การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลกับปัญหาที่มีผลกระทบต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับสภาพการสนับสนุนให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดใน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จากผลการวิจัยนี้ ไปพัฒนาเป็นกลยุทธ์ต้นแบบ (Prototype Strategy) สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัย สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบองค์รวม

3.5 ทฤษฎีการสร้างกลยุทธ์

3.5.1 TOWS Matrix

รูปแบบการจัดทำเป็นการสร้างตารางวิเคราะห์ปัจจัยที่ศึกษาทั้งจากส่วนที่เป็นภายในของผู้ใช้ ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ทักษะด้านต่าง ๆ ความพึงพอใจ การยอมรับ และทัศนคติที่เป็นทั้งเชิงบวกและเชิงลบของผู้ใช้ เป็นต้น กับส่วนที่เป็นสภาพแวดล้อมของผู้ใช้ ซึ่งได้แก่ บุคคลที่อยู่รอบข้าง การส่งเสริมต่าง ๆ เป็นต้น โดยจะนำปัจจัยที่ได้จากภายในมาวิเคราะห์รายการจุดเด่นและจุดด้อย แล้วนำปัจจัยที่ได้จากภายนอกมาวิเคราะห์รายการโอกาสและอุปสรรค หลังจากนั้นจะนำรายการที่ได้ทั้งจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค มาวิเคราะห์ร่วมกันทีละคู่ดังนี้

- 1) จุดเด่น-โอกาส จะเป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์ที่จะนำจุดเด่นที่มีอยู่ในตัวของผู้ใช้มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสภาพโอกาสที่มีความเอื้ออำนวยได้อย่างเหมาะสม
- 2) จุดเด่น-อุปสรรค จะเป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์ที่จะนำจุดเด่นที่มีอยู่ในตัวของผู้ใช้ มาหาช่องว่างในอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะใช้ในการแก้ปัญหาแล้วพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส
- 3) จุดด้อย-โอกาส จะเป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์ที่จะนำโอกาสที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม มาหาความน่าจะเป็นในจุดด้อยที่มีอยู่ในตัวเอง เพื่อจะสามารถพัฒนาจุดด้อยให้ดีขึ้นมาได้
- 4) จุดด้อย-อุปสรรค จะเป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์ที่จะหาทางป้องกันอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ไม่ให้มากระทบกับจุดด้อยที่มีอยู่ในตัวเอง เพื่อลดความเสี่ยง หรือเตรียมพร้อมในการรับมือกับปัญหา

3.5.2 Wehrich (2012) นำเสนอกระบวนการสร้างกลยุทธ์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) การรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับผู้ใช้
- 2) จำแนกรายละเอียดปัจจัยภายในของผู้ใช้
- 3) จำแนกรายละเอียดปัจจัยภายนอกจากสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
- 4) เตรียมการสำหรับคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 5) เตรียมการสำหรับการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการเกิดจุดแข็งหรือจุดอ่อนของผู้ใช้

- 6) พัฒนากลยุทธ์ให้มีหลายทางเลือกที่จะนำไปปฏิบัติ
- 7) ประเมินและเลือกกลยุทธ์ที่จะนำไปใช้อย่างเหมาะสม
- 8) ทดสอบการนำกลยุทธ์ไปใช้งาน
- 9) จัดทำแผนกลยุทธ์นำไปสู่การปฏิบัติ

4. แนวทางการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ได้มีการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ภายใต้เวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีจุดเด่น จุดเน้นและเป้าหมายเป็นของตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1.1 วิทยาลัย

เป็นแหล่งความรู้และแหล่งอ้างอิงทางด้านมนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรมของไทยและต่างประเทศ โดยเป็นที่ยอมรับในระดับสิบอันดับแรกของมหาวิทยาลัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4.1.2 ปรัชญา

คณะอักษรศาสตร์เป็นผู้นำในการสร้างและถ่ายทอดความรู้ทางมนุษยศาสตร์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และภูมิปัญญาของสังคม

4.1.3 พันธกิจ

คณะอักษรศาสตร์เป็นสถาบันวิชาการขั้นสูงที่มุ่งบุกเบิก ค้นคว้า พัฒนา ถ่ายทอด และเผยแพร่ องค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนองความต้องการของสังคม ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ และเป็นกลไกสร้างสมดุลในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

4.1.4 วัตถุประสงค์

- 1) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยและมีความพร้อมเป็นพลเมืองโลก
- 2) ผลิตองค์ความรู้และนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย และเป็นที่ยอมรับ

ในสังคมโลก

4.1.5 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

คณะอักษรศาสตร์ได้ยึดถือและวางแผนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย ดังนี้

1) สร้างบัณฑิตในทุกระดับให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ทั้งปัจจุบันและอนาคตให้มีความรู้และประสบการณ์ชีวิต มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดอย่างสร้างสรรค์ การทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สื่อสารได้ มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งมีสิ่งแวดล้อมและพื้นที่ซึ่งเอื้อให้ได้ฝึกใช้ทักษะด้านภาษาอย่างต่อเนื่อง

2) เน้นการวิจัยมุ่งเป้าให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันตามแนวโน้มโลก ให้เกิดประโยชน์สูง โดยมีการบูรณาการศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม

3) สนับสนุนนวัตกรรมการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประยุกต์ใช้ Digital Technology

4.2 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4.2.1 ปรัชญา

สร้างบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทางด้านศิลปะศาสตร์ เข้าใจมนุษย์และสังคม เข้าใจในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม สามารถใช้เหตุผลวิเคราะห์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้มีจริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ และความรับผิดชอบต่อสังคม

4.2.2 พันธกิจ

1) จัดการศึกษาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม ในฐานะพลเมืองไทย และพลเมืองโลก

2) เน้นการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ แก่สังคมไทย และสังคมโลก

3) ให้บริการวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศและโลก รวมทั้งให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส

4) ศึกษา ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย

4.2.3 วิสัยทัศน์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

4.2.4 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

1) พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนรูปแบบใหม่

2) พัฒนากิจกรรมสร้างคัมพันซ์ GREATS/Entrepreneur & Startup

3) เร่งรัดผลักดันงานวิจัย/นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับนโยบายชาติหรือจุดเด่นของคณะ/มหาวิทยาลัย รวมถึงต่อยอดงานวิจัย/นวัตกรรมส่งเสริมการเผยแพร่ และการประกวดผลงานวิจัย/นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ไปสู่ระดับนานาชาติ

4) เพิ่มสัดส่วนงานวิจัยด้วยการสร้างแรงบันดาลใจและบรรยากาศในการทำวิจัย กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

4.3 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.3.1 ปรัชญา

คณะมนุษยศาสตร์ใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาองค์กร ด้วยนวัตกรรม

4.3.2 วิสัยทัศน์

คณะมนุษยศาสตร์มีชื่อเสียงทางด้านนวัตกรรมมนุษยศาสตร์ในระดับนานาชาติ

4.2.3 พันธกิจ

1) พัฒนาองค์กรให้เป็นสถาบันการศึกษาที่สร้างสรรค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่เชี่ยวชาญและ มีความสามารถรอบด้าน

2) มุ่งสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการโดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน

3) ร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรชั้นนำในระดับชาติและนานาชาติในการพัฒนาวิชาการให้ ทันสมัยและตรงกับความต้องการของตลาด

4) เสริมสร้างทุนทางวัฒนธรรมของไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

4.2.4 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสหกิจศึกษาให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา

2) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนนิสิตและจัดสหกิจศึกษา

3) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ รวมถึงภาษาต่างประเทศที่สอง และวิชาชีพ

4) ส่งเสริมนิสิตในการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การประกวดแข่งขัน และพัฒนานิสิตสู่สากลภายใต้ความร่วมมือกับต่างประเทศและนิสิตเก่า

5) จัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นการปรับคนเข้าสู่งาน และสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสม และร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

6) จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการวิจัยที่มีความพร้อมในการหาทุนวิจัยทั้งภายใน และ ภายนอก

7) พัฒนารอบวิจัยที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ รวมถึงการปรับปรุงกรอบวิจัยให้ทันต่อสถานการณ์

8) ผลักดันการนำผลงานวิจัย/นวัตกรรม/งานสร้างสรรค์เข้าสู่การประกวด แข่งขัน โดยใช้แรงจูงใจที่เหมาะสม

4.4 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

4.4.1 ปรัชญา

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์คือแสงแห่งปัญญาแก่มนุษยชาติให้ตระหนัก ในรากเหง้า และแก่นแท้ แห่งตัวตน และสังคม บังเกิดจิตวิญญาณอันเป็นอิสระ และเป็นไทจากอวิชชา ทั้งปวง

4.4.2 ปณิธาน

คณะอักษรศาสตร์มุ่งมั่นที่จะดำรงความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็นสากล สร้างสรรค์ทรัพยากร มนุษย์ให้ถึงพร้อมด้วยคุณภาพและศักยภาพแห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แสวงหาพัฒนาและสั่งสม องค์ความรู้ให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญา อีกทั้งเป็นผู้ชี้นำทิศทาง สืบทอดเจตนารมณ์ที่ดีของสังคม เพื่อ ความคงอยู่ ความเจริญและความเป็นอารยะของชาติ

4.4.3 วิสัยทัศน์

คณะอักษรศาสตร์มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ ผลิตบัณฑิตที่มี คุณธรรม จริยธรรม นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ และตอบสนอง ความต้องการในระดับสากล

4.4.4 พันธกิจ

คณะอักษรศาสตร์ในฐานะองค์กรทางการศึกษา มีพันธกิจหลัก 4 ประการ ได้แก่ (1) การจัดการเรียนการสอน (2) การวิจัย (3) การบริการวิชาการ (4) การทำนุบำรุงศิลปะ และ วัฒนธรรม

4.4.5 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

- 1) มุ่งให้หลักสูตรทุกระดับได้มาตรฐาน
- 2) พัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อ ไปสู่หลักสูตร 2 ภาษา
- 4) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในระดับ

บัณฑิตศึกษา

- 5) ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอกทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ
- 6) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษาในรูปแบบที่สร้างสรรค์ และแสดงออกถึงความมีจิตอาสา
- 7) พัฒนาแหล่งเรียนรู้และบริการทางการศึกษาด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 8) บูรณาการบริการวิชาการเข้ากับงานวิจัยและการจัดการเรียนการสอน

4.5 คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

4.5.1 วิสัยทัศน์

“ส่งเสริม สร้างสรรค์ สืบสาน” องค์กรความรู้ด้าน โบราณคดี ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ ให้เป็นที่ ยอมรับในระดับนานาชาติ

4.5.2 พันธกิจ

- 1) สร้างความเป็นเลิศทางการศึกษา เน้นพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ที่ผสมผสานระหว่างศิลป์ และศาสตร์ ให้บัณฑิตมีความรู้ในวิชาชีพระดับสากล และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) ผลิตและสร้างสรรค์งานวิจัย ผลงานทางวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ สร้างประโยชน์ต่อชุมชน สังคม ประเทศชาติและให้ข้อเสนอแนะทางนโยบายให้แก่ภาครัฐและเอกชน
- 3) จัดบริการวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม และภาษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน รวมถึงพัฒนาด้าน ศิลปวัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืน
- 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และประชาคม โบราณคดีทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

4.5.3 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

- 1) พัฒนาหลักสูตรที่เป็นเลิศทางความรู้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
- 2) พัฒนาอาจารย์ให้ได้อาจารย์ที่มีความสามารถทางวิชาการ วิจัย เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
- 3) พัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 4) พัฒนาและสร้างบัณฑิตให้เป็นบุคลากรคุณภาพตามคุณลักษณะ Thailand 4.0
- 5) ผลิตผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับระดับสากล

- 6) พัฒนางวิจัยและนวัตกรรมเพื่อใช้ประโยชน์
- 7) พัฒนานักวิจัยให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติ
- 8) กระบวนการสนับสนุนวิจัยที่เป็นเลิศเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน

4.6 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.6.1 ปรัชญา

สร้างเสริมภูมิปัญญา พัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

4.6.2 วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรที่บัณฑิตได้รับการยอมรับด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ และสามารถทำงานในโลกยุคดิจิทัล

4.6.3 ปณิธาน

คณะมนุษยศาสตร์เป็นประชาคมวิชาการแห่งผู้มีความรู้ประจักษ์ปราชญ์ และมีความประพฤติประจักษ์ผู้ทรงศีลสมฐานะของผู้นำทางปัญญา

4.6.4 พันธกิจ

- 1) จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพในสาขามนุษยศาสตร์
- 2) ผลิตและพัฒนาบุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรมให้แก่สังคม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3) สร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ มีประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ
- 4) บริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม
- 5) สืบสานและทำนุบำรุงวัฒนธรรมและศิลปะ
- 6) พัฒนาระบบบริหารที่มีคุณภาพ และธรรมาภิบาล

4.6.5 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

- 1) ปรับหลักสูตรให้เน้นการมุ่งสู่อาชีพและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้สูงวัยและเทคโนโลยีดิจิทัล
- 2) สนับสนุนการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย ประกอบการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
- 3) รักษาความโดดเด่นและเพิ่มเติมจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ของบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และคุณสมบัติเฉพาะของแต่ละศาสตร์
- 4) พัฒนาหลักสูตรที่มีความเป็นนานาชาติเพิ่มเติม

- 5) สนับสนุนโครงการวิจัยเชิงบูรณาการที่ตอบสนองนโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ
- 6) สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาการเรียน การสอนสาขามนุษยศาสตร์ที่ทันสมัย
- 7) สนับสนุนการทำวิจัยเชิงบูรณาการศาสตร์เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน อย่างยั่งยืน
- 8) สนับสนุนการทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานภายนอกและการเผยแพร่งานวิจัยในเวที ระดับสากล
- 9) พัฒนางานวิจัยใช้ประโยชน์ด้านสังคมผู้สูงอายุ และมนุษยศาสตร์ในยุคดิจิทัล

4.7 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4.7.1 ปรัชญา

สถาบันชั้นนำ ด้านมนุษยศาสตร์และรับผิดชอบต่อสังคม

4.7.2 ปณิธาน

คณะมนุษยศาสตร์มีปณิธานในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่รู้จริง กอปรด้วย คุณธรรม มีโลกทัศน์กว้าง มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก มีจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นผู้นำทางปัญญาของสังคม

4.7.3 วิสัยทัศน์

คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม และ คุณภาพ มุ่งเน้นการวิจัย การบริการสังคมและการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านภาษา วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐานปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

4.7.4 พันธกิจ

- 1) จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพชั้นสูงในระดับสากล มุ่งเน้นคุณธรรม และความเป็นเลิศด้านมนุษยศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว
- 2) ผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการสร้างองค์ความรู้ และนำไปพัฒนา การเรียนการสอน และเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น ประเทศชาติ และสังคมโลกโดยมุ่งเน้นการทำวิจัย ทั้งแบบสายตรง และแบบบูรณาการ
- 3) บริการวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม การท่องเที่ยว ตามความ ต้องการของสังคม

4) ทำนุบำรุงและเผยแพร่วัฒนธรรมล้านนา ท้องถิ่นไทย กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างดี และอนุรักษ์ทรัพยากรและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

5) พัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันวิชาการ ทั้งใน และต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในภูมิภาคอาเซียน

6) พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ โปร่งใส พึ่งพาตนเองได้ภายใต้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.7.5 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

1) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (TQF) และ มาตรฐานวิชาชีพ

2) นำระบบการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนการสอน แบบ Problem Based Learning, Self Directed Learning, Life Long Learning และ ICT Integrated learning มา ใช้อย่างจริงจัง

3) พัฒนาคณาจารย์ให้มีทักษะในการสอน/วิจัย สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ถ่ายทอดองค์ความรู้ อย่างเป็นระบบตามมาตรฐานสากล

4) พัฒนาและส่งเสริมความเป็นนานาชาติแก่นักศึกษา (English, ICT Literacy, other foreign languages & culture)

5) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และจิตสาธารณะแก่นักศึกษา

6) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้คณะ และพัฒนาระบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน เก่งเลือกเรียนที่ คณะ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของคณะ

7) ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสฝึกงานหรือทำงานในบริษัทชั้นนำระดับ นานาชาติ หรือองค์กร ระหว่างประเทศ

8) พัฒนาและส่งเสริมการวิจัยเชิงบูรณาการร่วมกับส่วนราชการ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

9) กำหนดทิศทางการวิจัยของคณะที่ชัดเจน

10) ส่งเสริม พัฒนาความรู้และผลักค้นให้อาจารย์ดำเนินการ เพื่อขอรับการ จดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และลิขสิทธิ์

4.8 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.8.1 วิสัยทัศน์

คณะชั้นนำสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับเอเชีย

4.8.2 พันธกิจ

การผลิตบัณฑิตและการวิจัยในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับใน ระดับสากล การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมเข้มแข็งให้ ชุมชนและสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.8.3 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

- 1) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างจุดเด่นสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และมีศักยภาพในการแข่งขัน
 - 2) ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของคณะ
 - 3) ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของคณะ
 - 4) พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสูงด้านการสอนและการผลิตผลงานทางวิชาการ
 - 5) ดำเนินการเชิงรุกในการส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสูง
 - 6) ส่งเสริมและพัฒนาผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
 - 7) พัฒนางานวิจัยสู่ระดับนานาชาติ และเกิดผลกระทบต่อสังคม
- * อัตลักษณ์คณะประกอบด้วย มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ศึกษา มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ

4.9 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.9.1 วิสัยทัศน์

บูรณาการศาสตร์สู่สากล สร้างคนมีอาชีพ

4.9.2 พันธกิจ

- 1) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยเป็นสากล สนองตอบต่อความต้องการของสังคม
- 2) สร้างงานวิจัยสหวิทยาการและนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

3) ให้บริการวิชาการที่สนองตอบความต้องการของภูมิภาคตะวันออก

4) สร้างวัฒนธรรมองค์กรสู่คณะสีเขียว (Green Faculty)

5) บริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเป็นองค์กรแห่งความสุข
กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

1) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ใน ระดับท้องถิ่นภูมิภาคและสากล

2) จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการเข้ากับการทำงาน (Work Integrated Learning)

การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และ OBE

3) ส่งเสริมให้นิสิตเป็นผู้มีทักษะในการดำรงชีวิต และเป็นผู้เรียนรู้ได้อย่าง

ต่อเนื่อง

4) พัฒนานิสิตให้มีสมรรถนะทางวิชาการในระดับสากล

5) ส่งเสริมการสร้างงานวิจัยที่ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

6) สร้างงานวิจัยสหวิทยาการหรือนวัตกรรมที่สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนำไปสู่

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจหรือสังคม

4.10 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

4.10.1 ปรัชญา

ปัญญา จริยธรรม นำการพัฒนามนุษย์และสังคม

4.10.2 ปณิธาน

รู้สื่อสาร มองการณ์ไกล ใฝ่ศึกษา นำวิชาการ ประสานการพัฒนาเพื่อสร้าง
คุณค่าให้มนุษย์และสังคม

4.10.3 วิสัยทัศน์

เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นที่
ยอมรับของสังคม และขับเคลื่อนเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาสังคมภาคใต้

4.10.4 พันธกิจ

1) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ตามอัต
ลักษณ์มหาวิทยาลัยทักษิณ มีชุมชนเป็นฐานและเป็นนานาชาติ

2) ดำเนินงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อสร้างองค์ความรู้
และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3) ดำเนินการบริการวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้เป็น
ส่วนหนึ่งของสังคม การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4) ส่งเสริมและสนับสนุน ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนภาคใต้ ให้เกิดประโยชน์ โดยเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการศึกษา และการเพิ่มคุณค่าด้วยการพัฒนา

5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของบุคลากรและนิสิต มีระบบบริหารจัดการที่เป็นเลิศ และมีความมั่นคง

6) สร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อเป็นผู้นำทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้เป็นที่ยอมรับในภาคใต้

4.10.5 กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวิจัย

1) พัฒนาหลักสูตรที่มีมาตรฐานตามระบบคุณภาพระดับนานาชาติและ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2) ปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงบูรณาการจากแหล่งเรียนรู้ หรือประสบการณ์ตรงในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ

3) พัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสังคม ดิจิทัล

4) พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะสากลของอาจารย์

5) พัฒนานิสิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และมีทักษะการเรียนรู้

ในศตวรรษที่ 21

6) พัฒนาสู่มหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัยและนวัตกรรม

7) พัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้สามารถสร้างผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ในระดับนานาชาติตอบสนองยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของประเทศ

8) พัฒนาศูนย์วิจัยเฉพาะทางที่ตอบสนองความต้องการของสังคม และ ยุทธศาสตร์ชาติ

9) บูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอน

10) พัฒนางานวิจัยงานสร้างสรรค์และงานบริการวิชาการด้านศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชานและไล (Chan & Lai, 2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแปลงทรัพยากรสารสนเทศเป็นดิจิทัล และการผสมผสานการใช้หนังสือในรูปแบบเล่มกับการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยนำเสนอรูปแบบและปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะผลิตหนังสือในรูปแบบใด โดยศึกษาจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮ่องกง มีการศึกษากลยุทธ์ด้านการจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดกลยุทธ์หนึ่งที่ได้ผลคือ การสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น

เซนเทียร์ แอล เกรกเกอร์รี่ (Gregory, 2008) ได้ศึกษาการใช้งานและทัศนคติต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเมท์ เซนต์ โจเซฟ รัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ โดยบรรณารักษ์ของวิทยาลัย ในช่วงระยะเวลา 4 ปี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามนิยมใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะใช้งานผ่าน Search Engine บนระบบอินเทอร์เน็ตมากที่สุด นักศึกษายังคงนิยมการใช้งานหนังสือฉบับพิมพ์ โดยมีความเห็นว่าเนื้อหาที่ต้องการใช้งานยังไม่ปรากฏในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หากเลือกได้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังคงเลือกใช้งานหนังสือฉบับพิมพ์มากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะเลือกอ่านเฉพาะที่สนใจไม่อ่านทั้งหมด ปัญหาของการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์คือทำให้สายตาเมื่อยล้า การใช้งานยุ่งยากยังไม่ทราบวิธีการใช้งาน และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่เคยรับรู้เรื่องหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือเพิ่งทราบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เดวิด นิโคลัส และคณะ (Nicholas, 2008) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และการรับรู้ในมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร โดยมีมหาวิทยาลัยเข้าร่วมมากกว่า 120 แห่ง ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่าในสหราชอาณาจักรมีการใช้เพื่องานวิชาการอย่างเข้มแข็ง กว่า 61.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นประจำ โดยการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นการอ่านเฉพาะประเด็นที่ต้องการ ไม่อ่านทั้งหมด และส่วนใหญ่จะไม่ซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นของตนเองแต่เป็นการใช้งาน โดยการยืมจากห้องสมุด หรือยืมจากเพื่อน อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้งานยังคงชอบและคุ้นเคยกับการใช้งานหนังสือฉบับพิมพ์มากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เดอ โอลิเวียรา (De Oliveira, 2012) ได้ศึกษารูปแบบการใช้งานและทัศนคติต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแอนดรูว์ โดยผลการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามยังคงต้องการใช้งานหนังสือฉบับพิมพ์ แต่ผู้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่จะใช้ต่อเนื่อง และจะแนะนำให้เพื่อนใช้งาน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ได้รับความนิยม เนื่องจาก

ความกังวลด้านการใช้งาน การไม่ทราบวิธีการใช้งาน ปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับอาการปวดตา และความยากลำบากในการอ่าน

แมคลัวร์และโฮเซท (McLure & Hoseth, 2012) ศึกษาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพาขนาดเล็กอุปกรณ์ หรือ PDA (Personal Digital Assistant) พบว่า การอบรมวิธีการค้นคว้าข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและสำนักพิมพ์ การจัดสัมมนาของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาช่วยเพิ่มปริมาณการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และผู้ใช้งานยังมีความกังวลด้านการใช้งาน ไม่ทราบวิธีการใช้งาน ทำให้รู้สึกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุ่งยาก และไม่ต้องการใช้งาน

ไจ่เหวินเจีย (Tsai, 2012) ศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ทัศนคติเชิงบวกของผู้ใช้งานจะส่งผลให้เกิดการบอกต่อและเพิ่มปริมาณการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการอบรมวิธีการค้นคว้าข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดสัมมนาเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งความน่าเชื่อถือของห้องสมุด ซึ่งเป็นผู้ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย จะช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

มัลฮอลแลนด์ และ บาเทส (Mulholland & Bates, 2014) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ การตระหนัก และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของเจ้าหน้าที่วิชาการในวิทยาลัยการศึกษาต่อ (Further Education : FE) ทัวไอร์แลนด์เหนือ ผลการศึกษาพบว่า วิธีที่ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์คืออีเมลติดต่อจากห้องสมุดของวิทยาลัย ซึ่งการอบรมวิธีการค้นคว้าข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและสำนักพิมพ์ การจัดสัมมนาของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จะช่วยเพิ่มความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และทำให้เกิดการบอกต่อกับเพื่อน ความน่าเชื่อถือของห้องสมุด ซึ่งเป็นผู้ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยสร้างทัศนคติที่ดีและเพิ่มปริมาณการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยอาจารย์ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ทำให้ผู้ใช้งานต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ทั้งนี้การไม่ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเนื้อหาที่ต้องการใช้งานยังไม่ปรากฏในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีความกังวลด้านการใช้งาน เพราะไม่ทราบวิธีการใช้งานทำให้รู้สึกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุ่งยาก ความยากลำบากในการอ่านผ่านอุปกรณ์ และความเมื่อยล้าทางสายตา ก็เป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามผู้ใช้งานยังคงชอบและคุ้นเคยกับการใช้งานหนังสือฉบับพิมพ์ มากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เกรนิน่า (Grenina, 2012) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อกำหนดเนื้อหาและการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปให้ผู้ใช้ในประเทศสวีเดน โดยจะมีการศึกษาข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และวิจัยใน 3 ส่วน ซึ่งส่วนแรกจะเป็นการวิเคราะห์แหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการให้บริการบนอินเทอร์เน็ต ส่วนที่สองจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนสุดท้ายจะเป็นการกำหนดแนวทางให้มีการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้มากขึ้น ซึ่งจากการวิจัย พบว่า มีแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย 14 แหล่งที่ให้บริการบนอินเทอร์เน็ต โดยผู้ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่ได้นำข้อได้เปรียบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาเสนอให้ผู้ได้เข้าใจและรับทราบได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการส่วนใหญ่ มาจากการแปลงหนังสือที่เป็นรูปเล่มที่ไม่ได้มีจำหน่ายแล้ว และบางครั้งหมวดหนังสือที่ผู้ใช้สนใจ ยังไม่ได้รับการสนใจที่จะทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวนหน้าของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผู้ใช้มากที่สุดอยู่ที่ 50-150 หน้า ผู้ใช้มีการปรับเปลี่ยนขนาดตัวอักษรขณะการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด 30.2% ซึ่งใกล้เคียงกับการปรับขยายหน้าจอขณะใช้งาน 29.0% และผู้ใช้มีการพิมพ์เอกสารออกทางเครื่องพิมพ์ มากที่สุด 58.4% โดยความสามารถในการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ระหว่างอายุกับทักษะทางคอมพิวเตอร์ มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผู้ใช้อายุ 19-25 ปี จะสามารถใช้งานตามที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน โดยใช้เวลาครึ่งหนึ่งของผู้ใช้อายุ 46-55 ปี โดยที่งานที่ได้รับมอบหมายไม่ครบถ้วน แต่ในส่วนท้ายงานวิจัยได้ให้ความเห็นว่า ผู้ใช้ที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน จะมีการแนะนำให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ได้ง่ายกว่าผู้ที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน แต่ข้อได้เปรียบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญนั้นจะดึงดูดความน่าสนใจได้มากกว่าหนังสือที่เป็นรูปเล่มในเรื่องเดียวกัน ถึงอย่างไรก็ตามหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่เหมาะสมที่จะนำมาอ่านต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาานาน

สไตลเกิล (Staiger, 2012) พบว่านักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมีพฤติกรรมในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับหลักสูตรที่ศึกษาของนักศึกษาแต่ละคน ส่วนนักศึกษาในวิทยาลัยนั้น พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ค่อยมีความแตกต่างกัน โดยผู้ใช้โดยรวมนั้น จะมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามความต้องการสารสนเทศมากกว่าที่จะอ่านทั้งเล่ม ซึ่งจะคล้ายกับการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยเข้าไปอ่านเฉพาะบทที่ต้องการ 56.5% และเข้าไปอ่านเฉพาะบางหน้า หรือบางหัวข้อ 36.4% โดยผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่าจุดเด่นของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น สามารถเข้าถึงได้จากที่ไหนก็ได้มากที่สุด 44% รองลงมา นั้น สามารถที่จะค้นหาข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว 25%

ครอฟท์และเดวิส (Croft, & Davis, 2010) ได้สำรวจการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาที่ได้มีการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยรอยัลโรด พบว่า ผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะนำไปใช้เพื่องานวิจัยและการทำรายงานตามที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 86.9% ซึ่งกลุ่มที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความพึงพอใจในการใช้งานมากถึงมากที่สุด 68.67% และไม่พึงพอใจเลย 4.70% โดยการทำงานของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสำคัญที่สุดคือการสร้างการอ้างอิงให้โดยอัตโนมัติ การดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ลงคอมพิวเตอร์ และการเน้นแถบสี (Highlighting) ตามที่ต้องการได้ ตามลำดับ ซึ่งการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น จะใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์พกพาที่มีการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายไร้สายมากที่สุด 91.1% รองลงมาจะใช้งานผ่าน Blackberry จำนวน 36.4%

รามืออาห์ (Ramaiah, 2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับและความเข้าใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศอินเดีย ซึ่งดำเนินการสำรวจเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุ พื้นภูมิลำเนา ประสบการณ์ทางคอมพิวเตอร์อาชีพ และความสะดวกสบายในการใช้คอมพิวเตอร์ พบว่า มี 72% เป็นผู้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน ส่วนอีก 28% นั้นยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน โดยกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และมีคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารเป็นของตัวเอง 96% เนื่องจากอุปกรณ์เหล่านี้ราคาไม่แพง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีความต้องการที่จะใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายใน 1 ปีข้างหน้าเป็นจำนวนถึง 69% ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นที่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น เกิดจากไม่สามารถเชื่อมโยงไปสารสนเทศที่ต้องการได้ กับการแปลภาษายังไม่มีประสิทธิภาพ มากที่สุด 28% กับ 18% ตามลำดับ ส่วนปัญหาของการใช้และอุปกรณ์การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น เกิดจากราคาโดยรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์หรือโปรแกรมในการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีราคาสูง การออกใบอนุญาตเกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดไม่มีการบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พร้อมในการใช้งานน้อย อีกทั้ง ความเมื่อยล้าของสายตา ซึ่งเกิดจากการจ้องหน้าจอนานๆบางครั้งมีผลต่อการปวดศีรษะได้เป็นต้น

เดวาน (Dewan, 2012) ได้เปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน และแนวโน้มการใช้ในอนาคต โดยมีปัจจัยเกี่ยวกับ มุมมองในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางด้านวิชาการ การรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา พฤติกรรมการค้นหาข้อมูลทางวิชาการของบุคลากรทางการศึกษา ความจำเป็นของสารสนเทศที่นำไปใช้งาน ทักษะการอ่านของนักศึกษา ผลกระทบของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Technologies) ในการเรียนการสอน และแนวโน้มการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางวิชาการ โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น ได้มีการยอมรับอย่างช้า ๆ จากการใช้งานในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จารุพร ชูเรืองสุข (2552) ศึกษาสภาพการใช้ ความต้องการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ความกังวลด้านการใช้งาน การไม่ทราบวิธีการใช้งานทำให้รู้สึกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุ่งยาก ปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับอาการปวดตา ความยากลำบากในการอ่าน และความเมื่อยล้าทางร่างกายจากการถืออุปกรณ์ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ได้รับความนิยม แต่การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยอาจารย์ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ทำให้ผู้ใช้งานต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

ศศิธร ดิณะมาศ (2555) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลอันเป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า ยังไม่มีการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์โดยตรงเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล และห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทั้งการผลิต เผยแพร่ และให้บริการสารสนเทศดิจิทัลภายในสถาบัน

วาทีณี เขมมาภโรทัย (2558) ศึกษาสภาพการใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สํารวจปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ศึกษาความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และเหตุผลของการไม่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตนิยมใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพาในการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยอาจารย์ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ทำให้ผู้ใช้งานต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น การติดต่อและส่งข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยห้องสมุดของวิทยาลัย จะช่วยเพิ่มปริมาณผู้ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อุปสรรคในการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ ความกังวลด้านการใช้งาน การไม่ทราบวิธีการใช้งานทำให้รู้สึกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุ่งยาก ปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับอาการปวดตา ความยากลำบากในการอ่าน และความเมื่อยล้าทางร่างกายจากการถืออุปกรณ์

ธิดารัตน์ สาระพล (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย พบว่า มีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะใช้งานผ่าน Search Engine บนระบบอินเทอร์เน็ตมากที่สุด อุปสรรคที่สำคัญคือ ความกังวลด้านการใช้งาน การไม่ทราบวิธีการใช้งานทำให้รู้สึกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุ่งยาก และไม่ต้องการใช้งาน

ผู้วิจัยได้นำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้ให้สอดคล้องในการอภิปรายผล โดยมีความสัมพันธ์ตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบประเด็นข้อค้นพบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (นักวิจัย/ปี)	ประเด็นข้อค้นพบ															
		Gregory 2008	Nicholas et.al 2008	De Oliveira 2012	McLure & Hoseth 2012	Tsi, Wen Chia 2012	Mullolland & Bates 2014	Grenina 2012	Staiger 2012	Croft & Davis 2010	Ramatah 2012	Dewan 2012	Chan & Lai 2005	จารุพร 2552	ศศิธร 2555	วาทีณี 2558	ธิดารัตน์ 2563
1	ความกังวลด้านการใช้งาน การไม่ทราบวิธีการใช้งานทำให้รู้สึกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุ่งยาก และไม่ต้องการใช้งาน	X	X	X	X								X	X	X		
2	ปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับอาการปวดตา ความยากลำบากในการอ่าน และความเมื่อยล้าทางร่างกายจากการถืออุปกรณ์ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ได้รับความนิยม	X	X		X				X			X	X	X	X		
3	ผู้ใช้งานชอบและคุ้นเคยกับการใช้งานหนังสือฉบับพิมพ์ มากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	X	X	X		X											
4	การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะใช้งานผ่าน Search Engine บนระบบอินเทอร์เน็ตมากที่สุด	X														X	X
5	ผู้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่จะใช้ต่อเนื่องและจะแนะนำให้เพื่อนใช้งาน			X	X		X										
6	การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยอาจารย์ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ทำให้ผู้ใช้งานต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น					X	X		X				X	X			

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (นักวิจัย/ปี)	ประเด็นข้อค้นพบ															
		Gregory 2008	Nicholas et al 2008	De Oliveira 2012	McLure & Hoseth 2012	Tsi, Wen Chia 2012	Mulholland & Bates 2014	Grenina 2012	Staiger 2012	Croft & Davis 2010	Ramaiah 2012	Dewan 2012	Chan & Lai 2005	จารุพร 2552	ศศิธร 2555	วาทีณี 2558	ธิดารัตน์ 2563
7	การอบรมวิธีการค้นคว้าข้อมูล หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จาก ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและ สำนักพิมพ์ การจัดสัมมนาของ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาช่วย เพิ่มปริมาณการใช้งานหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์				X	X	X			X							
8	การติดต่อและส่งข้อมูลหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์โดยห้องสมุดของ วิทยาลัย จะช่วยเพิ่มปริมาณ ผู้ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์						X				X		X	X			
9	การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็น การอ่านเฉพาะประเด็นที่ต้องการ ไม่อ่านทั้งหมด	X	X			X		X									X
10	เนื้อหาที่ต้องการใช้งานยังไม่ ปรากฏในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยัง ไม่ได้รับความนิยม	X					X				X						
11	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ส่วน ใหญ่เป็นการใช้งาน โดยการยืม จากห้องสมุดหรือยืมจากเพื่อน		X														
12	ผู้ใช้งานยังไม่รู้ว่าหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ไม่ได้ใช้งาน	X															
13	ยังไม่มีกำหนดนโยบายและ กลยุทธ์โดยตรงเกี่ยวกับการ บริหารจัดการทรัพยากร สารสนเทศดิจิทัล														X		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (นักวิจัย/ปี)	ประเด็นข้อค้นพบ
14	Gregory 2008 Nicholas et al 2008 De Oliveira 2012 McLure & Hoseth 2012 Tsi, Wen Chia 2012 Mulholland & Bates 2014 Grenina 2012 Staiger 2012 Croft & Davis 2010 Ramaiah 2012 Dewan 2012 Chan & Lai 2005 จารุพร 2552 ศศิธร 2555 วาทีณี 2558 ธิดารัตน์ 2563	การสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 2.1 ได้สรุปประเด็นข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 16 งานวิจัย พบว่า ผู้ใช้งานชอบและคุ้นเคยกับการใช้งานหนังสือฉบับพิมพ์ มากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ผู้ใช้งานไม่ต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มี 4 เหตุผล ดังนี้ 1) ความกังวลด้านการใช้งาน เนื่องจากการไม่ทราบวิธีการใช้งาน จึงทำให้รู้สึกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุ่งยาก 2) ความกังวลด้านปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับอาการปวดตา ความยากลำบากในการอ่าน และความเมื่อยล้าทางร่างกายจากการถืออุปกรณ์ 3) ไม่มีเนื้อหาที่ต้องการใช้งาน 4) ผู้ใช้งานยังไม่รู้ว่า มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนประเด็นด้านการใช้งานผู้ใช้นิยมใช้งานผ่าน Search Engine การได้รับจากห้องสมุดหรือได้รับจากเพื่อน และอ่านเฉพาะประเด็นที่ต้องการ รวมทั้งประเด็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ผู้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่จะใช้ต่อเนื่องและจะแนะนำให้เพื่อนใช้งาน การแนะนำของอาจารย์เพื่อให้อใช้ในการเรียนการสอน การสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน และการดำเนินการของห้องสมุด เช่น การอบรมวิธีการค้นหาข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดสัมมนา การติดต่อ และส่งข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จะช่วยเพิ่มปริมาณผู้ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดียังไม่มีการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์โดยตรงเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันการศึกษาของรัฐนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 4 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2) เพื่อศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 4) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ระยะที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ระยะที่ 4 การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของ

โดยปรากฏขั้นตอนและวิธีดำเนินการรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ

ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการศึกษาใน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน บัญชีและปัญหาอุปสรรคในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบเครื่องมืองานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

โดยมีรายละเอียดแบบแผนการวิจัยปรากฏดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร

ประชากรของงานวิจัยนี้ในระยะที่ 1 แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) ผู้บริหารห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษา 2) ผู้บริหารคณะ และ 3) อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ของ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ใน 4 กลุ่มสาขาวิชา คือ
กลุ่มสาขาวิชาด้านภาษา และภาษาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาด้านวัฒนธรรมและวรรณคดี กลุ่มสาขาวิชาโบราณคดี
และประวัติศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 18 แห่ง
(ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา, 2558) คือ

- 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 4) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 6) มหาวิทยาลัยมหิดล
- 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- 9) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 10) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

- 11) มหาวิทยาลัยนเรศวร
- 12) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 13) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 14) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- 15) มหาวิทยาลัยบูรพา
- 16) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 17) มหาวิทยาลัยทักษิณ
- 18) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดย

1) คัดเลือกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวนทั้งสิ้น 9 แห่ง ที่มีการเปิดสอนด้านมนุษยศาสตร์ตั้งแต่ 2 กลุ่มสาขาขึ้นไป จาก 4 กลุ่มสาขาวิชาที่กำหนดคือ กลุ่มสาขาวิชาด้านภาษาและภาษาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาด้านวัฒนธรรมและวรรณคดี กลุ่มสาขาวิชาโบราณคดี และประวัติศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ป्राกฏรายละเอียด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 แห่ง

สถาบันอุดมศึกษา	ภาษาและ ภาษาศาสตร์	วัฒนธรรม วรรณคดี	ประวัติศาสตร์ โบราณคดี	ปรัชญา ศาสนา และเทววิทยา	จำนวนกลุ่ม ที่เปิดสอน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	✓	✓	✓	✓	4
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	✓	✓	✓	✓	4
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	✓	✓	✓	✓	4
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	✓	✓	-	✓	3
มหาวิทยาลัยศิลปากร	✓	-	✓	-	2
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	✓	-	✓	-	2
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	✓	-	-	✓	2
มหาวิทยาลัยบูรพา	✓	-	-	✓	2
มหาวิทยาลัยทักษิณ	✓	✓	-	-	2

2) สุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวนรวมทั้งสิ้น 55 คน ดังนี้

(1) กลุ่มผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลวิจัยคือ ผู้อำนวยการหรือตัวแทนผู้อำนวยการห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ดังนี้

- ก. ตัวแทนผู้อำนวยการสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ข. ตัวแทนผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ค. ตัวแทนผู้อำนวยการหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ง. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จ. ตัวแทนผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ฉ. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
- ช. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ซ. ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฅ. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร

(2) กลุ่มผู้บริหารคณะด้านมนุษยศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลวิจัยจากคณบดีหรือตัวแทนคณบดีคณะทางด้านมนุษยศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ดังนี้

- ก. คณบดีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ข. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ค. คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ง. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จ. ตัวแทนคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ฉ. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ช. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ซ. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฅ. คณบดีคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ญ. คณบดีคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

(3) กลุ่มอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลวิจัยจากอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน โดยกระจายตามกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

สถาบันอุดมศึกษา	ภาษาและ ภาษาศาสตร์	วัฒนธรรม วรรณคดี	ประวัติศาสตร์ โบราณคดี	ปรัชญา ศาสนาและ เทววิทยา	จำนวน รวม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3	1	-	1	5
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	2	-	1	1	4
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	-	2	1	4
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1	2	-	1	4
มหาวิทยาลัยศิลปากร	2	-	2	-	4
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	3	-	2	-	5
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	-	-	3	3
มหาวิทยาลัยบูรพา	2	-	-	1	3
มหาวิทยาลัยทักษิณ	1	3	-	-	4

ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลในบางสถาบันอุดมศึกษา ไม่สามารถเก็บข้อมูลจากอาจารย์ครบทุกกลุ่มสาขาวิชาที่เปิดสอนได้ เนื่องจาก ทางคณะเป็นผู้กำหนดอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ จึงทำให้ขึ้นอยู่กับทางคณะ ซึ่งแก้ไขโดยติดต่อเข้าไปสัมภาษณ์อาจารย์ โดยตรงได้ในบางสถาบันอุดมศึกษา

1.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำแนกเป็น 3 แบบสำหรับแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะ มีคำถามหลักเกี่ยวกับนโยบายสำหรับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในด้านการเรียนการสอนและให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาให้อาจารย์ใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัยสำหรับนักศึกษา และการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีคำถามหลักเกี่ยวกับการบริหารจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ การจัดซื้อ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล การสงวนรักษา การให้บริการและการประชาสัมพันธ์ และให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้บริหารคณะในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในด้านการเรียนการสอน และความต้องการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัยสำหรับนักศึกษา

3) **แบบสัมภาษณ์อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา** มีคำถามหลักเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัยสำหรับนักศึกษา และให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมของผู้บริหารคณะในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัยสำหรับนักศึกษาและการรองรับความต้องการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

1.2.2 วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

- 1) พัฒนาแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาคุณฐิณีพันธ์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องงานวิจัย
- 2) นำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องและความชัดเจนในการใช้ภาษา
- 3) เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาปรับแก้ไขเครื่องมือวิจัย หลังจากนั้นนำเครื่องมือวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
- 4) ทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยนำไปสัมภาษณ์กับบุคคลที่อาจารย์ที่ปรึกษา กำหนดไว้ให้ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้มีการสอบถามการสัมภาษณ์จากบุคคลนั้น หลังจากนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาได้รับแบบสัมภาษณ์อีกเล็กน้อย ก่อนจะทำเป็นแบบสัมภาษณ์ที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์การเข้าไปเก็บข้อมูลถึงผู้บริหารห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 9 แห่งจำนวน 9 ท่าน และคณบดีคณะด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 9 แห่งจำนวน 10 ท่าน พร้อมทั้งขอความกรุณาให้คณบดีมอบหมายอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในการให้เข้าไปเก็บข้อมูลวิจัย
- 2) ติดต่อนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารคณะด้านมนุษยศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย และกลุ่มอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์
- 3) เตรียมตัวให้พร้อมในการไปสัมภาษณ์แล้วไปสัมภาษณ์ตามที่นัดหมาย โดยมีการจดบันทึกและใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง
- 4) ในการสัมภาษณ์ได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการใช้เครื่องบันทึกเสียง แล้วตั้งคำถามตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่ม โดยให้ผู้ให้ข้อมูลได้ตอบคำถามได้อย่างอิสระ ซึ่งระยะเวลาในการสัมภาษณ์นั้น อยู่ระหว่างครึ่งชั่วโมงถึง 1 ชั่วโมง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการถอดข้อมูลการสัมภาษณ์จากอุปกรณ์บันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละกลุ่ม และนำข้อมูลการสัมภาษณ์ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษามาวิเคราะห์ในประเด็น การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากทางคณะ การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา และการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ นำไปใช้ในการศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบเครื่องมืองานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

โดยมีรายละเอียดแบบแผนการวิจัยปรากฏ ดังนี้

2.1 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร

ประชากรของงานวิจัยนี้ในระยะที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ที่กำลังศึกษาใน 4 กลุ่มสาขาวิชาคือ กลุ่มสาขาวิชาด้านภาษาและภาษาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาด้านวัฒนธรรมและวรรณคดี กลุ่มสาขาวิชา โบราณคดีและประวัติศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 จำนวน 9 แห่งประกอบด้วย 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ 4) มหาวิทยาลัยศิลปากร 5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 8) มหาวิทยาลัยบูรพา 9) มหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวนทั้งหมด 2,253 คน

2.1.2 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ $n = \frac{N}{1+Ne^2}$ กำหนดได้จำนวนสุ่มตัวอย่าง 340 ชุด ($N = 2,253$) ซึ่งต้องการเก็บข้อมูลให้สมบูรณ์มากขึ้น จึงแจกแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 500 ชุด โดยนำมากระจายตามสัดส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 9 แห่ง ตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนการสุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ตามสัดส่วนของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันอุดมศึกษา	ประชากร	สัดส่วน%	สุ่มตัวอย่าง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	536	23.79	119
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	689	30.58	153
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	140	6.21	31
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	252	11.18	56
มหาวิทยาลัยศิลปากร	81	3.60	18
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	275	12.21	61
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	50	2.22	11
มหาวิทยาลัยบูรพา	171	7.59	38
มหาวิทยาลัยทักษิณ	59	2.62	13
รวม	2253	100.00	500

2.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 คือ แบบสอบถาม โดยประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เป็นคำถามเลือกตอบจำนวน 28 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เป็นคำถามเลือกตอบจำนวน 27 ข้อ

2.2.2 นำแบบสอบถามที่พัฒนาแล้ว ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ที่ 0.72

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำแล้ว ไปทดสอบกับนักศึกษานอกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.84

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำนวน 500 ชุด และแจกแบบสอบถามด้วยตนเองเพิ่มเติม ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 428 ชุด และจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม สรุปจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้ทั้งสิ้น 374 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.38 จากแบบสอบถามที่ได้รับคืน ซึ่งมีแบบสอบถามที่ได้รับคืนถูกคัดออก เนื่องจากไม่ตรงกลุ่มเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ดังนี้

- 1) ค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละประเด็น ซึ่งผู้วิจัยมีการประเมินระดับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

4.20 - 5.00	คะแนน	หมายถึง	มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละประเด็น ระดับ มาก
3.40 - 4.19	คะแนน	หมายถึง	มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละประเด็น ระดับ ค่อนข้างมาก
2.60 - 3.39	คะแนน	หมายถึง	มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละประเด็น ระดับ ปานกลาง
1.80 - 2.59	คะแนน	หมายถึง	มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละประเด็น ระดับ ค่อนข้างน้อย
1.00 - 1.79	คะแนน	หมายถึง	มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละประเด็น ระดับ น้อย

ไม่ได้ใช้ หมายถึง ไม่มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในประเด็นนั้น

- 3) การทดสอบ t-Test และ One Way ANOVA วิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชาและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับเปรียบเทียบปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและกลุ่มผู้ใช้ โดยทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ระยะที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 6 ออกแบบเครื่องมืองานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 7 เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

โดยมีรายละเอียดแบบแผนการวิจัยปรากฏดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลวิจัย ในระยะที่ 3 เป็นข้อมูลเดียวกันกับประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลวิจัย ในระยะที่ 1

3.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้ในระยะที่ 2 จากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ มาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับระยะที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นที่สอดคล้องกับด้านการเรียนการสอน สำหรับผู้บริหารคณะและอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ และด้านแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ สำหรับผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ให้ข้อมูลวิจัยตามระยะที่ 1 เพื่อขอสัมภาษณ์เพิ่มเติม เฉพาะผู้ที่ให้ข้อมูลยังไม่ครบถ้วนเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ และปัจจัยด้านแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ในประเด็นที่สอดคล้องกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

2) ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลวิจัยเพิ่มเติมตามที่ได้นัดหมาย พร้อมทั้งได้มีการจดบันทึกและใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงในการสัมภาษณ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการถอดข้อมูลการสัมภาษณ์จากอุปกรณ์บันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลวิจัยเพิ่มเติมจากผู้บริหารคณะและอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ กับผู้บริหารห้องสมุดของแต่ละสถาบันอุดมศึกษามาวิเคราะห์ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ และปัจจัยด้าน

แหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

ระยะที่ 4 การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 9 การวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 10 การทดลองกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

โดยมีรายละเอียดแบบแผนการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1) ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ของสภาพการสนับสนุนการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ที่สังเคราะห์ได้มาจัดทำร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2) นำร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มานำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ แล้วนำไปขอความเห็นชอบ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) จำนวน 11 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดและอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ซึ่งจากการวิพากษ์จะได้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

3) นำข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาพัฒนาเป็นกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ก่อนที่จะนำไปทดสอบการใช้

4) นำกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ เฉพาะกลยุทธ์ระดับหน้าที่ด้านการบริการ ซึ่งประกอบด้วย Humanities eBook Directory Web Portal คู่มือการใช้ และคู่มือการทำงานไปทดลองใช้งาน โดยผู้ร่วมทดลองใช้ประกอบด้วย อาจารย์ บุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และนักศึกษา รวมทั้งหมด 34 คน จาก 6 สถาบัน ดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยศิลปากร 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3) มหาวิทยาลัยสยาม 4) มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

5) ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมทดลองใช้ Humanities eBook Directory Web Portal คู่มือการใช้ และคู่มือการทำงาน แล้วนำผลการประเมินมาจัดทำเป็นข้อคิดเห็น

6) จัดทำสรุปผลการประเมินความพึงพอใจและผลที่ได้รับจากดำเนินการตามกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันการศึกษาของรัฐนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการสนับสนุนให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2) ศึกษาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และ 4) พัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จากการศึกษาที่มีข้อค้นพบ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ตอนที่ 3 ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ตอนที่ 4 ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทัศนคติเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา การกำหนดนโยบายส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนจากผู้บริหารคณะ และการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนจากอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ซึ่ง

ตารางที่ 4.1

ลำดับ	หัวข้อ/ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
	(Virtual Private Network: VPN) ผ่านโปรแกรมบนอุปกรณ์มือถือ (Mobile Application)									
2)	การให้บริการเชิงรุก เช่น สํารวจข้อมูลการใช้บริการแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการเพื่อให้ทราบเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้งานใจ เพื่อนำเสนอผู้ใช้อย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
3)	ปรับปรุงระบบการเข้าใช้งาน เช่น การดาวน์โหลดและอ่านไปพร้อมกันได้ (Streaming)	✓		✓	✓					✓
1.4	การประชาสัมพันธ์									
1)	ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2)	จัดทำคู่มือการเข้าใช้งานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3)	จัดการอบรมการเข้าใช้งานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4)	ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ของห้องสมุดพร้อมทั้งจัดทำบันทึกส่งไปยังคณะที่มีความเกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลใหม่ที่ห้องสมุดได้รับการเสนอให้ทดลองใช้งาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5)	เข้าไปนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารคณะโดยตรง	✓	✓							✓
2	สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยคณะ									
2.1	นโยบายผู้บริหาร									
1)	คณะยังไม่มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำมาใช้กับการเรียนการสอนโดยตรง	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	หัวข้อ/ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2)	คณะไม่ได้มีการกำหนดงบประมาณเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3)	มีนโยบายให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์และกระตุ้นให้อาจารย์แนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แก่ทางห้องสมุด		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
4)	มีนโยบายให้นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นผลงานทางวิชาการได้ และมีการนำตำราของอาจารย์ทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์			✓		✓				
2.2	ทัศนคติเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์									
1)	คณะประเมินความน่าเชื่อถือของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์น้อยกว่าตัวเล่ม		✓		✓			✓		
2)	คณะเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้			✓	✓				✓	
3)	คณะเห็นว่ายังไม่ถึงเวลาในการรณรงค์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	✓							✓	
3	สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยอาจารย์									
3.1	อาจารย์มีความสนใจและได้รับการผลักดันจากบริบทรอบข้าง									
1)	อาจารย์ที่เน้นการทำวิจัยมีแนวโน้มที่จะมีการแสวงหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าอาจารย์ที่เน้นการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
2)	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีความกระตือรือร้นในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
3)	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ได้มีการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเตรียมการสอนโดยผ่านคอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊กเป็นส่วนใหญ่	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	หัวข้อ/ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
4)	อาจารย์ได้รับแรงจูงใจและการผลักดันให้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากนโยบายของสถาบันหรือนโยบายของคณะ เช่น นโยบายจัดทำโครงการให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ การจัดอบรมการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุด การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกใหม่ของห้องสมุด เป็นต้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
3.2	อาจารย์กำหนดกิจกรรม เพื่อสนับสนุนนักศึกษาให้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์										
1)	อาจารย์กระตุ้นการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา โดยการกำหนดเนื้อหาให้นักศึกษาเข้าไปอ่านล่วงหน้าก่อนถึงชั่วโมงเรียน	✓		✓	✓	✓					✓
2)	อาจารย์กำหนดให้นักศึกษานำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ค้นคว้าในการทำวิจัยมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา	✓		✓	✓	✓					✓
3)	อาจารย์ฝึกทักษะการค้นคว้าให้นักศึกษา โดยกำหนดให้นักศึกษาค้นคว้าและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการวิจัย	✓	✓	✓	✓	✓					✓

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผลการวิจัยสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนของห้องสมุดด้านงบประมาณมี 6 แห่ง จาก 9 แห่ง มีการจัดสรรงบประมาณทางด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ถูกนำรวมกับทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ด้านการจัดซื้อ การสงวนรักษา และการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ทุกแห่งมีแนวโน้มในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยมีทั้งจากสำนักพิมพ์ หรือบริษัทตัวแทนจำหน่าย และจากการผลิตของสถาบันอุดมศึกษาของตนเอง ด้านช่องทางให้บริการนั้น ทุกแห่งมีช่องทางเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้หลากหลายช่องทาง โดยมีการให้บริการเชิงรุก 8 แห่งจาก 9 แห่ง มีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบ Streaming 4 แห่งจาก 9 แห่ง ด้านการประชาสัมพันธ์นั้น

ทุกแห่งมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ มีการจัดทำคู่มือการเข้าใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดอบรมการเข้าใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ มีการนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เข้ามาให้ทดลองใหม่ผ่านสื่อออนไลน์พร้อมทำบันทึกไปยังคณะที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น โดยตรง แต่มีการเข้าไปนำเสนอเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในที่ประชุมกรรมการบริหารคณะโดยตรง 4 แห่งจาก 9 แห่ง

ส่วนของคณะด้านนโยบายนั้น ยังไม่มีนโยบายในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง 7 แห่งจาก 9 แห่ง ซึ่งทุกแห่งไม่ได้กำหนดงบประมาณของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำมาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง มีนโยบายกระตุ้นให้อาจารย์ผลิตหรือแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน 7 แห่งจาก 9 แห่ง โดยให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากอาจารย์เป็นผลงานทางวิชาการ 2 แห่งจาก 9 แห่ง ด้านทัศนคติเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีการประเมินความน่าเชื่อถือของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์น้อยกว่าตัวเล่ม 3 แห่งจาก 9 แห่ง มีความคิดเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ 3 แห่งจาก 9 แห่ง และยังไม่ถึงเวลาในการรณรงค์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2 แห่งจาก 9 แห่ง

ในส่วนของอาจารย์นั้น อาจารย์ที่เน้นการทำวิจัยมีแนวโน้มที่จะแสวงหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าอาจารย์ที่เน้นการสอน 8 แห่ง จาก 9 แห่ง มีความกระตือรือร้นในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน 7 แห่ง จาก 9 แห่ง มีการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเตรียมการสอน โดยผ่านคอมพิวเตอร์ หรือโน้ตบุ๊ก 7 แห่ง จาก 9 แห่ง ได้รับแรงจูงใจให้มีการใช้หรือผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ 7 แห่ง จาก 9 แห่ง มีการกระตุ้นให้นักศึกษาอ่านเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนถึงชั่วโมงเรียน 5 แห่ง จาก 9 แห่ง มีนักศึกษานำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ค้นคว้าวิจัยมานำเสนอให้พิจารณา 5 แห่ง จาก 9 แห่ง มีการฝึกทักษะการค้นคว้าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้นักศึกษามีการเข้าใช้ เพื่อการวิจัย 6 แห่ง จาก 9 แห่ง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปตามประเด็นได้ ดังนี้

1.1 สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยห้องสมุด

ผลการศึกษา พบว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หลักของทุกสถาบันอุดมศึกษา มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงแรกการให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เริ่มต้นจากการแปลงหนังสือหายากที่เป็นรูปเล่มให้เป็นไฟล์ดิจิทัล ซึ่งจะมีการผลิตแบบผสมผสานระหว่างทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้อยู่ในรูปของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วจึงนำมาเก็บรวบรวมในฐานข้อมูลเพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการได้ ปัจจุบันมีการจัดการทรัพยากรแบบผสมผสานระหว่างหนังสือที่เป็นรูปเล่มกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) และนำมาให้บริการควบคู่กัน หรือเรียกว่า Hybrid Library

มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาปรับปรุงให้มีรูปแบบที่ทันสมัยน่าสนใจมากขึ้น จากการวิจัยสามารถอธิบายสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยห้องสมุดได้เป็น 4 ประเด็น คือ

1.1.1 งบประมาณ

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่เน้นการจัดสรรงบประมาณสำหรับทรัพยากรสารสนเทศโดยไม่แยกประเภทเป็นหนังสือ วารสาร หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) หรือวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal) รวมถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ซึ่งไม่มีการจัดเตรียมงบประมาณในการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ แต่ถ้าคณะมีการเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่เป็นหนังสือเฉพาะทางโดยมีราคาสูง ห้องสมุดจะมีการพิจารณาเป็นกรณีไป

1.1.2 การจัดซื้อ การสงวนรักษา และการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดมีแนวโน้มการเพิ่มปริมาณการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรมากขึ้นทุกปี โดยการได้มาของทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะตามแหล่งที่มาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาจากการผลิตและจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์หรือบริษัทตัวแทนจำหน่าย และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาจากการผลิตและจัดเก็บในคลังดิจิทัลของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา โดยทั้ง 2 ประเภท มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตและจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์ หรือบริษัทตัวแทนจำหน่าย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มนี้มักเป็นหนังสือจากสำนักพิมพ์ต่างประเทศ ซึ่งเดิมผลิตเฉพาะหนังสือที่เป็นรูปเล่มแล้วต่อมาจึงผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยปัจจุบันมีการเพิ่มจำนวนของหนังสือ และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จากสำนักพิมพ์ในมหาวิทยาลัย (University Press) โดยฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal) และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-document) ซึ่งฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีทั้งสาขาเฉพาะทาง และเป็นสหสาขาวิชา การให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากสำนักพิมพ์มีทั้งแบบเชิงพาณิชย์ (Subscribe) ที่ต้องมีค่าใช้จ่ายและแบบเปิด (Open Access) ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ผู้ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มีการจดลิขสิทธิ์เช่นเดียวกับหนังสือที่เป็นรูปเล่ม ซึ่งผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สามารถดาวน์โหลดมาอ่าน และใช้งานได้แต่ไม่สามารถตีพิมพ์ เพื่อนำไปเผยแพร่แก่บุคคลอื่นได้

สำหรับการให้บริการเชิงพาณิชย์ สำนักพิมพ์จะกำหนดราคาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ไว้ โดยแต่ละหมวดจะมีราคาแตกต่างกัน ซึ่งราคาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่อยู่ในหมวดเดียวกันจะราคาเท่ากัน เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หมวดวิทยาศาสตร์สุขภาพ จะมีราคาสูงกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หมวดสังคมศาสตร์ แต่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หมวดสังคมศาสตร์ จะมีราคาเท่ากัน โดยสำนักพิมพ์หรือบริษัทตัวแทนจำหน่ายมีการจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ให้แก่ห้องสมุด สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

(1) การซื้อแบบถาวรเป็นชื่อเรื่อง โดยสามารถซื้อได้ใน 2 รูปแบบ คือ

ก. แบบ 1 copy คือ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) โดยผู้ใช้งานสามารถใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เพียง 1 คน ต่อเรื่องต่อครั้ง โดยผู้ใช้ 1 คน (1 user) จะมีการกำหนด code ของแต่ละคนในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) แต่ละเรื่อง จึงทำให้ผู้ใช้งานสามารถอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เฉพาะบุคคลเท่านั้น ไม่สามารถนำ code ไปใช้กับอุปกรณ์สื่อสารของผู้ใช้รายอื่นได้ ตัวอย่าง เช่น ผู้ใช้ยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด 1 เล่ม ผู้ใช้บริการคนอื่นจะไม่สามารถยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มนั้นซ้ำได้อีกในเวลาเดียวกัน เป็นต้น

ข. แบบ Unlimited Copy คือ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) โดยไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้งานทำให้ผู้ใช้งานสามารถอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่องนั้น ๆ ได้หลายคนในเวลาเดียวกัน

(2) การเช่าซื้อกลุ่มฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) โดยสามารถใช้งานได้ทั้งกลุ่มฐานข้อมูลจนครบอายุการเช่าซื้อ ซึ่งโดยปกติคือ 1 ปี และหลังจากครบกำหนดจะมีการประมวลผลว่า หนังสือเรื่องใดมีการใช้งานจำนวนเท่าใด เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าและเลือกรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) นั้น โหลดเก็บไว้เป็นสมบัติของห้องสมุดตามวงเงินที่ได้เช่าซื้อไว้ ยกตัวอย่างเช่น ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านประวัติศาสตร์ สามารถเช่าใช้ได้ระยะเวลา 1 ปี ในราคา 100,000 บาท ซึ่งเมื่อครบกำหนดเวลา 1 ปี จะสามารถเลือกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านประวัติศาสตร์ในฐานข้อมูลนั้นมาเก็บไว้ใช้ได้ถาวรเป็นสมบัติของห้องสมุด ในวงเงิน 100,000 บาท เป็นต้น

(3) การบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเช่าใช้งานตามกำหนดระยะเวลาที่ตกลงกัน (Subscribe) โดยสามารถใช้งานได้ทั้งกลุ่มฐานข้อมูลจนครบอายุการเช่าใช้ แต่เมื่อครบกำหนดแล้ว จะไม่สามารถใช้งานต่อหรือไม่สามารถเลือกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เก็บไว้เป็นสมบัติของห้องสมุดได้

ทั้งนี้สามารถสรุปฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์จากสำนักพิมพ์ โดยจากการสัมภาษณ์และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์จากสำนักพิมพ์

ลำดับ	ชื่อ / Link	เกี่ยวกับฐานข้อมูล
1	ACLS Humanities E-Book <u>Link:</u> https://www.humanitiesebook.org/the-collection/humanities-open-book/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับมนุษยศาสตร์โดยเฉพาะ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ ปรัชญา และศาสนา
2	Berghahn <u>Link:</u> https://www.berghahnbooks.com/open-access/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรม
3	Bloomsbury eBook Collection <u>Link:</u> https://www.bloomsburycollections.com/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักพิมพ์บลูมส์บรี โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา
4	Cambridge Core และ Cambridge eBook Online <u>Link:</u> https://www.cambridge.org/core/what-we-publish/textbooks	เป็นฐานข้อมูลของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งเป็นสหสาขาวิชา มีทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ มีทั้งเชิงพาณิชย์และแบบเปิด โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี ภาษาและภาษาศาสตร์
5	eBook Academic Collection <u>Link:</u> http://search.ebscohost.com/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทอีบีเอสไอโอที่เป็นสหสาขาวิชา โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับวรรณคดี ประวัติศาสตร์ ปรัชญาและศาสนา
6	Ebrary <u>Link:</u> https://ebookcentral.proquest.com/lib/chula-ebooks	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากร่วมมือระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับบริษัทโปรเควส โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ภาษาศาสตร์ วรรณกรรม ปรัชญาและศาสนา

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ / Link	เกี่ยวกับฐานข้อมูล
7	Gale Virtual Reference Library <u>Link:</u> https://www.gale.com/intl/ebooks	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และรายการบรรณานุกรมของสำนักพิมพ์เกต โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และเทววิทยา
8	JSTOR eBook <u>Link:</u> https://about.jstor.org/librarians/books/open-access-books-jstor/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายสำนักพิมพ์หลากหลายแห่งที่ใช้ชื่อว่า เจสทอร์ (JSTOR) โดยเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร ที่มีชื่อว่า อิธากา (ITHAKA) โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณกรรม ปรัชญาและศาสนา
9	McGraw-Hill eBook Library <u>Link:</u> https://www.mhbooklibrary.com/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักพิมพ์แมคกรอฮิลล์ โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับภาษาศาสตร์
10	MUSE Project <u>Link:</u> https://about.muse.jhu.edu/muse/open-access-overview/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ ซึ่งเป็นสหสาขาวิชา โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณคดี ภาษาและภาษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา
11	Northcentral University Library <u>Link:</u> https://ncu.libguides.com/ebooks	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยนอร์ทเซ็นทรัล ซึ่งมีทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเชิงพาณิชย์และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด เป็นสหสาขาวิชา โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณกรรม ภาษาและภาษาศาสตร์ ปรัชญาและศาสนา
12	OAPEN <u>Link:</u> https://www.oapen.org/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายสำนักพิมพ์หลากหลายแห่งที่ใช้ชื่อว่า โอเอพีโอเอ็น (OAPEN) โดยเป็นส่วนหนึ่งของหอสมุดแห่งชาติเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็น

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ / Link	เกี่ยวกับฐานข้อมูล
		สหสาขาวิชา โดยมีด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณกรรม ภาษาและภาษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา
13	Oxford Scholarship Online และ Oxford eBook <u>Link:</u> https://oxford.universitypressscholarship.com/	เป็นฐานข้อมูลของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด ซึ่งเป็นสหสาขาวิชา โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญาและศาสนา
14	Sage Research Methods และ Sage eBook Collection <u>Link:</u> http://srmo.sagepub.com	เป็นฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักพิมพ์เสจ ซึ่งมีทรัพยากรหลากหลายประเภทรวมทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมและศาสนา
15	ScienceDirect <u>Link:</u> https://www.sciencedirect.com/browse/journals-and-books?subject=arts-and-humanities	เป็นฐานข้อมูลของบริษัทเอลซีเวียร์ ซึ่งมีการจำหน่ายเนื้อหาแยกในแต่ละบทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภาษาและภาษาศาสตร์
16	Springer Nature <u>Link:</u> https://www.springernature.com/gp/open-research/journals-books/books	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด ซึ่งเป็นสหสาขาวิชา โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณคดี ภาษาและภาษาศาสตร์ ปรัชญา และศาสนา
17	Taylor & Francis <u>Link:</u> https://www.taylorfrancis.com/	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสหสาขาวิชา โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม วรรณกรรมและภาษาศาสตร์
18	Wiley Online Library <u>Link:</u> https://onlinelibrary.wiley.com/library-info/products/books	เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักพิมพ์ไวลีย์ โดยมีเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับโบราณคดี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา

2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตและจัดเก็บในคลังดิจิทัลของห้องสมุดสถาบัน
ผลการวิจัย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีนโยบายการผลิตหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ของตนเองและสร้างระบบจัดเก็บหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบัน เช่น คลังปัญญา
มหาวิทยาลัย (Intellectual Repository: IR) หรือบันทึกลงในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตเองมีทั้งที่แปลงจากหนังสือหายากเป็นหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ (Digitize) และหนังสือที่จัดทำขึ้นมาจากไฟล์ดิจิทัลโดยตรง (Born to Digital) ซึ่งถือว่าเป็น
เป็นการสงวนรักษาให้มีการใช้เนื้อหาได้โดยไม่เสื่อมสภาพ ซึ่งทั้งสองแบบนี้จะนำไฟล์ดิจิทัลไปบันทึก
ลงในระบบห้องสมุดอัตโนมัติของแต่ละสถาบัน สามารถเข้าใช้งานได้ผ่านระบบการสืบค้นข้อมูล
(Online Public Access Catalog: OPAC) และคลังดิจิทัลของห้องสมุดแต่ละสถาบัน โดยตัวอย่างคลังดิจิทัล
ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ตัวอย่างคลังดิจิทัลของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ลำดับ	ชื่อ / Link	เกี่ยวกับฐานข้อมูล
1	2ebook.com <u>Link:</u> https://www.2ebook.com/new/library/index/tsu	ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัย ทักษิณ เป็นแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ สามารถเข้าใช้งานได้เฉพาะผู้ใช้ของมหาวิทยาลัย โดยใช้ได้แบบจำกัดจำนวนผู้ใช้
2	CMUL <u>Link:</u> https://cmu-library.bookcaze.com/	ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นแหล่งหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าใช้งานได้เฉพาะผู้ใช้ ของมหาวิทยาลัย โดยใช้ได้แบบจำกัดจำนวนผู้ใช้
3	CU E-Library <u>Link:</u> http://eresource.car.chula.ac.th/chula-ebooks/	ระบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ของ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นแหล่งหนังสือหายาก มีคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งมีหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในโครงการตำราที่ให้อาจารย์ ในมหาวิทยาลัยได้ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการจัดเก็บวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้ามาสืบค้นได้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ / Link	เกี่ยวกับฐานข้อมูล
4	KKU Ebook Web Portal <u>Link:</u> https://libservice.kku.ac.th/e-book/web/index.php	เป็นแหล่งรวบรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น และแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นช่องทางการค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งต่าง ๆ ให้อยู่ในที่เดียวกัน
5	KU Knowledge Repository <u>Link:</u> https://kukr2.lib.ku.ac.th/kukr_es/kukr/	เป็นคลังความรู้ดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่รวบรวมทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ มีทั้งตำราและผลงานวิจัยที่อยู่ในรูปหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
6	Smart Learning @ E-Book Station <u>Link:</u> https://pubhtml5.com/bookcase/qlvb	เป็นแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้เข้าอ่านได้อย่างเดียว
7	SU e-Book Collection <u>Link:</u> http://www.resource.lib.su.ac.th/resource/web/index.php	เป็นห้องสมุดดิจิทัลของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นหนังสือหายากและหนังสือที่เป็นลิขสิทธิ์ของทางมหาวิทยาลัย
8	SWU E-Library <u>Link:</u> http://elib.swu.ac.th/home	เป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สามารถเข้าใช้งานได้เฉพาะผู้ใช้ของมหาวิทยาลัย โดยใช้ได้แบบจำกัดจำนวนผู้ใช้
9	TU Digital Collection <u>Link:</u> https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Search/	เป็นแหล่งการสืบค้นทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สามารถเข้าใช้งานได้เฉพาะผู้สมัครเป็นสมาชิก ซึ่งจะสามารถดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้งานได้ แต่มีการจำกัดเวลาการเข้าใช้ ซึ่งบางรายการสงวนไว้เฉพาะผู้ใช้บริการของมหาวิทยาลัยเท่านั้น

1.1.3 การให้บริการ

ผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ใน 2 ประเด็นย่อย คือ

1) ช่องทางการให้บริการ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นฐานข้อมูลครอบคลุมทุกสาขาวิชา ผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ได้หลายช่องทางขึ้นอยู่กับระบบการบริหารงานของแต่ละสถาบัน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่องทาง คือ

(1) การเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ผ่าน IP Address ในเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษา โดยเข้าบริการผ่านเว็บไซต์

(2) การเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ผ่านเครือข่ายเฉพาะส่วน (Virtual Private Network: VPN) ซึ่งจะทำให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจากทุกสถานที่ได้ตลอดเวลา โดยเปรียบเสมือนผู้ให้บริการได้เข้ามาใช้งานภายในมหาวิทยาลัย และผู้ให้บริการสามารถแนะนำรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ที่ต้องการใช้ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยใช้ VPN ได้เช่นเดียวกัน

(3) การเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ผ่านโปรแกรมบนอุปกรณ์มือถือ (Mobile Application) ทำให้ผู้ให้บริการไม่ต้องเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ซึ่งจากการแบ่งช่องทางการเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ดังกล่าวทำให้ผู้ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สามารถเก็บรวบรวมสถิติการใช้งานแบบแยกประเภทได้ และใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และนำมาปรับปรุงการให้บริการที่เหมาะสมต่อไป

2) การให้บริการเชิงรุกในบางสถาบัน เพื่อเพิ่มอัตราการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เช่น

(1) สำรวจข้อมูลการใช้บริการ ได้แก่ ความต้องการในเนื้อหา และความนิยมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการเพื่อให้ทราบเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้สนใจ ซึ่งเมื่อมีรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในกลุ่มของผู้ใช้ที่สนใจนั้น ผู้ให้บริการจะทำการสรุปเนื้อหาย่อ (Review) ของเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น เพื่อนำเสนอให้กับผู้บริการที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเหมาะสม

(2) คิวรี่โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่น่าสนใจมาเก็บไว้ให้บริการสำหรับผู้ใช้บริการเฉพาะบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย บางสถาบันมีการบริการคิวรี่โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

3) การปรับปรุงระบบการเข้าใช้งาน เพื่อเพิ่มปริมาณผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ในอดีตจะต้องดาวน์โหลดให้สมบูรณ์ทั้งเล่ม จึงจะสามารถนำมาเปิดอ่านได้ แต่ปัจจุบันได้มีการพัฒนาให้ผู้ใช้สามารถดาวน์โหลดและอ่านไปพร้อมกันได้ (Streaming) โดยจะมีการดาวน์โหลดเป็นระยะและระบบจะจำ IP ของผู้ Login ว่าเคยอ่านเล่มใด และบทใด เป็นการป้องกันการใส่ Software Auto Download ซึ่งเป็นโปรแกรมดาวน์โหลดอัตโนมัติ

1.1.4 การประชาสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มการรับรู้ และเชิญชวนให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

- 1) ประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้ใช้บริการ ให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์
- 2) จัดทำคู่มือการเข้าใช้งานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- 3) จัดการอบรมการเข้าใช้งานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่
- 4) ประชาสัมพันธ์รายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใหม่หรือน่าสนใจผ่านสื่อออนไลน์ของห้องสมุด พร้อมทั้งจัดทำบันทึกส่งไปยังคณะที่มีความเกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลใหม่ที่ห้องสมุดได้รับการเสนอให้ทดลองใช้งาน
- 5) เข้าไปนำเสนอรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารคณะที่สอดคล้องกับรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น โดยตรง

1.2 สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยคณะ

ผลการวิจัยสามารถอธิบายสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของคณะ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1.2.1 นโยบายผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) คณะมีนโยบายเน้นไปทางด้านการสร้างหลักสูตรออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ โดยมีการสนับสนุนให้อาจารย์ได้มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจะเน้นไปด้านเครื่องมือในการผลิตการสอน หรือเครื่องมือที่ใช้ในการสอนออนไลน์ โดยยังไม่ให้ความสำคัญกับประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ทำให้มองว่าหนังสือหรือหนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์สามารถถูกนำมาใช้ได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งการจัดการด้านการเรียนการสอนนั้น ทางคณะให้เป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอน โดยอิสระ ซึ่งหมายรวมถึงการออกแบบแนวทางการสอน การเลือกแหล่งข้อมูล และการกำหนดแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมในแต่ละรายวิชา โดยไม่เน้นว่าจะต้องมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นหนังสืออ้างอิงหรือไม่ โดยให้ความเห็นว่า “คุณภาพอยู่ที่เนื้อหาไม่ได้ ขึ้นอยู่กับประเภทของทรัพยากร” ซึ่งสิ่งที่สำคัญนั้นอาจารย์ต้องปรับปรุงการสอนมากกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“.....คั้งนั้นอาจารย์ผู้สอนต้องมีการเปลี่ยนแปลงก่อน ถ้ายังไม่เปลี่ยนวิธีสอน ถึงแม้จะมีเทคโนโลยีเข้ามา e-book เข้ามา สุดท้ายก็เป็นการเรียนรู้แบบเดิม ซึ่งการเปลี่ยนวิธีสอนต้องคลุมไปจนถึงเรื่องวิธีการประเมิน ที่จัดการการเรียนรู้ได้.....” (ผู้บริหารคณะ-10)

2) คณะส่วนใหญ่สามารถเสนอความต้องการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อใช้ในการเรียนการสอนไปยังห้องสมุดเพื่อให้ดำเนินการจัดซื้อได้ โดยทางสถาบันอุดมศึกษาหรือทางห้องสมุดเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ ซึ่งทางคณะไม่ได้กำหนดงบประมาณของทรัพยากรสารสนเทศเพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งบางแห่งที่มีห้องสมุดของคณะจะมีการจัดสรรงบประมาณแยกตามภาควิชาแล้วนำไปจัดซื้อเอง นอกจากนี้บางแห่งสามารถซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วนำไปเสรีรับเงินมาเบิกได้เนื่องจากถูกกว่าตัวเล่ม โดยต้องมีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการใช้งานของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งมีการจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาตามความเหมาะสม โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“.....คนที่จะเริ่มนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ต้องตระหนักที่จะนำมาใช้ประโยชน์จริง ๆ ถ้าอนุมัติให้สมัครเป็นสมาชิกให้เข้าไปใช้งานในฐานะข้อมูล แต่ไม่ค่อยได้เข้าไปใช้ก็ไม่คุ้มค่า หรือดาวน์โหลด e-book มา แต่ไม่ได้อ่านเลย ก็เปล่าประโยชน์ ไม่คุ้มค่า ความคุ้มค่าไม่ได้อยู่ที่เงินจ่ายออกไป แต่อยู่ที่ เมื่อมีแล้วได้เข้าไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกแต่ไม่มีใครเข้าไปใช้ก็ไม่มีความหมาย แต่ถ้าแพงแล้วสามารถเข้าใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถึงจะเรียกว่าคุ้มค่า.....” (ผู้บริหารคณะ-10)

3) บางสถาบันอุดมศึกษามีนโยบายให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์และกระตุ้นให้อาจารย์แนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แก่ทางห้องสมุด และผลักดันอาจารย์ให้สร้างช่องทางออนไลน์ในการสื่อสารแล้วนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่ในช่องทางของตนเอง โดยมีความคิดเห็นว่าอาจารย์ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะทำให้นักศึกษาใช้หนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจารย์ต้องมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“.....การเปลี่ยนวิธีสอนจะต้องมีการเปลี่ยนทั้งหมดตั้งแต่กระบวนการสอน แนวทางการสอน วิธีการประเมิน ไปจนถึงวิธีการเรียนรู้ทั้งหมด ซึ่งถ้าคนได้มีการเรียนรู้จากความเป็นจริงแล้ว ประสิทธิภาพการเรียนรู้จะมากขึ้น ถ้าเราเปลี่ยนวิธีสอนได้ คนก็จะเปลี่ยน.....” (ผู้บริหารคณะ-07)

4) บางสถาบันอุดมศึกษามีนโยบายให้นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นผลงานทางวิชาการได้ และนอกจากนี้บางแห่งได้มีการนำตำราของอาจารย์ทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ต้องขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างอาจารย์กับทางสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากการทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีโอกาสจะทำให้ตำราที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่มนั้นจำหน่ายได้น้อยลง มีการจัดสรรงบประมาณ และให้องค์ความรู้ พร้อมทั้งมีการรณรงค์ให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสร้างผลงานทางวิชาการ และทำผลงานวิชาการนั้นให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำให้เป็น Open Source โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“..... ทางภาควิชาปรัชญาได้รับการคัดเลือกวิชาปรัชญากับการใช้ชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตำราของอาจารย์ ในขณะเองมีโครงการผลิตตำรา ซึ่งจะให้อาจารย์สมัครใจที่จะทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการให้ทุนผลิตตำรา ซึ่งเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยไม่ใช่ นโยบายของคณะ แต่อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพราะการตีพิมพ์จะมีรายได้ แต่ถ้าเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วจะต้องให้ฟรี ไม่มีรายได้เข้ามา.....” (ผู้บริหารคณะ-03)

“.....นำองค์ความรู้ ที่อยู่ในโลกออนไลน์มาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น หรืออาจารย์ท่านใดต้องการทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก็ส่งเสริมสนับสนุน ซึ่งอาจารย์บางท่านมี Blog เป็นของตนเอง แล้วเอาหนังสือที่สอนไปแขวนไว้ ให้คนสามารถเข้าไปแสดงความคิดเห็นได้ สามารถเข้าไปดูเนื้อหาได้ คำนวน์โหลดได้ หรืออาจารย์บางท่านทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตัวอย่าง แต่ถ้าอยากได้ตัวเต็มต้องซื้อ.....” (ผู้บริหารคณะ-10)

“.....สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น จะมีกองทุนนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้อาจารย์ได้มีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยตนเองได้ร่วมกับทางห้องสมุด.....” (ผู้บริหารคณะ-04)

1.2.2 ทักษะคิของผู้บริหารเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัย พบว่า

1) คณะมีการประเมินความน่าเชื่อถือของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์น้อยกว่าตัวเล่ม ซึ่งความน่าเชื่อถือของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีส่วนที่ทำให้อาจารย์ตัดสินใจเข้ามาใช้งาน เนื่องจากการอยู่ในรูปไฟล์ดิจิทัลทำให้ไม่สามารถทราบถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหาทั้งหมด ซึ่งต่างจากตัวเล่มที่สามารถตรวจสอบได้ง่ายกว่า โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“..... ถ้าอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ความน่าเชื่อถือจะน้อยลงกว่าอ่านตัวเล่ม เหมือนกับว่าเนื้อหาเป็นตัวเล่มจะมากกว่า ซึ่งเมื่อเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่สมบูรณ์แล้วต้องการตัวเต็ม จะต้องเสียค่าใช้จ่าย” (ผู้บริหารคณ-10)

2) คณะนั้นเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ แต่การดำเนินการที่จะให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับการนำไปใช้งาน โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“.....ทางด้านเทคโนโลยีเป็นเรื่องจำเป็น แต่ต้องใช้ให้เหมาะสม และให้เป็นประโยชน์ สามารถพลิกแพลงได้ ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นช่องทางหนึ่งในหลาย ๆ วิธีการที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต แต่ไม่คิดว่าสังคมการเรียนรู้ จะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี.....” (ผู้บริหารคณะ-10)

3) คณะมีความเห็นว่ายังเร็วเกินไปที่จะรณรงค์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากสิ่งสำคัญนั้นเป็นเนื้อหาที่ต้องการนำไปใช้ แต่ถ้าเนื้อหาที่อยู่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่ครอบคลุมความรู้ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ก็จะไม่สามารถใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้อย่างเต็มที่

1.3 สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยอาจารย์

ผลการวิจัยสามารถอธิบายสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ โดยมี 2 ประเด็น ดังนี้

1.3.1 อาจารย์มีความสนใจและได้รับการผลักดันจากบริบทรอบข้าง

1) อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ที่เน้นการทำวิจัยมีแนวโน้มที่จะมีการแสวงหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าอาจารย์ที่เน้นการสอน

2) อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีความตื่นตัวในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่มีการปรับตัวให้เกิดการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

3) อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ได้มีการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อใช้ในการเตรียมการสอนจากคอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊กเป็นส่วนใหญ่จึงมีแนวโน้มที่จะสืบค้นได้รายการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และเมื่ออาจารย์ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จนเกิดความคุ้นเคยเนื่องจากใช้งานเป็นประจำ ทราบแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และมีความเข้าใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จะมีการเผยแพร่การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปสู่นักศึกษาโดยมีข้อความบางตอนว่า

“.....e-book นั้นจะเป็นการเข้าถึงได้ง่ายกว่าหนังสือที่เป็นแบบรูปเล่ม ยิ่งถ้ามีในส่วนของ rare book นั้นจะสามารถช่วยในการค้นหาข้อมูลเพื่อเตรียมการสอนเตรียมได้มาก.....” (อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี-05)

“.....นำเนื้อหาใน e-book มาเก็บรวบรวมเป็นแนวคิด ย่อยสลายกลายเป็นความรู้ของตัวเอง แล้วนำไปถ่ายทอดนิสิตที่สอนอยู่.....” (อาจารย์สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา-09)

“.....e-book ที่ได้แปลงจากรูปเล่มนั้นจะนำมาใช้เพื่อการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว ไม่ได้เผยแพร่ออกสู่ภายนอก.....” (อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี-09)

4) อาจารย์ได้รับการผลักดันให้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา หรือนโยบายของคณะ เช่น

(1) ในบางสถาบันอุดมศึกษามีนโยบายจัดทำโครงการให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการนำเนื้อหาไปสอนในชั้นเรียนและให้นักศึกษาได้อ่านเพิ่มเติม โดยอาจารย์ส่งเอกสารการเรียนการสอนให้ทางห้องสมุดแปลงเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วให้มีการใช้งานเฉพาะบุคลากรภายในสถาบันการศึกษาเท่านั้น

(2) มีการจัดอบรมการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่อาจารย์

(3) มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกใหม่ ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงข้อมูลการวิจารณ์ (Review) เนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การอบรมการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากสำนักพิมพ์หรือบริษัทตัวแทนจำหน่าย เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้อาจารย์มีความสนใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

1.3.2 อาจารย์กำหนดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนนักศึกษาให้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1) อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ผลักดันให้นักศึกษาได้ใช้งาน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดเนื้อหาให้นักศึกษาเข้าไปอ่านล่วงหน้าก่อนถึงชั่วโมงเรียน เพื่อนำ ความรู้จากเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียน ซึ่งอาจารย์ได้ช่วย นักศึกษาโดยวิธีการส่งการเชื่อมโยง (link) ไปยังหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง หรือดาวน์โหลดหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์ดิจิทัลแล้วส่งให้นักศึกษา

2) อาจารย์กำหนดให้นักศึกษานำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ค้นคว้าในการทำวิจัย มานำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา โดยมีข้อความบางตอนว่า

“.....ได้มีการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในงานวิจัย ซึ่งนักศึกษาบางคนจะมีการใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์แล้วนำเสนอให้ดู ซึ่งนักศึกษาเป็นแหล่งของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ด้วย ถ้างานวิจัยของ นักศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เคยเจอ ก็จะแนะนำให้นักศึกษาเข้าไปดู.....” (อาจารย์ สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา-08)

“.....ในการวิจัยของนักศึกษานั้น ช่วงหา concept จะใช้ e-book เป็นส่วนใหญ่ แต่พอเริ่มทำแล้ว concept ตกตะกอนก็จะอ่านข้อมูลหลักฐานภาษาไทย ยกเว้นบางเรื่องก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษ ถ้าจะส่งเสริม ให้มีการใช้ e-book มากขึ้น.....” (อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี-06)

“.....มีการแนะนำแหล่ง e-book ให้นิสิตได้เข้าไปค้นคว้า แล้วเข้าไปใช้ e-book ซึ่งจะมีการให้เข้าไป อ่านเนื้อหา ใน e-book แล้วสรุปสิ่งที่อ่านได้มานำเสนอในห้อง และในด้านงานวิจัย จะมีการนำ e-book มา ใช้เป็น text book ให้มีการเข้าไปอ่านสรุปเนื้อหาในแต่ละบทของ e-book แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ ละบทของ e-book นั้นในห้องเรียน.....” (อาจารย์สาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์-11)

“.....นักศึกษาทำวิจัย เคยได้นำ e-book มาให้ดู ซึ่งนักศึกษาบางคน เก่งในเรื่องการค้นคว้าข้อมูล แล้วได้ e-book และ e-journal มาให้ดู.....” (อาจารย์สาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์-09)

“.....ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเอกสาร ดังนั้น จะรวบรวมข้อมูลผ่านอิเล็กทรอนิกส์แล้วนั่งทำงานได้เลย ซึ่งจะมีการอ้างอิงตำราต่างประเทศ โดยใช้เนื้อหาผ่าน e-book.....” (อาจารย์สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา-07)

3) อาจารย์ฝึกทักษะการค้นคว้าให้นักศึกษาโดยกำหนดให้นักศึกษาค้นคว้าและเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการวิจัย ทำให้นักศึกษาได้มีการฝึกทักษะการค้นคว้าและทักษะภาษาอังกฤษไปพร้อมกัน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษางานวิจัยเอกสาร ทำให้นักศึกษาทำงานวิจัยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีการใช้เนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่างประเทศ พร้อมทั้งมีการอ้างอิงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มนั้นด้วย โดยมีข้อความบางตอนว่า

“.....สามารถสร้างความรู้ที่นำข้อมูลมาเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดความหมายใหม่ โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีส่วนสร้างสายสัมพันธ์ของข้อมูลได้เร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น.....” (อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี-06)

“.....ห้องสมุดนั้นได้มีการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างสม่ำเสมอ เมื่อมี e-book ใหม่จะมีการแนะนำให้มีการเข้ามาใช้งาน ซึ่งถือว่าทำให้ทราบความเคลื่อนไหวของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้.....” (อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี-06)

“.....การสร้างกลุ่มวิจารณ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก็จะสามารถย่นระยะเวลาของการแสวงหาความรู้ไปได้มาก ซึ่งถ้ามีการนำเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาวิจารณ์ ก็สามารที่จะให้ผู้ที่เข้าร่วมวิจารณ์หรือเข้ามาดู ได้รับความรู้ไปด้วย.....” (อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี-06)

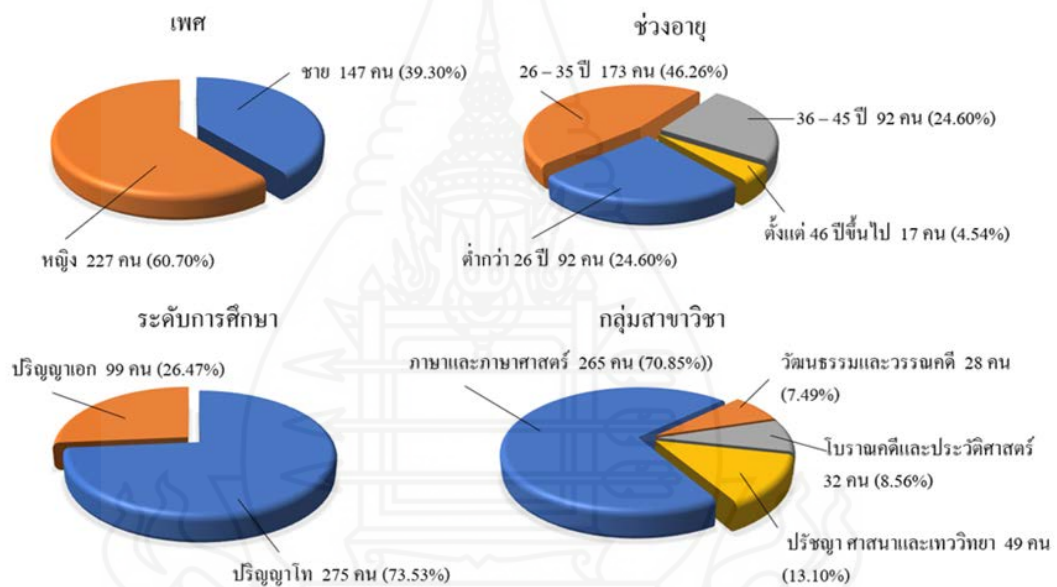
“.....สำนักหอสมุดมีการส่งเสริมให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการ digitize หนังสือให้เฉพาะบุคลากรทั้งอาจารย์และนักศึกษาสามารถเข้าไปอ่านได้.....” (อาจารย์สาขาวิชาภาษา และ ภาษาศาสตร์-12)

“.....ต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของอาจารย์ในเรื่องแนวโน้มการใช้ทรัพยากรจะเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเน้นการใช้ดิจิทัลให้มากขึ้น และต้องฝึกฝนอาจารย์ให้มีความเข้าใจ e-book ก่อน ซึ่งถ้าอาจารย์ยังไม่เข้าใจ จะถ่ายทอดให้นักศึกษามีการใช้ e-book ก็จะไม่เข้าใจ ต้องมีการเปิดอบรมให้อาจารย์.....” (อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์และ โบราณคดี-08)

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ผลการวิจัยจากแบบสอบถามสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 374 คน พบว่า

2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา ดังแผนภาพที่ 4.1

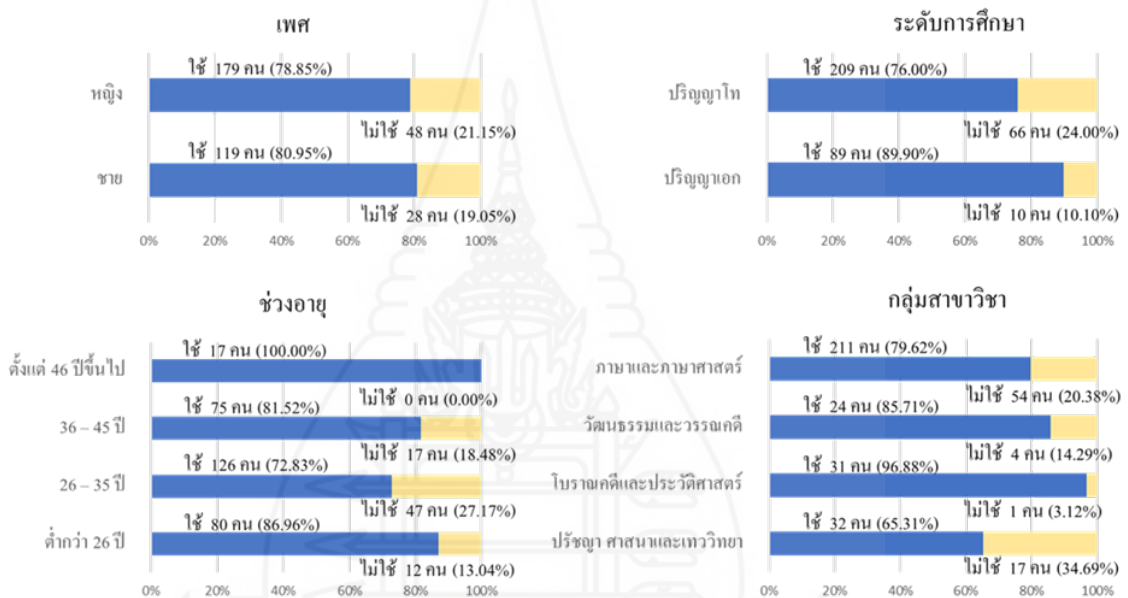

ภาพที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา

จากภาพที่ 4.1 พบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 347 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน (ร้อยละ 60.70) เป็นเพศชาย จำนวน 147 คน (ร้อยละ 39.30) อยู่ในช่วงอายุ 26 - 35 ปี มากที่สุดจำนวน 173 คน (ร้อยละ 46.26) รองลงมา อายุต่ำกว่า 26 ปี และช่วงอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 92 คน (ร้อยละ 24.60) เท่ากัน โดยมีอายุ 46 ปี ขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 17 คน (ร้อยละ 4.54)

นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 275 คน (ร้อยละ 73.53) ปริญญาเอก จำนวน 99 คน (ร้อยละ 26.47) โดยอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์มากที่สุด จำนวน 265 คน (ร้อยละ 70.85) รองลงมา กลุ่มสาขาวิชา ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา จำนวน 49 คน (ร้อยละ 13.10) กลุ่มสาขาวิชา โบราณคดีและประวัติศาสตร์ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 8.56) และกลุ่มสาขาวิชา วัฒนธรรมและวรรณคดี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 7.49)

2.2 ข้อมูลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 ข้อมูลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา

จากภาพที่ 4.2 พบว่า การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีจำนวน 298 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 79.68 โดยเป็นเพศชาย มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 80.95 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 78.85 ช่วงอายุของนักศึกษา ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป มีการใช้คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา อายุต่ำกว่า 26 ปี คิดเป็นร้อยละ 86.96 ช่วงอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 81.52 และช่วงอายุ 25 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.83 ตามลำดับ

นักศึกษาที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กำลังศึกษาระดับปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 89.90 และระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 76.00 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาโบราณคดี และประวัติศาสตร์มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.88 รองลงมา กลุ่มสาขาวิชาวัฒนธรรม และวรรณคดีคิดเป็นร้อยละ 85.71 กลุ่มสาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 79.62 และ กลุ่มสาขาวิชาปรัชญา ศาสนา และเทววิทยาคิดเป็นร้อยละ 65.31 ตามลำดับ

2.3 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การใช้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการใช้
วัตถุประสงค์การใช้				
เพื่อการค้นคว้าวิจัย	292	3.11	1.477	ปานกลาง
เพื่อหาข้อมูลทำรายงาน	290	3.18	1.430	ปานกลาง
เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม	292	3.17	1.433	ปานกลาง
เพื่อนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่น	271	2.88	1.397	ปานกลาง
เพื่อนันทนาการ	253	2.85	1.533	ปานกลาง
รูปแบบการใช้				
อ่านเนื้อหาเฉพาะบางส่วน	295	3.34	1.303	ปานกลาง
อ่านเนื้อหาทั้งหมด	264	2.38	1.384	ค่อนข้างน้อย
ค้นหาเนื้อหา	294	3.17	1.480	ปานกลาง
ดาวน์โหลดเนื้อหาที่ต้องการ	290	3.28	1.427	ปานกลาง
ดาวน์โหลดเนื้อหาทั้งหมด	280	2.88	1.406	ปานกลาง
อ้างอิงเนื้อหา	280	2.97	1.404	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การใช้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD.	ระดับการใช้
ประเภทที่ใช้				
ตำราอิเล็กทรอนิกส์ (E- Textbook)	228	3.23	1.421	ปานกลาง
หนังสืออ้างอิงอิเล็กทรอนิกส์ (E-Referemce)	274	3.15	1.460	ปานกลาง
หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ (E-Rarebook)	244	3.24	1.432	ปานกลาง
หนังสือทั่วไปอิเล็กทรอนิกส์ (E-book)	199	2.58	1.564	ค่อนข้างน้อย
วิธีการเข้าถึง				
เข้าถึงทางระบบสืบค้น OPAC	295	2.11	1.118	ค่อนข้างน้อย
เข้าถึงทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์โดยตรง	293	2.44	1.220	ค่อนข้างน้อย
เข้าถึงทางเว็บไซต์ห้องสมุด	298	4.26	1.043	มาก
เข้าถึงทาง Search Engine บนอินเทอร์เน็ต	298	4.72	0.766	มาก
เครื่องมือที่ใช้อ่าน				
ผ่านคอมพิวเตอร์	293	2.30	1.241	ค่อนข้างน้อย
ผ่านโน้ตบุ๊ก	294	2.70	1.114	ปานกลาง
ผ่านแท็บเล็ต	287	2.22	1.302	ค่อนข้างน้อย
ผ่านสมาร์ทโฟน	293	2.57	1.319	ปานกลาง
สถานที่ใช้				
จากที่พักอาศัย	294	2.86	1.247	ปานกลาง
จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	291	1.94	1.055	ค่อนข้างน้อย
จากสถาบันอุดมศึกษาแต่ภายนอกห้องสมุด	292	2.21	1.156	ค่อนข้างน้อย
จากที่ทำงาน	293	2.30	1.265	ค่อนข้างน้อย
ระหว่างการเดินทาง	293	2.06	1.185	ค่อนข้างน้อย

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อหาข้อมูลทำรายงานมากที่สุด ($\bar{X} = 3.18$) รองลงมาใช้เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.17$) และเพื่อการค้นคว้าวิจัย ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ โดยมีการใช้เพื่อนันทนาการน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.85$) ด้านรูปแบบการใช้ พบว่า อ่านเนื้อหาเฉพาะบางส่วนมากที่สุด ($\bar{X} = 3.340$) รองลงมาดาวน์โหลดเนื้อหาที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.28$) และค้นหาเนื้อหา ($\bar{X} = 3.17$) ตามลำดับ โดยมีการอ่านเนื้อหาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งเล่มน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.38$) ด้านประเภทที่ใช้

พบว่า หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ มีการใช้มากที่สุด ($\bar{X} = 3.24$) ซึ่งทางห้องสมุดได้มีการแปลงจากรูปเล่มให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล รองลงมาเป็นตำราอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.23$) ที่นำมาใช้ในการเรียนในรายวิชา และหนังสืออ้างอิงอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.15$) ที่นำมาใช้ในการหาข้อมูลอ้างอิง ตามลำดับ โดยเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไปน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.58$) ด้านวิธีการเข้าถึงพบว่าเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทาง Search Engine บนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาเข้าถึงทางเว็บไซต์ห้องสมุด ($\bar{X} = 4.26$) และเว็บไซต์สำนักพิมพ์โดยตรง ($\bar{X} = 2.44$) ตามลำดับ โดยเข้าถึงทางระบบสืบค้น OPAC น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.10$)

ด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน พบว่า มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านโน้ตบุ๊กมากที่สุด ($\bar{X} = 2.70$) รองลงมาใช้ผ่านสมาร์ตโฟน ($\bar{X} = 2.57$) และเครื่องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 2.30$) ตามลำดับ โดยมีการใช้ผ่านแท็บเล็ตน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.22$) ด้านสถานที่ใช้ พบว่า มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากที่พักอาศัยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.86$) รองลงมาใช้จากที่ทำงาน ($\bar{X} = 2.30$) และจากสถาบันอุดมศึกษาแต่ นอกห้องสมุด ($\bar{X} = 2.21$) ตามลำดับ โดยใช้จากภายในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.94$)

2.4 การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามเพศ

การใช้	ชาย		หญิง		t	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		
วัตถุประสงค์การใช้						
เพื่อการค้นคว้าวิจัย	3.18	1.448	3.06	1.499	0.641	0.522
เพื่อหาข้อมูลทำรายงาน	3.26	1.411	3.13	1.445	0.772	0.441
เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม	3.27	1.344	3.10	1.490	0.982	0.327
เพื่อนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่น	2.97	1.382	2.82	1.409	0.870	0.385
เพื่อนันทนาการ	2.81	1.540	2.88	1.533	-0.364	0.716
รูปแบบการใช้						
อ่านเนื้อหาเฉพาะบางส่วน	3.41	1.429	3.29	1.458	0.711	0.478
อ่านเนื้อหาทั้งหมด	2.61*	1.424	2.22*	1.339	2.254	0.025*
ค้นหาเนื้อหา	3.30	1.452	3.09	1.496	1.202	0.230
ดาวน์โหลดเนื้อหาที่ต้องการ	3.41	1.438	3.19	1.417	1.253	0.211
ดาวน์โหลดเนื้อหาทั้งหมด	3.05	1.362	2.76	1.428	1.714	0.088
อ้างอิงเนื้อหา	3.10	1.439	2.89	1.377	1.237	0.217

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การใช้	ชาย		หญิง		t	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		
วัตถุประสงค์การใช้						
ตำราอิเล็กทรอนิกส์	3.34	1.401	3.15	1.434	0.952	0.342
หนังสืออ้างอิงอิเล็กทรอนิกส์	3.32	1.386	3.03	1.499	1.633	0.104
หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์	3.27	1.378	3.22	1.474	0.249	0.803
หนังสือทั่วไปอิเล็กทรอนิกส์	2.54	1.543	2.60	1.584	-0.285	0.776
วิธีการเข้าถึง						
เข้าถึงทางระบบสืบค้น OPAC	2.05	1.111	2.14	1.125	-0.690	0.491
เข้าถึงทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์โดยตรง	2.61	1.321	2.33	1.137	1.928	0.055
เข้าถึงทางเว็บไซต์ห้องสมุด	4.47*	0.852	4.12*	1.133	2.899	0.004*
เข้าถึงทาง Search Engine บนอินเทอร์เน็ต	4.66	0.836	4.75	0.716	-0.997	0.320
เครื่องมือที่ใช้อ่าน						
ผ่านคอมพิวเตอร์	2.53*	1.306	2.15*	1.176	2.533	0.012*
ผ่านโน้ตบุ๊ก	2.81	1.205	2.63	1.045	1.425	0.155
ผ่านแท็บเล็ต	2.26	1.371	2.19	1.256	0.456	0.649
ผ่านสมาร์ตโฟน	2.68	1.370	2.49	1.283	1.150	0.251
สถานที่ใช้						
จากที่พักอาศัย	2.93	1.232	2.81	1.258	0.807	0.421
จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	2.06	1.144	1.86	0.987	1.613	0.108
จากสถาบันอุดมศึกษาแต่ภายนอกห้องสมุด	2.41*	1.288	2.08*	1.042	2.412	0.016*
จากที่ทำงาน	2.53*	1.338	2.14*	1.192	2.563	0.011*
ระหว่างการเดินทาง	2.16	1.287	1.99	1.109	1.223	0.222

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรูปแบบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นเพศชาย มีการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งเล่ม ($\bar{X} = 2.61$) มากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การใช้	ต่ำกว่า 26 ปี		26-35 ปี		36-45 ปี		46 ปีขึ้นไป		F	Sig.
	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.		
ประเภทที่ใช้										
ตำราอิเล็กทรอนิกส์	3.30	1.457	3.02	1.414	3.29	1.384	3.92	1.320	1.745	0.159
หนังสืออ้างอิง	3.33	1.544	2.97	1.408	3.10	1.457	3.92	1.188	2.269	0.081
อิเล็กทรอนิกส์	3.21	1.513	3.05	1.424	3.57	1.307	3.33	1.496	1.692	0.169
หนังสือหายาก	2.20	1.529	2.67	1.559	2.84	1.603	2.89	1.453	1.762	0.156
อิเล็กทรอนิกส์										
หนังสือทั่วไป										
อิเล็กทรอนิกส์										
วิธีการเข้าถึง										
เข้าถึงทางระบบสืบค้น	2.13	1.118	2.08	1.187	2.18	1.077	1.88	0.781	0.349	0.790
OPAC	2.30*	1.213	2.23*	1.093	2.91*	1.295	2.65	1.320	5.576	0.001*
เข้าถึงทางเว็บไซต์										
สำนักพิมพ์โดยตรง	4.29	1.021	4.35	0.999	4.04	1.144	4.41	0.939	1.567	0.198
เข้าถึงทางเว็บไซต์ห้องสมุด	4.99*	0.112	4.70*	0.762	4.53*	1.018	4.41*	0.939	5.971	0.001*
เข้าถึงทาง Search Engine										
บนอินเทอร์เน็ต										
เครื่องมือที่ใช้อ่าน										
ผ่านคอมพิวเตอร์	1.91*	1.200	2.29*	1.161	2.65*	1.289	2.71*	1.312	5.454	0.001*
ผ่านโน้ตบุ๊ก	2.70	1.163	2.56	0.996	2.89	1.192	2.88	1.269	1.580	0.194
ผ่านแท็บเล็ต	1.97	1.258	2.24	1.225	2.34	1.393	2.65	1.539	1.752	0.156
ผ่านสมาร์ตโฟน	2.60	1.337	2.43	1.257	2.68	1.377	2.88	1.409	0.961	0.412
สถานที่ใช้										
จากที่พักอาศัย	2.93	1.271	2.76	1.186	2.83	1.309	3.41	1.228	1.457	0.226
จากห้องสมุด	1.89	1.086	1.98	1.069	1.92	1.010	1.94	1.088	0.144	0.934
สถาบันอุดมศึกษา										
จากสถาบันอุดมศึกษาแต่	2.22	1.129	2.17	1.121	2.20	1.174	2.59	1.460	0.667	0.573
ภายนอกห้องสมุด										
จากที่ทำงาน	1.86*	1.083	2.41*	1.251	2.49*	1.349	2.65*	1.367	4.661	0.003*
ระหว่างการเดินทาง	2.00	1.091	2.08	1.196	1.99	1.233	2.47	1.328	0.856	0.464

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามช่วงอายุที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	คู่เปรียบเทียบจำแนกตามช่วงอายุ		Sig.
อ่านเนื้อหาทั้งหมด	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 2.10$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.59$)	0.039*
	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 2.10$)	46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.00$)	0.015*
ดาวน์โหลดเนื้อหาทั้งหมด	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 3.12$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.49$)	0.007*
	26 – 35 ปี ($\bar{X} = 2.92$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.49$)	0.040*
เข้าถึงทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 2.30$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.91$)	0.002*
	26 – 35 ปี ($\bar{X} = 2.23$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.91$)	0.000*
เข้าถึงทาง Search Engine	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 4.99$)	26 – 35 ปี ($\bar{X} = 4.70$)	0.007*
	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 4.99$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 4.53$)	0.000*
	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 4.99$)	46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 4.41$)	0.004*
ใช้ผ่านคอมพิวเตอร์	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 1.91$)	26 – 35 ปี ($\bar{X} = 2.29$)	0.033*
	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 1.91$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.65$)	0.000*
	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 1.91$)	46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 2.71$)	0.015*
	26 – 35 ปี ($\bar{X} = 2.29$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.65$)	0.041*
ใช้จากที่ทำงาน	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 1.86$)	26 – 35 ปี ($\bar{X} = 2.41$)	0.002*
	ต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 1.86$)	36 – 45 ปี ($\bar{X} = 2.49$)	0.002*

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามช่วงอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านรูปแบบการใช้ คือ อ่านเนื้อหาทั้งหมด (Sig. = 0.046, $p < 0.05$) และดาวน์โหลดเนื้อหาทั้งหมด (Sig. = 0.042, $p < 0.05$) ด้านวิธีการเข้าถึง คือ เข้าถึงทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์ (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) และเข้าถึงทาง Search Engine (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) ด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน คือ ใช้ผ่านคอมพิวเตอร์ (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) และด้านสถานที่ใช้ คือ ใช้จากที่ทำงาน (Sig. = 0.003, $p < 0.05$)

จากตารางที่ 4.7 แสดง ผลการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามช่วงอายุ ที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) พบว่า นักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 26 ปี มีการอ่านเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด ($\bar{X} = 2.10$) น้อยกว่า นักศึกษาที่อายุ 36 - 45 ปี ($\bar{X} = 2.59$) กับนักศึกษาที่อายุ 46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.00$) นักศึกษา

ที่อายุ 36-45 ปี มีการดาวน์โหลดเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งเล่ม ($\bar{X} = 2.49$) น้อยกว่า นักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 3.12$) กับนักศึกษาที่อายุ 26 - 35 ปี ($\bar{X} = 2.92$)

นักศึกษาที่อายุ 36 - 45 ปี มีการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์ โดยตรง ($\bar{X} = 2.91$) มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปี ($\bar{X} = 2.30$) กับนักศึกษาที่มีอายุ 26- 35 ปี ($\bar{X} = 2.23$) ส่วนนักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 26 ปี มีการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทาง Search Engine บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 4.99$) มากกว่า นักศึกษาที่อายุ 26-35 ปี ($\bar{X} = 4.70$) นักศึกษาที่อายุ 36 - 45 ปี ($\bar{X} = 4.53$) และนักศึกษาที่อายุ 46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 4.41$)

นักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 26 ปี มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 1.91$) น้อยกว่า นักศึกษาที่อายุ 26-35 ปี ($\bar{X} = 2.29$) นักศึกษาที่อายุ 36-45 ปี ($\bar{X} = 2.65$) และ นักศึกษาที่อายุ 46 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 2.71$) โดยนักศึกษาที่อายุ 36-45 ปี มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 2.65$) มากกว่า นักศึกษาที่อายุ 26-35 ปี ($\bar{X} = 2.29$) นักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 26 ปี มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากที่ทำงาน ($\bar{X} = 1.86$) น้อยกว่า นักศึกษาที่อายุ 26-35 ปี ($\bar{X} = 2.41$) นักศึกษาที่อายุ 36-45 ปี ($\bar{X} = 2.49$) และนักศึกษาที่อายุ 46 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 2.65$)

2.6 การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา

การใช้	ระดับปริญญาโท		ระดับปริญญาเอก		t	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		
วัตถุประสงค์การใช้						
เพื่อการค้นคว้าวิจัย	3.13	1.523	3.06	1.353	0.334	0.738
เพื่อหาข้อมูลทำรายงาน	3.21	1.456	3.11	1.369	0.516	0.607
เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม	3.16	1.438	3.19	1.427	-0.194	0.846
เพื่อนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่น	2.85	1.393	2.95	1.413	-0.518	0.605
เพื่อนันทนาการ	2.92	1.529	2.67	1.538	1.199	0.231

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

การใช้	ระดับปริญญาโท		ระดับปริญญาเอก		t	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		
รูปแบบการใช้						
อ่านเนื้อหาเฉพาะบางส่วน	3.38	1.441	3.23	1.460	0.791	0.430
อ่านเนื้อหาทั้งหมด	2.32	1.391	2.50	1.361	-0.933	0.352
ค้นหาเนื้อหา	3.16	1.474	3.20	1.503	-0.196	0.845
ดาวน์โหลดเนื้อหาที่ต้องการ	3.30	1.422	3.22	1.447	0.444	0.658
ดาวน์โหลดเนื้อหาทั้งหมด	2.97	1.445	2.63	1.274	1.801	0.073
อ้างอิงเนื้อหา	3.01	1.444	2.88	1.298	0.648	0.518
ประเภทที่ใช้						
ตำราอิเล็กทรอนิกส์	3.21	1.472	3.27	1.309	-0.306	0.760
หนังสืออ้างอิงอิเล็กทรอนิกส์	3.16	1.507	3.10	1.344	0.310	0.757
หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์	3.18	1.446	3.38	1.399	-0.969	0.334
หนังสือทั่วไปอิเล็กทรอนิกส์	2.54	1.560	2.70	1.590	-0.581	0.562
วิธีการเข้าถึง						
เข้าถึงทางระบบสืบค้น OPAC	2.15	1.139	2.00	1.061	0.993	0.322
เข้าถึงทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์	2.39	1.157	2.59	1.367	-1.293	0.197
โดยตรง						
เข้าถึงทางเว็บไซต์ห้องสมุด	4.26	1.103	4.26	0.872	0.023	0.981
เข้าถึงทาง Search Engine	4.77*	0.682	4.57*	0.943	2.023	0.044*
บนอินเทอร์เน็ต						
เครื่องมือที่ใช้อ่าน						
ผ่านคอมพิวเตอร์	2.26	1.253	2.43	1.209	-1.025	0.306
ผ่านโน้ตบุ๊ก	2.67	1.124	2.78	1.091	-0.699	0.485
ผ่านแท็บเล็ต	2.22	1.284	2.22	1.356	0.007	0.995
ผ่านสมาร์ทโฟน	2.62	1.332	2.43	1.281	1.126	0.261

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

การใช้	ระดับปริญญาโท		ระดับปริญญาเอก		t	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		
สถานที่ใช้						
จากที่พักอาศัย	2.89	1.277	2.79	1.166	0.614	0.540
จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	1.94	1.076	1.93	1.003	0.131	0.896
จากสถาบันอุดมศึกษาแต่ภายนอก ห้องสมุด	2.21	1.147	2.21	1.187	-0.002	0.999
จากที่ทำงาน	2.26	1.284	2.39	1.217	-0.751	0.453
ระหว่างการเดินทาง	2.07	1.183	2.03	1.198	0.287	0.775

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทมีการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทาง Search Engine บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 4.77$) มากกว่าผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาเอก ($\bar{X} = 4.57$) (Sig. = 0.044, $p < 0.05$)

2.7 การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.9 และการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) ดังแสดงไว้ในตาราง 4.10

ตารางที่ 4.9 การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

การใช้	ภาษาและ ภาษาศาสตร์		วัฒนธรรม และวรรณคดี		โบราณคดีและ ประวัติศาสตร์		ปรัชญา ศาสนา และเทววิทยา		F	Sig.
	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.		
วัตถุประสงค์การใช้										
เพื่อการค้นคว้าวิจัย	3.09	1.482	3.43	1.399	3.05	1.580	3.13	1.456	0.237	0.871
เพื่อหาข้อมูลทำรายงาน	3.18	1.449	3.29	1.326	3.00	1.528	3.29	1.271	0.162	0.922
เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม	3.18	1.430	3.21	1.477	2.68	1.455	3.48	1.410	1.091	0.353
เพื่อนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่น	2.89	1.414	2.82	1.401	2.44	1.247	3.19	1.327	0.937	0.423
เพื่อนันทนาการ	2.86	1.546	2.80	1.814	2.77	1.301	2.81	1.504	0.024	0.995
รูปแบบการใช้										
อ่านเนื้อหาเฉพาะบางส่วน	3.34	1.449	3.50	1.506	3.16	1.500	3.39	1.406	0.166	0.919
อ่านเนื้อหาทั้งหมด	2.33	1.371	2.70	1.567	2.05	1.268	3.00	1.453	1.903	0.129
ค้นหาเนื้อหา	3.20	1.475	3.07	1.592	2.63	1.499	3.39	1.438	1.059	0.367
ดาวน์โหลดเนื้อหาที่ต้องการ	3.31	1.435	3.15	1.463	2.84	1.500	3.46	1.262	0.763	0.516
ดาวน์โหลดเนื้อหาทั้งหมด	2.89	1.382	3.00	1.569	2.18	1.425	3.18	1.468	1.813	0.145
อ้างอิงเนื้อหา	2.98	1.408	3.00	1.468	2.41	1.278	3.32	1.376	1.293	0.277
ประเภทที่ใช้										
ตำราอิเล็กทรอนิกส์	3.24	1.437	3.36	1.206	2.92	1.564	3.25	1.342	0.228	0.877
หนังสืออ้างอิงอิเล็กทรอนิกส์	3.10	1.473	3.58	1.311	3.17	1.543	3.40	1.353	0.639	0.590
หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์	3.26	1.410	3.25	1.545	2.53	1.685	3.52	1.327	1.515	0.211
หนังสือทั่วไปอิเล็กทรอนิกส์	2.58	1.554	2.50	1.841	2.22	1.641	2.80	1.568	0.262	0.853
วิธีการเข้าถึง										
เข้าถึงทางระบบสืบค้น OPAC	2.06	1.123	2.07	0.917	2.39	1.037	2.39	1.234	1.033	0.378
เข้าถึงทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์										
โดยตรง	2.39	1.183	2.57	1.284	2.37	1.212	2.96	1.492	1.580	0.194
เข้าถึงทางเว็บไซต์ห้องสมุด										
เข้าถึงทาง Search Engine บน	4.27	1.035	4.21	0.975	3.84	1.344	4.48	0.846	1.378	0.249
อินเทอร์เน็ต	4.74	0.764	4.43	1.158	4.68	0.671	4.70	0.559	0.747	0.525

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การใช้	ภาษาและ ภาษาศาสตร์		วัฒนธรรม และวรรณคดี		โบราณคดีและ ประวัติศาสตร์		ปรัชญา ศาสนา และเทววิทยา		F	Sig.
	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.		
เครื่องมือที่ใช้อ่าน										
ผ่านคอมพิวเตอร์	2.23*	1.237	2.23*	1.235	2.41	1.004	3.09*	1.240	3.521	0.016*
ผ่านโน้ตบุ๊ก	2.68	1.118	2.71	1.139	2.53	0.943	3.09	1.164	1.100	0.349
ผ่านแท็บเล็ต	2.18*	1.272	1.42*	0.669	2.47*	1.375	2.83*	1.557	3.567	0.015*
ผ่านสมาร์ตโฟน	2.55	1.309	2.50	1.454	2.53	1.463	2.77	1.307	0.201	0.896
สถานที่ใช้										
จากที่พักอาศัย	2.83	1.237	2.86	1.231	2.82	1.237	3.22	1.380	0.682	0.564
จากห้องสมุด	1.87*	1.004	1.77*	1.166	2.06*	0.899	2.73*	1.352	4.843	0.003*
สถาบันอุดมศึกษา										
จากสถาบันอุดมศึกษา	2.19	1.144	2.00	1.291	2.29	0.985	2.55	1.335	0.819	0.484
แต่ภายนอกห้องสมุด										
จากที่ทำงาน	2.31	1.279	2.15	1.214	1.77	0.752	2.65	1.369	1.682	0.171
ระหว่างการเดินทาง	2.05	1.151	1.85	1.144	1.94	0.748	2.39	1.725	0.807	0.491

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	คู่เปรียบเทียบจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา		Sig.
ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัว	ภาษาและภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.23$)	ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 3.09$)	0.001*
	วัฒนธรรมและวรรณคดี ($\bar{X} = 2.23$)	ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 3.09$)	0.045*
	ภาษาและภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.18$)	วัฒนธรรมและวรรณคดี ($\bar{X} = 1.42$)	0.046*
ใช้อุปกรณ์สื่อสารพกพา (แท็บเล็ต)	ภาษาและภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.18$)	ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 2.83$)	0.022*
	วัฒนธรรมและวรรณคดี ($\bar{X} = 1.42$)	โบราณคดีและประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 2.47$)	0.030*
	วัฒนธรรมและวรรณคดี ($\bar{X} = 1.42$)	ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 2.83$)	0.002*
ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	ภาษาและภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 1.87$)	ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 2.73$)	0.000*
	วัฒนธรรมและวรรณคดี ($\bar{X} = 1.77$)	ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 2.73$)	0.009*
	โบราณคดีและประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 2.06$)	ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 2.73$)	0.046*

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านเครื่องมือที่ใช้อ่านคือใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัว (Sig. = 0.016, $p < 0.05$) และใช้อุปกรณ์สื่อสารพกพา (แท็บเล็ต) (Sig. = 0.015, $p < 0.05$) และด้านสถานที่ใช้คือ ใช้ที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (Sig. = 0.044, $p < 0.05$)

จากตารางที่ 4.10 แสดง ผลการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) พบว่า ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 3.09$) มากกว่า ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาภาษา และภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.23$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) กับผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวัฒนธรรมและวรรณคดี ($\bar{X} = 2.23$) (Sig. = 0.045, $p < 0.05$)

ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวัฒนธรรมและวรรณคดี มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแท็บเล็ต ($\bar{X} = 1.42$) น้อยกว่า ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาภาษาและภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.18$) (Sig. = 0.046, $p < 0.05$) ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 2.47$) (Sig. = 0.030, $p < 0.05$) และผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา ($\bar{X} = 2.83$) (Sig. = 0.022, $p < 0.05$) โดยผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแท็บเล็ต ($\bar{X} = 2.83$) มากกว่า ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาภาษา และภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.18$) (Sig. = 0.022, $p < 0.05$)

ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากภายในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 2.73$) มากกว่า ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาภาษา และภาษาศาสตร์ ($\bar{X} = 1.87$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) ผู้ที่ศึกษาในกลุ่มวัฒนธรรมและวรรณคดี ($\bar{X} = 1.77$) (Sig. = 0.009, $p < 0.05$) และผู้ที่ศึกษาในกลุ่ม โบราณคดีและประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 2.06$) (Sig. = 0.046, $p < 0.05$)

ตอนที่ 3 ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยแบ่งเป็นปัจจัยที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์โดยตรงได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ใช้ กับ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และเป็นปัจจัยโดยอ้อมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาและผู้บริหารห้องสมุด ที่ทำให้มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้แก่ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัย ด้านแหล่งสารสนเทศ

3.1 ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ประกอบด้วย ปัจจัยย่อย 4 รายการ ได้แก่ ทักษะคิด แรงจูงใจ การรับรู้ประโยชน์ และเครื่องมือที่ใช้อ่าน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้อ่าน ทักษะคิด และแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญใกล้เคียงกัน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา

ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้ e-book	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	การแปลผล
ปัจจัยด้านทักษะคิด	3.49	0.810	มาก
ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	2.97	0.991	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์	4.01	0.830	มาก
ปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน	3.69	0.850	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามากที่สุดนั้นเป็นปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมาเป็นปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน ($\bar{X} = 3.69$) และปัจจัยด้านทัศนคติ ($\bar{X} = 3.49$) ตามลำดับ โดยปัจจัยด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 2.97$) มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.12 ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์	ภาษาและภาษาศาสตร์		วัฒนธรรมและวรรณคดี		โบราณคดีและประวัติศาสตร์		ปรัชญา ศาสนา และเทววิทยา		Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	
ปัจจัยด้านทัศนคติ	3.53	0.796	3.50	0.743	3.23	1.077	3.31	0.768	0.182
ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการใช้	2.95	0.975	2.81	1.150	2.85	0.994	3.25	1.016	0.257
ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์	4.11	0.849	4.14	0.703	3.71	0.809	4.21	0.720	0.179
ปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน	3.68	0.847	3.67	1.035	3.63	0.736	3.81	0.850	0.825

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัจจัยทุกด้าน

ตารางที่ 4.13 ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มผู้ใช้

ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์	ผู้ที่เคยใช้ e-book แล้วมีการใช้ต่อเนื่อง		ผู้ที่เคยใช้ e-book แต่จะใช้ต่อไปเมื่อจำเป็น		ผู้ที่ต้องการใช้ e-book แต่ยังไม่มีโอกาสได้ใช้		ผู้ที่รอให้มีความจำเป็นจริงๆ ถึงจะมีการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์		Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	
	ปัจจัยด้านทัศนคติ	3.78*	0.714	3.09*	0.772	3.24*	0.773	2.61*	
ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการใช้	2.93*	1.023	2.75*	0.901	3.36*	0.883	3.15	1.086	0.002*
ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์	4.24*	0.789	3.75*	0.880	4.15*	0.766	3.92	0.868	0.000*
ปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน	3.75*	0.878	3.44*	0.781	3.84*	0.806	3.67	0.739	0.014*

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มผู้ใช้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัจจัยทุกด้าน

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาแตกต่างกันรายคู่ (LSD) จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้

การเปรียบเทียบ LSD	กลุ่มผู้ใช้	กลุ่มผู้ใช้	Sig. ($\alpha = .05$)
ปัจจัยด้านทัศนคติ	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.000*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.000*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.000*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.035*
	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.007*
ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการใช้	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.002*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.000*
ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.000*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.004*
ปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.004*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.004*

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) พบว่า ปัจจัยด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกปัจจัย ซึ่งเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) ดังแสดงในตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องมีทัศนคติในการยอมรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อเทียบกับกลุ่มผู้ใช้ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่มีโอกาสใช้ ($\bar{X} = 3.24$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) กับกลุ่มผู้ใช้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.09$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) และกลุ่มที่ยังไม่เห็นความจำเป็นต้องใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีทัศนคติในการยอมรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.61$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) กลุ่มผู้ใช้ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่มีโอกาส เห็นว่าการสนใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งสำคัญ ($\bar{X} = 3.36$) มากกว่า กลุ่มผู้ใช้ที่ยอมรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 2.93$) (Sig. = 0.002, $p < 0.05$) กับ กลุ่มผู้ใช้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่ยอมรับ ($\bar{X} = 2.75$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) ตามลำดับ กลุ่มผู้ใช้ที่ยอมรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการรับรู้ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 4.24$) มากกว่า กลุ่มผู้ใช้ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.15$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) กับ กลุ่มผู้ใช้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.75$) (Sig. = 0.004, $p < 0.05$) ตามลำดับ กลุ่มผู้ใช้ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่มีโอกาสทราบถึงเครื่องมือที่ใช้อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.84$) มากกว่า กลุ่มผู้ใช้ที่ยอมรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.75$) (Sig. = 0.004, $p < 0.05$) กับ กลุ่มผู้ใช้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่ยอมรับ ($\bar{X} = 3.44$) (Sig. = 0.004, $p < 0.05$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของด้านผู้ใช้ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาลด มีดังต่อไปนี้

3.1.1 ปัจจัยด้านทัศนคติ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ปัจจัยด้านทัศนคติ

ปัจจัยด้านทัศนคติ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	SD.	การแปลผล
	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ปานกลาง	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย			
ความรู้สึที่ดีในการใช้ e-book	4.6	4.9	20.3	30.2	40.0	3.96	1.101	มาก
ความทันสมัยเมื่อใช้ e-book	22.2	20.3	32.6	16.5	8.4	2.69	1.223	ปานกลาง
ความชำนาญในการใช้ e-book	3.0	10.6	22.6	26.6	37.2	3.85	1.127	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ความรู้สึที่ดีในการใช้ ($\bar{X} = 3.96$) และความชำนาญในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.85$) มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ส่วนผู้ที่คิดว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วแสดงว่าเป็นคนทันสมัย ($\bar{X} = 2.69$) มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง

3.1.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ปานกลาง	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย			
จากคำแนะนำของอาจารย์	7.7	7.7	22.1	34.6	27.9	3.68	1.180	มาก
บุคลากรห้องสมุดแนะนำให้ใช้	17.8	15.7	30.0	26.5	10.0	2.95	1.240	ปานกลาง
เพื่อนแนะนำให้ใช้	17.8	14.3	31.6	25.9	10.4	2.97	1.237	ปานกลาง
คนในครอบครัวแนะนำให้ใช้	33.2	16.8	27.2	15.2	7.6	2.47	1.295	น้อย
ตัวแทนจำหน่ายให้ทดลองใช้	22.8	17.7	27.7	22.6	9.2	2.78	1.280	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า อาจารย์แนะนำให้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.68$) มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ส่วนเพื่อนแนะนำให้ใช้ ($\bar{X} = 2.97$) บุคลากรห้องสมุดแนะนำให้ใช้ ($\bar{X} = 2.95$) และตัวแทนจำหน่ายให้ทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 2.78$) มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง ส่วนคนในครอบครัวแนะนำให้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 2.47$) มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับน้อย

3.1.3 ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์

ปัจจัยด้านรับรู้ประโยชน์ ในการใช้	ความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	การ แปลผล
	ไม่เห็น ด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ปานกลาง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็นด้วย			
ใช้งานเวลาใดก็ได้	1.1	3.3	18.2	31.8	45.7	4.18	0.915	มาก
ใช้งานที่ไหนก็ได้	1.9	7.6	19.8	31.4	39.3	3.99	1.033	มาก
เข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย	1.4	3.5	20.3	34.7	40.1	4.09	0.928	มาก
เข้าถึงเนื้อหาได้รวดเร็ว	0.8	3.5	17.0	37.2	41.5	4.15	0.882	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การรับรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้งานเวลาใดก็ได้ ($\bar{X} = 4.18$) สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้รวดเร็ว ($\bar{X} = 4.15$) สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย ($\bar{X} = 4.09$) และสามารถใช้งานที่ไหนก็ได้ ($\bar{X} = 3.99$) มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก

3.1.4 ปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ปัจจัยด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน

ด้าน เครื่องมือในการอ่าน	ความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	การ แปลผล
	ไม่เห็น ด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ปานกลาง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็นด้วย			
ท่านใช้เพราะมีปุ่ม ช่วยเหลือการใช้งาน	3.6	8.6	32.6	29.9	25.3	3.65	1.058	มาก
ท่านใช้เพราะมีปุ่ม สำหรับแปลภาษา	4.6	8.4	22.5	31.2	33.3	3.80	1.128	มาก
ท่านใช้เพราะมี Link เชื่อมโยงเนื้อหา	4.9	7.0	31.4	33.7	23.0	3.63	1.062	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ความง่ายในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากการมีปุ่มในการแปลภาษา ($\bar{X} = 3.80$) มีปุ่มช่วยเหลือการใช้งาน ($\bar{X} = 3.65$) และมี Link การเชื่อมโยงเนื้อหา ($\bar{X} = 3.63$) มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก

3.2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ดังแสดงไว้ในตาราง 4.19

ตารางที่ 4.19 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ปานกลาง	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย			
อุปกรณ์มีความยุ่งยากในการเข้าใช้งาน	17.3	25.2	39.0	13.6	4.9	2.63	1.070	ปานกลาง
ขั้นตอนการเข้าใช้งานมีความยุ่งยาก	19.1	28.1	36.2	12.5	4.1	2.55	1.062	น้อย
ถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ตแล้วไม่สามารถเข้าใช้งานได้	4.3	4.9	17.1	25.5	48.2	4.08	1.111	มาก
ถ้าอินเทอร์เน็ตติดขัดทำให้มีการใช้งานที่สะดุด	4.1	5.4	19.0	27.6	43.9	4.02	1.102	มาก
การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้เสียสายตา	2.2	7.1	23.9	29.3	37.5	3.93	1.044	มาก
การใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เสียสายตา	5.9	14.3	30.3	24.1	25.4	3.49	3.749	มาก
การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้ปวดเมื่อย	2.4	9.4	28.3	30.5	29.4	3.75	1.055	มาก
การใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้ปวดเมื่อย	5.7	15.7	27.4	23.8	27.4	3.52	1.207	มาก
การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาต้องปรับแสงและตัวอักษรบ่อย	6.0	12.5	27.1	28.9	25.5	3.56	1.169	มาก
การใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ต้องปรับแสงและตัวอักษรบ่อย	10.3	23.2	28.4	24.1	14.1	3.08	1.201	ปานกลาง
ชอบหนังสือที่เป็นรูปเล่มมากกว่า	8.4	16.5	32.6	20.3	22.2	3.31	1.223	ปานกลาง
ไม่มีเนื้อหาที่ต้องการ	9.2	17.7	22.6	22.8	27.7	3.42	1.308	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับปัญหาที่มีผลมากที่สุดดังนี้ ถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ตแล้วไม่สามารถเข้าใช้งานได้ ($\bar{X} = 4.08$) ถ้าอินเทอร์เน็ตติดขัดทำให้มีการใช้งานที่สะดวก ($\bar{X} = 4.02$) การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้เสียสายตา ($\bar{X} = 3.93$) การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้ปวดเมื่อย ($\bar{X} = 3.75$) การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาต้องปรับแสงและตัวอักษรบ่อย ($\bar{X} = 3.56$) การใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้ปวดเมื่อย ($\bar{X} = 3.52$) การใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เสียสายตา ($\bar{X} = 3.49$) และไม่มีเนื้อหาที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.42$) ส่วนปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลางมีดังนี้ ขอบหนังสือที่เป็นรูปเล่มมากกว่า ($\bar{X} = 3.31$) การใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ต้องปรับแสงและตัวอักษรบ่อย ($\bar{X} = 3.08$) และอุปกรณ์มีความยุ่งยากในการเข้าใช้งาน ($\bar{X} = 2.63$) ส่วนปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับน้อยคือขั้นตอนการเข้าใช้งานมีความยุ่งยาก ($\bar{X} = 2.55$)

3.2.1 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	ผู้ที่เคยใช้ e-book แล้วมี การใช้ต่อเนื่อง		ผู้ที่เคยใช้ e-book แต่จะ ใช้ต่อไปเมื่อ จำเป็น		ผู้ที่ต้องการใช้ e-book แต่ยังไม่ มีโอกาสได้ใช้		ผู้ที่รอให้มีความ จำเป็นจริง ๆ ถึงจะมีการใช้ e-book		Sig.
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	
อุปกรณ์มีความยุ่งยากใน การเข้าใช้งาน	2.42*	1.009	2.88*	1.149	2.91*	1.003	3.08*	1.165	0.000*
ขั้นตอนการเข้าใช้งาน มีความยุ่งยาก	2.32*	0.980	2.78*	1.179	2.83*	0.935	3.25*	1.288	0.000*
ถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ตแล้วไม่ สามารถเข้าใช้งานได้	4.18*	1.093	3.80*	1.259	4.27*	0.895	3.50*	0.905	0.007*
ถ้าอินเทอร์เน็ตติดขัดทำให้ มีการใช้งานที่สะดวก	4.07*	1.092	3.75*	1.204	4.27*	0.947	3.75	0.965	0.025*

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	ผู้ที่เคยใช้		ผู้ที่เคยใช้		ผู้ที่ต้องการใช้		ผู้ที่รอให้มีความ		Sig.
	e-book แล้วมี		e-book แต่จะ		e-book แต่ยังไม่		จำเป็นจริง ๆ		
	การใช้ต่อเนื่อง		ใช้ต่อไปเมื่อ		มีโอกาสได้ใช้		ถึงจะมีการใช้		
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.	
การใช้งานผ่านอุปกรณ์ พกพาทำให้เสียสายตา	3.76*	1.122	4.12*	0.884	4.17*	0.918	4.33	0.779	0.003*
การใช้งานผ่านเครื่อง คอมพิวเตอร์ทำให้เสีย สายตา	3.40*	1.209	3.86*	1.037	3.16*	1.198	4.17*	0.835	0.000*
การใช้งานผ่านอุปกรณ์ พกพาทำให้ปวดเมื่อย	3.62*	1.095	3.88	1.034	4.00*	0.891	3.75	1.055	0.044*
การใช้งานผ่านเครื่อง คอมพิวเตอร์ทำให้ปวด เมื่อย	3.48	1.196	3.73	1.106	3.27	1.360	4.00	0.953	0.055
การใช้งานผ่านอุปกรณ์ พกพาต้องปรับแสง และตัวอักษรบ่อย	3.44*	1.149	3.48*	1.231	4.02*	1.016	3.58	1.379	0.006*
การใช้งานผ่านเครื่อง คอมพิวเตอร์ต้องปรับ แสงและตัวอักษรบ่อย	3.00	1.158	3.27	1.169	3.00	1.321	3.75	1.288	0.065
ชอบหนังสือที่เป็น รูปเล่มมากกว่า	3.02*	1.213	3.98*	1.104	3.34*	1.102	3.67	0.985	0.000*
ไม่มีเนื้อหาที่ต้องการ	3.38*	1.295	3.78*	1.148	3.14*	1.446	3.08	1.443	0.017*

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการ
ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจำแนก ตามกลุ่มผู้ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัจจัยเกือบทุกด้าน ยกเว้นปัจจัยที่เกี่ยวกับการใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์

ทำให้ปวดเมื่อย และการใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ต้องปรับแสงและตัวอักษรบ่อยที่ไม่มี
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**3.2.2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาแตกต่างรายคู่ (LSD) จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้** ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาแตกต่างรายคู่ (LSD) จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้

การเปรียบเทียบ LSD	กลุ่มผู้ใช้	กลุ่มผู้ใช้	Sig. ($\alpha = .05$)
อุปกรณ์ที่เข้าใช้ e-book ทำให้เกิดความยุ่งยาก	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.001*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.034*
ขั้นตอนการเข้าใช้งานมีความยุ่งยาก	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.001*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.001*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.003*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.008*
ถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ตแล้วไม่สามารถ เข้าใช้งานได้	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.038*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.011*
	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.027*
	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.026*
ถ้าอินเทอร์เน็ตติดขัดทำให้มีการ ใช้งานที่สะดุด	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.026*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.005*
การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพา ทำให้เสียสายตา	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	0.006*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส	0.005*

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

การเปรียบเทียบ LSD	กลุ่มผู้ใช้	กลุ่มผู้ใช้	Sig. ($\alpha = .05$)
การใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เสีย สายตา	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะ	0.002*
	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	จำเป็น	0.026*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.000*
	ผู้สนใจแต่ไม่มี โอกาส	ผู้สนใจแต่ไม่มี โอกาส ผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้	0.006*
การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้ปวดเมื่อย	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้สนใจแต่ไม่มี โอกาส	0.012*
การใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาต้องปรับแสง และตัวอักษรบ่อย	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้สนใจแต่ไม่มี	0.001*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	โอกาสผู้สนใจแต่ ไม่มีโอกาส	0.006*
ชอบหนังสือที่เป็นรูปเล่มมากกว่า	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะ	0.000*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	จำเป็น	0.001*
		ผู้สนใจแต่ไม่มี โอกาส	
ไม่มีเนื้อหาที่ต้องการ	ผู้เคยใช้อย่างต่อเนื่อง	ผู้เคยใช้เฉพาะ	0.018*
	ผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น	จำเป็น	0.003*
		ผู้สนใจแต่ไม่มี โอกาส	

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 แสดง ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาที่มีความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) พบว่า กลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.42$) มีความเห็นว่าอุปกรณ์ มีความยุ่งยากในการเข้าใช้งานน้อยกว่ากลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 2.88$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) กลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มี โอกาส ($\bar{X} = 2.91$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้ ($\bar{X} = 3.08$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) กลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.32$) มีความเห็นว่าขั้นตอนการเข้าใช้งานมีความยุ่งยากในการเข้าใช้งานน้อยกว่ากลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 2.78$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) กลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มี โอกาส ($\bar{X} = 2.83$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้ ($\bar{X} = 3.25$)

(Sig. = 0.003, $p < 0.05$) กลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.27$) มีความเห็นว่าถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ตแล้วไม่สามารถเข้าใช้งานได้เป็นปัญหามากกว่ากลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.18$) (Sig. = 0.008, $p < 0.05$) กลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 3.80$) (Sig. = 0.038, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้ ($\bar{X} = 3.50$) (Sig. = 0.011, $p < 0.05$) กลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.27$) มีความเห็นว่าถ้าอินเทอร์เน็ตติดขัดทำให้มีการใช้งานที่สะดวกเป็นปัญหามากกว่ากลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.07$) (Sig. = 0.026, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 3.75$) (Sig. = 0.005, $p < 0.05$) กลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.76$) มีความเห็นว่าการใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้เสียสายน้อยกว่ากลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 4.12$) (Sig. = 0.006, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.17$) (Sig. = 0.005, $p < 0.05$)

กลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 3.16$) มีความเห็นว่าการใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เสียสายน้อยกว่ากลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 3.86$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้ที่ไม่สนใจที่จะใช้ ($\bar{X} = 4.17$) (Sig. = 0.006, $p < 0.05$) กลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.000$) มีความเห็นว่าการใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้ปวดเมื่อยมากกว่ากลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.62$) (Sig. = 0.012, $p < 0.05$) กลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.02$) มีความเห็นว่าการใช้งานผ่านอุปกรณ์พกพาต้องปรับแสงและตัวอักษรบ่อยมากกว่ากลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.44$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 3.48$) (Sig. = 0.006, $p < 0.05$) กลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 3.98$) มีความชอบหนังสือที่เป็นรูปเล่มมากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.02$) (Sig. = 0.000, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 3.34$) (Sig. = 0.001, $p < 0.05$) กลุ่มผู้เคยใช้เฉพาะจำเป็น ($\bar{X} = 3.78$) มีความเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีเนื้อหาที่ต้องการมากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มผู้ที่เคยใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.38$) (Sig. = 0.018, $p < 0.05$) และกลุ่มผู้สนใจแต่ไม่มีโอกาส ($\bar{X} = 3.14$) (Sig. = 0.003, $p < 0.05$)

3.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะและอาจารย์ ได้ให้ความสำคัญของปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย ปัจจัยย่อย 3 รายการ ได้แก่ ด้านนโยบายสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านเอกสารการสอน และด้านการให้คำปรึกษา โดยพบว่าปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุด ได้แก่ ด้านเอกสารการสอนปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ ด้านนโยบายสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการให้คำปรึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีดังต่อไปนี้

3.3.1 ปัจจัยด้านเอกสารการสอน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยด้านเอกสารการสอนประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ 1) การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2) การเผยแพร่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และ 3) การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

1) การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีแนวทางการผลิตเอกสาร 2 แนวทาง คือ (1) อาจารย์ให้ทางห้องสมุดแปลงหนังสือที่ใช้ในการสอนให้ เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้รวมถึงการการแปลงหนังสือหายากให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการ สงวนรักษาหนังสือหายาก ซึ่งทำให้เก็บรักษาได้นานและประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บ (2) อาจารย์ผลิตหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง โดยห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจัดการ อบรมให้

2) การเผยแพร่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกใหม่ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา การอบรม การเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากสำนักพิมพ์ หรือบริษัทตัวแทนจำหน่าย รวมถึงการวิจารณ์ (Review) เนื้อหา ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเผยแพร่และกระตุ้นให้อาจารย์มีความสนใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มมากขึ้น เมื่ออาจารย์คุ้นเคยกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ก็จะเป็นผู้เผยแพร่การใช้งานต่อไป ยัง นักศึกษา ซึ่งรวมถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์ได้ผลิตเอง จะยิ่งทำให้อาจารย์เผยแพร่การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตรงตามความต้องการมากยิ่งขึ้น

3) การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการผลิตและการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้งานมากขึ้น เช่น การมีนโยบายการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิต ตำราอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการนำเนื้อหาไปสอนในชั้นเรียนและให้นักศึกษาได้อ่านเพิ่มเติม เป็นต้น

3.3.2 ปัจจัยด้านนโยบายสนับสนุนการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายสนับสนุนการเรียนการสอน ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ 1) งบประมาณและความคุ้มค่า 2) ความสอดคล้องและความเหมาะสมในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียน 3) การส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1) งบประมาณและความคุ้มค่า ผู้บริหารคณะส่วนใหญ่ไม่ได้มีการกำหนด งบประมาณเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยตรงแต่จะขึ้นอยู่กับทางสถาบันอุดมศึกษา หรือทางห้องสมุดเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ ซึ่งบางแห่งที่มีห้องสมุดของคณะจะมีการจัดสรรงบประมาณ

แยกตามภาควิชาแล้วนำไปจัดซื้อเอง แต่บางแห่งสามารถจัดซื้อ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยต้องมีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการใช้งานของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งมีการจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาตามความเหมาะสม

2) ความสอดคล้องและความเหมาะสมในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียน ซึ่งด้านการเรียนการสอนนั้นทางคณะมอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอน โดยสนับสนุน ให้ใช้ช่องทางและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยทางคณะให้อิสระกับอาจารย์ผู้สอนในการเลือกแหล่งข้อมูลและ ออกแบบแนวทางการสอนเอง ดังนั้นการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงมีความสอดคล้อง และความเหมาะสมในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียน

3) การส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากการกำหนดนโยบายให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์และกระตุ้นให้อาจารย์แนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แก่ทางห้องสมุดแล้ว การกำหนดผลงานวิชาการของอาจารย์ โดยนับการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ถือเป็นผลงานทางวิชาการได้ จะทำให้เกิดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้การสนับสนุนเป็น โครงการผลิตผลงานวิชาการ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ และให้องค์ความรู้ พร้อมทั้งมีการรณรงค์ให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการสร้างผลงานทางวิชาการ และทำผลงานวิชาการนั้นให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เป็น Open Source ได้

3.3.3 ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษา

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษา ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ 1) การใช้งาน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ 2) การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียน 3) การกำหนดขอบเขตเนื้อหาความต้องการในเชิงลึก

1) การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ ทำให้อาจารย์ทราบแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และมีความเข้าใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสามารถเผยแพร่การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปสู่นักศึกษาได้ และทำให้การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยอาจารย์ที่เป็นนักวิจัยมีแนวโน้มการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าอาจารย์ที่มุ่งเน้นการสอน

2) การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียน ซึ่งมีการแนะนำเนื้อหาให้นักศึกษาเข้าไปใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละบทที่ได้มีการสอน โดยให้นักศึกษาเข้าไปใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ล่วงหน้าเพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกันในครั้งต่อไป ทำให้นักศึกษาคุ่นเคยในการใช้งานและสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3) การกำหนดขอบเขตเนื้อหาความต้องการในเชิงลึก ซึ่งการกำหนดขอบเขตเนื้อหาความต้องการในเชิงลึกโดยอาจารย์ จะทำให้นักศึกษามีกรอบในการสืบค้น และมีเป้าหมายในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาค้นเคย และสามารถต่อยอดการสืบค้นที่มีความลึกของเนื้อหา และความครอบคลุมในการค้นหาได้

3.4 ปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุด ได้ให้ความสำคัญของปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย ปัจจัยย่อย 5 รายการ ได้แก่ ด้านการจัดซื้อจัดหา ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ด้านการสงวนรักษา ด้านการบริการสารสนเทศ และด้านการประชาสัมพันธ์ โดยพบว่า ปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการสงวนรักษา ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดซื้อจัดหา ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล และด้านการบริการสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มี ดังต่อไปนี้

3.4.1 ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหาประกอบด้วยปัจจัยย่อยจำนวน 3 ปัจจัย คือ 1) รูปแบบการจัดซื้อ 2) ความคุ้มค่า 3) การครอบคลุมทุกสาขาวิชา

1) รูปแบบการจัดซื้อ ซึ่งวิธีการจัดหาทรัพยากรของห้องสมุดนั้นมีการวางแผนการดำเนินงาน โดยไม่แยกประเภทการจัดซื้อว่า ต้องการหนังสือ วารสาร หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือวารสารอิเล็กทรอนิกส์ แต่จะมองที่ความเหมาะสมของผู้ใช้บริการเป็นหลัก ผู้ใช้ที่เป็นอาจารย์เน้นให้มีการบอกรับวารสารเป็นส่วนใหญ่ และไม่ค่อยนิยมการนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาให้จัดซื้อ อาจเป็นเพราะผู้ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จัดทำและส่งข้อมูลรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ล่าช้ากว่าสำนักพิมพ์ที่ส่งรายการหนังสือที่เป็นรูปเล่มมานำเสนอได้เร็วกว่า ด้านการบริหารงบประมาณการจัดสรรเพื่อซื้อหนังสือประเภทต่าง ๆ นั้น ผู้บริหารทรัพยากรของห้องสมุดส่วนกลางเน้นการจัดหาหนังสือด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน แต่การจัดหาทรัพยากรหนังสือเฉพาะทางของแต่ละสาขาจะเป็นหน้าที่การจัดหาของห้องสมุดของแต่ละคณะ โดยห้องสมุดของแต่ละคณะจะมีงบประมาณของตนเอง ซึ่งคณะกรรมการจะมีการนำเสนอความต้องการเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมาพิจารณาจัดซื้อหนังสือโดยผ่านทางคณบดี แต่หากหนังสือที่ต้องการซื้อ มีราคาแพง เช่นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นหนังสือเฉพาะทาง ก็สามารถร่วมมือกับ ห้องสมุด

ส่วนกลางในการจัดซื้อได้ และเมื่อจัดซื้อ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วทางห้องสมุดได้มีการนำรายการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นั้นเข้าระบบห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการสืบค้น รูปแบบการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่นิยม นั้นเป็น การเข้าซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือ ต้องชำระค่าบริการเป็นรายปีแล้วผู้ใช้งานสามารถเข้าใช้บริการ ในฐานข้อมูล หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามที่กำหนดได้ และเมื่อครบกำหนดแล้วสามารถเลือกเก็บหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชื่อเรื่องที่ต้องการไว้ใช้ได้ตามมูลค่าการชำระเงิน โดยพิจารณาจากการเข้าใช้ฐานข้อมูล หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของตัวแทนจำหน่าย หรือสำนักพิมพ์ในแต่ละปีแล้วนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ และประมาณการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในปีถัดไป

2) ความคุ้มค่า ซึ่งการจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มี 2 รูปแบบ คือ (1) การจำหน่ายแบบผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 1 copy กล่าวคือ หากมีการซื้อโดยผู้ใช้ 1 คน (1 user) จะมีการกำหนด code ของแต่ละ คนในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ละเรื่อง จึงทำให้ผู้ใช้สามารถอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะบุคคลเท่านั้น ไม่สามารถนำ code ไปใช้กับอุปกรณ์สื่อสารของ ผู้ใช้รายอื่นได้ (2) การจำหน่ายแบบ Unlimited Copy คือการใช้ copy หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยไม่จำกัด จำนวนผู้ใช้ จะทำให้ผู้ใช้สามารถ อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละเรื่องได้หลายคนในเวลาเดียวกัน ซึ่ง ในประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษา สามารถซื้อแบบ unlimited License ที่จำหน่ายในราคาเหมาจ่าย และสามารถมีสิทธิ์ในการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้ และราคาจะถูกกว่าการซื้อ แบบ License ที่สามารถเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เพียงสิทธิ์เดียว และสามารถซื้อแบบ Pick & Choose คือ การบอกรับสมาชิกรายปีที่ผู้ใช้สามารถเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้ตาม จำนวนที่จ่ายเงิน นอกจากนี้ผู้ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการจดลิขสิทธิ์เช่นเดียวกับหนังสือที่เป็น รูปเล่ม ซึ่งผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถดาวน์โหลดมาอ่าน และใช้งานได้แต่ไม่สามารถ ดัดพิมพ์เพื่อนำไปเผยแพร่แก่ บุคคลอื่นได้ และด้วยพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้า มากขึ้น ทำให้หน่วยงานที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เช่นสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง สามารถซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่แตกต่างกันและนำมาแลกเปลี่ยน (Share) ทรัพยากรด้วยกัน จะทำให้ แต่ละสถาบันอุดมศึกษามีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใช้ร่วมกันได้ เป็นการประหยัดงบประมาณ ในการจัดซื้อได้

3) การครอบคลุมทุกสาขาวิชา จากข้อมูลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีข้อมูลและจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่สอดคล้อง และ ครอบคลุมสาขาวิชาที่ต้องการ อีกทั้งมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันเอง โดยการ กำหนดนโยบายให้นักศึกษาส่งงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ คุชณินิพนธ์ และผลงานทางวิชาการ ต่าง ๆ ของบุคลากรในสถาบัน ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อ นำมาเก็บรวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูล ซึ่ง

ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาความรู้เฉพาะทาง ทำให้การค้นหาเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการนำหนังสือหายาก (Rare Book) มาจัดทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Digitize) และมีการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับคณะวิชา ทำให้ได้หนังสือที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาและตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานในสถาบันยิ่งขึ้น

3.4.2 ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ประกอบด้วยปัจจัยย่อย จำนวน 4 ปัจจัย คือ 1) การออกแบบคลังดิจิทัล 2) การพัฒนาคลังดิจิทัล 3) การจัดเก็บสารสนเทศดิจิทัล และ 4) การพัฒนาช่องทางสืบค้นสารสนเทศดิจิทัล

1) การออกแบบคลังดิจิทัล ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถมีได้หลายประเภท และมีจากทั้งการใช้บริการจากสำนักพิมพ์ และ การสร้างด้วยตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีการออกแบบคลังดิจิทัลที่เหมาะสมเพื่อสร้าง คลังปัญญามหาวิทยาลัย (Intellectual Repository: IR) โดยอาจแบ่งประเภทเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal) และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-document) ซึ่งฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีทั้งสาขาเฉพาะทาง และเป็นสหสาขาวิชา อีกทั้งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีทั้งแบบเชิงพาณิชย์ (Subscribe) และแบบเปิด (Open Access)

2) การพัฒนาคลังดิจิทัล โดยการจัดทำแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลแล้วจัดหาทรัพยากรเข้ามาสู่ระบบ โดยสามารถวิเคราะห์จากภาพรวมของผู้ใช้บริการห้องสมุดและความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดหาทรัพยากรที่ตรงตามความต้องการได้ รวมถึงการพิจารณาการจัดซื้อทรัพยากรห้องสมุดของแต่ละคณะ ข้อมูลอ้างอิงความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน ของอาจารย์แต่ละท่าน ทำให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ให้แก่ ผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

3) การจัดเก็บสารสนเทศดิจิทัล สามารถจัดเก็บใน 2 ระบบคือ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อสามารถให้ สืบค้นผ่านระบบได้ (OPAC) และระบบการเข้าใช้ได้โดยการเชื่อมโยง (Link) ไปทางตัวแทนจำหน่าย หรือสำนักพิมพ์ที่ให้บริการฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงในส่วนที่ได้ผลิตเอง

4) การพัฒนาช่องทางสืบค้นสารสนเทศดิจิทัล เพื่อให้เกิดการใช้งานสารสนเทศดิจิทัล จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าใช้งานได้อย่าง สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการสืบค้นและเข้าถึง เช่น การเข้าใช้งานผ่านระบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าใช้งานผ่านเว็บไซต์ หรือการเข้าใช้งานผ่าน Mobile Application

3.4.3 ปัจจัยด้านการสงวนรักษา

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยด้านการสงวนรักษา ประกอบด้วยปัจจัยย่อยจำนวน 4 ปัจจัย คือ 1) การคัดเลือกหนังสือหายาก 2) การสร้างความร่วมมือกับเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสือหายาก 3) การดำเนินการแปลง หนังสือหายากเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และ 4) การรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

1) การคัดเลือกหนังสือหายาก ตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อำนวยความสะดวกในการคัดเลือกหนังสือ โดยมีระบบการสื่อสารให้คำแนะนำในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด (Recommend to Librarian) จากอาจารย์และผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ไปสู่บรรณารักษ์ห้องสมุด แล้วทางห้องสมุดได้มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเลือกมาทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2) การสร้างความร่วมมือกับเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสือหายาก มีแนวทางการวางแผนสำหรับการพัฒนาการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในปัจจุบันได้ติดต่อเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสือหายากและหนังสือบริจาคนำมาขออนุญาตการนำหนังสือที่เป็นรูปเล่มเหล่านั้นแปลงเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในอนาคตผู้เขียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะสามารถเขียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแล้วนำไปวางไว้ที่ Cloud Computing ซึ่งจะลดขั้นตอนที่ซับซ้อน ทำให้ผู้เขียนจะสามารถเขียน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโทรศัพท์มือถือ แล้ว upload ขึ้น Cloud Computing และเผยแพร่ได้ทันที

3) การดำเนินการแปลงหนังสือหายากเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการแปลงหนังสือหายากที่เป็นรูปเล่มแปลงเป็นไฟล์ดิจิทัลแล้วนำมาผลิตเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า Digitization ต้องมีการเลือกความละเอียดในการสแกนให้เหมาะสมแก่การใช้งาน โดยสามารถเลือกเครื่องสแกนได้หลายแบบ ซึ่งเมื่อสแกนแล้วต้องมีการปรับปรุงความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Cleaning) พร้อมทั้งมีการตกแต่งและซ่อมไฟล์ให้เกิดความสมบูรณ์ หลังจากนั้นมีการทำกระบวนการจัดการข้อมูล (Metadata) โดยการจัดทำการรู้จำอักขระด้วยแสง (Optical Character Recognition : OCR) เพื่อให้สามารถเข้าไปสืบค้นเนื้อหาได้

4) การรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เนื่องด้วยปริมาณของทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลนั้นมีการเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จึงต้องมีการจัดระเบียบข้อมูลให้สามารถรองรับการจัดเก็บและค้นหาข้อมูลได้ง่าย รวมถึง หน้าจอที่ใช้งานได้ง่าย เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการใช้งานครึ่งมากขึ้น ทั้งนี้จึงต้องมีการวางแผนและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เพราะทรัพยากรดังกล่าวจะมีที่มาจากหลายแหล่ง และเนื่องจากเป็นไฟล์ดิจิทัลจึงอาจสูญหาย หรือเกิด

ความผิดพลาด (Error) ได้ง่าย ทำให้การรวบรวมและการสำรองข้อมูลที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็น และมีสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

3.4.4 ปัจจัยด้านการบริการสารสนเทศ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยด้านการบริการสารสนเทศ ประกอบด้วย ปัจจัยย่อย จำนวน 3 ปัจจัย คือ 1) ความต้องการเข้าใช้บริการ 2) การเข้าใช้บริการ และ 3) การแนะนำการใช้งานและการอบรมให้ความรู้เพื่อ การใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ

1) ความต้องการเข้าใช้บริการ ซึ่งเดิมคนไทยยังไม่ค่อยเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากนัก แต่มีผู้ที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ แล้วนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลับมาใช้ โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอน ซึ่งได้เสนอความต้องการในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งประมาณการเติบโตของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ร้อยละ 5 – 10 ต่อปี ซึ่ง แนวโน้มการเติบโตของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา และความต้องการเพื่อการเข้าใช้บริการ บางสถาบัน มีการดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอมาเก็บไว้ ให้บริการสำหรับผู้ใช้บริการเฉพาะบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษา บางแห่งได้มีการให้บริการเชิงรุกโดยการ สืบหาข้อมูลการใช้บริการ ได้แก่ ความต้องการในเนื้อหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และความนิยมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการเพื่อให้ทราบเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้งาน ซึ่งเมื่อมีรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในกลุ่มของผู้ใช้ที่สนใจนั้น ผู้ให้บริการจะทำการสรุปเนื้อหาย่อ (Review) ของเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น เพื่อนำเสนอให้กับผู้บริการที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างเหมาะสม

2) การเข้าใช้บริการ ซึ่งความสำคัญของการพัฒนาระบบเพื่อความสะดวกในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทำให้มีการออกแบบ และพัฒนาระบบปฏิบัติการในการค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริการ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษา แบ่งช่องทางการเข้าใช้บริการได้เป็น 3 ช่องทาง คือ (1) การเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผ่าน IP Address ในเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษา โดยเข้าบริการผ่านเว็บไซต์ (2) การเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่านเครือข่ายเฉพาะส่วน (Virtual Private Network: VPN) ซึ่งจะทำให้ผู้บริการสามารถเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจากทุกสถานที่ได้ตลอดเวลา โดยเปรียบเสมือนผู้บริการได้เข้ามาใช้งานภายในสถาบันอุดมศึกษา และผู้บริการสามารถแนะนำรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ต้องการใช้ผ่าน

เว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้ VPN ได้เช่นเดียวกัน (3) การเข้าใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านโปรแกรมบนอุปกรณ์มือถือโดยตรง (Mobile Application)

3) การแนะนำการใช้งานและการอบรมให้ความรู้ เพื่อการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีการจัดอบรม แนะนำการใช้งาน และให้ความรู้ เพื่อการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยโดยสถาบันเอง หรือจัดร่วมกับผู้ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการจัดทำคำแนะนำผ่านคลิปวิดีโอเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

3.4.5 ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยด้านประชาสัมพันธ์ประกอบด้วยปัจจัยย่อยจำนวน 3 ปัจจัย คือ 1) เนื้อหาของการประชาสัมพันธ์ 2) รูปแบบการประชาสัมพันธ์ และ 3) การดำเนินการประชาสัมพันธ์

1) เนื้อหาของการประชาสัมพันธ์ โดยจะประกอบด้วย (1) ซึ่งให้เห็นข้อดีในการใช้งาน ทั้งเรื่องการประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บ การรักษาโดยไม่มีขีดจำกัด เหมาะกับยุคปัจจุบันที่ส่วนใหญ่มีการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (2) วิธีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่การ Log in เข้าสู่ระบบ การสืบค้น จนถึง การดาวน์โหลดเป็นเล่มจากฐานข้อมูล

2) รูปแบบการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันอุดมศึกษา มีการใช้รูปแบบของการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมการอบรมการใช้งาน กิจกรรมการแนะนำหนังสือใหม่ กิจกรรมแข่งขันชิงรางวัล การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หรือการประชาสัมพันธ์เชิงรุก การจัดทำคู่มือการเข้าใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือคลิปวิดีโอ การเข้าใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การเปิดให้ทดลองใช้งานฐานข้อมูล และทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

3) การดำเนินการประชาสัมพันธ์ ตามรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ดังกล่าว มีการเผยแพร่ทางตรงผ่านการดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และช่องทางออนไลน์ของห้องสมุด การเข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ การเข้าไปนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารคณะ โดยตรง เพื่อส่งข้อมูลตรงแก่อาจารย์ผู้เป็น กลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในวงกว้าง

ตอนที่ 4 ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1, วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 มาดำเนินการสร้างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 การประเมินสภาพปัจจุบันของการสนับสนุนให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสภาพการสนับสนุนทางด้านการเรียนการสอนและด้านแหล่งสารสนเทศ ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จุดแข็ง Strengths	จุดอ่อน Weaknesses
<p>ด้านผู้ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามีทักษะดิจิทัลและรับรู้ประโยชน์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองเพื่อใช้ในการตัดสินใจ - นักศึกษาสามารถค้นหารายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านโปรแกรมการสืบค้น (Search Engine) บนอินเทอร์เน็ตได้ <p>ด้านการเรียนการสอน</p> <p>S3 - อาจารย์ต้องการเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ครอบคลุมรายวิชาที่สอน</p> <p>S4 - อาจารย์มีทักษะดิจิทัลสามารถผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เองได้</p>	<p>ด้านผู้ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยผ่านเครือข่ายเสมือนทำให้มีปริมาณข้อมูลในการใช้สัญญาณเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เกิดการติดขัดได้ - การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ต่างสำนักพิมพ์ทำให้ต้องมีการเข้าใช้งานในแต่ละสำนักพิมพ์ที่ต้องการ ถึงแม้ว่าตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้มีการจัดทำช่องทางการค้นที่เดียวแล้วได้ผลการสืบค้นจากหลายสำนักพิมพ์ที่เรียกว่า Single Search แต่ก็ไม่ได้ครอบคลุมรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ทั้งหมด

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

จุดแข็ง Strengths	จุดอ่อน Weaknesses
<p>ด้านแหล่งสารสนเทศ</p> <p>S5 – ห้องสมุดมีนโยบายการจัดการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไว้ให้บริการ ซึ่งช่วยประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บเนื้อหาปริมาณมากได้</p> <p>S6 – ห้องสมุดจัดบริการหนังสือหายากหรือหนังสือเก่าให้คงสภาพอยู่ได้โดยไม่เสื่อมสภาพ</p> <p>S7 - ห้องสมุดมีการสร้างความร่วมมือกับผู้บริหารและคณาจารย์ของคณะให้เกิดความรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์</p> <p>S8 - ห้องสมุดมีการตื่นตัวในการให้บริการและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์</p>	<p>ด้านการเรียนการสอน</p> <p>W3 - คณะไม่มีนโยบายในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง แต่มีการสนับสนุนให้อาจารย์นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน</p> <p>W4 – เนื้อหาที่มีอยู่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ครอบคลุมกับความต้องการที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนแต่ละรายวิชา</p> <p>ด้านแหล่งสารสนเทศ</p> <p>W5 - ห้องสมุดไม่มีการจัดการรวบรวมข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการเก็บรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะที่ได้มีการซื้อไว้ให้บริการผ่านระบบการสืบค้น OPAC เท่านั้น</p>
โอกาส Opportunities	อุปสรรค Threats
<p>ด้านผู้ใช้</p> <p>O1 - นักศึกษามีความคุ้นเคยในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศเพื่อค้นคว้าหาข้อมูล</p> <p>O2 - นักศึกษาได้รับการแนะนำแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากอาจารย์เพื่อเข้าไปสืบค้นหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาได้</p>	<p>ด้านผู้ใช้</p> <p>T1 – นักศึกษาสามารถเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายในเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาได้</p> <p>ด้านการเรียนการสอน</p> <p>T2 – หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ</p>

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

โอกาส Opportunities	อุปสรรค Threats
<p>ด้านการเรียนการสอน</p> <p>O3 – คณะมีโครงการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เป็นผลงานวิชาการได้</p> <p>O4 – คณะมีการอบรมการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยมีโปรแกรมให้เลือกใช้ได้หลากหลาย</p>	<p>T3 – ผู้บริหารคณะยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากยังขาดการรับรู้ประโยชน์และความคุ้มค่าในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้</p>
<p>ด้านแหล่งสารสนเทศ</p> <p>O5 – ห้องสมุดมีความร่วมมือกับสำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้ใช้บริการ</p> <p>O6 – สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มในการจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยมีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการ</p> <p>O7 – ห้องสมุดทำการบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรงกับสำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศทำให้มีการเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างหลากหลายซึ่งไม่ต้องผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่าย</p> <p>O8 – ห้องสมุดมีพื้นที่จัดเก็บหนังสือที่เป็นรูปเล่มได้อย่างจำกัด</p> <p>O9 – ห้องสมุดมีความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา</p>	<p>ด้านแหล่งสารสนเทศ</p> <p>T4 – สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการปรับราคาการบอกรับฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงขึ้นในแต่ละปี</p>

4.2 กระบวนการกำหนดกลยุทธ์

4.2.1 ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ผู้วิจัยได้มีผลการนำผลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคที่ได้จากตาราง 4.23 มากำหนดกลยุทธ์ด้านการเรียนการสอนและด้านแหล่งสารสนเทศในการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ตามภาพที่ 4.3

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

กลยุทธ์	Strengths (S)								Weaknesses (W)					Opportunities (O)									Threats (T)				
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	W1	W2	W3	W4	W5	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	T1	T2	T3	T4	
การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ใช้ได้รับรู้ประโยชน์การโดยการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อการพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อการวิจัยตนเอง	✓	✓						✓						✓													
การกำหนดนโยบายด้านการผลิตและใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน โดยความร่วมมือของคณะและห้องสมุด								✓				✓				✓	✓					✓				✓	
การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสอน			✓	✓												✓	✓								✓		
การพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นผลงานของคณาจารย์และ												✓										✓					
การพัฒนานโยบายการสงวนรักษาหนังสือหายากดิจิทัล			✓		✓	✓		✓					✓												✓		
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์			✓	✓			✓												✓								
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน												✓	✓						✓	✓		✓				✓	
การพัฒนาโปรแกรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บน									✓					✓									✓				

จากความสัมพันธ์ในภาพที่ 4.3 สามารถอธิบายความสอดคล้องของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กับกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.24 ความสอดคล้องของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค กับกลยุทธ์

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
1. ด้านผู้ใช้บริการ	1.1 การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ใช้ได้รับรู้ประโยชน์การโดยการประชุมสัมพันธเชิงรุกเพื่อการพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อการวิจัย	เนื่องจากนักศึกษามีการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี ค้นคว้าหาข้อมูลในชีวิตประจำวัน(O1) ผ่านโปรแกรมการสืบค้น (Search Engine) บนอินเทอร์เน็ต (S2) แล้วมีการตัดสินใจด้วยตัวเอง เมื่อได้รับทราบถึงประโยชน์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S1) ดังนั้นเมื่อบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีการกระตุ้นให้เห็นถึงประโยชน์และได้ทดลองใช้ด้วยตนเอง (S8) และได้มีการร่วมมือกับสำนักพิมพ์ที่ให้ความมั่นใจในการใช้งานและมีของรางวัลในการเข้าร่วม (O5) ดังนั้นการประชุมสัมพันธเชิงรุกมีแนวโน้มทำให้มีผลต่อการรับรู้และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้
2. ด้านการเรียนการสอน	2.1 การกำหนดนโยบายด้านการผลิตและใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน โดยความร่วมมือของคณะและห้องสมุด	เนื่องจากคณะไม่มีนโยบายในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง แต่มีการสนับสนุนให้อาจารย์นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน (W3) โดยคณะมีโครงการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เป็นผลงานวิชาการ (O3) แต่ยังคงขาดการรับรู้ประโยชน์และความคุ้มค่าในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ จึงให้ความสำคัญกับกระบวนการสอนมากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (T3) ซึ่งผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีแนวโน้มในการลดพื้นที่ของทรัพยากรเนื่องจากมีขนาดจำกัด (O8) จึงได้มีการนัดหมายเข้าไปร่วม

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
		<p>เนื่องจากคณะไม่มีนโยบายในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง แต่มีการสนับสนุนให้อาจารย์นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน) W3) โดยคณะมีโครงการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เป็นผลงานวิชาการ (O3) แต่ยังขาดการรับรู้ประโยชน์และความคุ้มค่าในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ จึงให้ความสำคัญกับกระบวนการสอนมากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (T3) ซึ่งผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีแนวโน้มในการลดพื้นที่ของทรัพยากรเนื่องจากมีขนาดจำกัด (O8) จึงได้มีการนัดหมายเข้าไปร่วมประชุมของคณะเพื่อเข้าไปชี้แจงให้เกิดการรับรู้และประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับสร้างความร่วมมือในการดำเนินการเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S7) โดยถ้าอาจารย์ได้มีการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้นักศึกษาได้เข้าไปใช้งานซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้มค่า (O2) ดังนั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับผู้บริหารคณะและอาจารย์มีแนวโน้มให้เกิดทัศนคติที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ดีขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้เกิดผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ต่อไปในอนาคต</p>

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
	2.2 การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสอน	<p>คณะมีโครงการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์และสามารถทำเป็นผลงานวิชาการได้ (O3) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ที่อยากให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาสำหรับใช้ในการสอนที่เหมาะสม (S3) เนื่องจากคณะไม่มีนโยบายในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง แต่มีการสนับสนุนให้อาจารย์นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน (W3) โดยคณะมีโครงการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เป็นผลงานวิชาการ (O3) แต่ยังคงขาดการรับรู้ประโยชน์และความคุ้มค่าในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ จึงให้ความสำคัญกับกระบวนการสอนมากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (T3) ซึ่งผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีแนวโน้มในการลดพื้นที่ของทรัพยากรเนื่องจากมีขนาดจำกัด (O8) จึงได้มีการนัดหมายเข้าไปร่วมประชุมของคณะเพื่อเข้าไปชี้แจงให้เกิดการรับรู้และประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับสร้างความร่วมมือในการดำเนินการเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S7) โดยถ้าอาจารย์ได้มีการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้นักศึกษาได้เข้าไปใช้งานซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้มค่า (O2) ดังนั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับผู้บริหารคณะและอาจารย์มีแนวโน้มให้เกิดทัศนคติที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ดีขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้เกิดผลผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ต่อไปในอนาคต</p>

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
		<p>โดยให้เป็นภาษาไทยนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ (T2) ซึ่งอาจารย์สามารถที่จะเรียนรู้แนวทางการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S4) จากบุคลากรห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่ให้การอบรมและช่วยให้คำปรึกษาความเหมาะสมในการเลือกใช้โปรแกรมผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามความเหมาะสม (O4) ดังนั้นการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์มีแนวโน้มทำให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เรียน</p>
2.2 การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการสอน		<p>คณะมีโครงการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์และสามารถทำเป็นผลงานวิชาการได้ (O3) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ที่อยากให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาสำหรับใช้ในการสอนที่เหมาะสม (S3) โดยให้เป็นภาษาไทยนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ (T2) ซึ่งอาจารย์สามารถที่จะเรียนรู้แนวทางการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S4) จากบุคลากรห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่ให้การอบรมและช่วยให้คำปรึกษาความเหมาะสมในการเลือกใช้โปรแกรมผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามความเหมาะสม (O4) ดังนั้นการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์มีแนวโน้มทำให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เรียน</p>

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
3. ด้าน แหล่งสารสนเทศ	3.1 การพัฒนาคลังสารสนเทศดิจิทัล หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นผลงาน ของคณาจารย์และบุคลากรของ มหาวิทยาลัย 3.2 การพัฒนานโยบายการสงวน รักษาหนังสือหายากดิจิทัล	เนื่องจากห้องสมุดมีพื้นที่ของชั้นหนังสือจำกัด (O8) จึงมีการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการโดยให้สืบค้นจากระบบ OPAC ของห้องสมุดซึ่งเป็นทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ไม่ได้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะ (W5) ถึงแม้ว่าตัวแทนจำหน่ายมีการให้ค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของหลายสำนักพิมพ์จากช่องทางเดียว แต่ยังไม่ครอบคลุมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีทั้งหมด ทำให้ต้องมีการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากหลายแหล่ง (W2) ดังนั้น การสร้างคลังสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อจัดเก็บรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์จากรวบรวมรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น เมื่อมีการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการแล้วมีการเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ เนื่องจากห้องสมุดมีนโยบายให้เพิ่มปริมาณของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S5) และต้องการรักษาสภาพของเนื้อหาที่อยู่ในหนังสือหายากหรือหนังสือเก่า (S6) โดยให้อาจารย์สามารถนำเนื้อหาไปใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาได้ (S2) เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน (W4) อีกทั้งยังเป็นภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ (T2) ดังนั้นการสงวนรักษาหนังสือโดยการแปลงหนังสือหายากหรือหนังสือเก่าให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการดาวน์โหลด

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
		หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดตามความเหมาะสมในรายวิชา ทำให้มีปริมาณหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับให้อาจารย์นำไปใช้ในการเรียนการสอนได้มากขึ้น
3.2 การพัฒนานโยบายการสงวนรักษาหนังสือหายากดิจิทัล	3.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์	เนื่องจากห้องสมุดมีนโยบายให้เพิ่มปริมาณของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S5) และต้องการรักษาสภาพของเนื้อหาที่อยู่ในหนังสือหายากหรือหนังสือเก่า (S6) โดยให้อาจารย์สามารถนำเนื้อหาไปใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาได้ (S2) เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน (W4) อีกทั้งยังเป็นภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ (T2) ดังนั้นการสงวนรักษาหนังสือโดยการแปลงหนังสือหายากหรือหนังสือเก่าให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดตามความเหมาะสมในรายวิชา ทำให้มีปริมาณหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับให้อาจารย์นำไปใช้ในการเรียนการสอนได้มากขึ้น เนื่องจากห้องสมุดต้องการความร่วมมือจากทางคณะให้เกิดการรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S7) เพื่อให้อาจารย์สามารถผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (S4) ได้ตามที่ต้องการให้มีเนื้อหาครอบคลุมสำหรับการใช้ในการเรียนการสอน (S3) ซึ่งได้รับความร่วมมือจากสำนักพิมพ์และตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดกิจกรรมและให้ความรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากทางคณะ (O5)

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
		<p>ดังนั้นการจัดสัมมนาแนวทางการผลิตหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับในการเรียนการสอนได้</p>
<p>3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน</p>		<p>เนื่องจากห้องสมุดยังไม่มีกระบวนทัศน์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้นำมาใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง (W3) ซึ่งเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ครอบคลุมกับการเรียนการสอนในรายวิชา (W4) แต่มีสำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นใหม่ซึ่งจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้โดยตรง (O7) ทำให้สำนักพิมพ์และตัวแทนจำหน่ายเดิมได้มีการกำหนดเงื่อนไขการจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ทางห้องสมุดได้อย่างคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (O6) แต่ราคาของฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีราคาสูงขึ้นทุกปี (T4) ห้องสมุดในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ร่วมมือกันสร้างเครือข่ายในการซื้อและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน (O9) ดังนั้น การมีคณะทำงานจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทำให้เกิดการจัดซื้อจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างคุ้มค่าและมีความเหมาะสมในห้องสมุดแต่ละสถาบันอุดมศึกษา</p>

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ด้าน	กลยุทธ์	ความสอดคล้อง SWOT
3.5 การพัฒนาโปรแกรมการใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือ (Mobile eBook Application)		เนื่องจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต้องใช้ เครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น (T1) ทำให้การใช้งานผ่านเครือข่ายมีปริมาณมากซึ่งทำให้เกิดการติดขัดได้ (W1) แต่นักศึกษามีการใช้ อุปกรณ์มือถือติดตัวอยู่เป็นประจำ (O1) ดังนั้น การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนอุปกรณ์มือถือ ทำให้ลดปัญหาของการใช้งานผ่านเครือข่ายของ สถาบันอุดมศึกษา

4.3 สภาพปัจจุบันของกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐ

จากตารางที่ 4.24 แสดงถึงกลยุทธ์ที่เป็นการสนับสนุนจากส่วนของคณะและส่วน
ของห้องสมุดเพื่อให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จากการวิเคราะห์
ในปัจจุบัน โดยสรุปตามตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 กลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ด้านผู้ใช้	ด้านการเรียนการสอน	ด้านแหล่งสารสนเทศ
1.1 การส่งเสริมการใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ใช้ได้รับรู้ ประโยชน์การโดยการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อการพัฒนาทักษะ ดิจิทัลเพื่อการวิจัย	2.1 การกำหนดนโยบายด้านการ ผลิตและใช้งานหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียน การสอน โดยความร่วมมือของ คณะและห้องสมุด 2.2 การผลิตหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ประกอบการ สอน	3.1 การพัฒนาลังสารสนเทศดิจิทัล หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็น ผลงานของคณาจารย์และ บุคลากรของมหาวิทยาลัย 3.2 การพัฒนานโยบายการสงวน รักษาหนังสือหายากดิจิทัล 3.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการหนังสือหายาก อิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ด้านผู้ใช้	ด้านการเรียนการสอน	ด้านแหล่งสารสนเทศ
		3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
		3.5 การพัฒนาโปรแกรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือ

จากตารางที่ 4.25 สามารถอธิบายกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน โดยจำแนกได้ 3 ด้านคือ ด้านผู้ใช้บริการ ด้านการเรียนการสอนและด้านแหล่งสารสนเทศ

4.3.1 ด้านผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่นำไปใช้กับนักศึกษาโดยตรง ซึ่งดำเนินการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการรับรู้ประโยชน์โดยการประชาสัมพันธ์เชิงรุก มีการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายในคณะและมีการแนะนำการใช้พร้อมทั้งให้มีการเข้าทดลองใช้แล้วมีการรับฟังความคิดเห็นและการตอบรับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วนำมาวิเคราะห์ความต้องการ อีกทั้งให้นักศึกษาได้มีการรับทราบเกี่ยวกับการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วให้มีการแข่งขันเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มในการค้นหาเนื้อหาที่ต้องการ ผู้ใดค้นหาได้เป็นคนแรกเป็นผู้ชนะ ได้รับรางวัล

4.3.2 ด้านการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่นำไปใช้ร่วมกับทางคณะ โดยมีการดำเนินการจัดสัมมนาการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน การจัด Workshop ในห้องสมุดเพื่อให้อาจารย์ได้เรียนรู้พร้อมกับการทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต้นแบบ

4.3.3 ด้านแหล่งสารสนเทศ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่นำไปใช้ในกระบวนการทำงานของห้องสมุด มีการดำเนินการวิเคราะห์โครงสร้างคลังดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำมาออกแบบคลังดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้มีการพัฒนาคลังดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วทดสอบการจัดเก็บและการดึงข้อมูลของคลังดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดความถูกต้อง การนำรายละเอียดข้อมูลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาบันทึกจัดเก็บเข้าคลังสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการรวบรวมรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จาก (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่แปลงมาจากหนังสือหายาก หนังสือปริจาค หรือหนังสือทรงคุณค่า (2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นตำราอิเล็กทรอนิกส์ (3) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดาวน์โหลดมาจากแหล่งสารสนเทศที่ไม่มีค่าใช้จ่าย (Open Access) (4) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ซื้อเป็นเล่ม โดยมีการคัดเลือกรายชื่อ

หนังสือหายากที่น่าสนใจนำมาแปลงเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามความเหมาะสมของการนำไปใช้ในการเรียนการสอน โดยถ้าเป็นหนังสือที่มีลิขสิทธิ์ ต้องมีการติดต่อขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ในการนำหนังสือนั้นมาแปลงเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มี 2 ลักษณะคือ (1) การแปลงหนังสือรูปเล่มเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Digitize) (2) การแปลงไฟล์ดิจิทัลเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Born to Digital) รวมถึงการพิจารณาคัดเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมกับรายวิชา แล้วทำการดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีค่าใช้จ่ายนั้นเก็บบันทึกไว้ โดยต้องมีการจัดสรรงบประมาณปฏิบัติการที่ดิจิทัลของการผลิตหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย (1) การสร้างความเข้าใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (2) การอบรมการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (3) การแนะนำเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (4) การช่วยค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม ซึ่งทางห้องสมุดต้องมีการจัดตั้งคณะทำงานจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน โดยมีการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน โดยมีรูปแบบการจัดหาดังนี้ (1) ซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเล่มชื่อเรื่องโดยเฉพาะ (2) ซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นลักษณะใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งฐานข้อมูลเป็นรายปีแล้วมีการเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการใช้อย่างคุ้มค่าให้เป็นลิขสิทธิ์เมื่อสิ้นปี ที่เรียกว่า Patron Driven Acquisition หรือ PDA (3) บอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นฐานข้อมูลใช้รายปี (4) การซื้อผ่านเครือข่ายโดยการรวมกลุ่มห้องสมุดจากหลายสถาบันอุดมศึกษาจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วมีการใช้ร่วมกัน โดยมีโครงการพัฒนาโปรแกรมบนมือสำหรับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ (1) การวิเคราะห์ความต้องการโปรแกรมบนมือ (2) ออกแบบโปรแกรมบนมือ (3) พัฒนาโปรแกรมบนมือ (4) ทดสอบการใช้งานโปรแกรมบนมือถือ

4.4 การพัฒนาร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

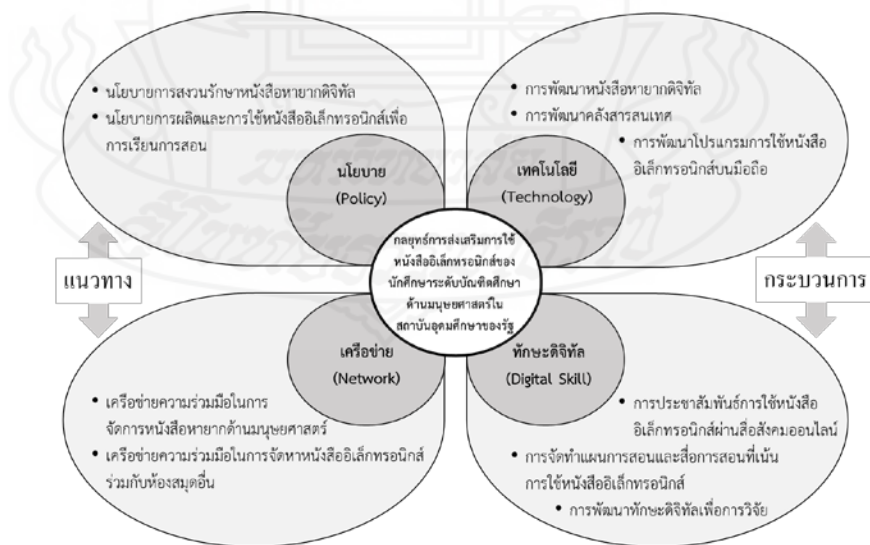
ผู้วิจัยได้มีการนำกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จากตารางที่ 4.25 มาวิเคราะห์ร่วมกับสภาพการใช้และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อพัฒนาร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

4.4.1 สภาพการใช้และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1) สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นั้นจะเป็นการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการหาข้อมูลการทำรายงานและหาความรู้เพื่อเติมจากหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ โดยเข้าไปอ่านเนื้อหาเฉพาะบางส่วนแล้วจึงดาวน์โหลดเนื้อหาที่ต้องการไปใช้งาน ซึ่งเข้าไปค้นหาจาก Search Engine บนอินเทอร์เน็ต โดยใช้เน็ตบุ๊กจากที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือต้องมีการรับรู้ประโยชน์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต้องมีฟังก์ชันการช่วยเหลือในการเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาที่ต้องการและสามารถแปลภาษาได้ อีกทั้งการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ในรายวิชามีผลต่อการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา

4.4.2 การนำกลยุทธ์การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาปรับปรุงให้เหมาะสมตามสภาพการใช้และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยได้ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ตามภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากแผนที่ 4.3 แสดงร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย 4 ด้านคือ

1) ด้านนโยบาย ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานของห้องสมุดที่ต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่อยู่ภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยจะต้องสนับสนุนให้เกิดนโยบายที่ทำให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน ประกอบด้วยนโยบายการสงวนรักษาหนังสือหายากดิจิทัล กับนโยบายการผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน

2) ด้านเครือข่าย ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานของห้องสมุดที่ต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกสถาบันอุดมศึกษา โดยจะต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งสารสนเทศหรือสถาบันอุดมศึกษาภายนอก ประกอบด้วยเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์ กับเครือข่ายความร่วมมือในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับห้องสมุดอื่น

3) ด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานของห้องสมุด โดยต้องมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด ประกอบด้วยการพัฒนาหนังสือหายากดิจิทัล การพัฒนาคลังสารสนเทศ และการพัฒนาโปรแกรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือ

4) ด้านทักษะดิจิทัล ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานของห้องสมุด โดยมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ ประกอบด้วยการประชาสัมพันธ์การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การจัดทำแผนการสอนและสื่อการสอนที่เน้นการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อการวิจัย

4.5 การวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ในการประชุมกลุ่มย่อยนั้นได้มีการวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่มีความถูกต้องและเหมาะสมในการนำไปใช้งานได้ โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงดังนี้

ตารางที่ 4.26 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

ส่วนประกอบของร่างกลยุทธ์	การปรับปรุง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
1) ด้านนโยบาย (Policy)	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านนโยบาย (Policy) โดยให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เพิ่มเติมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) นโยบายต้องมีความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละส่วนงานที่ต้องมีข้อตกลงในความร่วมมือสำหรับการสนับสนุนทั้งการสงวนรักษาหนังสือหายาก การผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน 2) ควรให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของชาติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล 3) ผู้บริหารคณะและผู้บริหารห้องสมุดมีส่วนสำคัญที่ผลักดันและการกระตุ้นให้อาจารย์มีความสนใจและเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เพิ่มขึ้น
2) ด้านเครือข่าย (Network)	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านเครือข่าย (Network) โดยให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เพิ่มเติมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือต้องมีการกำหนดบันทึกข้อตกลงให้เป็นมาตรฐานซึ่งสามารถใช้ได้ในระยะยาว 2) ต้องพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ในการจัดการหนังสือหายากและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน 3) การจัดหาและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้เข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้กว้างขึ้น
3) ด้านเทคโนโลยี (Technology)	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านเทคโนโลยี (Technology) โดยให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เพิ่มเติมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีต้องมีการอธิบายขั้นตอนกระบวนการในการพัฒนา รวมถึงระบุเทคโนโลยีที่นำมาใช้ 2) ต้องมีการวางแผนและจัดเตรียมอุปกรณ์ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการเก็บข้อมูลและการใช้งานได้อย่างเหมาะสม
4) ด้านทักษะดิจิทัล (Digital Skill)	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นควรปรับด้านทักษะดิจิทัล (Digital Skill) ใหม่ให้เป็นด้านการรวบรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book Collection) โดยให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไข ตามรายละเอียดดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ในส่วนกลยุทธ์ที่นำมาดำเนินการกับผู้ใช้โดยตรง ควรมีการเสริมจุดแข็งและกำจัดจุดอ่อน ที่เน้นไปยังด้านการเรียนของนักศึกษาและการสอนของอาจารย์

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ส่วนประกอบของร่างกลยุทธ์	การปรับปรุง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
	2) คำนึงถึงความร่วมมือของอาจารย์กับบุคลากรห้องสมุดที่ส่งผลให้ช่วยสนับสนุนทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านการเรียนการสอน 3) ควรมองปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ใช้และความพร้อมในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในด้านการรับรู้เข้าใจ ด้านเครื่องมือ และด้านความต้องการในการใช้ 4) ควรให้บุคลากรห้องสมุดได้มีการปรับแนวคิดโดยนำหลักทางตลาดมาประยุกต์ในการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เมื่อมีการปรับปรุงตามข้อเสนอแล้วได้พัฒนาร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เหมาะสม ตามภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เหมาะสม

จากภาพที่ 4.5 แสดงร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่เหมาะสม หลังจากที่ได้ผ่านการวิพากษ์ โดยนำไปใช้ในส่วนผู้ใช้บริการและส่วนองค์กร ดังนี้

1) ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่เหมาะสม ในส่วนผู้ใช้บริการ

(1) ด้านการรวบรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book Collection) ซึ่งเป็นการส่งเสริมผู้ใช้บริการโดยตรงให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประกอบด้วย

ก. คู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ เป็นการสร้างแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ใช้บริการได้มีการค้นหาแล้วเข้าถึงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยมีการจัดทำ 3 ส่วนคือ (1) Humanities eBook Directory Web Portal (2) คู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal (3) คู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal

ข. การประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการให้บริการผู้ใช้โดยออกนอกพื้นที่ห้องสมุด โดยมีเป้าหมายไปยังคณะและส่วนการเรียนการสอนโดยตรง

ค. การฝึกอบรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการ

2) ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่เหมาะสม ในส่วนองค์กร ประกอบด้วย

(1) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ซึ่งเป็นกระบวนการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีการนำเทคโนโลยีไปพัฒนาระบบสารสนเทศให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่าย และตรงตามความต้องการ ประกอบด้วย

(1) การพัฒนาหนังสือหายากดิจิทัล เป็นกระบวนการที่ได้มีการนำหนังสือหายากมาดำเนินการแปลงให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล

(2) การพัฒนาคลังสารสนเทศ เป็นกระบวนการที่ได้นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และไฟล์หนังสือหายากดิจิทัลมาเก็บรวบรวมไว้

(3) การพัฒนาโปรแกรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือ เป็นกระบวนการที่สร้างช่องทางการสืบค้นและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางมือถือได้โดยตรง

(2) ด้านนโยบาย (Policy) ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีประสานงานกับหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาเดียวกันในการร่วมมือกันสนับสนุนให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ประกอบด้วย

(1) นโยบายการสงวนรักษาหนังสือหายากดิจิทัล เป็นแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีความร่วมมือกับทางคณะให้มีการพิจารณาหนังสือหายากที่สามารถนำมาใช้ตรงกับการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

(2) นโยบายการผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน เป็นแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีความร่วมมือกับทางคณะหรือหน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของภายในมหาวิทยาลัยในการสร้างข้อตกลงในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

(3) ด้านเครือข่าย (Network) ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ หรือแหล่งทรัพยากรสารสนเทศจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย

(1) เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์ โดยมีการตกลงกับแหล่งหนังสือหายากภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในการสงวนรักษาหนังสือหายากจากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ โดยให้คงสภาพรักษาคู่ค่าเก็บไว้เป็นหนังสือหายากดิจิทัลแล้วสามารถนำมาใช้แบบเปิดได้

(2) เครือข่ายความร่วมมือในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับห้องสมุดอื่น โดยมีการแบ่งปันการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาให้เป็น

(3) แหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้งานได้ร่วมกัน

บทที่ 5

การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

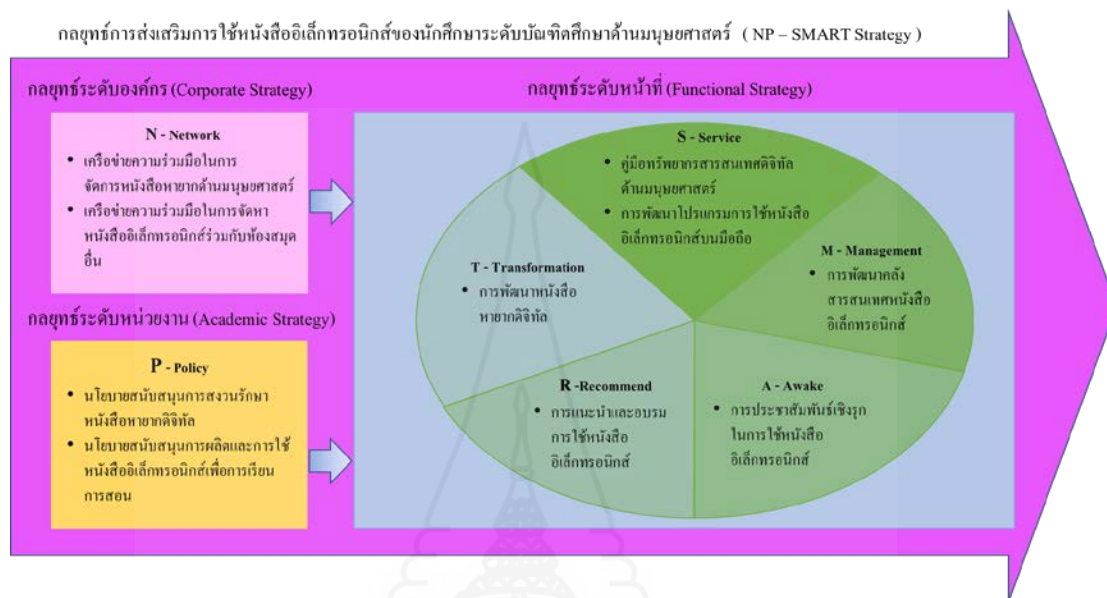
การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (NP-SMART Strategy) นั้นมาจากผลการวิจัยที่ได้จากบทที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ในส่วนของคณะและห้องสมุดและจากแบบสอบถามในส่วนของผู้ใช้บริการ โดยตรง แล้วนำไปจัดทำร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

- 1) การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy
- 2) ผลการยืนยันกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy
- 3) การทดลองใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy
- 4) ผลประเมินความพึงพอใจการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy

1. การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy

จากการวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy โดยผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วได้มีการนำข้อเสนอแนะความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการปรับปรุงร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ให้เป็นกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : NP-SMART Strategy สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ตามแผนภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : NP-SMART Strategy

จากภาพที่ 5.1 แสดงกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy โดยจำแนก กลยุทธ์เป็น 3 ระดับคือ 1) กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) 2) กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน (Academic Strategy) 3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐระดับองค์กร (Corporate Strategy)

เป็นกลยุทธ์ซึ่งกำหนดแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ หรือแหล่งทรัพยากรสารสนเทศจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่สามารถสร้างขึ้น หรือนำมาใช้ร่วมกันได้ระหว่างผู้ใช้บริการต่างสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยราชมวงคค โดยมีเครือข่ายความร่วมมือ (Network - N) 2 ลักษณะคือ

1) เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์ โดยมีการทำบันทึกข้อตกลงกับแหล่งหนังสือหายากที่มีลิขสิทธิ์ภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในการสงวนรักษาหนังสือหายากจากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ โดยให้คงสภาพรักษาคุณค่าเก็บไว้เป็นหนังสือหายากดิจิทัลแล้วสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนแบบเปิดได้ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) การจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการจัดหาหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์
 (2) การประชุมพิจารณากลับกรองแหล่งหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์เพื่อนำมาทำเป็นหนังสือหายากดิจิทัล

(3) การติดต่อประสานงานแหล่งหนังสือหายากที่ได้พิจารณาตามความเหมาะสม
 (4) การนำเสนอข้อตกลงความร่วมมือในการสงวนรักษาหนังสือหายากให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัลกับแหล่งหนังสือหายากหรือเจ้าของลิขสิทธิ์

(5) การประชุมพิจารณาข้อตกลงการจัดการหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์ที่ได้นำเสนอแหล่งหนังสือหายากหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งรวมถึงการเตรียมงบประมาณ ถ้ามีค่าใช้จ่ายด้านลิขสิทธิ์ของแหล่งหนังสือหายากหรือเจ้าของลิขสิทธิ์

(6) การจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับแหล่งหนังสือหายากหรือเจ้าของลิขสิทธิ์
 (7) การประชุมพิจารณาคัดเลือกหนังสือหายากจากแหล่งหนังสือหายากหรือเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อนำมาทำเป็นหนังสือดิจิทัล

(8) การเตรียมรองรับการนำเสนอรายชื่อหนังสือหายากที่ต้องการนำมาทำเป็นหนังสือหายากดิจิทัลจากคณะกรรมการรับผิดชอบการจัดหาหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์

2) เครือข่ายความร่วมมือในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับห้องสมุดอื่น โดยมีการแบ่งปันการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้งานได้ร่วมกัน โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) ผู้บริหารห้องสมุดเสนอวาระการประชุมในหัวข้อการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วมีการใช้ร่วมกัน ในที่ประชุมเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

(2) ผู้บริหารห้องสมุดนำเสนอประโยชน์และความคุ้มค่าในการจัดซื้อ โดยมีการตกลงในการใช้งบประมาณของแต่ละห้องสมุดสถาบันแล้วมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน ซึ่งมีการพิจารณาการดำเนินการจัดซื้อร่วมกัน

(3) ผู้บริหารห้องสมุดประสานงานติดต่อกับสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเงื่อนไขข้อตกลงที่ได้จากการประชุมเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

(4) ผู้บริหารห้องสมุดเสนอวาระการประชุมให้สำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้นำเสนอข้อตกลงความร่วมมือในการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วมีการใช้ร่วมกันของผู้ใช้บริการของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ในที่ประชุมเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

(5) ผู้บริหารห้องสมุดจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วมีการใช้ร่วมกันกับห้องสมุดสถาบันอื่น

(6) ผู้บริหารห้องสมุดทำการบันทึกข้อตกลงกับสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วมีการใช้ร่วมกันกับห้องสมุดสถาบันอื่น

1.2 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐระดับหน่วยงาน (Academic Strategy)

เป็นกลยุทธ์ซึ่งกำหนดแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีประสานงานกับหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาเดียวกันในการร่วมมือกันสนับสนุนการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดเป็นนโยบายสำหรับพิจารณาร่วมกันทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน หน่วยงานที่เป็นแหล่งสารสนเทศ หน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ โดยมีนโยบาย (Policy - P) 2 ลักษณะ คือ

1) นโยบายการสงวนรักษาหนังสือหายากดิจิทัล เป็นแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีความร่วมมือกับทางคณะให้มีการพิจารณาหนังสือหายากที่สามารถนำมาใช้ได้ตรงกับการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

(1) ผู้บริหารห้องสมุดติดต่อประสานงานกับทางคณะเพื่อขอเข้าไปนำเสนอประโยชน์ของการนำหนังสือหายากดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน

(2) ผู้บริหารห้องสมุดได้นำเสนอประโยชน์ของการนำหนังสือหายากดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนในที่ประชุมการบริหารคณะเพื่อขอความร่วมมือในการกำหนดให้อาจารย์ของคณะได้มีการคัดเลือกรายชื่อหนังสือหายากที่เหมาะสมกับรายวิชาที่สอนสำหรับการนำมาทำเป็นหนังสือหายากดิจิทัล

(3) ผู้บริหารห้องสมุดติดตามผลการนำเสนอในที่ประชุมการบริหารคณะในการพิจารณาเพื่อให้เกิดนโยบายการสงวนรักษาหนังสือหายากดิจิทัล

(4) ผู้บริหารห้องสมุดประเมินผลที่ได้จากที่ประชุมการบริหารคณะ ซึ่งถ้าทางคณะมีข้อสงสัย ห้องสมุดจำเป็นต้องมีการชี้แจงเพิ่มเติม

(5) ผู้บริหารห้องสมุดเตรียมรองรับการนำเสนอรายชื่อหนังสือหายากที่ต้องการนำมาทำเป็นหนังสือหายากดิจิทัลจากอาจารย์ของคณะ เมื่อทางคณะได้มีการกำหนดนโยบายให้อาจารย์ได้คัดเลือกรายชื่อหนังสือหายากให้ทางห้องสมุด ซึ่งถ้าทางคณะไม่มีการกำหนดนโยบายให้อาจารย์คัดเลือกหนังสือหายากในการทำเป็นหนังสือดิจิทัล ห้องสมุดจำเป็นต้องมีการนำเสนออีกครั้ง

(6) ผู้บริหารห้องสมุดเตรียมการจัดสัมมนาแนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตหนังสือหายากดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์

2) นโยบายการผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน เป็นแนวทางปฏิบัติของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีความร่วมมือกับทางคณะหรือหน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภายในสถาบันอุดมศึกษาในการสร้างข้อตกลงในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการของนักศึกษา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

(1) ผู้บริหารห้องสมุดติดต่อประสานงานกับทางคณะเพื่อขอเข้าไปนำเสนอความประโยชน์และความคุ้มค่าของการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอน

(2) ผู้บริหารห้องสมุดได้นำเสนอประโยชน์และความคุ้มค่าของการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใช้ในการเรียนการสอนในที่ประชุมการบริหารคณะเพื่อขอความร่วมมือในการกำหนดให้อาจารย์ของคณะได้มีการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับรายวิชาที่สอนสำหรับเป็นผลงานทางวิชาการและนำมาใช้เป็นทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลในการเรียนการสอนได้อย่างตรงความต้องการ

(3) ผู้บริหารห้องสมุดติดตามผลการนำเสนอในที่ประชุมการบริหารคณะในการพิจารณาเพื่อให้เกิดนโยบายการผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอน

(4) ผู้บริหารห้องสมุดประเมินผลที่ได้จากที่ประชุมการบริหารคณะ ซึ่งถ้าทางคณะมีข้อสงสัย ห้องสมุดจำเป็นต้องมีการชี้แจงเพิ่มเติม

(5) ผู้บริหารห้องสมุดเตรียมการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน เมื่อทางคณะได้มีการกำหนดนโยบายให้อาจารย์ได้ผลิตและมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอน ซึ่งถ้าทางคณะไม่มีการกำหนดนโยบายให้อาจารย์ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดจำเป็นต้องมีการนำเสนออีกครั้ง

(6) ผู้บริหารห้องสมุดประสานงานกับหน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนของนักศึกษา

(7) ผู้บริหารห้องสมุดเตรียมรองรับรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการผลิตจากอาจารย์ของคณะเพื่อนำมาดำเนินการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

1.3 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐระดับหน้าที่ (Functional Strategy)

เป็นกลยุทธ์ซึ่งกำหนดกระบวนการตามหน้าที่ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา โดยมีเป้าหมายการรองรับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาได้เพียงพอและตรงตามความต้องการ เพื่อให้มีปริมาณการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น โดยมีกรอบหน้าที่เป็น 5 ลักษณะ คือ

1) การบริการในการเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Service - S) เป็นส่วนที่ให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายสะดวกและตรงตามความต้องการ ซึ่งทำให้สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาได้มีการค้นหา การเข้าถึงและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วย

(1) คู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ เป็นการสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้นักศึกษาได้มีการค้นหาแล้วเข้าถึงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ซึ่งดำเนินการรวบรวมรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะแหล่งต่างๆ โดยความร่วมมือของบุคลากรของห้องสมุดกับอาจารย์ในคณะ ทำให้รายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นสอดคล้องกับรายวิชาของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งส่งผลให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น โดยมีการจัดทำ 3 ส่วนคือ ส่วน Humanities eBook Directory Web Portal ซึ่งเป็นหน้าจอกที่ใช้ในการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วเข้าถึงแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเข้าใช้งานได้ตรงตามความต้องการ ส่วนคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal ซึ่งเป็นวิธี และขั้นตอนในการใช้งาน Humanities eBook Directory Web Portal ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่วนคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal ซึ่งเป็นขั้นตอนในการบันทึกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และบุคลากรของห้องสมุดเพื่อรองรับการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาผ่านทาง Humanities eBook Directory Web Portal โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

ก. การกำหนดข้อมูลรายละเอียดของรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการให้มีการบันทึกลงใน Humanities eBook Directory ให้เป็นมาตรฐาน

ข. การออกแบบหน้าจอและการทำงานของ Humanities eBook Directory Web Portal ตามความเหมาะสม

ค. การสร้าง Humanities eBook Directory Web Portal ให้ได้หน้าจอ และการทำงานตามที่ได้ออกแบบไว้

ง. การจัดทำคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal เพื่อให้บุคลากรห้องสมุดและอาจารย์ในคณะสามารถบันทึกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ลงใน Humanities eBook Directory ได้อย่างถูกต้อง

จ. การบันทึกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ลงใน Humanities eBook Directory ให้เพียงพอต่อความต้องการอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงไปยังแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรงได้จาก Link ดังต่อไปนี้

ก) Link เชื่อมโยงไปยังแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดโดยตรง

ข) Link เชื่อมโยงไปยังแหล่งที่เก็บหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนตัวของอาจารย์ที่ยินยอมให้นักศึกษาเข้ามาใช้

ค) Link เชื่อมโยงไปยังแหล่งหนังสือหายากดิจิทัลจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษา

ง) Link เชื่อมโยงไปยังหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้บอกรับ

จ) Link เชื่อมโยงไปยังหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการจัดเก็บไว้ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติหรือคลังสารสนเทศดิจิทัลของสถาบันอุดมศึกษา

ฉ. การจัดทำคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal เพื่อให้ผู้ใช้มีขั้นตอนการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายสะดวกรวดเร็วและตรงตามความต้องการ

ช. การเผยแพร่คู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal ให้ผู้ใช้ได้มีการใช้งานสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างแพร่หลาย

(2) การพัฒนาโปรแกรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือ (Mobile eBook Application) เป็นการสร้างช่องทางสำหรับการสืบค้นและการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางมือถือได้โดยตรง ซึ่งให้มีการระบุตัวตนจากมือถือแล้วสามารถนำเชื่อมโยงในการใช้

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางพัฒนาตามขั้นตอนของ System Development Life Cycle ดังนี้

ก. การจัดตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการพัฒนาโปรแกรมการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือ

ข. การวิเคราะห์ความต้องการใช้งานบนมือถือโดยจัดทำเป็นแผนภาพการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagram)

ค. การออกแบบระบบการใช้งานที่สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ (User Experience Design) ให้มีการใช้งานที่ง่ายและสะดวก และการออกแบบหน้าจอในการใช้งาน (User Interface Design) ให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงการทำงานได้อย่างรวดเร็ว

ง. การเขียนโปรแกรม (Coding) ให้เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (จากคลังสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์) เพื่อใช้ในการสืบค้นและแสดงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือ ได้รูปแบบและรายละเอียดตามที่ได้ออกแบบไว้

จ. การทดสอบการติดตั้งโปรแกรมบนมือถือและทดสอบการใช้งานของโปรแกรมบนมือถือให้ถูกต้องตามที่ต้องการ

2) การจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Management - M) เป็นส่วนที่บุคลากรของห้องสมุดได้มีการนำเทคโนโลยีไปพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการผลิตหรือจัดหาสำหรับนักศึกษาได้มีการสืบค้นและเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตรงตามความต้องการในการเรียนการสอน โดยมีแนวทางพัฒนาตามขั้นตอนของ System Development Life Cycle ดังนี้

(1) การจัดตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการพัฒนาคลังสารสนเทศหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(2) การวิเคราะห์โครงสร้างคลังสารสนเทศหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำมาออกแบบคลังสารสนเทศหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมตามความต้องการ

(3) การกำหนดมาตรฐานสำหรับการจัดเก็บรายละเอียดข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในคลังสารสนเทศหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(4) การพัฒนาคลังสารสนเทศหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในส่วนของฐานข้อมูลในการจัดเก็บข้อมูลรายละเอียดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนของการบันทึกรายละเอียดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนของการสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และส่วนของการแสดงผลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(5) การทดสอบการใช้งานคลังสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีการจัดเก็บ การสืบค้นและการแสดงผลของรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกต้องตรงตามความต้องการ

(6) การจัดทำคู่มือการจัดเก็บรายละเอียดข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการบันทึกรายละเอียดข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เข้าในคลังสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(7) การดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด (Open Access) ที่เหมาะสมในการเรียนการสอนมาเก็บไว้

(8) การบันทึกรายละเอียดข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เข้าคลังสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ดังนี้

ก. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่แปลงมาจากหนังสือหายาก หนังสือโบราณ หรือหนังสือทรงคุณค่าโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้ว

ข. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นตำราอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันอุดมศึกษา

ค. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดาวน์โหลดมาจากแหล่งสารสนเทศที่ไม่มีค่าใช้จ่าย (Open Access)

ง. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ซื้อเป็นเล่มซึ่งสามารถเผยแพร่ได้

3) การรับรู้ให้เกิดการตื่นตัวในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Awake - A) เป็นส่วนที่บุคลากรของห้องสมุดได้มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และช่องทางในการเข้าถึงแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นอกพื้นที่ห้องสมุด โดยมีเป้าหมายไปยังคณะและส่วนการเรียนการสอนโดยตรง เพื่อให้นักศึกษาที่ยังไม่ทราบเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้มีการรับรู้แล้วเกิดความสนใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงนักศึกษาที่มีความสนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้วได้ทราบถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ตรงตามความต้องการในการเรียนการสอนที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยมีการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(1) การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อความรู้ความเข้าใจสำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายในห้องสมุดและบริเวณคณะที่มีการเรียนการสอน

(2) การจัดงานสัปดาห์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยมีการออกบูทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะ มีการให้ทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายในงาน มีการแข่งขันการค้นข้อมูลในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ชิงรางวัล มีการรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากสำนักพิมพ์และตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย

(3) การจัดทำสื่อแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วทำการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของห้องสมุดเช่น Website Webpage Facebook Youtube หรือ Line Group รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ในแต่ละคณะ ที่สามารถเข้าถึงนักศึกษาได้โดยตรง

(4) การจัดมุมส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายในห้องสมุด เพื่อให้ นักศึกษากิดความสนใจในการเข้าไปชม

(5) การจัดนิทรรศการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อออนไลน์ โดยจัดทำประวัติและการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงสิ่งที่น่าสนใจของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการรับชมและได้รับความรู้โดยเข้าถึงผ่านทางเครือข่ายสารสนเทศของห้องสมุด

(6) การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้บริหารคณะ จากผู้บริหารห้องสมุดโดยตรง

(7) การติดต่อประสานงานกับคณะสำหรับการนำเสนออาจารย์ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(8) การติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการ รับผิดชอบรายวิชาสำหรับการเรียนการสอน

(9) การแนะนำเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับรายวิชาของ อาจารย์ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(10) การช่วยค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับรายวิชาของอาจารย์ ที่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(11) การช่วยดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้อาจารย์ที่สนใจหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์นำไปใช้ในการเรียนการสอน

4) การแนะนำและอบรมให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ (Recommend - R) เป็นส่วนที่บุคลากรของห้องสมุดได้มีการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และ แหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้นักศึกษาตั้งแต่เพิ่งเข้าใหม่ไปจนจบการศึกษา โดยมีการแนะนำแบบ กลุ่มและแนะนำส่วนตัว รวมถึงการฝึกอบรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดทักษะการค้นคว้า ข้อมูลจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนและงานวิจัยได้อย่างเหมาะสม โดยให้สามารถเข้าใช้ได้อย่างมีคุณภาพตรงตามความต้องการไม่ได้เพียงแค่ให้รู้เท่านั้น ซึ่งเป็นการ แนะนำเชิงลึก โดยมีการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(1) การให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะดิจิทัลและการแนะนำการสืบค้นข้อมูลในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้วิจัยในรายวิชาที่เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย

(2) การแนะนำทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลและการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้นักศึกษาที่เข้าใหม่ในวันปฐมนิเทศ

(3) การให้ความช่วยเหลือการค้นคว้าข้อมูลสำหรับการวิจัยเฉพาะบุคคล โดยมีการจัดเตรียมบุคลากรดูแลและแนะนำการสืบค้นข้อมูลจากทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลของผู้วิจัยเป็นการส่วนตัว

(4) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ได้มีประสิทธิภาพสำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัย

(5) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแสวงหาแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ได้รับข้อมูลตรงกับความต้องการ

5) การแปลงทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นหนังสือหายาดิจิทัล (Transform – T) เป็นส่วนที่บุคลากรของห้องสมุดได้มีการนำหนังสือหายามาดำเนินการแปลงให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล แล้วใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาให้เป็นหนังสือหายาดิจิทัล เพื่อให้มีทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งรองรับความต้องการของนักศึกษาสำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยมีการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(1) การจัดตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการพัฒนาหนังสือหายาดิจิทัล

(2) การประชุมคณะทำงานคัดเลือกหนังสือหายากที่ทรงคุณค่าในการนำมาสงวนรักษาโดยการทำเป็นไฟล์ดิจิทัล

(3) การรวบรวมรายชื่อหนังสือหายากที่ได้จากอาจารย์สำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนของรายวิชาได้อย่างเหมาะสม จากแหล่งหนังสือหายากหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ได้มีการทำบันทึกข้อตกลง และจากห้องสมุด

(4) การใช้โปรแกรมแปลงสภาพหนังสือหายากที่ได้คัดเลือกจากอาจารย์แหล่งสารสนเทศ เจ้าของลิขสิทธิ์และห้องสมุดให้เป็นไฟล์ดิจิทัล

(5) การนำไฟล์ดิจิทัลมาจัดทำเป็นหนังสือหายาดิจิทัลโดยใช้โปรแกรมการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(6) การจัดเก็บรายละเอียดของหนังสือหายาดิจิทัลและเนื้อหาของหนังสือหายาดิจิทัลนำไปบันทึกลงแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันอุดมศึกษา

2. ผลการยืนยันกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy

ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy มาประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านผ่าน MS TEAM เป็นผู้พิจารณารูปแบบ เพื่อยืนยันและรับรองกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร

กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy มีผลประเมินความเหมาะสม โดยเป็นส่วนของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่นกับแหล่งทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือหายากจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษา (Network – N)

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันกลยุทธ์ระดับองค์กร ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือนั้นมีความเหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดซื้อจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือการนำหนังสือหายากจากแหล่งหนังสือหายากโดยตรงมาแปลงเป็นทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล แล้วนำทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมาใช้ร่วมกัน นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ให้นักศึกษาในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาได้เข้ามาค้นคว้าหาความรู้สำหรับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และสามารถประหยัดงบประมาณของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้

2.2 กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน

มีความเหมาะสม โดยการกำหนดนโยบายร่วมกันจากหลายหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งหลักๆจะเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับคณะ โดยบางสถาบันอุดมศึกษาจะมีหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เข้าร่วมด้วย (Policy – P)

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันกลยุทธ์ระดับหน่วยงาน มีความสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษานั้นมีความเหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าการร่วมมือของแต่ละหน่วยงานนั้นต้องมีความชัดเจนและมีรายละเอียดข้อตกลงความร่วมมือในแต่ละหน่วยงานอย่างเหมาะสม ซึ่งนโยบายที่ได้นี้ เป็นสิ่งที่กระตุ้นและผลักดันให้อาจารย์ในคณะได้มีความสนใจเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

แล้วจะส่งผลต่อไปให้อาจารย์ได้มีการเผยแพร่เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปสู่นักศึกษาได้มากขึ้น เช่นกัน นอกจากนี้การประสานงานระหว่างอาจารย์และบุคลากรของห้องสมุดในการพิจารณาทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นสอดคล้องกับรายวิชาของอาจารย์ แล้วมีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาในการเรียนการสอน ได้ตรงตามความต้องการ

2.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่

มีความเหมาะสม ส่วนของการดำเนินงานหรือกิจกรรมของบุคลากรห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1) การบริการในการเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Service - S) 2) การจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Management - M) 3) การรับรู้ให้เกิดการตื่นตัวในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Awake - A) 4) การแนะนำและอบรมให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ (Recommend - R) 5) การแปลงทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัล (Transform - T)

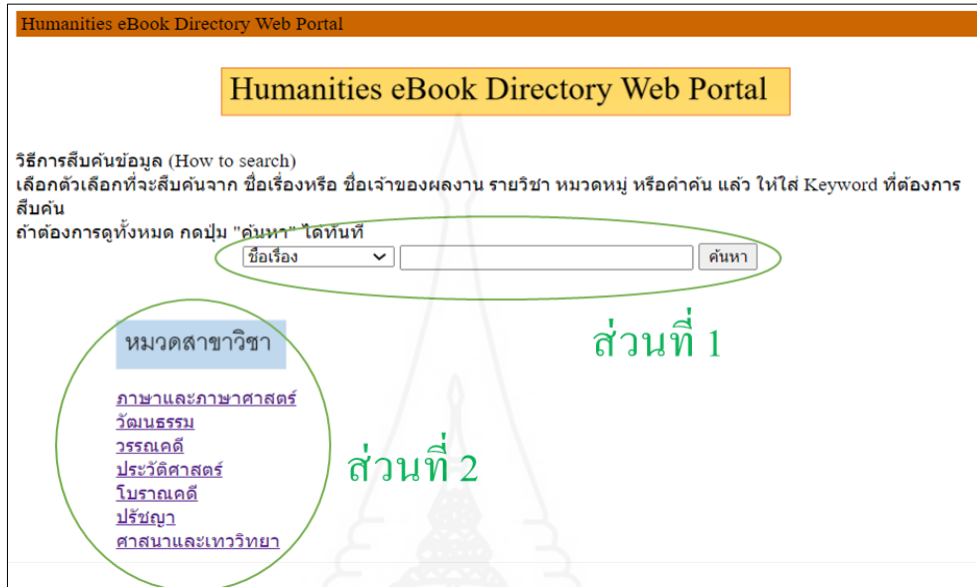
ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ในแต่ละส่วนนั้นมีความเหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า ในแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน โดยมีตั้งแต่ส่วนการนำเข้า ส่วนการจัดเก็บ และส่วนการส่งออกของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปใช้ได้โดยมีการนำส่วนของเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดความสะดวกสบายและรวดเร็ว ซึ่งแสดงถึงเส้นทางของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Supply Chain) ได้เป็นอย่างดี

3. การทดลองใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy

ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ไปทดลองใช้กับบรรณารักษ์ห้องสมุด อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งกลยุทธ์ที่นำมาทดลองใช้นี้ เป็นส่วนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง เนื่องจากการสืบค้นใน Humanities eBook Directory Web Portal นี้สามารถเลือกรายการตามรายวิชาที่ต้องการได้ ทำให้ผู้ใช้สามารถหาเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตรงตามความต้องการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ส่วนของ Humanities eBook Directory Web Portal

โดยมีหน้าจอดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 หน้าจอหลักของ Humanities eBook Directory Web Portal

จากภาพที่ 5.2 แสดงหน้าจอ Humanities eBook Directory Web Portal ซึ่งเป็นหน้าจอหลักที่ใช้ในการค้นหารายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

(1) ส่วนของการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

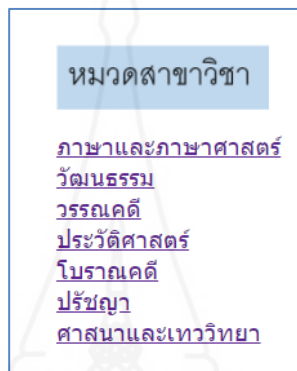

ภาพที่ 5.3 ส่วนของการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

โดยส่วนการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จะประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย คือ

- 1) การเลือกหัวข้อในการสืบค้น โดยสามารถสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้จาก ชื่อเรื่อง ชื่อเจ้าของผลงาน รายวิชา หมวดหมู่ และคำค้น
- 2) การใส่คำค้นที่ต้องการตามการเลือกหัวข้อในการสืบค้น เมื่อดำเนินการทั้ง 2 ส่วนย่อยแล้วจึงกด ค้นหา

(2) ส่วนของการเข้าถึงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามหมวดสาขาวิชา

ภาพที่ 5.4 ส่วนของการเข้าถึงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามหมวดสาขาวิชา

โดยส่วนของการเข้าถึงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามหมวดสาขาวิชานั้น สามารถเข้าไปดูรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากแต่ละหมวดสาขาวิชาได้โดยตรง ซึ่งมีสาขาวิชาที่ได้จัดหมวดไว้ประกอบด้วยสาขาวิชา ภาษาและภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณคดี ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา

เมื่อมีการค้นหาทั้งจากส่วนของการสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือส่วนของการเข้าถึงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามหมวดสาขาวิชา จะมีการแสดงผลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีหน้าจอ ดังภาพที่ 5.5

รายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book Collection)							
ชื่อเรื่อง (Title)	ชื่อเจ้าของ (Author)	ประเภท (Type)	แหล่งที่มา (Source)	รายวิชา (Subject)	หมวดหมู่ (Category)	เนื้อหาสังเขป (Review)	Link
จดหมายเหตุราชบัณฑิตยสถาน มหาดหลวงเดอชวาตี	หลวงสันธานวิมาลสิทธิ์	หนังสือหายาก อิเล็กทรอนิกส์	แหล่งเก็บข้อมูลส่วนตัว		ประวัติศาสตร์	เป็นจดหมายเหตุราชบัณฑิตยสถาน มหาดหลวงเดอชวาตี ผู้ช่วยของลีเออร์ เลอ เซอวาเลีย, เดอ โชนอง ราชทูตของ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ กรุงฝรั่งเศส ซึ่งเข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีครั้งแรก พ.ศ. ๒๒๒๘ ในแผ่นดินสมเด็จพระ นารายณ์มหาราช กรุงศรีอยุธยา	Link
พระราชพงศาวดารกรุงศรี อยุธยา	สมเด็จพระปรมานุชิต ชิโนรส	หนังสือหายาก อิเล็กทรอนิกส์	แหล่งเก็บข้อมูลส่วนตัว		ประวัติศาสตร์	เป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ตั้งแต่การสร้าง กรุงศรีอยุธยา จนถึง สิ้นรัชกาลสมเด็จพระ พระนเรศวรมหาราช	Link
A Buddhist anthology	Luang Suriyabongs : with a foreword by Miss I.B. Homer.	หนังสือหายาก อิเล็กทรอนิกส์	ฐานข้อมูลแบบเปิด	ศาสนาเปรียบเทียบ	ศาสนาและ เทววิทยา		Link
The Philosophy of the Teachings of Islam	Hazrat Mirza Ghulam Ahmad	ตำรา อิเล็กทรอนิกส์	ฐานข้อมูลแบบเปิด	อิสลามศึกษา	ปรัชญา	Originally written for the Conference of Great Religions held at Lahore on December 26-29, 1896, the Philosophy of the Teachings of Islam has since served as an introduction to Islam for seekers after the truth and religious knowledge in different parts of the world. The present issue includes several lost pages not included in the essay that was read out at Lahore. It deals with the	Link

ภาพที่ 5.5 ส่วนของหน้าจอการแสดงผลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

จากภาพที่ 5.5 แสดงหน้าจอรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ (1) ชื่อเรื่อง หมายถึงชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (2) ชื่อเจ้าของ หมายถึงชื่อผู้แต่งหรือเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (3) ประเภท หมายถึงประเภทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ได้กำหนดไว้ แบ่งเป็น หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ ตำราอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (4) แหล่งที่มา หมายถึง แหล่งการเชื่อมโยงในการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ได้กำหนดไว้ แบ่งเป็น แหล่งเก็บข้อมูลส่วนตัว สถาบันอุดมศึกษา ฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ และฐานข้อมูลแบบเปิด (5) รายวิชา หมายถึง ชื่อรายวิชาที่มีการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาภายในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (6) หมวดหมู่ หมายถึง การวิเคราะห์หมวดหมู่ตามสาขาวิชาให้เหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (7) เนื้อหาสังเขป หมายถึง เนื้อหาโดยย่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการสรุปให้สามารถเลือกใช้ตรงตามความต้องการ (8) Link หมายถึงการเชื่อมโยงไปยังแหล่งของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ได้กำหนดไว้

3.2 ส่วนของคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal

เป็นส่วนที่อธิบายขั้นตอนให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตรงตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal

1) ท่านสามารถเข้าใช้ได้โดยเข้าไป url : http://110.164.153.240/main/Search_eBook.htm

Humanities eBook Directory Web Portal

Humanities eBook Directory Web Portal

วิธีการสืบค้นข้อมูล (How to search)
 เลือกตัวเลือกที่จะสืบค้นจาก ชื่อเรื่องหรือ ชื่อเจ้าของผลงาน รายวิชา หมวดหมู่ หรือคำค้น แล้ว ใ้ใส่ Keyword ที่ต้องการสืบค้น
 ถ้าต้องการดูทั้งหมด กดปุ่ม "ค้นหา" ได้ทันที

ชื่อเรื่อง ค้นหา

หมวดสาขาวิชา

[ภาษาและภาษาศาสตร์](#)
[วัฒนธรรม](#)
[วรรณคดี](#)
[ประวัติศาสตร์](#)
[โบราณคดี](#)
[ปรัชญา](#)
[ศาสนาและเทววิทยา](#)

ส่วนการค้นหา
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ส่วนการแสดงผลรายการ
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ตามหมวดสาขาวิชา

2) ท่านสามารถเข้าดูรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดได้ โดยกดปุ่ม "ค้นหา"

Humanities eBook Directory Web Portal

ค้นหา

Humanities eBook Directory Web Portal

ค้นหา

Humanities eBook Directory Web Portal

ชื่อเรื่อง (Title)	ชื่อเจ้าของผลงาน (Author)	รายวิชา (Type)	หมวดหมู่ (Category)	สาขาวิชา (Subject)	ประเภทของ (Category)	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (eBook Collection)	Link
ภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	Link
ภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	หนังสือภาษาและวัฒนธรรม	Link
The Philosophy of	Henri Marc Oribon	วิชา	ปรัชญา	ปรัชญา	ปรัชญา	ปรัชญา	Link

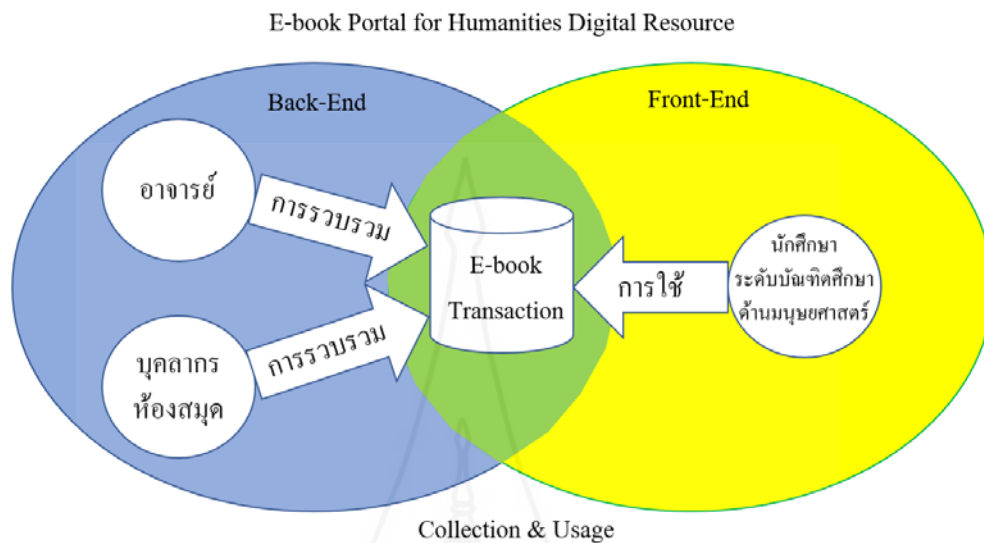
กดปุ่ม

ภาพที่ 5.6 ตัวอย่างเอกสารคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal

3.3 ส่วนของคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal

เป็นส่วนที่อธิบายขั้นตอนให้ผู้บันทึกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้มีการบันทึก รายละเอียดของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละรายการ ได้อย่างถูกต้องและสามารถถูกนำไปใช้ประโยชน์ ได้ตรงตามความต้องการ

คู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal

ภาพที่ 5.7 ตัวอย่างเอกสารคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal

4. ผลประเมินความพึงพอใจการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy

ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์การบริการในการเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ระดับหน้าที่ของกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: NP-SMART Strategy มาทดลองใช้ โดยมีผู้ร่วมประเมินความพึงพอใจ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีและมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีจำนวนทั้งหมด 34 คน โดยนำผลการประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์การบริการในการเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความพึงพอใจต่อการบริการในการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินความพึงพอใจ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	12	35.29
หญิง	22	64.71
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 26 ปี	4	11.77
26 – 35 ปี	7	20.59
36 – 45 ปี	11	32.35
ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	12	35.29
สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์	8	23.53
บรรณารักษ์	21	61.76
นักศึกษา	5	14.71

จากตารางที่ 5.1 ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจคู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ ซึ่งอยู่ในกลยุทธ์การบริการในการเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าเป็นเพศชาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 และเพศหญิง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 อายุต่ำกว่า 26 ปี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.77 อายุ 26-35 ปี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 อายุ 36-45 ปี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 32.35 และอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป 12 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 เป็นอาจารย์ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 เป็นบรรณารักษ์และบุคลากรห้องสมุด 21 คน คิดเป็นร้อยละ 61.76 และเป็นนักศึกษา 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.71

ตารางที่ 5.2 ผลการประเมินความพึงพอใจส่วน Humanities eBook Directory Web Portal

รายละเอียด	\bar{X}	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1) มีการค้นหารายการ e-book ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว	4.21	0.592	มากที่สุด
2) มีการเข้าถึงรายการ e-book ได้ตรงตามความต้องการ	3.94	0.649	มาก
3) มีการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.88	0.640	มาก
4) มีความพึงพอใจเว็บโดยรวม	4.03	0.717	มาก

จากตารางที่ 5.2 พบว่า ผู้ประเมินคู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ ส่วน Humanities eBook Directory Web Portal มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ผู้ประเมินมีความพอใจการค้นหารายการ e-book ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) พอใจการเข้าถึงรายการ e-book ได้ตรงตามความต้องการระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และพอใจการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ตารางที่ 5.3 ผลการประเมินความพึงพอใจส่วนคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal

รายละเอียด	\bar{X}	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1) คู่มือการใช้มีเนื้อหาเข้าใจง่าย	4.26	0.511	มากที่สุด
2) คู่มือการใช้มีการอธิบายเป็นขั้นตอน	4.35	0.544	มากที่สุด
3) คู่มือการใช้สามารถนำไปค้นหารายการ e-book ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.32	0.535	มากที่สุด
4) ความพึงพอใจคู่มือการใช้โดยรวม	4.24	0.431	มากที่สุด

จากตารางที่ 5.3 พบว่า ผู้ประเมินคู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ ส่วนคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ผู้ประเมินมีความพอใจคู่มือการใช้มีเนื้อหาเข้าใจง่ายระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) พอใจคู่มือการใช้มีการอธิบายเป็นขั้นตอนระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$) และพอใจคู่มือการใช้สามารถนำไปค้นหารายการ e-book ได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$)

ตารางที่ 5.4 ผลการประเมินความพึงพอใจส่วนคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal

รายละเอียด	\bar{X}	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1) คู่มือการทำงานมีเนื้อหาเข้าใจง่าย	4.12	0.591	มาก
2) คู่มือการทำงานมีการอธิบายเป็นขั้นตอน	4.29	0.579	มากที่สุด
3) คู่มือการทำงานสามารถนำไปรวบรวมและบันทึก รายการ e-book ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.24	0.606	มากที่สุด
4) ความพึงพอใจคู่มือการทำงานโดยรวม	4.26	0.618	มากที่สุด

จากตาราง 5.4 พบว่า ผู้ประเมินคู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ส่วนคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ประเมินมีความพอใจคู่มือการทำงานมีเนื้อหาเข้าใจง่ายระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) พอใจคู่มือการทำงานมีการอธิบายเป็นขั้นตอนระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) และพอใจคู่มือการทำงานสามารถนำไปรวบรวมและบันทึกรายการ e-book ได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$)

4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับกลยุทธ์การบริการในการเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในส่วนคู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์

คู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ส่วน Humanities eBook Directory Web Portal มีดังนี้

- 1) จุดเด่นอยู่ที่มีรายวิชาที่เหมาะสมกับรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่แสดงขึ้นมา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างบุคลากรห้องสมุดกับอาจารย์ที่ต้องการให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน
- 2) มีช่องทางการสืบค้นทั้งแบบการค้นหาและแบบการจำแนกตามสาขาวิชาทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหารายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ดียิ่งขึ้น
- 3) สามารถเข้าถึงแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยตรง ซึ่งการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละแหล่งนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่แหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้กำหนดไว้
- 4) มีการรวบรวมแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากหลายแหล่งมาแสดงผลในการค้นหาจากการเข้าสืบค้นจากที่เดียว ซึ่งเอื้อต่อพฤติกรรมของผู้ใช้ในปัจจุบัน
- 5) เป็น Web Portal ที่มีการแสดงเฉพาะรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่มีรายการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทอื่น ซึ่งมีการค้นหาและมีความต้องการเจาะจงเฉพาะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ 2) ส่วนคู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal
- 6) มีขั้นตอนในการอธิบายการค้นหารายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใน Humanities eBook Directory Web Portal ได้อย่างชัดเจน

4.2.2 ส่วนคู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal

- 1) ควรมีการกำหนดมาตรฐานของรายละเอียดรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการจัดเก็บใน Humanities eBook Directory
- 2) ควรมีการแจ้งเตือนเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ลงในคู่มือการทำงานเพื่อให้เกิดความระวังในการเชื่อมโยงในการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- 3) ควรมีการกำหนดกระบวนการพิจารณาข้อมูลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการบันทึกก่อนที่จะนำข้อมูลนั้นเข้าไปยัง Humanities eBook Directory
- 4) ควรมีขั้นตอนสำหรับการนำเข้าข้อมูลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีปริมาณมากได้ (Import File)
- 5) ควรมีการอธิบายรายละเอียดแหล่งที่มาของรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกไว้ใน Humanities eBook Directory ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้บันทึกทราบความแตกต่างของแหล่งที่มาในแต่ละประเภท

4.2.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

- 1) ควรมีการทำการเชื่อมโยงไปค้นหาทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทอื่นได้
- 2) ควรมีการแสดงรูปภาพปกของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะทำให้เกิดความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น
- 3) ควรมีการสร้างช่องทางเชื่อมโยงในการเข้าใช้ให้มีความหลากหลาย สามารถเข้าไปค้นหาเพิ่มเติมได้ หรือมีรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใกล้เคียงให้เข้าไปดูรายละเอียดได้
- 4) ควรมีการเก็บสถิติการใช้งานทั้งในส่วนคำค้นหาที่ใช้ การเข้าไปยัง Link ที่อยู่ในรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสม
- 5) ควรมีการตรวจสอบการเชื่อมโยงที่มีความผิดพลาด (Dead Link) โดยอัตโนมัติ เพื่อให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจในการเข้าใช้โดยสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่มีข้อผิดพลาด

บทที่ 6

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สามารถสรุปผลวิจัยได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์วิจัยได้ ดังนี้

1.1 สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สามารถสรุปข้อค้นพบโดยแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ด้านการเรียนการสอนและด้านแหล่งสารสนเทศ ดังนี้

1.1.1 ด้านการเรียนการสอน โดยมีข้อค้นพบ ดังนี้

1) คณะส่วนใหญ่เน้นไปทางด้านการสร้างหลักสูตรออนไลน์ ทำให้เตรียมการเกี่ยวกับเครื่องมือและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรให้มีการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ เป็นสำคัญ โดยเห็นว่าการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่จะมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นเป็นประเด็นรอง ดังนั้น จึงยังไม่มีการจัดเตรียมงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำมาใช้ด้านการเรียนการสอน โดยเฉพาะ

2) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีนโยบายส่งเสริมอาจารย์ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ และกระตุ้นให้อาจารย์แนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แก่ทางห้องสมุด และผลักดันอาจารย์ให้สร้างช่องทาง

ออนไลน์ในการสื่อสารแล้วนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่ในช่องทางของตนเอง และบางสถาบัน มีนโยบายให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นผลงานทางวิชาการได้

3) การเรียนการสอนเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนโดยอิสระ ดังนั้น การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือหนังสือรูปเล่มที่จะนำมาใช้เตรียมการสอนนั้นจะขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาที่รับผิดชอบ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่เน้นการทำวิจัยมีแนวโน้มที่จะมีการแสวงหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าอาจารย์ที่เน้นการสอน

4) อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีความตื่นตัวและพัฒนาทักษะดิจิทัลของตนเองในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน และในการหาข้อมูลสำหรับการเตรียมการสอนนั้นมีการใช้คอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊กเป็นส่วนใหญ่จึงมีแนวโน้มที่จะสืบค้นได้รายการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และมีแนวโน้มแนะนำให้นักศึกษาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น

5) การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น อาจารย์เป็นผู้มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการใช้งาน โดยการกำหนดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนนักศึกษาให้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การกำหนดเนื้อหาให้นักศึกษาเข้าไปอ่านล่วงหน้าก่อนถึงชั่วโมงเรียน อาจารย์กำหนดให้นักศึกษานำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ค้นคว้าในการทำวิจัยมานำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

1.1.2 ด้านแหล่งสารสนเทศ สามารถ สรุปข้อค้นพบได้ดังนี้

1) ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศโดยไม่แยกประเภท ซึ่งมีการพิจารณาทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์และทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลรวมกัน ทำให้ไม่มีการจัดเตรียมงบประมาณในการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ แต่ทางคณะสามารถนำเสนอให้มีการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตามความเหมาะสม

2) ห้องสมุดมีแนวโน้มการเพิ่มการจัดหาทรัพยากรเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งการจัดหาจากสำนักพิมพ์ และการผลิตโดยสถาบันเอง ซึ่งการผลิตโดยสถาบันอุดมศึกษานั้นมีทั้งการผลิตโดยการแปลงสภาพจากหนังสือหายากให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัล และการส่งเสริมให้มีการผลิตโดยอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นตำราอิเล็กทรอนิกส์

3) การให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีการให้บริการผ่าน 3 ช่องทาง คือ

(1) ผ่านหน้าจอบริษัท โดยใช้ IP Address ในเครือข่ายของสถาบัน

(2) ผ่านหน้าจอบริษัท โดยใช้ เครือข่ายเฉพาะส่วน (Virtual Private Network: VPN) จากภายนอกสถาบัน

(3) ผ่าน โปรแกรมบนอุปกรณ์มือถือ (Mobile Application)

4) บางสถาบันมีการให้บริการเชิงรุกเพื่อเพิ่มอัตราการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เช่น

(1) การสำรวจข้อมูลการใช้บริการ และนำเสนอเนื้อหาหนังสือที่ผู้ใช้บริการสนใจ

(2) การดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่น่าสนใจมาเก็บไว้ให้บริการสำหรับผู้ใช้บริการ

(3) การปรับปรุงระบบการเข้าใช้งาน เพื่อเพิ่มปริมาณผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบจะจำ IP ของผู้ Log in ว่าเคยอ่านเล่มใด และบทใด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้อ่าน

5) ห้องสมุดสถาบัน มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มการรับรู้และเชิญชวนให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น

(1) ประชาสัมพันธ์การให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์

(2) จัดทำคู่มือการเข้าใช้งานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(3) จัดการอบรมการเข้าใช้งานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่

(4) ประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อออนไลน์ของห้องสมุด พร้อมทั้งจัดทำบันทึกส่งไปยังคณะที่มีความเกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ที่ห้องสมุดได้รับการเสนอให้ทดลองใช้งาน

(5) เข้าไปนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารคณะโดยตรง

1.2 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สามารถสรุปข้อค้นพบได้ ดังนี้

1) อัตราการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในอัตราร้อยละ 79.68 โดยเพศชายกับเพศหญิงมีอัตราการใช้ใกล้เคียงกัน ซึ่งเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย ช่วงอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมีอัตราการใช้มากที่สุด รองลงมาเป็นช่วงอายุต่ำกว่า 26 ปี โดยช่วงอายุ 26-35 ปี มีอัตราการใช้น้อยที่สุด ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอกมีอัตราการใช้มากกว่าผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโทประมาณร้อยละ 14 โดยผู้ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาโบราณคดี และประวัติศาสตร์มีอัตราการใช้มากที่สุด รองลงมาเป็นผู้ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชา

วัฒนธรรมและวรรณคดี โดยผู้ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยา มีอัตราการใช้น้อยที่สุด

2) วัตถุประสงค์การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อหาข้อมูลในการทำรายงาน และเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมมากกว่าที่จะนำไปใช้ในการค้นคว้าวิจัย โดยมีการใช้เพื่อนันทนาการน้อยที่สุด

3) รูปแบบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีการอ่านเนื้อหาเฉพาะบางส่วนที่ต้องการแล้วจึงมีการดาวน์โหลดเนื้อหาที่ต้องการนั้นเก็บไว้เป็นไฟล์ดิจิทัล โดยมีการอ่านเนื้อหาทั้งหมดผ่านทางหน้าจออย่างน้อยที่สุด ซึ่งเพศชายมีการอ่านเนื้อหาทั้งหมดผ่านทางหน้าจอมากกว่าเพศหญิงและผู้ที่อายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมีการอ่านเนื้อหาทั้งหมดผ่านทางหน้าจอมากกว่าผู้ที่อายุ 36-45 ปีกับผู้ที่อายุต่ำกว่า 26 ปี

4) ประเภทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีการใช้หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใกล้เคียงกับการใช้ตำราอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไปน้อยที่สุด

5) แหล่งสารสนเทศในการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทาง Search Engine บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเป็นผู้ใช้ที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปีมากที่สุดและผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโทมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทาง Search Engine บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก รองลงมา มีการเข้าใช้ทางเว็บไซต์ของห้องสมุด ซึ่งเพศชายมีการเข้าใช้ทางเว็บไซต์ของห้องสมุดมากกว่าเพศหญิง โดยมีการเข้าใช้ทางระบบสืบค้น OPAC น้อยที่สุด

6) เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านโน้ตบุ๊ก รองลงมา มีการใช้ผ่านสมาร์ตโฟน โดยมีการใช้ผ่านแท็บเล็ตน้อยที่สุด ซึ่งผู้ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและเทววิทยามีการใช้ผ่านแท็บเล็ตมากกว่าผู้ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาอื่น

7) สถานที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากที่พักอาศัย รองลงมา มีการใช้จากที่ทำงาน โดยผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมากที่สุด ซึ่งเพศชายมีการใช้จากที่ทำงานมากกว่าเพศหญิง โดยมีการใช้จากภายในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุดซึ่งผู้ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาปรัชญา ศาสนา และเทววิทยามีการใช้จากภายในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามากกว่าผู้ที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาอื่น

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สามารถสรุปข้อค้นพบโดยจำแนกเป็นปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยด้านผู้ใช้

ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ โดยมีข้อค้นพบในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านทัศนคติ

ทัศนคติที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุดนั้น เกิดจากผู้ใช้ต้องมีความรู้สึกที่ดีในการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งสำคัญ โดยการคิดว่าเมื่อใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้วทำให้มีความทันสมัยมีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์น้อยที่สุด ซึ่งกลุ่มยอมรับนั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการมีการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องนั้น มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มที่เคยใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ใช้เฉพาะที่จำเป็นกับกลุ่มที่ไม่เคยใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2) ด้านแรงจูงใจ

แรงจูงใจที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุดนั้นเกิดจากผู้ใช้ได้รับการแนะนำนั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากอาจารย์ โดยคนในครอบครัวแนะนำนั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลต่อการใช้นั่งน้อยที่สุด ซึ่งกลุ่มที่ยังไม่เคยใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่มีความสนใจที่จะใช้นั้น มีแรงจูงใจต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มที่เคยใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3) ด้านการรับรู้ประโยชน์

การรับรู้ว่านั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใช้งานเวลาใดก็ได้และสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้รวดเร็วมีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุด โดยการรับรู้ว่าใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ไหนก็ได้มีผลต่อการใช้นั่งน้อยที่สุด ซึ่งกลุ่มยอมรับนั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการมีการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องนั้น มีการรับรู้ประโยชน์ในการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มที่เคยใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ใช้เฉพาะที่จำเป็นกับกลุ่มที่ไม่เคยใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4) ด้านเครื่องมือที่ใช้อ่าน

เครื่องมือที่ใช้อ่านมีการเชื่อมโยงให้สามารถแปลภาษาได้มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุด โดยการเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาที่ต้องการมีผลต่อการใช้นั่งน้อยที่สุด ซึ่งกลุ่มที่ยังไม่เคย

ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่มีความสนใจที่จะใช้นั้น เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้อ่านมีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.3.2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี สามารถจำแนกองค์ประกอบได้ 4 ด้าน โดยมีข้อค้นพบในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

โดยสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่อยู่นอกพื้นที่สัญญาณหรือไกลจากตัวส่งสัญญาณทำให้ไม่สามารถเข้าใช้อินเทอร์เน็ตหรือความเร็วของอินเทอร์เน็ตช้าเกิดการสะดุดของสัญญาณมีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุด

2) ด้านสุขภาพสายตา

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้เสียสายตาที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์

3) ด้านสุขภาพร่างกาย

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์พกพาทำให้ปวดเมื่อยร่างกายมีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากกว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์

4) ด้านการใช้งาน

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์พกพาต้องปรับแสงและตัวอักษรบ่อยมีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุด

1.3.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน สามารถจำแนกองค์ประกอบได้ 3 ด้าน โดยมีข้อค้นพบในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน ประกอบด้วย

- (1) งบประมาณและความคุ้มค่า
- (2) ความสอดคล้องและความเหมาะสมในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียน
- (3) การส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2) ด้านเอกสารการสอน ประกอบด้วย

- (1) การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- (2) การเผยแพร่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- (3) การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

3) ด้านการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย

- (1) การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์
- (2) การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียน
- (3) การกำหนดขอบเขตเนื้อหาความต้องการในเชิงลึก

4) ปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศ สามารถจำแนกองค์ประกอบได้ 5 ด้าน

โดยมีข้อค้นพบในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านการจัดซื้อจัดหา ประกอบด้วย

- (1) รูปแบบการจัดซื้อ
- (2) ความคุ้มค่า
- (3) การครอบคลุมทุกสาขาวิชา

2) ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ประกอบด้วย

- (1) การออกแบบคลังดิจิทัล
- (2) การพัฒนาคลังดิจิทัล
- (3) การจัดเก็บสารสนเทศดิจิทัล
- (4) การพัฒนาช่องทางสืบค้นสารสนเทศดิจิทัล

3) ด้านการสงวนรักษา

- (1) การคัดเลือกหนังสือหายาก
- (2) การสร้างความร่วมมือกับเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสือหายาก
- (3) การดำเนินการแปลงหนังสือหายากเป็นหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์
- (4) การรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

4) ด้านการบริการสารสนเทศ

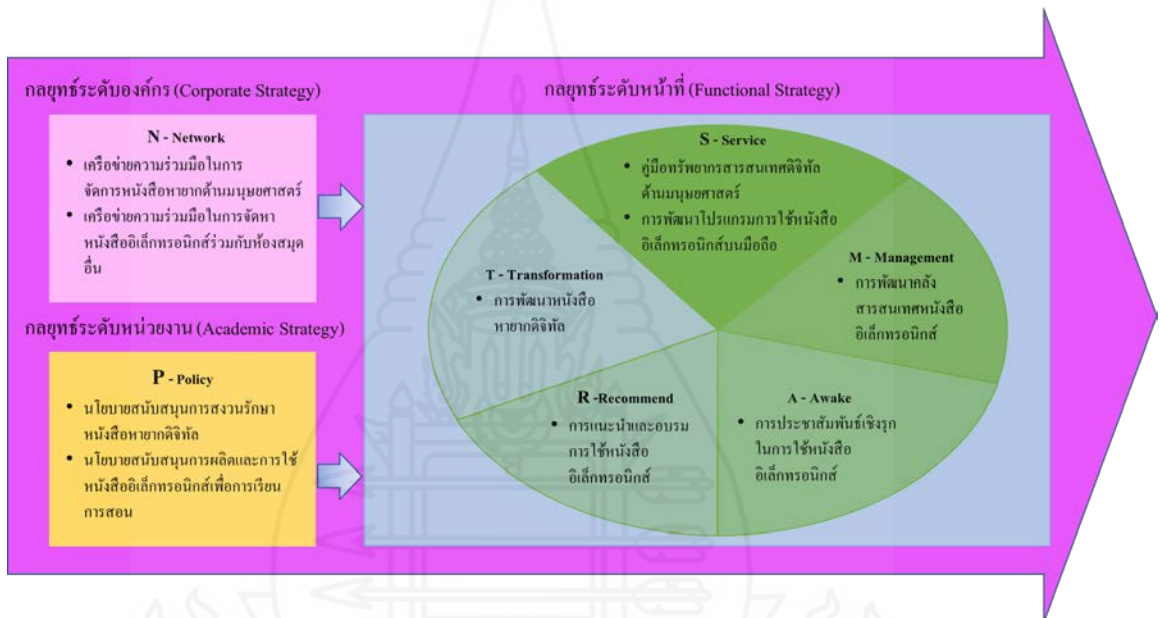
- (1) ความต้องการเข้าใช้บริการ
- (2) การเข้าใช้บริการ
- (3) การแนะนำการใช้งานและการอบรมให้ความรู้เพื่อการใช้งานอย่าง

เต็มประสิทธิภาพ

5) ด้านการประชาสัมพันธ์

- (1) เนื้อหาของการประชาสัมพันธ์
- (2) รูปแบบการประชาสัมพันธ์
- (3) การดำเนินการประชาสัมพันธ์

1.4 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สามารถสรุปข้อค้นพบโดยจำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ภาพที่ 6.1 กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ (NP – SMART Strategy)

1.4.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร

โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network – N) ประกอบด้วยแนวทาง ดังนี้

- 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการหนังสือหายาด้านมนุษยศาสตร์ เพื่อให้เกิดการนำหนังสือหายาดิจิทัลจากแหล่งหนังสือหายากที่มีลิขสิทธิ์ไปใช้ในการเรียนการสอน
- 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับห้องสมุดอื่น เพื่อให้เกิดการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสำหรับการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วมีการใช้ร่วมกัน

1.4.2 กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน

โดยการกำหนดนโยบาย (Policy – P) ประกอบด้วยแนวทาง ดังนี้

- 1) นโยบายการสงวนรักษาหนังสือหายากดิจิทัล เพื่อให้เกิดการดำเนินการสงวนรักษาหนังสือหายากโดยแปลงสภาพให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัล
- 2) นโยบายการผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการดำเนินการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และได้นำมาใช้สำหรับการเรียนการสอน

1.4.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่

ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ดังนี้

- 1) ส่วนการบริการในการเข้าถึงและใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Service - S)
 - (1) กลุ่มวิทยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์ เพื่อทำให้มีการรวบรวมรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการค้นหารายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวกตรงตามความต้องการและให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคลากรของห้องสมุดกับอาจารย์ในคณะ ซึ่งส่งผลให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น
 - (2) การพัฒนาโปรแกรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนมือถือเพื่อให้สามารถใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านโปรแกรมบนมือถือได้
- 2) ส่วนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Management - M) เป็นการพัฒนาคatalogสารสนเทศดิจิทัลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำไปใช้เพื่อการเรียนการสอน
- 3) ส่วนการรับรู้ให้เกิดการตื่นตัวในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Awake - A) เป็นการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้มีโอกาสนำไปใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น
- 4) ส่วนการแนะนำและอบรมให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ (Recommend - R) เป็นการแนะนำและการฝึกอบรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดความรู้และวิธีในการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตรงตามความต้องการและมีประสิทธิภาพเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
- 5) ส่วนการแปลงทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัล (Transform – T) เป็นการพัฒนาหนังสือหายากดิจิทัล เพื่อให้มีการจัดทำหนังสือหายากดิจิทัลให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น

2. อภิปรายผลวิจัย

กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ 4 ส่วนคือ 1) สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2) สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 4) กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2.1 สภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากผลการศึกษาพบว่าสภาพการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน และด้านแหล่งสารสนเทศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ด้านการเรียนการสอน

ในส่วนการเรียนการสอนนั้น มีประเด็นในการอภิปรายผล 2 ประเด็น ประกอบด้วย 1) นโยบายของคณะ และ 2) การสอนของอาจารย์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) นโยบายของคณะนั้นมีการสนับสนุนให้ผู้สอนสร้างช่องทางออนไลน์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยเน้นไปทางด้านหลักสูตรออนไลน์และมีการส่งเสริมให้ผู้สอนได้มีการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์แล้วสามารถนำไปเผยแพร่ให้แก่ผู้เรียน โดยที่ยังไม่มีนโยบายในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร & สมาน (2555) ที่กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่ ยังไม่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลไว้อย่างชัดเจน แต่ได้มีการแนะนำให้มีการเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งที่ได้หามาเองหรือจากที่ห้องสมุดได้ส่งมาให้เลือก เพื่อที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนของรายวิชาที่ผู้สอนนั้นรับผิดชอบ ทำให้เห็นนโยบายด้านการเรียนการสอนนั้นเน้นความเหมาะสมของเนื้อหาของทรัพยากรที่นำมาใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา โดยไม่เน้นว่าเป็นตำราที่เป็นเล่มหรือตำราอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีทัศนคติที่ให้ความสำคัญกับตัวเนื้อหาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนมากกว่าการใช้เนื้อหาที่เป็นดิจิทัลเพื่อให้เกิดความทันสมัย แต่ส่งเสริมให้ผู้สอนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ตามผลการวิจัยว่า คณะมุ่งเน้นให้ผู้สอนได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งเนื้อหาที่นำมาใช้ในการ

เรียนการสอนไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งพิมพ์หรือเป็นทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล โดยทางคณะนั้นให้การเรียนการสอนเป็นความรับผิดชอบของผู้สอน โดยอิสระ

2) การสอนของอาจารย์นั้น ถ้าอาจารย์ที่เน้นการทำวิจัยจะมีแนวโน้มในการแสวงหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าอาจารย์ที่เน้นการสอนเพียงอย่างเดียว โดยการสอนปัจจุบันนั้นอยู่ในยุคที่มีการผสมผสานการสอนในแบบดั้งเดิมและการสอนสมัยใหม่ ซึ่งทำให้อาจารย์นั้นมีทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนและการสอนที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยี ในขณะที่ผู้เรียนนั้นมีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียน ส่งผลให้อาจารย์เกิดการกระตุ้นในการปรับตัวสำหรับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น โดยอาจารย์ที่มีการใช้เนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะแนะนำให้ผู้เรียนมีการค้นหาเนื้อหาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Grenina, A., (2012) กล่าวว่า ผู้ใช้ที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน จะมีการแนะนำให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ได้ง่ายกว่าผู้ที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาก่อน ซึ่งอาจารย์ได้สร้างกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนในการใช้ตำราอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจารย์นั้นจะแนะนำเนื้อหาในตำราอิเล็กทรอนิกส์ แล้วให้นักศึกษาเข้าไปอ่านทำความเข้าใจก่อนมาพูดคุยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Mulholland & Bates, (2014); จารุพร, (2552); วาทีณี, (2558) กล่าวว่า ผู้สอนที่มีการแนะนำให้ผู้เรียนได้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้อาจารย์นั้นได้เข้าไปใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นกุศโลบายให้นักศึกษานั้นมีความคุ้นชินกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจารย์ต้องมีทักษะในการแสวงหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อน ถึงสามารถที่จะฝึกให้นักศึกษาได้สามารถค้นคว้าหาข้อมูลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ต้องการได้ แต่อย่างไรก็ตามเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาการสอนในรายวิชา ทำให้การแนะนำตำราอ่านประกอบต้องมีทั้งตำราที่เป็นรูปเล่มและตำราอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนในด้านการวิจัยนั้นสามารถนำเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในเบื้องต้นได้เท่านั้น เนื่องจากข้อมูลเชิงลึกในงานวิจัยแต่ละเรื่องนั้นไม่ค่อยมีในเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2.1.2 ด้านแหล่งสารสนเทศ

ในส่วนแหล่งสารสนเทศนั้นเป็นกระบวนการจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายในห้องสมุด มีประเด็นในการอภิปรายผล 2 ประเด็นประกอบด้วย 1) การจัดซื้อจัดหา และการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2) การบริการและการประชาสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ห้องสมุดนั้นมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาตามความเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคณะ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพยากรประเภทใด ซึ่งจะเน้นการจัดสรรงบประมาณสำหรับทรัพยากรสารสนเทศที่สามารถใช้งานได้หลายคณะ งบประมาณจะถูกจำแนกด้วยขนาดของคณะ อีกทั้งประเภทของทรัพยากรในการจัดซื้อจัดหาจะขึ้นอยู่กับความ

ต้องการของผู้สอน และเนื้อหาที่ครอบคลุมในรายวิชา ทำให้ไม่มีการจัดสรรงบประมาณของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร & สมาน, (2555) กล่าวว่า งบประมาณที่จัดสรรมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลของสถาบันยังมีไม่เพียงพอ แต่มีนโยบายให้เพิ่มปริมาณหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละปี เนื่องจากประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บ ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ในการจัดวางชั้นหนังสือมีจำกัด ทำให้ถ้ามีหนังสือรูปเล่มเข้ามาจำเป็นต้องมีการขยายพื้นที่หรือทำการจัดเก็บหนังสือเก่าออกไป แต่ถ้าเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ในการจัดวางหนังสือและสามารถสืบค้นรายชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว โดยมีการจัดซื้อจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในหลากหลายรูปแบบมีทั้งการซื้อมาใช้ถาวร การเช่ารายปี การเช่าซื้อซึ่งเป็นสัญญาที่ให้ใช้งานตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด (ปกติเป็นสัญญาปีต่อปี) แล้วเมื่อครบกำหนดสามารถคัดเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามวงเงินที่เช่าซื้อนั้นมาใช้งานได้อย่างถาวร จากสำนักพิมพ์อย่างเช่น Cambridge eBook Online, Gale Virtual Reference library, McGraw-Hill eBook Library เป็นต้น หรือตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น EBSCO, Book Promotion เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากการผลิตขึ้นมาเอง โดยห้องสมุดส่วนใหญ่จะเป็นการแปลงเนื้อหาที่อยู่บนกระดาษให้เป็นเนื้อหาดิจิทัลแล้วนำมาทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Digitize) หรือจากคณะที่ส่งมาให้เป็นไฟล์ดิจิทัลแล้วนำมาทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Born to Digital) ซึ่งในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น ถ้าห้องสมุดไม่มีส่วนงานที่ทำด้านเทคนิคสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ทำให้ต้องมีความร่วมมือกับหน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นส่วนกลางของสถาบันอุดมศึกษานั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร & สมาน (2555) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดถูกกำหนดให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงทั้งการผลิต เผยแพร่ และให้บริการสารสนเทศดิจิทัลภายในสถาบัน ทำให้การสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องมีการพิจารณาความคุ้มค่าในการจัดซื้อจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้

2) ห้องสมุดมีการให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่บอกรับจากสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายนั้น โดยให้ใช้งานเฉพาะเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งถ้าผู้ใช้ที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ก็สามารถเข้าไปยังเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นเพื่อเข้าใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ ส่วนผู้ใช้ที่อยู่ภายนอกสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นต้องเชื่อมโยงสัญญาณกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในสถาบันอุดมศึกษาก่อน โดยผ่านเครือข่ายเฉพาะส่วน (Virtual Private Network: VPN) ถึงจะมีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งถ้าปริมาณการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนมากทำให้เกิดการแออัดของสัญญาณอินเทอร์เน็ตภายในเครือข่ายแล้วทำให้เกิดการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ช้าลงหรือเกิดการสะดุดได้ ห้องสมุดจึงพัฒนาช่องทางการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น (Dewan, 2012) โดยสร้าง

โปรแกรมบนอุปกรณ์พกพา (Mobile Application) เพื่อให้ผู้ใช้ได้มีการใช้สัญญาณเครือข่ายบนอุปกรณ์พกพาเข้าไปใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง โดยไม่ต้องใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในสถาบันอุดมศึกษา แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการระบุตัวตนของผู้ใช้อุปกรณ์พกพานั้นให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถมีสิทธิ์ในการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากภายนอกสถาบันอุดมศึกษาผ่านอุปกรณ์พกพานั้นได้ ส่วนการให้บริการเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น ห้องสมุดได้มีการวิเคราะห์แนวโน้มการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้ เพื่อทราบถึงความต้องการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ได้ และได้มีการดาวน์โหลดเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาของผู้สอนมาเก็บไว้ให้บริการตรงกับความต้องการในการเรียนการสอน ทำให้การบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีผลต่อทัศนคติเชิงบวกให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต้องมีการประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างทั่วถึงทั้งอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ จารุพร (2552) กล่าวว่า ห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการทางด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ทั่วถึง และได้มีการแนะนำการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้สนใจที่มีความต้องการใช้บริการ (Croft, & Davis, 2010) ซึ่งการประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีทั้งผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกิดการรับรู้และเชิญชวนให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยห้องสมุดได้มีการส่งรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกใหม่ไปยังคณะเพื่อให้เกิดการคัดเลือกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งได้มีการเข้าไปนำเสนอเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้คณะกรรมการบริหารคณะโดยตรง เพื่อให้เกิดการรับรู้ที่เข้าใจมากยิ่งขึ้น และได้มีการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และการเข้าใช้งานแก่นักศึกษาใหม่เพื่อให้เกิดการรับรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทั่วถึง และดำเนินการอบรมวิธีการค้นคว้าข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดและสำนักพิมพ์ การจัดสัมมนาของห้องสมุด จะช่วยเพิ่มความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Tsai, 2012; Mulholland & Bates, 2014; วาทีนี, 2558) ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ห้องสมุดดำเนินการเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของห้องสมุดต่อบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา และจะส่งผลต่อความต้องการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สูงขึ้น (Tsai, 2012) ทำให้การประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีผลต่อการรับรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้ได้อย่างทั่วถึงและมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

2.2 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากผลการศึกษาสภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ 2 ประเด็น คือ 1) วัตถุประสงค์การใช้รูปแบบการใช้และประเภทที่ใช้ 2) แหล่งสารสนเทศที่ใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ และสถานที่ใช้ โดยอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.2.1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีวัตถุประสงค์การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทำรายงาน และมีการค้นหาเนื้อหาบางส่วนในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ทบทวนความรู้เพิ่มเติมในแต่ละรายวิชามากกว่าที่จะนำไปใช้ในการค้นคว้าวิจัย โดยไม่เข้าไปอ่านทั้งเล่ม แต่มีการเข้าไปอ่านเฉพาะบทที่ต้องการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาทีณี เขมมากรโทย (2558) และ Mulholland & Bates (2014) ที่พบว่า ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่บอกรับโดยห้องสมุดเพื่อใช้ประกอบการเรียนมากที่สุด โดยผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อหาข้อมูลทำรายงาน โดยเมื่อใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วจะอ่านเนื้อหาที่อยู่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บางส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับ Gregory (2008) และ Nicholas et al. (2008) ที่กล่าวว่า การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะเลือกอ่านเฉพาะที่สนใจโดยไม่อ่านทั้งเล่ม ซึ่งหลังจากเข้าไปอ่านเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว จะทำการดาวน์โหลดเฉพาะเนื้อหาที่ต้องการนั้นมาเก็บไว้เพื่อให้มีการใช้งานเนื้อหาที่สนใจได้หลายครั้ง ซึ่งการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในรายวิชาโดยมีการจำแนกเป็นหัวข้อย่อย ๆ จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งส่วนใหญ่มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นหนังสือหายากดิจิทัล ซึ่งนักศึกษาที่อยู่ในสาขาแตกต่างกันจะมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Staiger (2012) ที่กล่าวว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกันไปตามหลักสูตรที่นักศึกษาแต่ละคนกำลังศึกษาอยู่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลวิจัยที่พบว่า นักศึกษากลุ่มสาขาวิชาประวัติศาสตร์และ โบราณคดี มีอัตราการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด เนื่องจากตำราเรียนหรือเนื้อหาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดี ได้มีการแปลงจากหนังสือหายากให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัล เป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าเป็นหนังสือทั่วไปนักศึกษายังคงเลือกใช้หนังสือแบบรูปเล่มมากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Gregory, 2008; Nicholas et al., 2008; Mulholland & Bates, 2014) ดังนั้นถ้าต้องการเตรียมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้รองรับการใช้งานของนักศึกษานั้นต้องมีการปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนให้การแนะนำหนังสือหายากที่นำไปใช้ในการสอน

เพื่อนำหนังสือหายากที่อาจารย์แนะนำนั้นมาแปลงเป็นหนังสือหายากดิจิทัลเพื่อรองรับการใช้งานของนักศึกษาสำหรับนำหนังสือหายากดิจิทัลมาใช้ในการเรียนแต่ละรายวิชาได้อย่างเหมาะสม

2.2.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเครื่องมือช่วยค้น (Search Engine) บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับ Gregory (2008) และ ธิดารัตน์ & ลำปาง (2563) ที่กล่าวว่าแหล่งสารสนเทศที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เข้าทางเว็บไซต์บริการสืบค้นสารสนเทศ (Search Engine) เช่น Google Yahoo Bing มากที่สุด เนื่องจากมีความสะดวกมากกว่าการเข้าใช้ผ่านระบบสืบค้นของห้องสมุด (OPAC) (Gregory, 2008) และเทคโนโลยีสำหรับการเข้าถึงสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนั้นอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้สามารถค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งมีการเชื่อมโยงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ค้นหาได้กับรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาได้มีการบอกรับแล้ว ซึ่งถ้าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ชื่อเรื่องที่ต้องการนั้นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีการบอกรับไว้แล้ว ผู้ใช้สามารถเข้าใช้เนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ชื่อเรื่องนั้นได้ฉบับเต็ม (Full Text) ทันที ดังนั้นการค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากเพียงแห่งเดียวแต่สามารถแสดงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออกมาได้จากหลายแหล่ง ทำให้ผู้ที่มีความพึงพอใจแล้วมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่จะมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากโน้ตบุ๊ก ซึ่งสอดคล้องกับ Croft, & Davis (2010) ที่กล่าวว่า การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะมีการใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์พกพาที่มีการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายไร้สายมากที่สุด เนื่องจากต้องการค้นหาข้อมูลจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในขณะที่ทำงานไปพร้อมกัน เพราะมีความสะดวกเมื่อได้ค้นหาข้อมูลจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วนำมาใช้ในการทำงานได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยที่พบว่า มีการใช้เพื่อนำข้อมูลมาทำรายงานเป็นส่วนใหญ่ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการทำรายงานของแต่ละวิชา

นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่า มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากที่พกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Nicholas (2008) และ จารุพร (2552) ที่พบว่าผู้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากที่พกอาศัยมากที่สุด โดยมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากภายในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด แสดงถึง นักศึกษาที่เข้าห้องสมุดมักจะไม่ใช่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะตอบสนองผู้ใช้ที่อยู่ภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยการใช้นี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นใช้เมื่อไหร่ที่ไหนก็ได้ตามเวลาและสถานที่ที่ต้องการ ซึ่งผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของตนเองได้โดยไม่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสถาบันการศึกษา อย่างไรก็ตามสถาบันอุดมศึกษาต้องมีการเตรียมเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อรองรับการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากภายนอกมหาวิทยาลัย โดยอาจต้องมีจัดการช่องทางการเข้าใช้ IP Address ของสถาบันอุดมศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้

เนื่องจากส่วนใหญ่การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการบอกรับจากตัวแทนจำหน่าย หรือสำนักพิมพ์จะมีการกำหนดให้เข้าใช้ได้เฉพาะ IP Address ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ดังนั้นผู้ใช้ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายเสมือน (VPN) ที่จำลองการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากภายนอกสถาบันอุดมศึกษา หรือการใช้รหัสผ่านเพื่อระบุตัวตนของผู้ใช้งาน (Authentication) โดยเปรียบเสมือนมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ภายในสถาบันอุดมศึกษานั้น ซึ่งสถานที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากที่พักนั้นตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ ทำให้การส่งเสริมให้ผู้ใช้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ส่งผลให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ 2 ประเด็นคือ 1) ปัจจัยทางตรง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้ใช้และปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2) ปัจจัยทางอ้อม ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านการเรียนการสอนและปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศ โดยอภิปรายผลได้ดังนี้

2.3.1 ปัจจัยทางตรง มีรายละเอียด ดังนี้

1) การรับรู้ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้งานเวลาใดก็ได้และเข้าถึงเนื้อหาได้รวดเร็วมีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุด เนื่องจากถ้าการรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้นั้นไม่ตรงกับความต้องการ ทำให้ยังไม่สนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ รวมถึงการไม่เคยรับรู้เรื่องหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือเพิ่งทราบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับ Gregory, (2008); De Oliveira, (2012) ที่กล่าวว่า ผู้ที่ยังไม่ได้รับรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ไม่มีโอกาสในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และความรู้สึกว่าเนื้อหาที่ต้องการใช้งานยังไม่ปรากฏในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Mulholland & Bates, 2014) ทำให้การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังน้อยอยู่ ดังนั้นการรับรู้ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้นั้น ต้องให้เกิดการรับรู้ที่สามารถนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ โดยสามารถทำรายงานได้ที่ไหนเมื่อไหร่ก็ได้ ค้นหาข้อมูลในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้ใช้เกิดความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

2) ทศนคติที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุดนั้น เกิดจากผู้ใช้ต้องมีความรู้สึกที่ดีในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากถ้าผู้ใช้มีความรู้สึกไม่ดี

ต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือชอบหนังสือที่เป็นรูปเล่มมากกว่า ทำให้ผู้ใช้เลือกที่จะใช้หนังสือแบบรูปเล่มมากกว่าที่จะเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น ดังนั้นการทำให้ผู้ใช้มีความรู้สึกที่ดีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้มีแนวโน้มในการเปลี่ยนมาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

3) แรงจูงใจที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากที่สุดนั้นเกิดจากผู้ที่ใช้ได้รับการแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากอาจารย์ ให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ทำให้เกิดความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Mulholland & Bates, (2014); จารุพร, (2552); วาทีนี, (2558) ที่พบว่า การแนะนำจากอาจารย์มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ซึ่งผู้ที่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่จะใช้ต่อเนื่อง และมีการแนะนำให้เพื่อนใช้งาน (De Oliveira, 2012; Tsai, 2012) ซึ่งผู้ที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่สนใจที่จะใช้นั้นต้องการแรงจูงใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ดังนั้นการจูงใจจากผู้สอนให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ทำให้มีผู้ที่ได้รับรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น มีความสนใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

4) สัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่อยู่นอกพื้นที่สัญญาณหรือไกลจากตัวส่งสัญญาณทำให้ไม่สามารถเข้าใช้อินเทอร์เน็ตหรือความเร็วของอินเทอร์เน็ตช้าเกิดการสะดุดของสัญญาณมีผลให้การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบออนไลน์ไม่สามารถใช้ได้หรือมีการแสดงหน้าจอเนื้อหาที่ช้าลง ทำให้ไม่สะดวกในการใช้งานเกิดความไม่พึงพอใจได้ ดังนั้นการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในบริเวณพื้นที่ที่ไม่มีสัญญาณหรือมีสัญญาณอ่อน ทำให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์น้อยลงได้

5) การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์ทำให้เกิดความรู้สึกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการใช้งานที่ยุ่งยาก ซึ่งอาจเกิดจากการยังไม่ทราบวิธีการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับ Gregory, (2008); De Oliveira, (2012); Mulholland & Bates, (2014); จารุพร, (2552); ธิดารัตน์ & ลำปาง, (2563); วาทีนี, (2558) ที่พบว่า สาเหตุที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นเกิดจากการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความยุ่งยาก อีกทั้งกังวลว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เสียสุขภาพสายตาและสุขภาพร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับ Gregory, (2008); De Oliveira, (2012); Mulholland & Bates, (2014); จารุพร, (2552); วาทีนี, (2558); Ramaiah, (2012) ที่มีผลวิจัยว่า สาเหตุที่ทำให้ไม่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากปวดตาและปวดเมื่อยร่างกาย

2.3.2 ปัจจัยทางอ้อม มีรายละเอียด ดังนี้

1) คณะจะสนับสนุนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก็ต่อเมื่อได้มีการคำนึงถึงความเหมาะสมของทรัพยากรสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า ดังนั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์แหล่งสารสนเทศดิจิทัลให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Botero, Carrico, Dygert, & Lightcap, (2009) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารคณะได้วิเคราะห์ความคุ้มค่าในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การสนับสนุนให้อาจารย์มีการผลิตและการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์ได้มีการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ (Saunders, 2015) ที่กล่าวว่า ผู้สอนที่ผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ต้องได้รับการสนับสนุนจากคณะเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้มีปริมาณตำราอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับในการเรียนการสอนได้

2) อาจารย์ที่ได้มีการเตรียมการสอนจากหนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการสอน มีส่วนทำให้เกิดการกระตุ้นการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Chan & Lai, (2005) ที่กล่าวว่า อาจารย์สามารถผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการเรียนได้ โดยนอกจากตำราอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์ผลิตเองแล้ว อาจารย์สามารถแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียนได้เข้าไปค้นคว้าเพิ่มเติมได้ (Falc, 2013) ซึ่งผู้สอนต้องมีการรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากการจัดสัมมนาของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Hoseth, & McLure, (2012) ที่กล่าวว่า อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยต้องมีการเรียนรู้วิธีการในการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เข้าใจการทำงานของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้มากขึ้น ดังนั้นถ้าผู้สอนมีความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเต็มที่ แล้วจะถ่ายทอดการค้นหาแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และเนื้อหาความรู้จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ห้องสมุดเน้นความคุ้มค่าในการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งขึ้นอยู่กับราคาและจำนวนผู้ใช้งาน รวมถึงการพิจารณาเงื่อนไขในการบอกรับจากสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายด้วย โดยถ้าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีราคาถูกแต่ไม่มีผู้ใช้ ก็ไม่คุ้มค่า แต่ถ้าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีราคาแพง แต่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ทั้งหมด โดยผู้เรียนสามารถเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทุกคน ก็จะมีค่าคุ้มค่า ดังนั้นเมื่อมีการจัดซื้อจัดหาให้เหมาะสมกับรายวิชาที่นำไปใช้ในการเรียนการสอนแล้ว ต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นด้วยถึงมีความคุ้มค่า โดยมีการสร้างฐานข้อมูลรองรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการผลิตเป็นตำราอิเล็กทรอนิกส์จากอาจารย์และการแปลงไฟล์ให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัล เพื่อให้มีการค้นหา และ

เข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากฐานข้อมูล ซึ่งฐานข้อมูลที่สร้างนี้ต้องมีการออกแบบที่เน้นความสะดวกในการใช้งาน โดยให้มีการจัดเก็บได้ง่าย สามารถค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการได้สะดวกรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ Dewan, (2012) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างช่องทางการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ดังนั้นเมื่อมีการจัดเก็บและการสงวนรักษาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดี ทำให้การเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้รับความพึงพอใจจากผู้เข้าใช้ แล้วมีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง โดยมีการให้บริการค้นหาเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ใช้ตามความต้องการซึ่งแม้ว่าผู้ใช้ได้รับเนื้อหาที่ต้องการ แต่ผู้ใช้ไม่ได้มีการรับรู้และฝึกทักษะในการค้นหาเนื้อหาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง (Croft & Davis, 2010) ดังนั้นห้องสมุดต้องมีการแนะนำการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ Tsai, (2012) ที่กล่าวว่า ผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควรมีการอบรมค้นคว้าข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและสำนักพิมพ์ อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดการรับรู้อย่างแพร่หลาย ซึ่งสอดคล้องกับ จารุพร, (2552) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการทางด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ทั่วถึง ซึ่งการประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต้องเน้นการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียนการสอนและมีการเข้าถึงผู้ใช้ได้ครอบคลุมทั้งสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นเมื่อมีการให้บริการและการประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดการรับรู้และการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ดียิ่งขึ้น

2.4 กลยุทธ์การส่งเสริมการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เหมาะสมเรียกว่า NP-SMART Strategy โดยมีการอภิปรายผลตามระดับของกลยุทธ์แบ่งเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategy)

ในกลยุทธ์ส่วนนี้เป็นการนำเสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (N-Network) ระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ หรือแหล่งสารสนเทศที่มีหนังสือหายากภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน โดยมีการกระจายงบประมาณแล้วแบ่งปันการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน เพื่อประหยัดงบประมาณและสามารถวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Gayle & Janny, (2005) ที่กล่าวว่า จำเป็นที่จะต้องสร้างกลุ่มภาคีในการใช้หนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาแล้วขอมเสียดงบประมาณหรือเวลาบางส่วนเพื่อช่วยเหลือห้องสมุดในกลุ่มภาคีที่ต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ยังไม่ความพร้อม อีกทั้งมีการร่วมมือตกลงกันในการนำหนังสือหายากที่เป็นลิขสิทธิ์ของแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ให้มีการนำมาทำเป็นหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้รักษาคูณค่าของหนังสือหายากเป็นการสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศ โดยเปลี่ยนสภาพเนื้อหาในหนังสือหายากให้เป็นไฟล์ดิจิทัล ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดซื้อจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ และเครือข่ายความร่วมมือในการจัดทำหนังสือหายากดิจิทัลร่วมกับแหล่งหนังสือหายาก ทำให้รับรู้ถึงความคุ้มค่าของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และเพิ่มปริมาณของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการใช้งานสำหรับการเรียนการสอนได้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ในทางอ้อม

2.4.2 กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน (Academic Level Strategy)

ในกลยุทธ์ส่วนนี้เป็นการนำเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายของห้องสมุด (P-Policy) ให้เกิดความร่วมมือกันภายในองค์กร ระหว่างห้องสมุดสถาบันการศึกษากับส่วนของคณะหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องภายในสถาบันอุดมศึกษาเดียวกัน ซึ่งการคัดเลือกหนังสือหายากในการนำมาจัดทำเป็นหนังสือหายากดิจิทัลนั้นต้องเป็นความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับคณะที่ต้องนำหนังสือหายากมาแปลงเป็นหนังสือดิจิทัลได้ตรงกับความต้องการที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชา รวมถึงการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับคณะ ที่ต้องเรียนรู้กระบวนการผลิตร่วมกัน ซึ่งถ้าห้องสมุดไม่มีฝ่ายเทคนิคในการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ทำให้ต้องมีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นส่วนกลางของสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาร่วมมือด้วย ดังนั้นการกำหนดนโยบายความร่วมมือของหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาในการคัดเลือกหนังสือหายาก และการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ช่วยเพิ่มปริมาณการใช้งานและปริมาณหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันให้เพิ่มมากขึ้นสำหรับรองรับการใช้งานให้เหมาะสมในการเรียนการสอน

2.4.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Level Strategy)

ในกลยุทธ์ส่วนนี้เป็นการนำเสนอแนวทางการทำงานของห้องสมุดให้รองรับการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ต้นทางจากการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นส่วนที่นำเข้า (Input) แล้วมีกระบวนการจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งผ่านมายังส่วนจัดเก็บ (Storage) ให้เป็นแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันอุดมศึกษา หลังจากนั้นส่งผ่านไปถึงผู้ใช้บริการซึ่งเป็นส่วนที่ส่งออก (Output) โดยมีช่องทางให้ผู้ใช้บริการได้มีการค้นหาและนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการสอดคล้องกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้ในปัจจุบัน โดยเริ่มตั้งแต่การแปลงหนังสือหายากให้อยู่ในรูปหนังสือหายาก

ดิจิทัล (T-Transform) ซึ่งห้องสมุดมีการใช้โปรแกรมหรือสแกนเนื้อหาจากสิ่งพิมพ์แปลงให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นไฟล์ pdf มารวบรวมสะสมไว้แล้วได้นำไฟล์ pdf นั้นมาเรียบเรียงโดยใช้โปรแกรมสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น Flip Album , DeskTop Author หรือ PDF2Flipbook เป็นต้น มาทำให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัล เพื่อรองรับการใช้งานตามความต้องการได้อย่างเหมาะสม ตามผลวิจัยที่ได้ว่ามีการใช้หนังสือหายากดิจิทัลมากที่สุด ซึ่งถ้ามีการแปลงหนังสือหายากให้อยู่ในรูปหนังสือหายากดิจิทัลให้เหมาะสมกับเนื้อหาในรายวิชา ทำให้ช่วยมีเนื้อหาสอดคล้องในการทำรายงานของแต่ละรายวิชาได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Ramaiah, (2012) ที่กล่าวว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ตรงกับความต้องการในการเรียนมีน้อย แล้วต้องมีการจัดการคลังสารสนเทศที่ดี (M-Management) ซึ่งเป็นการรองรับสำหรับการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ โดยต้องพัฒนาคลังสารสนเทศหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับความต้องการใช้งานของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเหมาะสม และสามารถค้นหารายวิชาที่สอดคล้องกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในฐานข้อมูลนั้นได้ ทำให้ช่วยส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากมีการจัดเก็บหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ แล้วมีช่องทางในการให้บริการ(S-Service) ค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้ใช้เข้าถึงเนื้อหาที่อยู่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการทำรายงานของแต่ละรายวิชาผ่าน Humanities e-book Web Portal นั้นทำให้ได้รับการแสดงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีข้อมูลตรงกับความต้องการที่จะนำไปใช้เขียนรายงานได้อย่างเหมาะสม เนื่องจาก Humanities e-book Web Portal ทำการเชื่อมโยงเนื้อหาโดยย่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับชื่อรายวิชาที่เกี่ยวข้อง แล้วได้มีการสร้างจุดเชื่อมต่อ (Link) ไปยังแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ตามที่ได้มีการบันทึกตำแหน่งในการเข้าถึงเอาไว้ อีกทั้งการพัฒนาช่องทางการสืบค้นให้สามารถสืบค้นผ่าน Mobile Application ได้ ทำให้ผู้ใช้ได้ใช้สัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนอุปกรณ์พกพาเชื่อมโยงไปยังแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ซึ่งไม่ต้องเข้าใช้สัญญาณเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาทำให้ลดความแออัดของรายการคำสั่ง (Transaction) ที่อยู่ในเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษานั้น มีผลให้การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการให้บริการค้นหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ตรงกับความต้องการในรายวิชาและการค้นหาจากอุปกรณ์พกพาที่อยู่ติดตัวตลอดเวลา ทำให้ช่วยส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เพิ่มมากขึ้นได้ ทั้งนี้การประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เชิงรุก (A-Awake) เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับรู้การให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และการใช้ประโยชน์จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งถ้ามีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดหรือเว็บไซต์ของห้องสมุด แต่ถ้าผู้ใช้ไม่ได้เข้าห้องสมุดหรือไม่ได้เข้าเว็บไซต์

ของห้องสมุด ผู้ใช้ก็จะไม่เห็นการประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น ห้องสมุดจึงต้องจัดทำประชาสัมพันธ์บนสื่อออนไลน์ที่หลากหลายมากขึ้นเช่น Line หรือ Youtube เป็นต้น แล้วสามารถกระจายการประชาสัมพันธ์ลงสู่กลุ่มย่อยในแต่ละสื่อออนไลน์ได้ อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ไปยังคณะ โดยตรงทำให้ผู้ใช้ที่เป็นทั้งผู้เรียนและผู้สอน ได้รับรู้และเข้าใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว สามารถมีการเข้าใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตามที่ต้องการ และเกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ทำให้ครอบคลุมการรับรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งผู้สอน และผู้เรียนผ่านสื่อออนไลน์ที่สามารถกระจายไปยังกลุ่มย่อยต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งช่วยส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การแนะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (R-Recommend) และให้ความรู้ในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชาได้จริง โดยที่ไม่ได้อบรมเพียงแค่ให้รู้จักหรือรู้วิธีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น แต่ต้องทำให้ผู้ได้รับความรู้นั้นเข้าใจและนำไปใช้ในการค้นหาเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ทำรายงาน หรือในรายวิชาได้จริง ห้องสมุดจะมีการแนะนำช่วยเหลือการค้นหาเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้เป็นรายบุคคล รวมถึงการแนะนำการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษาใหม่เพื่อสร้างความเข้าใจและรับรู้การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้และใช้ในการเรียนการสอนได้ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น ดังนั้นการแนะนำให้ความรู้การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ใช้งานได้อย่างทั่วถึง และรับรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศในการเรียนการสอนตั้งแต่แรกเข้าสถาบันอุดมศึกษา ทำให้ช่วยส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างแพร่หลาย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ด้านห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและด้านการเรียนการสอน และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคตตามรายละเอียด ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ในคณะด้านมนุษยศาสตร์

จากผลการวิจัยในการสนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1) ผู้บริหารคณะควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้อาจารย์ได้มีการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชาและอาจารย์ควรมี

การเตรียมการสอนโดยคัดเลือกรายชื่อนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาเพื่อให้ทางห้องสมุดสถาบันได้มีการบอกรับหรือจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ต้องการ อีกทั้งคัดเลือกหนังสือหายากที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน เพื่อให้ทางห้องสมุดสถาบันได้มีการแปลงให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับรองรับการใช้งานของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

2) อาจารย์ผู้สอนควรแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลซึ่งรวมไปถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัยแล้วนำแหล่งสารสนเทศดิจิทัลไปเผยแพร่ให้กับผู้เรียน อีกทั้งควรสร้างทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลให้เพิ่มขึ้นเพื่อให้เนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ครอบคลุมองค์ความรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอน

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

จากผลการวิจัยที่ได้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนี้ เป็นแนวทางที่นำไปใช้สำหรับห้องสมุดโดยตรง ซึ่งห้องสมุดต้องมีการนำกลยุทธ์จากผลการวิจัยในแต่ละระดับ ไปต่อยอดให้เกิดประสิทธิผล ดังนี้

1) จากกลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategy) ที่ต้องมีการสร้างเครือข่ายการบอกรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันหรือติดต่อแหล่งหนังสือหายากภายนอก ควรจัดสรรงบประมาณในการบอกรับหรือจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือค่าลิขสิทธิ์หนังสือหายาก ให้เหมาะสมและมีความคุ้มค่า

2) จากกลยุทธ์ระดับหน่วยงาน (Academic Level Strategy) ที่ต้องมีการกำหนดนโยบายในการคัดเลือกหนังสือหายากมาทำเป็นหนังสือหายากดิจิทัลและการผลิตตำราอิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรทางด้านมนุษยศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สอนได้มีความร่วมมือในการเพิ่มผลผลิตของเนื้อหาสำหรับการเรียนการสอนทั้งหนังสือหายากดิจิทัลและตำราอิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนในการนำไปใช้ในการเรียนแต่ละรายวิชา

3) จากกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Level Strategy) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานตามหน้าที่ของส่วนงานต่างๆ ที่อยู่ภายในห้องสมุด โดยทางห้องสมุดต้องมีการนำไปต่อยอดในการสร้างกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (Operation Level Strategy) ให้เหมาะสมกับห้องสมุดของตนเอง โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม เครื่องมือ บุคลากรและความเชี่ยวชาญที่เหมาะสม ซึ่ง (1) ควรมีการแปลงหนังสือหายากด้านมนุษยศาสตร์ให้เป็นหนังสือหายากดิจิทัลในสาขาวิชาทางด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้เหมาะสมกับการเรียนมากที่สุด (2) ควรมีการสร้างคลังสารสนเทศหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีการจัดเก็บและการสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ควรมีการให้บริการในการเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวกรวดเร็วตามที่ต้องการอย่างเหมาะสม (4) ควรมีการเผยแพร่ให้เกิดการ

รับรู้ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ใช้บริการให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดได้เข้าใจถึงคุณค่าของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีมากกว่าการใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา และ (5) ควรมีการประชาสัมพันธ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และอาจมีการแนะนำเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ใช้บริการได้ทราบเนื้อหาพอสังเขปได้อย่างทั่วถึง

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

จากผลการวิจัยที่ได้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้น ควรมีกิจกรรมสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1) ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างกว้างขวางและตรงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น เนื่องจากทำให้ผู้ที่ยังไม่เคยทราบเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้รับข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้

2) ควรมีการแนะนำเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เนื่องจากทำให้ผู้ที่ยังไม่เคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีโอกาสที่จะเข้ามาทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

3) ควรสร้างช่องทางในการเข้าถึงเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ตรงตามความต้องการ เนื่องจากทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลในแต่ละรายวิชาได้อย่างเหมาะสม

4) ควรมีการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาสำหรับนำไปใช้ได้ตรงกับการเรียนการสอน เนื่องจากทำให้ผู้ใช้ได้รับเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ครอบคลุมสำหรับการเรียนการสอนได้อย่างเพียงพอ

3.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1) ควรมีการเปรียบเทียบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ โดยพัฒนาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

2) ควรมีการทดลองเปรียบเทียบปัจจัยที่เกิดจากการใช้หนังสือที่เป็นรูปเล่มกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อศึกษาประโยชน์และอุปสรรคที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรสารสนเทศทั้งสองประเภท

3) ควรมีการสำรวจการใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่มีความแตกต่างกันทั้งระดับการศึกษาและสาขาวิชา ที่ได้มีการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลธิดา ท้วมสุข. (2558). ก้าวสู่ดิจิทัลมนุษยศาสตร์ ดิจิทัลเพื่อสังคมและทรัพยากรความรู้.
ใน เอกสารนำเสนอในการสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
ครั้งที่ 31 ณ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 2-4 ธันวาคม 2558.
- เขมมาวีร์ รัชชชีพ. (2553). ทฤษฎีองค์การ: *Organization Theory*. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท ทริปเฟิ้ลกรุ๊ป จำกัด.
- จารุพร ชูเรืองสุข. (2552). การใช้และความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษาหอสมุด
วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา: กองทุนวิจัยคณะ
แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์. (2560). มนุษยศาสตร์ดิจิทัล ก้าวต่อไปของ
มนุษยศาสตร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2563.
จาก <https://www.arts.chula.ac.th/~pgateway/Arts100/id-6.html>
- สุนทรวงศ์ ไทยอุปถัมภ์. (2545). E-Learning. นิตยสาร *DVM*, 3(12), 26-28.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2552). การจัดการเชิงกลยุทธ์ ฉบับปรับปรุงใหม่. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
กรุงเทพมหานคร.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2545). *Designing E-learning: หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อ
การเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์
- ธิดารัตน์ สาระพลและลำปาง แม่นมาตย์. (2563). พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของ
ผู้ใช้บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*,
13(2), 77-95.
- น้อย ก้นซังทอง. (2538). ความสามารถในการใช้ ห้องสมุดของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร:
บริษัท ทริปเฟิ้ลกรุ๊ป จำกัด.
- ปัทมาพร เย็นบำรุง. (2556). เทคโนโลยีเพื่อห้องสมุดดิจิทัล. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยี
เพื่อการจัดการสารสนเทศ หน่วยที่ 12*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
นนทบุรี.

- พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์. (2552). *แนวคิดและหลักการจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic planning): การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อ โลกใบเล็ก*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- พรชัย ยอดวิเศษภู่อัคร, วีระยุทธ โถวประเสริฐ และศิริภัทร เกียรติพันธุ์สไต. (2557). ทักษะคิดและพฤติกรรมของนักศึกษาแพทย์ต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนชั้นคลินิก. *ธรรมศาสตร์เวชสาร*, 14(3): 367-377.
- พลเทพ วิจิตรคุณากร. (2559). การใช้ Smartphone และ Tablet ในนักศึกษาแพทย์มหาวิทยาลัย สงขลา นครินทร์. *ธรรมศาสตร์เวชสาร*, 16(4), 634-641.
- ไพฑูริย์ ศรีฟ้า. (2551). *e-Book หนังสือพูดได้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ฐานการพิมพ์.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2536). *การสอนระดับบัณฑิตศึกษาพูดเรื่องอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2555). *การจัดการเชิงกลยุทธ์เทคโนโลยีและนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาทีณี เชมมาโรทัย. (2558). การใช้ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *PULINET Journal*, 2(2), 37-44.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2543). *หลักและระบบบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วุฒิพงษ์ บูชอง. (2542). *การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธร ดิณะมาศและสมาน ลอยฟ้า. (2556). “การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลอันเป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย”. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 6(2), 47-62.
- ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา. (2558). *สถิติอุดมศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา*.
จาก <http://www.info.mua.go.th/info/>
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2544). *กลยุทธ์การแข่งขันของธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- สุมาลี มหณรงค์ชัย. (2558). “มนุษยศาสตร์: ปัญหาและความท้าทายของการศึกษา”. *วารสารอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 37(2), 222-242.
- อุทัย คลยเกษม. (2561). อนาคตของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในสังคมไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 10(1), 1-18.

- อุทัย หิรัญโต. (2530). *สารานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- Armstrong, C. (2008). Books in a virtual world: The evolution of the ebook and its lexicon. *Journal of Librarianship and information Science*, 40(3), 93-206.
- Baumgart, D.C., Wende, I. and Grittner, U. (2017). *Tablet Computer Enhanced Training Improves Internal Medicine Exam Performance*. PLoS One. 12(4), 1-14.
- Beisler, A., & Kurt, L. (2012). E-book Workflow from Inquiry to Access: Facing the Challenges to Implementing E-book Access at the University of Nevada, Reno. *Collaborative Librarianship*, 4(3), 96-116.
- Botero, C., Carrico, S., Dygert, C., & Lightcap, P. (2009). E-Books: The Past Is Not the Future. *Florida Libraries*, 52(2), 10-15.
- Carreiro, E. (2010). Electronic books: how digital devices and supplementary new technologies are changing the face of the publishing industry. *Publishing Research Quarterly*, 26(4), 205-219.
- Chan, G. R., & Lai, J. K. (2005). Shaping the strategy for e-books: A Hong Kong perspective. *Library Collections, Acquisitions, and Technical Services*, 29(2), 205-219.
- Chase, T.J. and et.al. (2018). Mobile Learning in Medicine: An Evaluation of Attitudes and Behaviours of Medical Students. *BMC Medical Education*, 18(1), 1-8.
- Chu, H. (2003). Electronic books: Viewpoints from users and potential users. *Library Hi Tech*, 21(3), 340-346.
- Crestani, F., Landoni, M., & Melucci, M. (2006). Appearance and functionality of electronic books. *International Journal On Digital Libraries*, 6(2), 192-209.
- Croft, R., & Bedi, S. (2005). eBooks for a distributed learning university: The Royal Roads University case. *Journal of Library Administration*, 41(1), 113-137.
- Croft, R., & Davis, C. (2010). E-Books Revisited: Surveying Student E-Book Usage in a Distributed Learning Academic Library 6 Years Later. *Journal Of Library Administration*, 50(5/6), 543-569.
- David, F. R. (2009). *Strategic management: Concept and cases*. 12th ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.
- De Oliveira, S. M. (2012). *E-textbooks usage by students at Andrews University: A study of attitudes, perceptions, and behaviors*. *Library management*, 33(8/9).

- Dewan, P. (2012). Are books becoming extinct in academic libraries?. *New Library World*, 113(1/2), PP. 27-37.
- Falc, E. O. (2013). An Assessment of College Students' Attitudes towards Using an Online E-textbook. *Interdisciplinary Journal Of E-Learning & Learning Objects*, 9(1), PP.1-12.
- Gayle R.Y.C., C., & Janny K., L. (2005). Shaping the strategy for e-books: A Hong Kong perspective. *Library Collections, Acquisitions And Technical Services*, 29, PP. 205-219.
- Gray, D. J., & Copeland, A. J. (2012). E-Book versus Print. *Reference & User Services Quarterly*, 51(4), PP. 334-339.
- Gregory, C. L. (2008). "But I Want a Real Book": An Investigation of Undergraduates' Usage and Attitudes toward Electronic Books. *Reference & User Services Quarterly*, 47(3), PP. 266-273.
- Grenina, A. (2012). Electronic books: content provision and adoption possibilities among users in Latvia. *Information Research*, 17(1), PP. 512.
- Hoseth, A., & McLure, M. (2012). Perspectives on E-books from Instructors and Students in the Social Sciences. *Reference & User Services Quarterly*, 51(3), PP. 278-288.
- Jabeen, M., & Yun, L. (2012). The Perspective of E-learning and Libraries in China: Challenges and Opportunities. *Pakistan Library & Information Science Journal*, 43(4), PP. 24-32.
- Jamali, H. R., Nicholas, D., & Rowlands, I. (2009). Scholarly e-books: The views of 16,000 academics results from the JISC national E-Book observatory. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*, 6(1), PP. 33-47.
- Jones, S.E. (2013). *The Emergence of the Digital Humanities (1st ed.)*. New York: Routledge.
- Katsioloudes, M. I. (2006). Strategic management: Global culture perspectives for profit and non-profit organizations. Burlington, MA: Elsevier Butterworth-Heinemann
- Kim H. Jeong. (2013). A Study for Usage Patterns and Perception toward E-books. *Korea Institute of Science and Technology Information*, 32(2).

- Lamothe, A. (2013). Factors Influencing the Usage of an Electronic Book Collection: Size of the E-book Collection, the Student Population, and the Faculty Population. *College & Research Libraries*, 74(1), PP. 39-59.
- Lewis, David W. A. (September, 2007). Strategy for academic libraries in the first quarter of the 21st century. *College & research libraries*, 68(5), PP. 418-434.
- Li, C., Poe, F., Potter, M., Quigley, B., & Wilson, J. (2011). UC Libraries Academic e-Book Usage Survey. *UC Office of the President: California Digital Library*. Retrieved from <https://escholarship.org/uc/item/4vr6n902>.
- McLure, M., & Hoeseth, A. (2012). Patron-driven e-book use and users'e-book perceptions: a snapshot. *Collection Building*.
- Mintzberg, H., and Quinn, J. B. (1996) .The strategy process: Concepts, contexts, cases. 3rd ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
- Mulholland, E., & Bates, J. (2014). Use and Perceptions of E-books by Academic Staff in Further Education. *Journal of Academic Librarianship*, 40(5), PP. 492–499.
- Nicholas, D., Rowlands, I., Clark, D., Huntington, P., Jamali, H. R., & Ollé, C. (2008). UK scholarly e-book usage: a landmark survey. *Aslib Proceedings*, 60(4), PP. 311–334.
- Ongoz, S., & Baki, A. (2010). E-Book Usage of Graduate Students Studying Educational Sciences in Turkiye. *Turkish Online Journal Of Distance Education (TOJDE)*, 11(1), PP. 198-210.
- Patel, S. and Burke-Gaffney, A. (2018). The Value of Mobile Tablet Computers (iPads) in the Undergraduate Medical curriculum. *Adv Med Educ Practv*.18(9), PP. 567-570.
- Publishing Perspectives. (2012). *Looking at US E-book Statistics and Trends*. Retrieved from: <http://publishingperspectives.com/2012/10/looking-at-us-e-book-statistics-and-trends/>.
- Ramaiah, C. (2012a). E-Books: Past, Present and Future. *DESIDOC Journal Of Library & Information Technology*, 32(2), PP. 79-82.
- Ramaiah, C. (2012b). Users' Perception About E-books in India. *DESIDOC Journal Of Library & Information Technology*, 32(2), PP. 86-94.

- Roesnita, I., & Zainab, A. N. (2013). The pattern of e-book use amongst undergraduates in Malaysia: A case of to know is to use. *Journal of Library and Information Science*, 10(2), PP. 1-23.
- Rogers, E. (2003). *Diffusion of Innovations. 5th Ed.* New York: Free Press.
- Rogers, Everett M. and F Floyd F. Shoemaker. (1971). *Communication of Innovations: A cross Cultural Approach.* New York: The Free Press.
- Safley, E. (2006). Demand for E-books in an Academic Library. *Journal Of Library Administration*, 45(34), PP. 445-457.
- Saunders, L. (2015). Academic Libraries' Strategic Plans: Top Trends and Under-Recognized Areas. *Journal of Academic Librarianship*, 41(3), PP. 285–291.
- Shelburne, W. A. (2009). Ebook usage in an academic library: User attitudes and behaviors. *Library Collections, Acquisitions, and Technical Services*, 33(23), PP. 59–72.
- Smyth, S., & Carlin, A. (2012). Use and Perception of Ebooks in the University of Ulster: A Case Study. *New Review of Academic Librarianship*, 18(2), PP. 176–205.
- Soules, A. (2008). The shifting landscape of ebooks. *The Electronic Library*, 25(5), PP. 599-612.
- Staiger, J. (2012). How e-books are used: A literature review of the e-book studies conducted from 2006 to 2011. *Reference and User Services Quarterly*, 51(4), PP. 355-365.
- Tsai, W.-C. (2012). A study of consumer behavioral intention to use e-books: the Technology Acceptance Model perspective. *Innovative Marketing*, 8(4), PP. 55-66.
- Vasconcellos, Jorge A. (2005). *Strategy Moves: 14 Complete Attack and Defence Strategies for Competitive Advantage.* Harlow: Pearson.
- Vasileiou, M., Hartley, R., & Rowley, J. (2012). Choosing e-books: a perspective from academic libraries. *Online Information Review*, 36(1), PP. 21-39.
- Vasileiou, M., & Rowley, J. (2008). Progressing the definition of 'e-book.' *Library Hi Tech*, 26(3), PP. 355-68.
- Wehrich, H. (1982). "The TOWS Matrix- A Tool for Situational Analysis", *Long Range Planning*, 15 (2), PP. 54-66.
- Wheelen, T. L., and Hunger, D. J. (2010). *Strategic management and business policy. 12th ed.* Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall,

Wilson, T.D. (1997) .Electronic publishing and the future of the book. *Information Research*,
3(2).

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ที่ ศร ๐๕๒๒.๑๓(๓)๖๒๔

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สำนักงานชุด เข้าเขตป่าเขตรัด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๕ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาครูอิมมีอวี่
เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ปิ่นเงิน
สิ่งที่ส่งมาด้วย - โครงการคุณวุฒินิตนธ์ จำนวน ๑ ชุด
- แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายคมเดช บุญประเสริฐ นักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสถาปัตยกรรม) สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิตนธ์ เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผ่านมโนทัศน์ศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นเงิน เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาสถาปัตยกรรม สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒินิตนธ์ที่ก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โกวิท วรทัตติสสอ อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒินิตนธ์ร่วม

การจัดทำคุณวุฒินิตนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำครูอิมมีอวี่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒินิตนธ์แล้ว แต่เพื่อให้ครูอิมมีอวี่ที่จัดทำนั้นมีการตรวจสอบคุณภาพให้ครอบคลุมเนื้อหา การใช้ภาษา และความสอดคล้องกับกระบวนการวิจัย สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จึงโปรดความอนุเคราะห์จากท่านผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบคุณภาพและให้ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาปรับปรุงครูอิมมีอวี่ของนักศึกษาดังกล่าวดังกล่าว สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะแจ้งเวียนด้วยตนเอง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนากมลกุล
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
โทร ๐๒-๕๐๔๙๙๕-๗
โทรสาร ๐๒-๕๐๓๓๕๖๔

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศอ 0522.15(1)/246

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๙ ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. แบบสัมภาษณ์คนแคบตี จำนวน 1 ชุด
 2. แบบสัมภาษณ์อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 3 ชุด
 3. แบบสอบถามนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 31 ชุด

เนื่องด้วย นายคมเดช บุญประเสริฐ นักศึกษาระดับคุณวุฒิปบัณฑิต เลขประจำตัว 4551150016 แผนกบริหารสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับการอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันการศึกษาของรัฐ" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมาพร เมินป่างุง อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒินิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วิวัฒน์กุลเจริญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โกวิท รัตติศาเล อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒินิพนธ์ร่วม

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยการสัมภาษณ์จากท่านและอาจารย์ในคณะของท่าน จำนวน 3 ราย และแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในคณะของท่าน ตามสัดส่วนดังนี้

- 1) กลุ่มภาษาศาสตร์ ปริญญาโท 14 ราย
- 2) กลุ่มวัฒนธรรมและวรรณคดี ปริญญาโท 7 ราย ปริญญาเอก 3 ราย
- 3) กลุ่มปรัชญา จริยธรรม ศาสนาและเทวศึกษา ปริญญาโท 7 ราย

ดังนั้น สาขาวิชาศิลปศาสตร์จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้ นายคมเดช บุญประเสริฐ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าวตามรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ ซึ่งค่าตอบแทนท่านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ตามที่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์จะถูกนำไปใช้เพื่อการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ทั้งนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ วิวัฒนพงษาบุษ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์
โทร. 02-5048515-7
โทรสาร 02-5033564

ที่ ศบ 0522.15(1)/146

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผ่านสภามหาวิทยาลัย
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษากับรับมรดกเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยกรรมการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายคมเดช บุญประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เลขประจำตัว 4551150016 แจนวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใ้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันการศึกษาของรัฐ" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาพร เป็นบ่ารุง อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิมลกุลเจริญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิท รัตติศาสตร์ อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ นักศึกษาดังกล่าวจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยการสัมภาษณ์จากท่านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น สาขาวิชาศิลปศาสตร์จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้ นายคมเดช บุญประเสริฐ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าวตามรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ จึงคำขอขงท่านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ตามที่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์แนบส่งมาไปไว้เพื่อการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

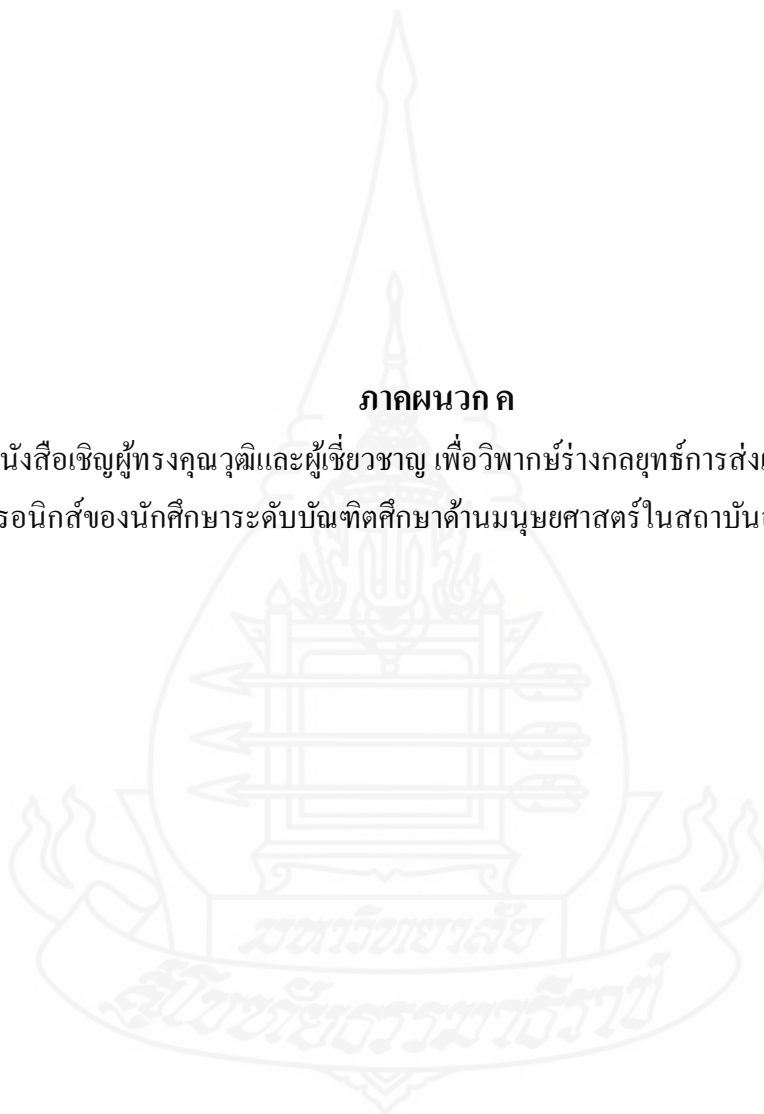
ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วิมลนาทชากุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์
โทร 02 5048515-7
โทรสาร 02 5033564

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ที่ ยว 0602.15(1)/ว 1506/2564

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วิศปีย์ ชัยช่วย

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. โครงการคชบุรีนิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
 2. ข้อมูลผลการวิจัย จำนวน 1 ชุด
 3. ร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสมเดช บุญประเสริฐ นักศึกษาปริญญาเอก พดกสุตรปริญญาคชบุรีบัณฑิต
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ กำลังทำคชบุรีนิพนธ์
เรื่องการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้าน
มนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วิศปีย์ วิกากิน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิวัฒนกุลเจริญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ ชื่นชม
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในกรณี นักศึกษาจำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่อวิพากษ์ผลการวิจัยและร่าง
กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้พัฒนาขึ้น ดังนั้น สาขาวิชาศิลปศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการประชุมกลุ่มเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ในวันที่ 26 มิถุนายน 2564 เวลา 09.00 -
12.00 น. ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิวัฒน์ วิวัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

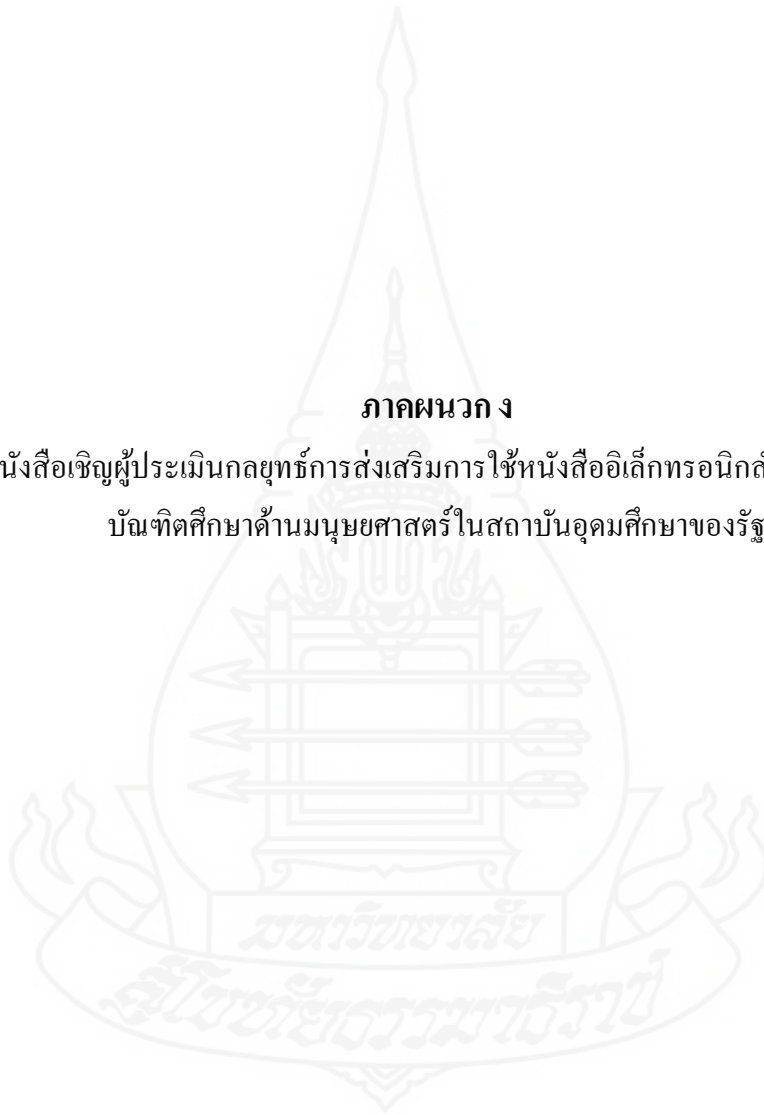
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 0 2504 8515-7

โทรสาร. 0 2503 3564

ภาคผนวก

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ประเมินกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ที่ นว 0602.15(1)/ว 1764/2564

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

13 กรกฎาคม 2564

เรื่อง ขอเชิญประชุม

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑาทิพย์ จันทรวงุณ

เนื่องด้วย นายคมเดช บุญประเสริฐ นักศึกษาปริญญาเอก ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิพย์ งามวิจิตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิวัฒนกุลเจริญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ ชื่นชม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องดำเนินการประชุมกลุ่มเพื่อทดสอบโมเดล ดังนั้น สาขาวิชาศิลปศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการประชุมกลุ่มเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ในวันอาทิตย์ที่ 18 กรกฎาคม 2564 เวลา 10.00 น. ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ วิวัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 0 2504 8515-7

โทรสาร. 0 2503 3564

ภาคผนวก จ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ประเมิน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

- 1) รศ.ดร.เอื้อน ปิ่นเงิน ผู้อำนวยการสถาบันคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
02-310-8801
ouen@ru.ac.th
- 2) รศ.ดร.สมชาย วรรณญาณไกร หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
089-884-0585 , 02-260-1770
- 3) รศ.ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง อาจารย์ประจำแขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
02-5048555 , 02-5048502-4 ต่อ 8555
- 4) ผศ.ดร.สุนีย์ รักษาเกียรติศักดิ์ ที่ปรึกษาสํานักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
089-2116224
sunee@swu.ac.th
- 5) ดร.ทรงพันธ์ เจิมประยงค์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
02-2184814
songphan.c@chula.ac.th

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิพากษ์ร่างกลยุทธ์

ผู้บริหาร/ผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดที่ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

- 1) ผศ.ดร.จุฑาทิพย์ จันทร์ลูน คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร jchanlun@gmail.com
- 2) ดร.จุฑารัตน์ นกแก้ว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มรภ.จันทร์เกษม
jutharatstou@gmail.com
- 3) ดร.ประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเคหกาล สำนักหอสมุดแห่งชาติ eak.pras@hotmail.com
- 4) ดร.พิสุทธิ์ ศรีจันทร์ สำนักวิทยบริการฯ มรภ.อุดรดิตถ์ pisutgm@gmail.com
- 5) ดร.จีรวรรณ ศรีวงศ์ คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
jirawan.sriwong@gmail.com
- 6) อาจารย์สมปอง มิสิตะ หัวหน้าฝ่ายหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ ม.ศิลปากร
missita_s@su.ac.th

อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอนด้านมนุษยศาสตร์

- 1) รศ.ดร.วิศปต์ชัย ชัยช่วย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.ขอนแก่น
witsch@kku.ac.th
- 2) ผศ.ดร.ราชันย์ นิลวรรณภา ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก ม.มหาสารคาม
nilawanapa@yahoo.com
- 3) ผศ.ดร.วัชรภรณ์ สังข์ทอง คณะครุศาสตร์ มรภ.เลย Sangthongva@yahoo.com
- 4) ผศ.ดร.พฐุ กุศรีพิทักษ์ คณะศิลปศาสตร์ ม.มหิดล patooou@gmail.com
- 5) ดร.ธนิตา สุขขารมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มรภ.สุราษฎร์ธานี
tanisabeau@gmail.com

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1) รศ.ดร.กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
2) รศ.ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
3) ดร.ธีรวัฒน์ ธีรพจน์	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
4) ดร.อัษฎายุทธ์ ชูศรี	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
5) ผศ.ดร.เกษม เพ็ญภินันท์	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
6) Dr.Lowell Skar	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านวัฒนธรรมและวรรณคดี
7) อาจารย์สายฝน เต่าแก้ว	ผู้จัดการบริการสารสนเทศ สำนักงานวิทยทรัพยากร
8) อาจารย์กัลยา ยิ่งสุขยิ่ง	บรรณารักษ์บริการสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1) รศ.ดร.ดำรงค์ อุดลยฤทธิกุล	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
2) ผศ.ดร.ขวัญจิรา นัตถพรณรังสี	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
3) ผศ.ดร.เสาวณิต จุลวงศ์	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
4) ผศ.ดร.วิศรุต พึ่งสุนทร	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
5) ผศ.ดร.เดโชพล เหมนาไชย	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
6) ผศ.เอกรินทร์ ยลระบิล	ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) ผศ.ดร.พุททชาติ โปธิบาล	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
2) ผศ.ดร.อุมพร สังขมาน	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
3) ดร.กฤตยา ณ หนองคาย	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านวัฒนธรรมและวรรณคดี
4) ดร.ธงรบ รื่นบันเทิง	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านวัฒนธรรมและวรรณคดี
5) ดร.เทพทวี โชควสิน	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
6) อาจารย์วราภรณ์ แดงช่วง	หัวหน้าฝ่ายจัดการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร

1) ผศ.ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
2) ผศ.ชวลิต ขาวเขียว	คณบดีคณะโบราณคดี
3) รศ.สุวัฒนา เลี่ยมประวัตี	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
4) ผศ.ดร.สมชาย สำเนียงงาม	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
5) ผศ.ดร.อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
6) ดร.ประสิทธิ์ เอื้อตระกูลวิทย์	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
7) ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1) ผศ.ดร.อัญชลี จันทร์เสม	รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์
2) รศ.ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
3) รศ.วรรณกานต์ ลิขิตรัตน์พร	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
4) ผศ.ดร.นันทนา วงษ์ไทย	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
5) ดร.วไลพร ฉายา	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
6) ดร.โคม ไกรปกรณ์	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
7) อาจารย์พิมพ์ล เมฆสวัสดิ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมผู้ใช้และวิจัย สำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1) ผศ.ดร.วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร	รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ฝ่ายวิชาการ
2) ศ.ดร.อรุณจักร์ สัตยานุรักษ์	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
3) รศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เชมภูพัฒน์วนิช	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
4) รศ.ดร.ปรุทม์ บุญศรีตัน	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
5) ดร.พศุทธิ์ ลาคุยะ	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
6) อาจารย์วราภักษ์ พัฒนเกียรติพงษ์	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด
7) อาจารย์ปราชญ์ สงวนศักดิ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1) รศ.ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2) ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
3) ดร.กรรณิกา คำดี	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
4) ดร.วิเชียร แสนมี	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
5) รศ.ดร.วนิดา แก่นอากาศ	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด
6) อาจารย์สิริพร ทิวะสิงห์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านบริการวิชาการ สำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยบูรพา

1) ดร.บุญรอด บุญเกิด	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2) ผศ.ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
3) ผศ.ดร.สมบูรณ์ เจตจำลอง	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
4) ดร.ณัฐา คำชู	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
5) อาจารย์วันทนา กิตติศรีวรพันธุ์	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด
6) อาจารย์นิตยา ปานเพชร	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด
7) อาจารย์นิสาชล กาญจนพิชิต	หัวหน้าฝ่ายบริการสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

1) รศ.ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2) รศ.ดร.อดิศร ศักดิ์สูง	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
3) ผศ.ดร.ศุภการ สิริไพศาล	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
4) ดร.จริญญา ธรรมโชโต	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านภาษาและภาษาศาสตร์
5) ดร.อุทัย เอกสะพัง	อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านปรัชญาและศาสนา
6) ดร.วิสิทธิ์ บุญชุม	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด

รายนามผู้ประเมินกลยุทธ์

ส่วนของอาจารย์

1) ผศ.ดร.จุฑาทิพย์ จันทร์ลูน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2) ดร.ธนิศา สุขขารมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3) ดร.พิสุทธิ์ ศรีจันทร์	มหาวิทยาลัยอุตรดิตถ์
4) ดร.จุฑารัตน์ ช่างทอง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
5) ดร.ปัญญา จันทโคตร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
6) ดร.นลินี สุตเสวต	มหาวิทยาลัยสยาม
7) ศ.ดร.อรรถจักร สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8) อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ส่วนของบุคลากรห้องสมุด

1) อาจารย์สมปอง มิสุดะ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2) นางสาวจันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
3) นางเอกอนงค์ ดวงจักร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
4) นางสาวนภัสรพี ประจำเมือง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
5) นางสาวจริณญา ลิมมั้น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
6) นางสาวกรรณา ศรีเจริญ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
7) อาจารย์สุชน สุภาวงศ์	มหาวิทยาลัยสยาม
8) อาจารย์ยวสันต์ อุทัยเลี้ยง	มหาวิทยาลัยสยาม
9) นางพรพิศ องค์กรรักษา	มหาวิทยาลัยสยาม
10) คุณกนกวรรณ แสนสุข	มหาวิทยาลัยนวมินทราชินราช
11) อาจารย์วราภรณ์ พัฒนเกียรติพงษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
12) คุณกชพร ศรีพรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
13) คุณอรกัญญา เมธา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
14) คุณอารีรัตน์ ไชยวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
15) คุณอริวัฒน์ คงสินสุขไพศาล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
16) คุณจินตนา วงศ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
17) คุณมัลลิกา กาญจนากร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

18) คุณฉัฐพัทธ์ อินทร์ศวร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
19) คุณฉัฐนิชาห์ โถดดอก	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
20) คุณอรุณา จันท์แก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
21) คุณอรพรรณ การคนชื่อ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
22) คุณพัทรา พนมมิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
23) คุณรพีภัทร รินดวงดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
24) คุณระวีวรรณ บุญรอด	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
25) คุณเรณูกา สันธิ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
26) คุณศรีรินทร์ เทพยศ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
27) คุณสดศรี กัณฑ์อินทร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
28) คุณสุวิวรรณ จันท์สว่าง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
29) คุณรัชชชนก อากรปัฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
30) คุณรัชทิภา ภัคคีภัทรากร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
31) คุณเกษรรา อินทรนิม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
32) คุณสุวิษัวรรณ สรรพสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
33) คุณอรุณรัตน์ วงศ์ฉายา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ส่วนของนักศึกษา

1) นายยิ่งยศ บุญจันทร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2) นางสาวพลอยกานต์ ลำดวล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
3) สิบเอกพงศกร สุกันยา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
4) นายวรภูมิ แสงแก้ว	มหาวิทยาลัยสยาม
5) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์กิ่ง โครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ผู้อำนวยการ

ข้อมูลความคิดเห็นส่วนตัว

- 1) ท่านมีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- 2) ท่านเคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ อย่างไร
- 3) เหตุผลที่ท่านใช้หรือไม่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อมูลการบริหารหน่วยงาน

- 4) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีนโยบายเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์มาให้บริการแก่นักศึกษาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยหรือไม่ อย่างไร
- 5) ท่านมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์ให้บริการหรือไม่ (ถ้ามี กรุณาตอบข้อ 6 ถ้าไม่มี กรุณาตอบข้อ 7)
- 6) ท่านมีการจัดการในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์มาให้บริการอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้
 - ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน
 - ด้านการสนับสนุนการวิจัย
 - ด้านกระบวนการ (การคัดสรร การประเมิน การบอกรับ การบันทึกรายการ การแสดงผลในการสืบค้น และวิธีการให้บริการ)
 - ด้านสัดส่วนเมื่อเทียบกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในด้านอื่นๆ
- 7) นักศึกษาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมีความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์หรือไม่ ถ้ามี ท่านตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้อย่างไร

แบบสัมภาษณ์คณบดี

ข้อมูลความคิดเห็นส่วนตัว

- 1) ท่านมีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- 2) ท่านเคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ อย่างไร
- 3) เหตุผลที่ท่านใช้หรือไม่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อมูลการบริหารมหาวิทยาลัย

- 4) ท่านมีนโยบายเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์มาใช้เพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยในมหาวิทยาลัยหรือไม่ (ถ้ามี กรุณาตอบข้อ 5 ถ้าไม่มี กรุณาตอบข้อ 6)
- 5) นโยบายที่ท่านกำหนดเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์มาใช้เป็นอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้
 - ด้านการจัดสรรงบประมาณ
 - ด้านการเรียนการสอน
 - ด้านการวิจัย
 - ด้านการบริการ
 - ด้านความทันสมัยและเป็นสากล
 - ด้านความคุ้มค่าในการใช้งาน
- 6) แม้ว่าท่านไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์มาใช้เพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยในมหาวิทยาลัย แต่ท่านพร้อมที่จะสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวหรือไม่ (ถ้าสนับสนุน กรุณาตอบข้อ 7 ถ้าไม่สนับสนุน กรุณาตอบข้อ 8)
- 7) ท่านจะสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว อย่างไร
- 8) เหตุใดท่านจึงยังไม่สนับสนุนการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์มาใช้

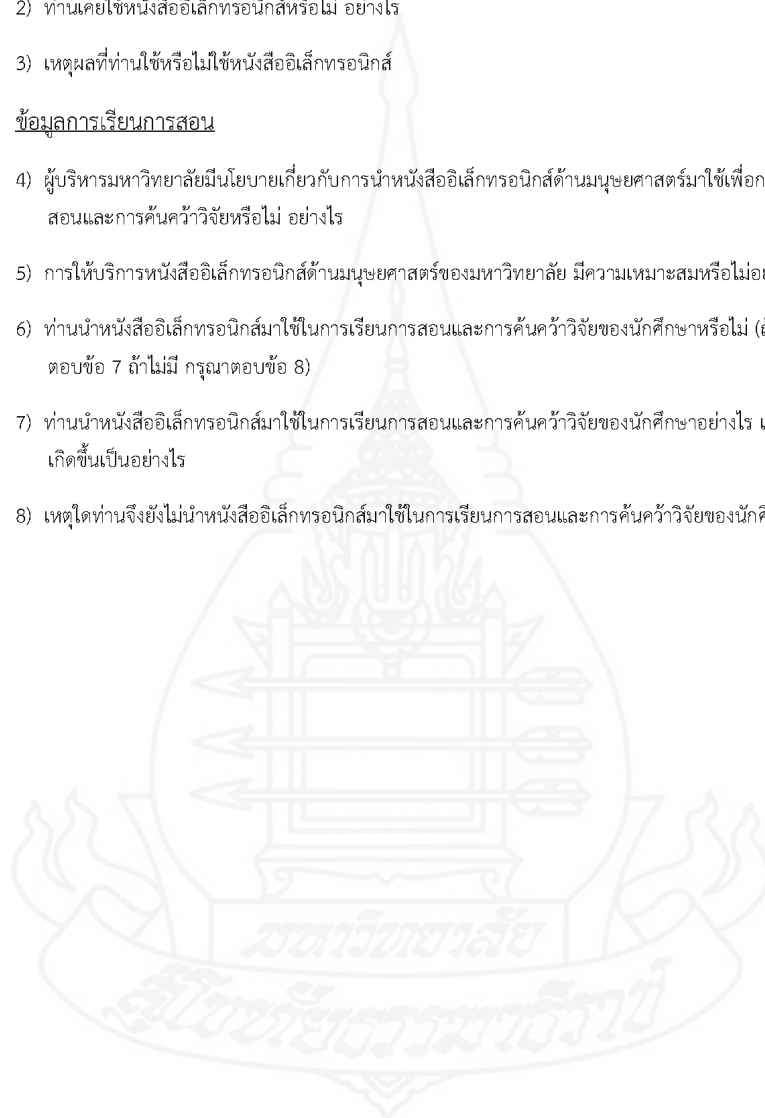
แบบสัมภาษณ์อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อมูลความคิดเห็นส่วนตัว

- 1) ท่านมีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
- 2) ท่านเคยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ อย่างไร
- 3) เหตุผลที่ท่านใช้หรือไม่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อมูลการเรียนการสอน

- 4) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีนโยบายเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยหรือไม่ อย่างไร
- 5) การให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านมนุษยศาสตร์ของมหาวิทยาลัย มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- 6) ท่านนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาหรือไม่ (ถ้ามี กรุณาตอบข้อ 7 ถ้าไม่มี กรุณาตอบข้อ 8)
- 7) ท่านนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาอย่างไร และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร
- 8) เหตุใดท่านจึงยังไม่นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษา

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามงานวิจัยระดับปริญญาเอก

เรื่อง "การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ"

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยระดับปริญญาเอก โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อสอบถามนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

คำนิยาม

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่มีลักษณะเป็นหนังสือทั้งอยู่ในรูปแบบการแปลงหนังสือเล่มให้เป็นดิจิทัล และการผลิตออกมาเป็นดิจิทัลโดยตรง โดยมีการนำไปใช้สำหรับการเรียนการสอนและการวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ผู้ใช้ได้มีการนำทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่มีลักษณะเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไปใช้ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนและการวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้รูปแบบการใช้ ประเภทที่ใช้ วิธีการเข้าถึง เครื่องมือที่ใช้อ่านและสถานที่ใช้

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สิ่งจูงใจที่ให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์มีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งปัจจัยโดยตรงและปัจจัยโดยอ้อม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้ใช้ 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 3) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และ 4) ปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ในการทำวิจัย เรื่อง "การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ" เท่านั้น กรุณาตอบคำถามและความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงมากที่สุด

ขอแสดงความนับถือ

นายคมเดช บุญประเสริฐ

นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ

- ชาย หญิง

1.2 อายุ

- ต่ำกว่า 26 ปี 26 - 30 ปี 31 - 35 ปี
 36 - 40 ปี 41 - 45 ปี 46ปี ขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษา

- ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่น ๆ

1.4 สาขาวิชา

- ภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณคดี
 โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ปรัชญา
 ศาสนาและเทววิทยา จริยธรรม อื่น ๆ.....

1.5 สถาบันอุดมศึกษา

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยทักษิณ อื่นๆ

1.6 ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ท่านคิดว่าท่านอยู่ในกลุ่มใด (เลือกได้เพียงหนึ่งกลุ่ม)

- เคยใช้และต้องการใช้อย่างต่อเนื่อง (ทำส่วนที่ 2 และ 3)
 เคยใช้แต่มีการใช้เฉพาะที่จำเป็น (ทำส่วนที่ 2 และ 3)
 ไม่เคยใช้แต่มีความสนใจที่จะใช้ (ทำเฉพาะส่วนที่ 3)
 ไม่เคยใช้และไม่สนใจที่จะใช้ (ทำเฉพาะส่วนที่ 3)

ส่วนที่ 2 สภาพการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตอบแบบสอบถาม (เฉพาะผู้ที่เคยใช้)

2.1 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัยมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.2 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อหาข้อมูลในการทำรายงานมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.3 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.4 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำเนื้อหาความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.5 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อความบันเทิงมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.6 ท่านอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะเนื้อหาบางส่วนมากเพียงใด

ไม่เคยอ่าน น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.7 ท่านอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ต้นจนจบ (ทั้งเล่ม) มากเพียงใด

ไม่เคยอ่าน น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.8 ท่านค้นหาเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากเพียงใด

ไม่เคยค้นหา น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.9 ท่านดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะเนื้อหาที่ต้องการมากเพียงใด

ไม่เคยดาวน์โหลด น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.10 ท่านดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งเล่มมากเพียงใด

ไม่เคยดาวน์โหลด น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.11 ท่านอ้างอิงเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากเพียงใด

ไม่เคยอ้างอิง น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.12 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประเภทตำราอิเล็กทรอนิกส์มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.13 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนังสืออ้างอิงอิเล็กทรอนิกส์มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.14 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.15 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนังสือทั่วไปอิเล็กทรอนิกส์มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.16 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเข้าทางระบบสืบค้น OPAC มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.17 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเข้าทางเว็บไซต์สำนักพิมพ์โดยตรง มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.18 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเข้าทางเว็บไซต์ห้องสมุด มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.19 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเข้าทาง Search Engine บนอินเทอร์เน็ต มากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.20 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.21 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.22 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแท็บเล็ตมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.23 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสมาร์ตโฟนมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.24 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในที่พักอาศัยมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.25 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.26 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยแต่ นอกห้องสมุดมากเพียงใด

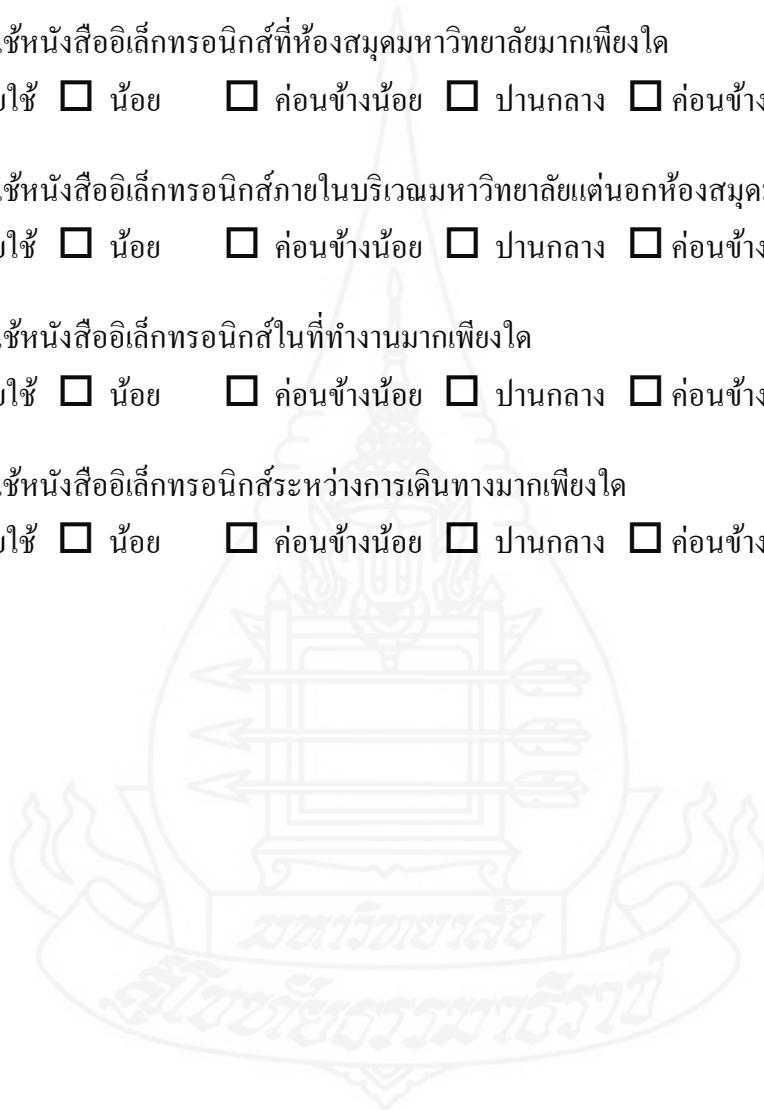
ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.27 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในที่ทำงานมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

2.28 ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ระหว่างการเดินทางมากเพียงใด

ไม่เคยใช้ น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ในช่องคะแนนแต่ละข้อ โดย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด จนถึง 5 = เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	←—————→				
	น้อย				มาก
	1	2	3	4	5
3.1 ท่านมีความรู้สึกที่ดีในการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
3.2 ท่านมีความรู้สึกทันสมัยเมื่อมีการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
3.3 ท่านมีความชำนาญในการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
3.4 ท่านจะใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่อเมื่ออาจารย์ผู้สอนของท่านแนะนำให้ใช้					
3.5 ท่านจะใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่อเมื่อบุคลากรห้องสมุดมหาวิทยาลัยของท่านแนะนำให้ใช้					
3.6 ท่านจะใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่อเมื่อเพื่อนของท่านแนะนำให้ใช้					
3.7 ท่านจะใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่อเมื่อมีบุคคลในครอบครัวของท่านแนะนำให้ใช้					
3.8 ท่านจะใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่อเมื่อตัวแทนจำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ทดลองใช้					
3.9 ท่านต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากสามารถใช้งานเวลาใดก็ได้					
3.10 ท่านต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากใช้งานที่ไหนก็ได้					
3.11 ท่านต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายและสะดวก					
3.12 ท่านต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้รวดเร็ว					
3.13 ท่านต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมีฟังก์ชันช่วยเหลือในการใช้งาน					
3.14 ท่านต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมีฟังก์ชันช่วยแปลภาษาต่างประเทศ					
3.15 ท่านต้องการใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมีการเชื่อมโยงเนื้อหาแบบไฮเปอร์ลิงก์ (hyperlink)					

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

.....

.....

.....

***** ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน *****

ภาคผนวก ข

คู่มือทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลด้านมนุษยศาสตร์

คู่มือการใช้ Humanities eBook Directory Web Portal

1) ท่านสามารถเข้าใช้ได้โดยเข้าไป url : http://110.164.153.240/main/Search_eBook.htm

2) ท่านสามารถเข้าดูรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดได้ โดยกดปุ่ม “ค้นหา”

ชื่อเรื่อง (Title)	ผู้แต่ง (Author)	ประเภท (Type)	หนังสือ (Number)	สาขาวิชา (Subject)	แหล่งข้อมูล (Source)	เนื้อหาโดยย่อ (Summary)	Link
จดหมายเหตุราชบัณฑิตยสถานพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน	กรมราชบัณฑิตยสถาน	พจนานุกรม	ฉบับที่ ๑๖๖	ภาษาไทย	กรมราชบัณฑิตยสถาน	เป็นจดหมายเหตุของราชบัณฑิตยสถานฉบับที่ ๑๖๖ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยราชบัณฑิตยสถานเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน	Link
จดหมายเหตุราชบัณฑิตยสถานพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน	กรมราชบัณฑิตยสถาน	พจนานุกรม	ฉบับที่ ๑๖๖	ภาษาไทย	กรมราชบัณฑิตยสถาน	เป็นจดหมายเหตุของราชบัณฑิตยสถานฉบับที่ ๑๖๖ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยราชบัณฑิตยสถานเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน	Link
A Buddhist anthology	Lancelotti, Giuseppe with a foreword by Mrs. I. B. Home	พจนานุกรม	๑๖๖	ศาสนา	สงฆ์	สงฆ์	Link
The Philosophy of the Teachings of Islam	Hassan Musa Ghisla Alshari	ศาสนา	๑๖๖	ศาสนา	สงฆ์	Originally written for the Conference of Great Religions held at Lahore on December 28-29, 1956, the Philosophy of the Teachings of Islam has been revised in an introduction by Islam for workers after the work and religious knowledge in different parts of the world. The present issue includes several lost pages not included in the copy that was read out at Lahore. It deals with the following five broad themes, set by the moderator of the Conference: 1. The philosophy, moral and spiritual values of Islam. 2. The state of man after death. 3. The object of man's	Link

3) ท่านสามารถสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามชื่อเรื่องได้โดย เลือกชื่อเรื่อง แล้วใส่ชื่อเรื่องที่ต้องการ แล้วกดปุ่ม “ค้นหา”

Humanities eBook Directory Web Portal

วิธีการสืบค้น (How to search)
เมื่อค้นหาคำที่ต้องการ รอสคริปต์ ชื่อรายการรายการ รายการ หนังสือ หรือคำอื่นใด โดยใช้ Keyword ที่ต้องการสืบค้น กดปุ่ม "ค้นหา" ใต้พื้นที่

เลือกชื่อเรื่อง
ใส่ชื่อเรื่อง
กดปุ่ม

ชื่อเรื่อง (Title)	ผู้แต่ง (Author)	ประเภท (Type)	หน่วยงาน (Source)	ภาษา (Language)	หมายเหตุ (Copyright)	เนื้อหา (Abstract)	Link
A History of the Case Study	Raymond, Sir Lewis	งานเขียนฉบับแปล	ราชบัณฑิตยสถาน	ภาษาไทย	ลิขสิทธิ์	This volume tells the story of the case study genre as it has evolved since the post-war period. It discusses the growing influence of the business school and the rise of the case study as a teaching method. It also discusses the history of the case study as a research method. The book is a history of the case study as a research method. It discusses the history of the case study as a research method. It discusses the history of the case study as a research method.	Link
The Women's Case of American History: Homophobia, Racism, and the Struggle for Civil Rights	James, Amanda	งานเขียนฉบับแปล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ภาษาไทย	ลิขสิทธิ์	This book discusses the role of women in American history, focusing on the struggle for civil rights and the impact of homophobia and racism. It discusses the role of women in American history, focusing on the struggle for civil rights and the impact of homophobia and racism.	Link
The Black Death: A History from the Plague to the Present	Wright, Henry	งานเขียนฉบับแปล	ราชบัณฑิตยสถาน	ภาษาไทย	ลิขสิทธิ์	This book discusses the history of the Black Death, from its origins in the 14th century to its impact on the world today. It discusses the history of the Black Death, from its origins in the 14th century to its impact on the world today.	Link

4) ท่านสามารถสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามชื่อผู้แต่งได้โดย เลือกชื่อเจ้าของผลงาน แล้วใส่ชื่อผู้แต่งที่ต้องการ แล้วกดปุ่ม “ค้นหา”

Humanities eBook Directory Web Portal

Humanities eBook Directory Web Portal

วิธีการสืบค้น (How to search)
เมื่อค้นหาคำที่ต้องการ รอสคริปต์ ชื่อรายการรายการ รายการ หนังสือ หรือคำอื่นใด โดยใช้ Keyword ที่ต้องการสืบค้น กดปุ่ม "ค้นหา" ใต้พื้นที่

เลือกชื่อเจ้าของผลงาน
ใส่ชื่อผู้แต่ง
กดปุ่ม

ชื่อเรื่อง (Title)	ผู้แต่ง (Author)	ประเภท (Type)	หน่วยงาน (Source)	ภาษา (Language)	หมายเหตุ (Copyright)	เนื้อหา (Abstract)	Link
The Poverty Gap of Michigan: A Study of Discrete Income	Van J. Avery Peck	หนังสือพิมพ์	ราชบัณฑิตยสถาน	ภาษาไทย	ลิขสิทธิ์	This book discusses the poverty gap in Michigan, focusing on the study of discrete income. It discusses the poverty gap in Michigan, focusing on the study of discrete income.	Link
American history survey 9th ed.	Van Dookley	งานเขียนฉบับแปล	ราชบัณฑิตยสถาน	ภาษาไทย	ลิขสิทธิ์	This book is a survey of American history, focusing on the 9th edition. It discusses the survey of American history, focusing on the 9th edition.	Link

7) ท่านสามารถสืบค้นรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามคำค้นได้โดย เลือกคำค้น แล้วใส่คำค้นที่ต้องการ แล้วกดปุ่ม “ค้นหา”

Humanities eBook Directory Web Portal

Humanities eBook Directory Web Portal

วิธีการสืบค้นข้อมูล (How to search)
เลือกตัวเลือกที่จะสืบค้นจาก ชื่อเรื่องหรือ ชื่อเจ้าของผลงาน รายวิชา หมวดหมู่ หรือคำค้น แล้ว ใส่ Keyword ที่ต้องการสืบค้น
คำต่อท้ายทั้งหมด คอมพิวเตอร์ "ค้นหา" ใต้พื้นที่

เลือกคำค้น

ใส่คำค้น

กดปุ่ม

รายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book Collection)

ชื่อเรื่อง (Title)	ชื่อเจ้าของ (Author)	ประเภท (Type)	หนังสือ (Source)	รายวิชา (Subject)	หมวดหมู่ (Category)	เนื้อหาทั้งหมด (เนื้อหา)	Link
พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา	สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ	พงศาวดาร	หอสมุดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว		ประวัติศาสตร์	เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	Link
ไทยโบราณจากหอสมุดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	หนังสือจากหอสมุดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	หอสมุดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	ประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์	เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	Link

8) ท่านสามารถไปยังรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามหมวดหมู่ได้โดยตรง สามารถ กด เข้าที่หมวดสาขาวิชาที่ต้องการ

หมวดสาขาวิชา

- ภาษาและภาษาศาสตร์
- วัฒนธรรม
- วรรณคดี
- ประวัติศาสตร์
- โบราณคดี
- ปรัชญา
- ศาสนาและเทววิทยา

รายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book Collection)

ชื่อเรื่อง (Title)	ชื่อเจ้าของ (Author)	ประเภท (Type)	หนังสือ (Source)	รายวิชา (Subject)	หมวดหมู่ (Category)	เนื้อหาทั้งหมด (เนื้อหา)	Link
ภาษาและภาษาศาสตร์					ภาษาและภาษาศาสตร์		Link
วัฒนธรรม					วัฒนธรรม		Link
วรรณคดี					วรรณคดี		Link
ประวัติศาสตร์					ประวัติศาสตร์		Link
โบราณคดี					โบราณคดี		Link
ปรัชญา					ปรัชญา		Link
ศาสนาและเทววิทยา					ศาสนาและเทววิทยา		Link

9) เมื่อท่านได้รายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วต้องการเข้าไปยังเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น ให้คลิกปุ่ม “Link”

Author/Title	Author/Author	Author/Type	Author/Status	Author/Subject	Author/Category	Author/Keywords	Author/Link
...	Link
...	Link
...	Link
...	Link
...	Link
...	Link
...	Link
...	Link
...	Link

1.

2.(1)

3.

2.(2)

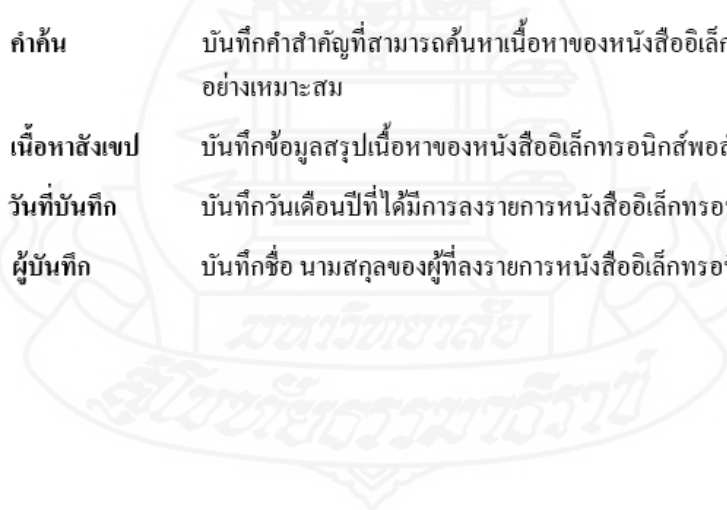
10) เมื่อกดปุ่ม “Link” แล้วการแสดงผลจะเชื่อมโยงไปแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ปลายทาง ซึ่งสามารถมีการแสดงผลดังนี้

1. เข้าถึงเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยตรง
2. เข้าถึงแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด ซึ่งในบางแห่งเข้าใช้ได้ทันที (1) แต่บางแห่งต้องสมัครสมาชิกเพื่อเข้าใช้งาน (2)
3. เข้าถึงแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นของสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องมีสิทธิ์เข้าใช้เฉพาะบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษานั้น

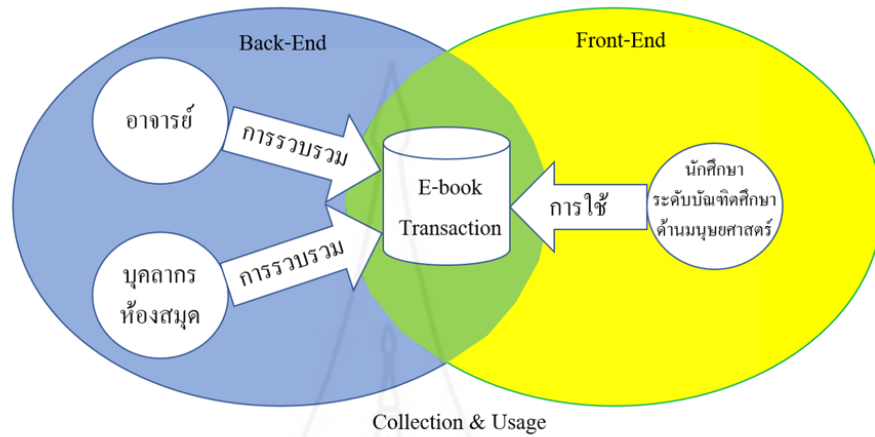
การบันทึกรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

<u>ข้อมูล</u>	<u>รายละเอียด</u>
Link	บันทึก Url ที่เป็นการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ชื่อเรื่อง	บันทึกชื่อเรื่องหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ชื่อเจ้าของผลงาน	บันทึกชื่อผู้แต่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ประเภทผลงาน	บันทึกประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ตำราอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์)
ชื่อแหล่งผลงาน	บันทึกชื่อสำนักพิมพ์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ประเภทแหล่ง	บันทึกประเภทแหล่งที่มาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ประกอบด้วยแหล่งเก็บข้อมูลส่วนตัว ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ ฐานข้อมูลแบบเปิด)
รายวิชา	บันทึกชื่อรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ถ้ามี)
หมวดหมู่	บันทึกหมวดหมู่สาขาวิชาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ประกอบด้วย ภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี วัฒนธรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา เทววิทยา)
คำค้น	บันทึกคำสำคัญที่สามารถค้นหาเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเหมาะสม
เนื้อหาสังเขป	บันทึกข้อมูลสรุปเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์พอสังเขป (ถ้ามี)
วันที่บันทึก	บันทึกวันเดือนปีที่ได้มีการลงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ผู้บันทึก	บันทึกชื่อ นามสกุลของผู้ที่ลงรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

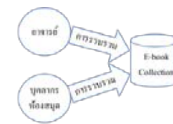

คู่มือการทำงาน Humanities eBook Directory Web Portal

E-book Portal for Humanities Digital Resource

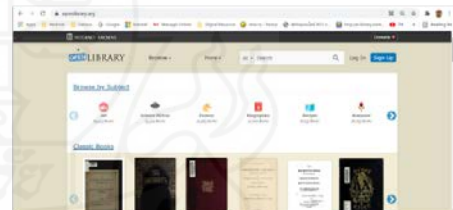
กระบวนการในส่วน Back-End - การแสวงหา e-Book

- Link ของ e-book จากแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดโดยตรง

<https://open.org>

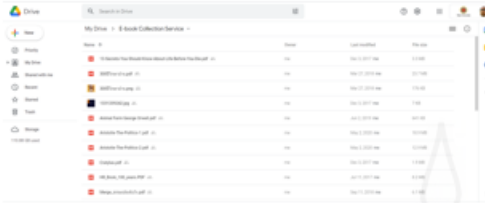
<https://openlibrary.org>

กระบวนการในส่วน Back-End

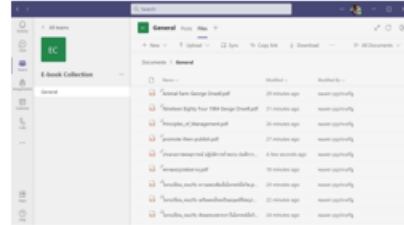
- การแสวงหา e-Book

- Link ของ e-book จากแหล่งที่เก็บข้อมูลส่วนตัว

Google Drive

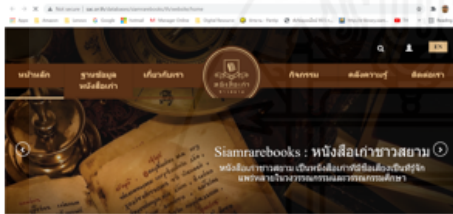
One Drive

กระบวนการในส่วน Back-End

- การแสวงหา e-Book

- Link ของ e-book จากแหล่งหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ภายนอก

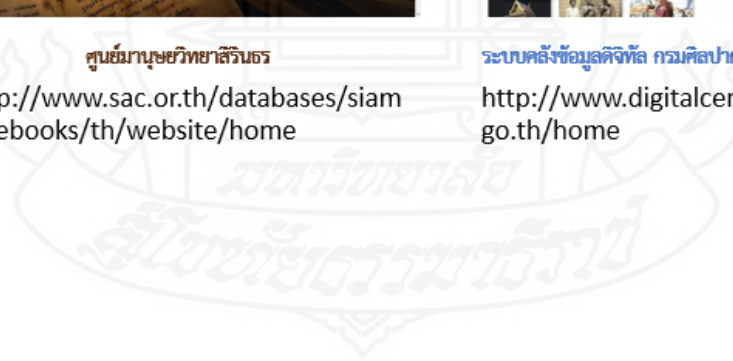
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

<http://www.sac.or.th/databases/siamrarebooks/th/website/home>

ระบบคลังข้อมูลดิจิทัล กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

<http://www.digitalcenter.finearts.go.th/home>

กระบวนการในส่วน Back-End

- การแสวงหา e-Book

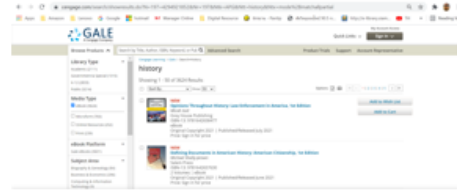

- Link ของ e-book จากฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ออกรับ

ACLS Humanities EBook

<https://www.humanitiesebook.org/the-collection/>

Gale Virtual Reference Library

<https://www.gale.com/intl/ebooks>

กระบวนการในส่วน Back-End

- การแสวงหา e-Book

- Link ของ e-book จากแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใน OPAC

Central Library Silpakom University

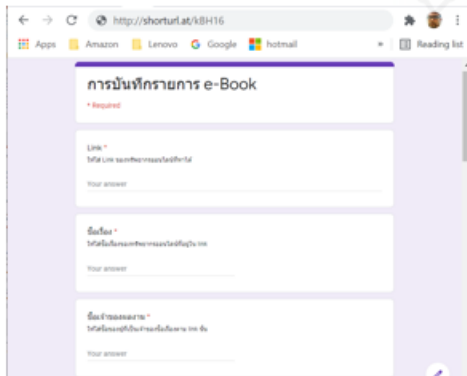
<http://www.opac.lib.su.ac.th/>

กระบวนการในส่วน Back-End

- การบันทึกรายการ e-Book

- ช่องทางในการบันทึกรายการ e-book : <http://shorturl.at/kBH16>

Link	บันทึก URL ที่เป็นการชี้ถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในแหล่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ชื่อเรื่อง	บันทึกชื่อเรื่องหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ชื่อเจ้าของงาน	บันทึกชื่อผู้แต่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ประเภทของงาน	บันทึกประเภทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (สำหรับชื่อเรื่อง) หนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ชื่อกำกับของงาน	บันทึกชื่อสำนักพิมพ์หรือชื่อเรียกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ประเภทแหล่ง	บันทึกประเภทแหล่งที่มาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ประกอบด้วยแหล่งเก็บข้อมูลส่วนตัว ชื่อผู้ผลิต เช่น บุณยสิทธิ์, ฐานข้อมูลดิจิทัล, ฐานข้อมูลแบบเปิด)
สาขาวิชา	บันทึกชื่อสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ถ้ามี)
หมวดหมู่	บันทึกหมวดหมู่สาขาวิชาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ประกอบด้วย ภาษา อักษรศาสตร์ วรรณคดี วัฒนธรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา เศรษฐศาสตร์)
คำค้น	บันทึกคำสำคัญที่สามารถค้นหาเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างแม่นยำ
เนื้อหาสำเนา	บันทึกข้อมูลสรุปเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สั้นๆ (ถ้ามี)
วันที่บันทึก	บันทึกวันที่บันทึกข้อมูลรายการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ผู้บันทึก	บันทึกชื่อ นามสกุลของผู้ที่กรอกข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อสกุล	นายคมเดช บุญประเสริฐ
วัน เดือน ปีเกิด	16 มีนาคม 2513
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2534 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	สำนักหอสมุดและทรัพยากรสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสยาม
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ที่อยู่	เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
อีเมล	Komdech.boo@siam.edu
ทุนการศึกษาวิจัย	ทุนสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรมหาวิทยาลัยสยาม

